Załącznik nr 2 do Uchwały Nr 2036/25
Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 2 września 2025 r.

MAŁOPOLSKA

Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

CCI 2021PL16FFPR006

Kraków, sierpień 2025r.

Kod CCI	2021PL16FFPR006
Tytuł w języku angielskim	European Funds for Malopolska 2021-2027
Tytuł w języku (językach) narodowym (narodowych)	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027
Wersja	
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	1.01.2021
Kwalifikowalny do	31.12.2029
Nr decyzji Komisji	
Data decyzji Komisji	
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Przesunięcie inne niż istotne (art. 19 ust. 5)	Tak/Nie
Regiony NUTS objęte programem (nie dotyczy EFMRA)	
Dany fundusz	☒EFRR
	☐Fundusz Spójności
	☒EFS+
	☒FST
	☐EFMRA
Program	☐w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu” wyłącznie dla regionów najbardziej oddalonych

Spis treści

Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 1
1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki 7
Zasady ogólne 7
Deinstytucjonalizacja 7
Inteligentna gospodarka 8
Środowisko i energetyka 9
Mobilność miejska 11
Bioróżnorodność, zielona infrastruktura i rekultywacja terenów zdegradowanych 12
Transport regionalny 12
Rynek pracy i edukacja 13
Włączenie społeczne i obszar ochrony zdrowia 15
Kultura i zrównoważona turystyka 18
Sprawiedliwa transformacja Małopolski Zachodniej 19
Podejście terytorialne 20
Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych, zarządzania oraz środków upraszczających 22
Tabela 1 23
2. Priorytety 57
Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości 57
1(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii 57
1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów 65
1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne 70
Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska 77
2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych 77
2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju 84
2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego 90
2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej 96
2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej 102

2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia 107

Priorytet 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego 114

2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej 114

Priorytet 4. Fundusze europejskie dla transportu regionalnego 121

3(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej 121

Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną 129

4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online 129

4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne 135

4(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej 141

4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych 147

Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego 154

4(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej 154

4(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu 159

4(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia163

4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami168

4(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej 175

4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji 179

4(i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów..... 185

4(j) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie 190

4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej 194

4(l) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci 201

Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych..... 205

5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich 205

5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie..... 213

Priorytet 8. Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej 221

Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku ..... **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Priorytet 9. Pomoc techniczna FST 231

Priorytet 10. Pomoc techniczna EFRR..... 237

Priorytet 11. Pomoc techniczna EFS+ 243

3. Plan finasowy 249

4. Warunki podstawowe 255

5. Instytucje programu..... 330

6. Partnerstwo 332

7. Komunikacja i widoczność 336

8. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami 339

Aneks 3 340

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji 2021 341

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFESL.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (3.0) 343

1. 1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami343

2. 2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów 348

9. Terytorium: Województwo śląskie 348

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 348

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 352

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami 356

2.4. Rodzaje realizowanych operacji 359

3. 3. Mechanizmy zarządzania 364

4. 4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu 366

10. Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji 366

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju oraz działania podejmowane w ramach polityki

Zasady ogólne

Procedury wyboru operacji mogą być konkurencyjne lub niekonkurencyjne**,** pod warunkiem że zastosowane kryteria i procedury są niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje maksymalizują wkład finansowania unijnego i są zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w rozporządzeniu 2021/1060. Możliwości zastosowania procedury niekonkurencyjnej zostały dodatkowo ograniczone przez przesłanki określone w ustawie z dnia 24 marca 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, co oznacza, że podstawowym sposobem wyboru jest procedura konkurencyjna, której zastosowanie nie jest uzależnione od spełnienia żadnych dodatkowych wymogów.

Zgodnie z UP wsparcie polityki spójności będzie udzielane wyłącznie projektom i beneficjentom, którzy przestrzegają przepisów antydyskryminacyjnych, o których mowa w art. 9 ust. 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060.W przypadku, gdy beneficjentem jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060, wsparcie w ramach polityki spójności nie może być udzielone.

Na etapie wyboru projektów zostaną zastosowane kryteria weryfikujące czy planowany do realizacji projekt nie dyskryminuje nikogo ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną jak również czy projektowe działania będą prowadzone zgodnie ze standardami dostępności. Wszystkie projekty będą uwzględniać zasadę niedyskryminacji na każdym etapie: projektowania, wdrażania i w okresie trwałości. Na poziomie projektu sposób realizacji zasad będzie sprawdzany na etapie kontraktacji, w procesie monitorowania, kontroli, i ewaluacji. Produkty projektu/operacji, usługi, infrastruktura, transport, edukacja, informacja i zatrudnienie dostępne będą na równych zasadach dla wszystkich osób, w tym osobom ze szczególnymi potrzebami.

Deinstytucjonalizacja

W ramach CP 4 EFRR, inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 Rozporządzenia 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należytym poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność ze strategią deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka, a mianowicie Kartą Praw Podstawowych, Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób

niepełnosprawnych 2021-2030, Konwencją ONZ o Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

Inteligentna gospodarka

- Małopolska jest regionem o wysokim potencjale do rozwoju nowoczesnej, zasobooszczędnej gospodarki, opartej na specjalizacji, postępie technologicznym i inteligentnej transformacji. W celu zmniejszenia dystansu wobec regionów UE konieczne jest jednak przejście na ścieżkę trwałego wzrostu produktywności. Osiągnięcie masy krytycznej niezbędnych zasobów i umiejętności wymaga zwiększenia udziału badań i innowacji w strukturze gospodarczej, zwiększenia absorpcji zaawansowanych technologii oraz uwolnienia potencjału rozwojowego przedsiębiorstw i administracji.
- Innowacje napędzają rozwój gospodarczy, jednak specjalizacja Małopolski opiera się nie tylko na sektorach wiedzy i nowych technologii. Strukturalna zmiana gospodarcza powinna wyrażać się wzrostem zarówno udziału nowoczesnych sektorów opartych na wiedzy, jak i udziału działalności zaawansowanej technologicznie w sektorach bardziej tradycyjnych. Polityka spójności powinna być katalizatorem inteligentnej transformacji przedsiębiorstw w odpowiedzi na nowe wyzwania, jakimi są robotyzacja, automatyzacja, ucyfrowienie i zazielenienie gospodarki, co stanowi szansę, a jednocześnie wyzwanie dla każdej z małopolskich specjalizacji.
- Polityka spójności pozytywnie wpływa na innowacyjność przedsiębiorstw, jednak wymaga ukierunkowania. Instrumenty wsparcia powinny koncentrować się na transferze wiedzy i zapewniać kompleksowe finansowanie procesu innowacyjnego – od inkubacji, przez prace B+R i infrastrukturę B+R, po wdrożenie. Instrumenty powinny być sprofilowane odpowiednio do potrzeb przedsiębiorstw, zależnie od ich wielkości i etapu rozwoju, a także reagować na potrzeby w newralgicznych obszarach np. transfer wiedzy i komercjalizacja wyników prac B+R. 99,9% wszystkich przedsiębiorstw stanowią MŚP. Zasadniczą potrzebą tego sektora jest wypełnienie luki na rynku prywatnym w dostępie do finansowania rozwoju oraz adekwatne usługi wspierające uzyskiwanie przewagi konkurencyjnej na rynku krajowym, a także internacjonalizację i ekspansję międzynarodową, w tym zwiększenie zdolności do tworzenia produktów i usług o wysokim potencjale eksportowym. Priorytetem pozostaje wsparcie sektora MŚP, ale wybrane instrumenty powinny obejmować również udział dużych firm, jako liderów łańcuchów wartości i produkcji, we współpracy z MŚP oraz stymulujących rozwój nowych przedsiębiorstw.
- Małopolska jest drugim po Mazowszu regionem o najbardziej rozwiniętym potencjale naukowo-badawczym, co obrazuje wielkość nakładów wewnętrznych na działalność B+R, liczba personelu zaangażowanego w działalność B+R, czy koncentracja jednostek B+R. Wraz ze wzrostem popytu przedsiębiorców na prace B+R, wzrasta wykorzystywanie publicznej infrastruktury przez sektor prywatny. W przypadku jednostek inwestujących w infrastrukturę B+R wzrasta udział wartości umów z podmiotami prywatnymi w ich łącznych przychodach. Jednocześnie nadal diagnozowane są istotne potrzeby inwestycyjne uzasadnione koniecznością

dostosowania do nowych wyzwań badawczych, nie podjętych lub podjętych fragmentarycznie, ukierunkowanych na rozwiązanie problemów gospodarczych, zakorzenionych w specyfice regionu, ale skalowalnych jeżeli chodzi o rezultaty badawcze (produkty biznesowe) do wymiaru krajowego i szerzej. Inwestycje te powinny wypełnić lukę rynkową, odpowiadając na popyt firm w zakresie dostępu do nowoczesnych zasobów badawczych.

- Polityka spójności przyspieszyła wydatnie cyfrową transformację w sektorze prywatnym i publicznym. Wymagane jest jednak uzupełnienie inwestycji i dalsze rozwiązania systemowe. Na tle UE niski pozostaje poziom cyfryzacji i robotyzacji małopolskich przedsiębiorstw, które powinny zwiększyć zdolność do wytwarzania i absorbcji nowych produktów i usług cyfrowych. W obszarze cyfryzacji procesów i usług administracyjnych konieczne jest podniesienie poziomu cyberbezpieczeństwa i rozwój strategii na rzecz otwartych danych. Kluczowe znaczenie mają działania na rzecz popularyzacji interoperacyjnych i komplementarnych z systemami krajowymi rozwiązań z zakresu e-zdrowia i e-kultury, z uwagi na potrzebę cyfryzacji i udostępnienia (w tym poprzez platformy) cennych zasobów regionalnych w obszarze kultury i dziedzictwa regionalnego.

Najważniejsze wyzwania dotyczą transformacji w kierunku nowoczesnej gospodarki poprzez:

- **stymulowanie popytu na badania i innowacje wśród przedsiębiorstw, współpracę międzysektorową i usprawnienie transferu wiedzy,**
- **wzmacnianie czynników warunkujących konkurencyjność sektora MŚP oraz uwalniających jego potencjał rozwojowy,**
- **rozwój e-administracji, e-zdrowia i poszerzenie dostępu do cyfrowych zasobów zapewniających możliwość czerpania korzyści z cyfryzacji.**

Środowisko i energetyka

- Małopolska zajmuje 11. pozycję w kraju pod względem udziału OZE w produkcji energii elektrycznej, tj. 10,6%, czyli 545 GWh (2019 r., GUS). W produkcji energii elektrycznej największy udział mają elektrownie wodne (78%) i panele fotowoltaiczne (10%), natomiast ciepła – spalarnie odpadów (40%), kolektory słoneczne (23%) i instalacje geotermalne (20%). Szacuje się, że w regionie funkcjonuje ok. 11,5 tys. instalacji OZE do produkcji energii elektrycznej (o mocy 270 MW) i 23,6 tys. do produkcji ciepła i ciepłej wody użytkowej (o mocy 330 MW) (RPDKiE, 2020 r.).
- Głównym czynnikiem, mającym wpływ na jakość powietrza, jest emisja pochodząca z sektora komunalno-bytowego. W strukturze zanieczyszczeń odpowiada ona odpowiednio za ok: 77% emisji PM10, 88% emisji PM2,5, 97% emisji B(a)P oraz 14% emisji NOx. Kolejnym ze źródeł emisji, zwłaszcza w dużych miastach i aglomeracjach, jest transport, odpowiadający w skali województwa za ok: 5% emisji PM10, 4% emisji PM2,5 oraz 44% emisji NOx (POP WM).

- Małopolska jest regionem o wysokim stopniu zagrożenia powodzią, które wynika przede wszystkim z warunków naturalnych, w tym niskiej retencji powierzchniowej i szybkiego spływu wód, co jest efektem dużych spadków charakterystycznych dla rzeźby Karpat. Obszar górnej Wisły charakteryzuje się znaczną zmiennością przepływów oraz dużym zróżnicowaniem w zakresie stopnia zagrożenia powodziowego. Z uwagi na ekspozycję występują tu jedne z najwyższych sum opadów, w tym maksymalne sumy w obrębie Tatr.
- Tereny województwa są obszarem wyjątkowo podatnym na ruchy masowe. Zagrożenie dotyczy głównie górskiej części Karpat, zjawisko to odnotowywane jest również na obszarze zapadliska karpackiego i na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej. Aktualnie szacuje się nawet 50 000-60 000 osuwisk w polskich Karpatach (to 95% wszystkich osuwisk w Polsce).
- Wg projektu VI aktualizacji KPOŚK w Małopolsce jest 105 aglomeracji od 2 do 10 tys. RLM, w tym 89 nie spełnia wymogów dyrektywy ściekowej. W 63 z nich planowane są inwestycje w kanalizację sanitarną a w 37 inwestycje w oczyszczalnie ścieków. W odniesieniu do aglomeracji od 10 do 15 tys. RLM na 12 z nich tylko 1 spełnia wymogi dyrektywy. W 8 z nich planowane są inwestycje w kanalizacje sanitarną, a w 7 w oczyszczalnie ścieków.
- Ocena awaryjności infrastruktury wodociągowej w Polsce dokonana w podziale na gminy i województwa wykazała, iż znaczna liczba gmin w Polsce południowej posiada awaryjność na poziomie nieakceptowalnym. Województwo Małopolskie charakteryzuje się średnią awaryjnością, w tym ponad 30% gmin wykazuje wyższą awaryjność. Ze względu na straty wody Małopolska należy do województw, w których przekraczają one górną granicę strat średnich, klasyfikując gminy do jednostek o dużych stratach. W odniesieniu do oceny zasadności prowadzenia inwestycji w przypadku Małopolski zostały one uznane za kluczowe do realizacji. Skala potrzeb inwestycyjnych w infrastrukturę wodociągową, plasuje Małopolskę na 3. miejscu wśród województw. Kluczowe są inwestycje w sieć dystrybucyjną, i pobór wody (Program Inwestycyjny w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi)
- Zauważalny jest niewielki wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej. W ciągu ostatnich 10 lat zwiększył się o ok. 6,6%. Jednak w regionie 10 gmin nie przekracza progu 20% ludności korzystającej z sieci wodociągowej przy średniej 82% (np. Budzów 0,7%, Lipinki 1,5%, Łużna 4,7%, Moszczenica 5,2%). Małopolska na tle kraju zajmuje 15. miejsce i wykazuje znaczne zróżnicowanie. Północna część Małopolski charakteryzuje się dużym odsetkiem ludności korzystającej z wodociągów natomiast w południowej części dostęp do sieci jest znacznie mniejszy. Dodatkowo coraz częściej występuje zjawisko braku wody głównie na obszarach wiejskich, w wyniku obniżania się poziomu wody w studniach i brzegowych ujęciach infiltracyjnych. W 2020 r. potwierdzone zostały stany zagrożenia niżówką hydrogeologiczną oraz wystąpiła susza rolnicza
- W Małopolsce z sieci wodociągowej korzysta 82,3% ludności (w miastach 95%, na terenach wiejskich 69,9%). W ciągu ostatnich 10 lat wskaźnik ten zwiększył się tylko

o ok. 6,6%. Małopolska na tle kraju zajmuje 15. miejsce i wykazuje znaczne zróżnicowanie. Północna część województwa charakteryzuje się dużym odsetkiem ludności korzystającej z wodociągów, natomiast w południowej części dostęp do sieci jest znacznie mniejszy-10 gmin nie przekracza progu 20% (np. Budzów 0,7%, Lipinki 1,5%, Łużna 4,7%, Moszczenica 5,2%). Dodatkowo coraz częściej występuje zjawisko braku wody, głównie na obszarach wiejskich, w wyniku obniżania się poziomu wody w studniach i brzegowych ujęciach infiltracyjnych. W 2020 r. potwierdzone zostały stany zagrożenia niżówką hydrogeologiczną oraz wystąpiła susza rolnicza

- W 2019 r. z terenu województwa zebranych zostało ok 1 078,8 tys. Mg odpadów komunalnych (GUS), w tym 943,2 tys. Mg z gospodarstw domowych. Ilość zebranych ogółem odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 317 kg - zmieszane odpady komunalne stanowiły 212 kg, a selektywnie zebrane 105 kg.
- Zauważalny jest wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie. W 2019 r. selektywnie zebrano ok. 357,7 tys. Mg, co stanowiło 33,2 % wszystkich odpadów komunalnych.
- W 2019 r. w Małopolsce działało 16 instalacji MBP oraz 1 Zakład Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Krakowie.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **Wsparcia rozwoju energetyki zielonej opartej na lokalnych potencjałach,**
- **Zwiększenie efektywności energetycznej, wykorzystania nowoczesnych technologii energetycznych oraz rozwiązań z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym**
- **Zwiększenia odporności regionu na zagrożenia wynikające ze zmian klimatu,**
- **Inwestycje w infrastrukturę komunalną i dostosowanie gospodarki ściekowej do wymogów dyrektywy 91/271/EWG.**

Mobilność miejska

- Nasilające się zjawisko kongestii, zwłaszcza w aglomeracjach miejskich oraz w ich pobliżu, sprawia, że jednym ze źródeł uciążliwości i problemów w zakresie emisji substancji szkodliwych oraz hałasu jest transport drogowy.
- Zgodnie z danymi EAŚ transport to jedyny sektor w Europie, w którym odnotowano wzrost emisji gazów cieplarnianych w okresie od 1990 r. do 2019 r. a emisje tych gazów stanowią obecnie ponad ¼ całkowitych emisji gazów cieplarnianych w Europie w 2013 r.

Najważniejsze wyzwania dotyczą niewystarczającego stopnia wykorzystania bardziej efektywnego transportu publicznego oraz niezmotoryzowanego indywidualnego wraz z potrzebą ograniczania emisji zanieczyszczeń powietrza, hałasu oraz zatłoczenia.

Bioróżnorodność, zielona infrastruktura i rekultywacja terenów zdegradowanych

- Małopolskę wyróżnia niezwykły potencjał przyrodniczy bazujący na cennych zasobach środowiskowych, charakteryzujący się wysokim stopniem różnorodności biologicznej oraz szerokim wachlarzem siedlisk i ekosystemów, świadczy o tym m.in. wysoki udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni regionu.
- Kolejnym elementem jest potrzeba rozwoju **zielonej infrastruktury w miastach**, która jest źródłem korzyści związanych ze zdrowiem, takich jak czyste powietrze czy lepsza jakość wody. Rozwiązania w zakresie zielonej infrastruktury są szczególnie ważne w środowisku miejskim, w którym żyje ponad 60 % ludności UE. W Polsce w 2020 r., powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych, zajmowała 0,2% powierzchni kraju, większość terenów zieleni znajdowało się w miastach.

Najważniejsze wyzwania dotyczą zachowania oraz poprawy ochrony różnorodności biologicznej w regionie. Ponadto konieczne jest realizowanie przedsięwzięć zmierzających do rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury w miastach. Na działania z zakresu ochrony bioróżnorodności planuje się przeznaczyć ok. 119 mln EUR (tj. 4,5 % alokacji programu FEM) wartość ta może ulec zmianie w kolejnych latach wdrażania programu.

- W wyniku intensywnie prowadzonej działalności człowieka dochodzi do degradacji środowiska naturalnego jak też do obniżenia wartości inwestycyjnej, estetycznej i społeczno-gospodarczej regionu. W Małopolsce **powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających zagospodarowania i rekultywacji** wg. stanu na koniec 2020 r. wynosiła 2 148 ha, czyli ok. 3 % powierzchni wszystkich gruntów zdewastowanych i zdegradowanych w Polsce.
- Kwestią problemową pozostaje nadal usuwanie odpadów azbestowych. Na przestrzeni lat 2016-2021 widać zauważalny postęp w procesie inwentaryzacji odpadów azbestowych i poddawanych unieszkodliwianiu. Prawie dwukrotnie zwiększyła się liczba zinwentaryzowanych odpadów z 251 tys. ton do 447 tys. ton. W tym czasie ilość unieszkodliwionych odpadów również wzrosła o ok. 300% tj. z 41 tys. ton do 116 tys. ton. Nadal do unieszkodliwienia pozostaje ponad 330 tys. ton azbestu.

Najważniejsze wyzwania dotyczą stworzenia nowej jakości przestrzeni publicznej w regionie, poprzez zagospodarowanie oraz nadanie nowych funkcji obszarom zdegradowanym, zanieczyszczonym i odizolowanym, w tym przywrócenie do ponownego użytkowania tych terenów poprzez ich rekultywację.

Transport regionalny

- **Aktualny pozostaje problem obciążenia ruchem małopolskich dróg**. Potwierdzają to cykliczne (co 5 lat), generalne pomiary ruchu. Dane ostatniego GPR 2020 wskazują, że największe obciążenie ruchem, wynoszące ponad 6000 poj./dobę, odnotowano w woj. małopolskim.

- Sukcesywnie prowadzone są **prace zw. z uruchomieniem systemu SKA** o dużej częstotliwości kursowania pociągów.
- **Uzupełnieniem regionalnej oferty transportu kolejowego jest oferta autobusowa w publicznym transporcie zbiorowym**, która pozwala na udostępnienie słabiej skomunikowanych terenów lub umożliwienie kontynuacji podróży pociągiem (tzw. transport dowozowy).

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **przeciążenia przepustowości dróg**
- **zwiększania bezpieczeństwa ruchu drogowego**
- **niewystarczającej atrakcyjności oferty i jakości usług transportu zbiorowego**

Rynek pracy i edukacja

- W latach 2015-19 sytuacja na Polskim i małopolskim rynku pracy była dobra. W 2020 r. pandemia COVID-19 wyraźnie wpłynęła na rynek pracy i obrazujące go wskaźniki, co skutkowało m.in. znacznym wzrostem liczby bezrobotnych oraz stopy bezrobocia. Sytuacja wywołana pandemią nie wpłynęła znacząco na zmianę udziału w bezrobociu osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Od II kw. 2021 liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia stopniowo malała i na koniec IV kw. 2021 zarejestrowanych było niemal 70 tys. osób (16% spadek rok do roku), natomiast stopa bezrobocia wyniosła 4,5% (3 miejsce w kraju). Choć sytuacja na rynku pracy wydaje się być stosunkowo korzystna należy mieć na uwadze prognozowany spadek dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce i na światowych rynkach w związku z agresją Rosji na Ukrainę.
- Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata mimo pandemii rośnie (choć w 2020 r. sytuacja zmieniała się w ciągu roku) i w III kw. 2021 r. wyniósł 75,9% (w Polsce 76,1%). Utrzymuje się znaczna różnica wartości wskaźnika na poziomie płci (niemal 13 p.p w Małopolsce oraz 14 p.p w Polsce).
- Od lat poważnym problemem pozostaje bierność zawodowa, szczególnie wśród kobiet.
- Nowopowstałe miejsca opieki są dostępne dla dzieci i osób z niepełnosprawnościami, ale istnieją poważne deficyty w tym zakresie w funkcjonujących instytucjach opieki (wg GUS tylko 56,9% małopolskich placówek opieki nad dziećmi do lat 3 posiadało udogodnienia dla dzieci z niepełnosprawnościami i były to zazwyczaj podstawowe udogodnienia jak np. pochylnie).
- Zachodzące zmiany demograficzne i postępujący rozwój technologiczny powodują, że poważnym problemem staje się pozyskanie pracowników posiadających określone kompetencje zawodowe. Mimo że średni poziom wykształcenia wzrósł to umiejętności pracowników często nie odpowiadają na potrzeby pracodawców. Liczba zawodów deficytowych w Małopolsce jest wysoka.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **kontynuowania działań ograniczających wpływ pandemii oraz wojny w Ukrainie na rynek pracy poprzez wsparcie osób, które straciły lub stracą pracę w wyniku kryzysu,**
- **zwiększenia poziomu zatrudnienia i aktywizacji osób biernych zawodowo,**
- **realizacji różnorodnych działań na rzecz wsparcia imigrantów,**
- **zwiększenia nacisku na jakość i skuteczność projektów szczególnie skierowanych do grup wrażliwych, których sytuacja na rynku pracy jest wyjątkowo trudna,**
- **ustawicznego dostosowywania kwalifikacji i kompetencji kadr do potrzeb rynku pracy (pracodawców), także w celu uzyskania pracy lepszej jakości i lepiej opłacanej,**
- **zwiększania liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 dostosowanych w szczególności do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami,**
- **podejmowania różnorakich inicjatyw na rzecz utrzymania zatrudnienia osób pracujących i wsparcia pracodawców.**

Kierunki wsparcia w obszarze edukacji są wynikiem mapowania i analizy opartych na danych zastanych, jak i przeprowadzonych badaniach (https://www.obserwatorium.malopolska.pl/wp-content/uploads/2022/01/analiza-edukacja.pdf) , z uwzględnieniem zmian demograficznych, zmian na rynku pracy (zwiększone znaczenie kompetencji miękkich oraz cyfryzacja i automatyzacja), systemu finansowania edukacji, rozwoju edukacji włączającej oraz dynamicznej sytuacji międzynarodowej związanej z wojną w Ukrainie:

- **Wychowanie przedszkolne** - odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w Małopolsce w 2019r. osiągnął poziom prawie 90 % i nadal widać zróżnicowanie terytorialne. W blisko 20% gmin, głównie wiejskich, odsetek ten, jest nadal poniżej 70 %. Zidentyfikowano braki w obszarze infrastruktury (dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, stan techniczny placów zabaw i wybranych pomieszczeń).

- **Szkoły zawodowe** – w ostatnich latach spadł udział absolwentów liceów (z 50% w 2011 r. do 47% w 2021 r.), a wzrósł techników (z 31% do 38%). Mimo to, w kontekście regionalnej gospodarki zainteresowanie uczniów kształceniem zawodowym jest zbyt małe.
  Z mapy potrzeb wynika, że zatrudnienie doradców zawodowych w szkołach jest zróżnicowane – w liceach (62%), w szkołach podstawowych oraz zawodowych (74%). Brak dostępu do doradztwa oznacza nieprzemyślane decyzje – 40% absolwentów szkół zawodowych podejmuje pracę niezgodną z profilem wykształcenia.
  Identyfikowane są problemy współpracy szkół z pracodawcami m.in. przy organizowaniu praktycznej nauki zawodu czy programach kształcenia. 94% szkół zawodowych wymaga dalszego wsparcia, w tym dostosowania budynku do

potrzeb osób z niepełnosprawnościami, zakupu pomocy dydaktycznych i oprogramowania.

- **Edukacja włączająca** – w 2020 r. 70% uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształciło się w Małopolsce w placówkach ogólnodostępnych, co umożliwiało integrację z rówieśnikami. 2/3 placówek boryka się z zapewnieniem odpowiedniej infrastruktury i kadry dla realizacji tej edukacji.
- **Wyższe szkoły zawodowe** – w latach 2014-2021 liczba studentów w Małopolsce spadła o 21%, podczas gdy w wyższych szkołach zawodowych spadła tylko o 3%. Placówki te kształcą 7,4% ogółu studentów w regionie, głównie w obszarach, gdzie występują deficyty na rynku pracy, czyli ochronie zdrowia (30% studentów wobec 8% w pozostałych uczelniach) oraz kierunkach związanych m.in. z pedagogiką (udział studentów dwukrotnie wyższy niż średnio w Małopolsce). Względne zarobki osób po roku od ukończenia nauki z pielęgniarstwa i pedagogiki nie różnią się w porównaniu do popularnych uczelni krakowskich.
- **Kształcenie ustawiczne** – starzenie się społeczeństwa stanowi największe wyzwanie w kontekście zmian demograficznych. Osoby w wieku produkcyjnym są lepiej wykształcone od starszych pokoleń, co stwarza szansę na podtrzymanie ich aktywności zawodowej. Wymaga to rozwoju kształcenia przez całe życie, tym bardziej, że odsetek dorosłych uczestniczących w kształceniu ustawicznym w 2021 r. wynosił w Polsce 5,4%, wobec średniej w UE (10,8%).

Najważniejsze wyzwania:

- **podnoszenie jakości edukacji przedszkolnej oraz dostosowywanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,**
- **rozwój wsparcia ukierunkowywanego na indywidualne potrzeby uczniów oraz zwiększenie dostępności placówek dla osób niepełnosprawnościami**
- **rozwój kształcenia zawodowego (na poziomie średnim i wyższym) i jego zbliżenia do rynku pracy, w tym w branżach ważnych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy w regionie**
- **podnoszenie udziału osób dorosłych w kształceniu przez całe życie,**
- **kształcenie kadr medycznych**

Włączenie społeczne i obszar ochrony zdrowia

- Dane dotyczące mapowania potrzeb w obszarze infrastruktury i usług społecznych zawarto w dokumencie ROPS: „Ocena zasobów pomocy społecznej Województwa Małopolskiego za rok 2021”
- Interwencje w obszarze ochrony zdrowia, w tym infrastruktury, będą zgodne z mapami potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026, opracowanymi zgodnie z Ustawą o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, w szczególności z dostępnymi w tym zakresie analizami dla Małopolski, z dokumentem strategicznym „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-27 z perspektywą do 2030r.” oraz z

„Wojewódzkim Planem Transformacji województwa małopolskiego na lata 2022-2026

- W latach 2015-19 utrzymywała się stabilna relacja wskaźnika PKB na jednego mieszkańca w stosunku do średniej krajowej (w 2015r. PKB na mieszkańca regionu wynosiło 90,1% uśrednionego PKB na mieszkańca Polski; w 2016r. i 2017r. odpowiednio po 91%; natomiast w 2018r. 92% PKB średniej kraju), **wraz z niekorzystnie kształtującymi się wskaźnikami zasięgu ubóstwa w regionie, w stosunku do średniej krajowej w analogicznym okresie.**
- W 2019r. **wskaźnik zasięgu ubóstwem relatywnym** wyniósł w regionie 20,9%, przy średniej 13% w skali kraju; **wskaźnik zasięgu ubóstwem poniżej granicy ubóstwa skrajnego** wyniósł 7,5%, przy średniej 4,2% w skali kraju. **Wskaźnik zasięgu ubóstwem poniżej granicy ubóstwa „ustawowego**" wyniósł 15%, przy średniej 9% w skali kraju. **Szczególnie narażone na ubóstwo skrajne były gospodarstwa utrzymujące się głównie z tzw. niezarobkowych źródeł**, w tym przede wszystkim ze świadczeń społecznych (ok.11%) oraz z pracy na roli (ok.10%).
- **Ubóstwo skrajne koreluje z poziomem wykształcenia,** wynosi 10% wśród osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym i 6% z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Stopa ubóstwa skrajnego w gospodarstwach domowych z co najmniej jedną osobą prawnie uznaną za niepełnosprawną wyniosła 6,5%.
- **Obserwowana w ciągu ostatnich lat tendencja wzrostu mediany wieku, wskaźników starości i wsparcia międzypokoleniowego potwierdziła proces starzenia się mieszkańców województwa.** W związku ze zjawiskiem tzw. *"odwróconej piramidy demograficznej"* zauważalny jest niedobór potencjału opiekuńczego (przy jednoczesnym przeciążeniu rodzinnego potencjału opiekuńczego tzw. opiekunów nieformalnych rekrutujących się głownie z członków rodziny).
- Z danych ZUS wynika, że pod koniec czerwca 2021r. liczba osób innej narodowości niż polska zgłoszonych do ubezpieczenia emerytalno-rentowego w regionie wyniosła 70,2 tys. Ponad 70,1% zgłoszonych cudzoziemców stanowią obywatele Ukrainy; trudna do oszacowania jest liczba obywateli państw trzecich pracujących w tzw. "szarej strefie".
- **Małopolska jest jednym ze skupisk Romów w Polsce.** Wśród 16 tys. osób deklarujących narodowość romską**, 1735 zamieszkuje powiaty limanowski, nowotarski, nowosądecki, i dzielnicę Kraków-Nowa Huta.**
- W 2021, ok. tysiąc osób mniej skorzystało z usług oferowanych przez małopolskie ośrodki interwencji kryzysowej (w por. do 2020r.), mimo trudnego pod względem psychicznym okresu izolacji w trakcie pandemii COVID-19.
- W 2020 r. z 405 dostępnych miejsc w mieszkaniach chronionych skorzystało 355 osób (wykorzystanie:88%, 2019:81%), przy jednoczesnym zgłaszanym zapotrzebowaniu na tego typu miejsca.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego zlokalizowanego na obszarach dobrze skomunikowanych,
- podjęcia interwencji dot. kształcenia kadr podmiotów świadczących usługi opiekuńcze, tworzenia miejsc opieki przeznaczonych w szczególności dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- upowszechniania dostępu do usług interwencji kryzysowej,
- aktywizacji niewykorzystanych zasobów ludzkich w postaci osób biernych zawodowo i napływających do regionu obywateli państw trzecich,
- kontynuowania działań w zakresie wspierania integracji społeczno - gospodarczej mniejszości romskiej,
- dalszego rozwoju usług opiekuńczych w związku z wyzwaniami demograficznymi oraz potrzebami w tym zakresie; przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii (teleopieka, telemedycyna),
- rozwoju opieki długoterminowej i środowiskowej w społeczności lokalnej,
- rozwoju ekonomii społecznej (tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, integracji społecznej osób szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym)
- w ramach infrastruktury społecznej nie będą realizowane inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach

- Według danych raportu „*State of Health on the UE. Polska. Profil systemu ochrony zdrowia 2017*” **średnia długość życia w UE wynosi 80,6 lat w Polsce to 77,5 lat**. Wskaźnik zgonów możliwych do uniknięcia dzięki interwencji medycznej na 100 000 osób jest dużo wyższy niż w większości krajów UE (UE:126, Polska:170).
- Odsetek populacji zgłaszający niezaspokojone potrzeby związane z opieką medyczną wynosi **prawie 8 % względem ponad 3 % w całej UE**. Tylko **58 % Polaków** deklaruje, że jest w dobrym stanie zdrowia. W województwie, w ramach Podstawowej Opieki Zdrowotnej funkcjonowało w publicznym systemie ochrony zdrowia (kontrakt z NFZ) 626 placówek POZ, w tym 477 placówek świadczących usługi w zakresie minimum lekarza POZ. 280 z nich udziela świadczeń we wszystkich 3 zakresach (tj.: lekarza, pielęgniarki oraz położnej POZ).
- Uśredniony czas oczekiwania na pojedyncze gwarantowane świadczenie zdrowotne w Polsce w 2019r. wyniósł **3,7 miesiąca, wobec 2,2 miesiąca w 2012 r.** Na poradę specjalisty w ramach Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej trzeba czekać średnio 3,4 miesiąca, na badanie diagnostyczne do 3,1 miesiąca; są to jedne z najwyższych wartości dla UE. Problem stanowi również **nierównomierne rozmieszczenie geograficzne świadczeń i nierównomierna alokacja zasobów w sektorze zdrowia**.
- Przyczyną 27,3% zgonów w Polsce są **choroby nowotworowe,** przy czym odsetek tych zgonów **w Małopolsce w stosunku do ogółu jest wyższy i wynosi 28,1 %.**

- Problemem jest dostęp do **opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży**. Nawet 20% nastolatków ma objawy depresyjne, a ponad 72% dzieci i młodzieży doświadczyło przemocy w różnych formach. Wg szacunków, zagwarantowaną pomoc psychiatryczną ma 20% potrzebujących dzieci.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **zwiększenia dostępu do wysokiej jakości usług w obszarze zdrowia i zmniejszania nierówności w zakresie opieki zdrowotnej w regionie,**
- **przeniesienia ciężaru leczenia z poziomu szpitalnego na niższe poziomy (POZ/AOS)**
- **efektywnego leczenia specjalistycznego w tym chorób nowotworowych**
- **rozwoju kompleksowej, wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy pozwalających osobom z zaburzeniami psychicznymi funkcjonować w środowisku rodzinnym i społecznym, w tym poprzez tworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego**

Kultura i zrównoważona turystyka

- Interwencja funduszy europejskich w obszarze kultury i zrównoważonej turystyki przyczyni się do odbudowy tych sektorów po pandemii COVID-19 i zwiększy ich wpływ na rozwój gospodarczy i spójność społeczną regionu.
- Małopolska stanowi ważne centrum aktywności kulturalnej a **instytucje kultury** odgrywają coraz większą rolę w integracji społecznej, jako przyjazne, inspirujące miejsca spotkań i spędzania czasu wolnego, pomagając walczyć z wykluczeniem z kultury (które jest jednym z wymiarów wykluczenia społecznego). Działalność instytucji kultury postrzegana jest jako silnie integrująca, przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu i mająca wpływ na budowę kompetencji społecznych a edukacja kulturalna odgrywa istotną rolę w rozwijaniu kompetencji obywatelskich i komunikacyjnych. Pomimo, iż instytucje kultury w ostatnich latach znacznie rozszerzyły zakres aktywności związanej z edukacją kulturalną, nadal widoczne są pogłębiające się nierówności geograficzne w dostępie do wysokiej jakości oferty.
- Posiadanie unikatowych **zabytków kultury** stwarza możliwość kreacji nowych funkcji zabytków, odpowiadających na potrzeby społeczne i gospodarcze, jednocześnie wymaga systematycznego prowadzenia działań w celu ochrony, zabezpieczenia i poprawy stanu ich zachowania. Szacuje się, że jedynie ⅓ obiektów w wojewódzkim rejestrze zabytków nie wykazuje objawów zniszczenia i nie wymaga przeprowadzenia prac remontowych, pozostałe ⅔ obiektów wymaga podjęcia tego typu prac.
- Od wielu lat rozmiary **ruchu turystycznego** w Małopolsce wykazywały tendencję wzrostową, do czasów pandemii COVID-19. Wskutek tego w 2020 r. ruch turystyczny w regionie zmniejszył się o 14% w relacji do 2019 r. jednocześnie szacunkowe wpływy z turystyki w regionie były w 2020 r. o 35,3% niższe niż rok wcześniej. Region jest krajowym liderem pod względem atrakcyjności turystycznej. gł. motywem przyjazdu jest wypoczynek, zwiedzanie zabytków oraz turystyka

aktywna. Szczególną popularnością cieszą się szlaki rowerowe VeloMałopolska. Małopolska to drugi wiodący region oferty **uzdrowiskowej** w Polsce, ze względu na swoje walory miejscowości te przyciągają wiele osób, które chcą połączyć wypoczynek z poprawą kondycji zdrowotnej. Pomimo wielu potencjałów, region wciąż boryka się z problem dywersyfikacji ruchu turystycznego (silna koncentracja wokół kilku stałych atrakcji takich jak Kraków, Wieliczka, Oświęcim, Zakopane). Wciąż zaobserwować można niedostateczny stopień innowacyjności i konkurencyjności sieciowych produktów turystycznych Małopolski oraz niewystarczający poziom wykorzystania bogactwa kulturowego jako potencjału rozwojowego.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **rozwoju sektora kultury, który jest ważny dla budowy tożsamości obywatelskiej i włączenia społecznego grup zmarginalizowanych. Mając na uwadze, że pandemia doprowadzała do strat w tym sektorze, jednym z wyzwań jest wzmocnienie kompetencji kulturowych mieszkańców, poprzez zapewnienie możliwości aktywnego uczestnictwa w kulturze, dzięki wsparciu infrastruktury oraz zwiększaniu dostępu do oferty kulturalnej.**

- ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego, dzięki czemu stworzone zostaną warunki dla rozwoju społeczno-gospodarczego.

- wykorzystywania endogenicznych zasobów Małopolski przy jednoczesnym stymulowaniu rozwoju turystyki na szczeblu lokalnym i regionalnym. W obliczu walki ze skutkami pandemii należy podejmować działania związane z rozwojem zrównoważonego sektora turystyki, który jest kluczowym czynnikiem struktury gospodarczej i społecznej. Konieczne jest zróżnicowanie oferty turystycznej i jej dywersyfikacja terytorialna oraz wydłużenie sezonów.

Sprawiedliwa transformacja Małopolski Zachodniej

- Małopolska Zachodnia (MZ) to region węglowy silnie społecznie i gospodarczo powiązany ze Śląskiem, należący do Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, podlegającego procesom transformacji górniczej i energetycznej. W jej wyniku zagrożonych jest w regionie ok. 7,5 tys. miejsc pracy. W sektorze górniczym pracuje też ok. 1,3 tys. osób w dział. usługowej wspomagającej. Spadku zatrudnienia należy się spodziewać wśród ok.1/3 firm związanych bezpośrednio z górnictwem.
- Ograniczanie skali i zamykanie działalności węglowej na terenie GZW przekłada się na istotne wyzwania społeczne, środowiskowe i biznesowe, w tym przede wszystkim redukcje miejsc pracy, degradację obszarów poprzemysłowych i powiązanych, a także m.in. ubytek w dochodach mieszkańców, przedsiębiorstw i gmin, wyeksploatowaną infrastrukturę i ryzyko negatywnych trendów demograficznych mogące doprowadzić do wyludniania się i marginalizacji regionu. Zjawiskom tym towarzyszy niski poziom przedsiębiorczości w podregionie.

- Zaledwie 10% firm z MZ deklaruje, że systemy dostarczania i wykorzystania energii zostały zoptymalizowane. Ok 12% ogółu firm planuje podjęcie kompleksowych projektów w celu osiągnięcia neutralności energetycznej w ciągu 3 lat, ok. 59% planuje jednostkowe inwestycje transformacyjne.

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- utraty miejsc pracy w upadających sektorach górnictwa i energetyki węglowej, a także w firmach okołogórniczych oraz MŚP, których prosperity jest uzależniona od dochodów lokalnych,
- zagrożenia obecnej ścieżki funkcjonowania ok. 8% firm z MZ kooperujących z branżą górniczą
- niższej w porównaniu do województwa dynamiki PKB podregionu
- zanieczyszczenia powietrza poprzez systematyczne przekroczenia norm stężeń zanieczyszczeń (pyły PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)piren)
- degradacji terenów pogórniczych, poprzemysłowych i powiązanych, w tym osiedli mieszkaniowych
- wyjazdu młodych mieszkańców i starzenia się społeczeństwa

Podejście terytorialne

- W ramach programu zastosowane zostaną wszystkie wskazane w art. 28 rozp. ogólnego instrumenty terytorialne (**ZIT, IIT, RLKS**).
- **ZIT** realizowane będą przekrojowo w priorytetach 2-6 FEM 2021-2027. Na realizację instrumentu ZIT przeznaczone będzie 388,3 mln EUR. **IIT** (w tym GPR) realizowane będą głównie w priorytecie 7 (CS 5i) - alokacja 103,8 mln EUR i CS 5ii - alokacja 37,5 mln EUR, choć dopuszcza się interwencję również w innych priorytetach 2-6. **RLKS** realizowany będzie w ramach CS 5ii (40 mln EUR), CS 4h (10 mln EUR) i CS 4k (10 mln EUR). Wskazane wyżej kwoty mają charakter indykatywny. Zmiana alokacji w przeznaczonej na realizację instrumentów terytorialnych nie będzie wymagać zmiany zapisów programu. Instrument ZIT będzie stosowany dla MOF miast średnich tracących funkcje społeczno-gosp. oraz MOF ośrodka wojewódzkiego – Krakowa, wskazanych w SRW jako OSI o znaczeniu regionalnym (6 MOF). Na tym obszarze funkcjonować będzie 6 ZIT i 1 IIT obejmujący gminy z obszaru oddziaływania Krakowa, nie wchodzące w skład ZIT Kraków (Otulina Podkrakowska). Informacje nt. instrumentów RLKS i IIT zawarto w CP 5.
- Istotą zastosowania instrumentów terytorialnych jest zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. Wyzwania obszarów terytorialnych objętych instrumentami są analogiczne jak te wskazane w UP.
- W ramach FEM 2021-2027 wspierana będzie realizacja ponadlokalnych i lokalnych strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru, w zgodzie z kierunkami zdefiniowanymi na poziomie krajowym (w KSRR i KPM) i regionalnym (SRW) oraz z priorytetami UE.

- Instrumenty te realizowane będą na podstawie strategii spełniających wymogi art. 29 (strategie ZIT i IIT) oraz art. 32 (LSR) rozp. ogólnego, co będzie weryfikowane przez IZ. Strategie będą wypracowane w sposób partycypacyjny - praca nad nimi będzie angażować parterów społecznych zgodnie z wymogami UP. W odniesieniu do strategii terytorialnych do kompetencji władz miejskich należeć będzie udział w wyborze projektów poprzez przygotowanie listy projektów załączanych do strategii.
- Szczegółowy opis instrumentów terytorialnych znajduje się w dokumencie pn. Instrumenty terytorialne w ramach programu FEM 21-27.
- Główne działania w ramach inicjatyw oddolnych z wykorzystaniem instrumentów terytorialnych **w CP5,** dotyczą m.in.:
  - ✓ **rewitalizacji,** która będzie realizowana w ramach **IIT**. Wspieranie kompleksowej rewitalizacji jest konieczne, gdyż potrzeby w tym zakresie nie zostały zaspokojone. Wciąż istnieją braki w zasobach mieszkaniowych oraz ich standardzie. Usługi społeczne są nierównomiernie rozprzestrzenione, a kumulacja problemów społecznych potęguje zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego. Przestrzeń w mieście w 30% jest zajęta przez ulice, a te w większości podporządkowano zwiększającemu się ruchowi samochodowemu. Konieczne jest zadbanie o tereny zielone, gdyż poprawiają jakość życia, łagodzą miejską wyspę ciepła, oczyszczają powietrze, kumulują wodę.
  - ✓ **kultury, zrównoważonej turystyki,** która będzie realizowana w ramach I**IT, ZIT i RLKS.** Bazując na doświadczeniach z perspektywy 14-20, kluczowe jest wykorzystanie potencjału endogenicznego gmin oraz zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na ich rozwój i rozwiązywanie specyficznych problemów w oparciu o wew.-potencjały (m.in. **obszary uzdrowiskowe**), co przyczyni się do niwelowania różnic rozwojowych w regionie.
  - ✓ **budowy potencjału gospodarczego regionu,** w szczególności działań związanych z przygotowaniem terenów inwestycyjnych. Małopolska od lat boryka się z problemem braku odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych. Oczekiwanym efektem działań, w szczególności na obszarach słabszych gospodarczo będzie pojawienie się nowych przedsiębiorców, rozwój istniejących firm, wzrost liczby lokalnych miejsc pracy. Interwencja będzie realizowana w ramach **IIT/ZIT.**

Najważniejsze wyzwania dotyczą:

- **zagospodarowania zdegradowanej, niewykorzystywanej zabudowy**
- **rozwoju mieszkalnictwa godnego, zasobooszczędnego i przystępnego cenowo**
- **zwiększenia liczby ogólnodostępnych, dostosowanych do potrzeb różnych użytkowników i przyjaznych przestrzeni publicznych**
- **inwestowania w obszar związany z rozwojem sektora kultury, który jest ważny dla budowy tożsamości lokalnej społeczności**

- **podejmowania działań na rzecz ochrony i udostępniania dziedzictwa kulturowego, dzięki czemu stworzone zostaną warunki dla rozwoju społ-gosp mieszkańców**
- **wykorzystywania endogenicznych zasobów regionu przy jednoczesnym stymulowaniu rozwoju sektora turystyki oraz zróżnicowaniu oferty turystycznej i wydłużeniu sezonów**
- **zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu, wzrostu aktywności gospodarczej mieszkańców oraz stworzenia nowych miejsc pracy**

Wyzwania w zakresie zdolności administracyjnych, zarządzania oraz środków upraszczających

Głównym wyzwaniem w zakresie potencjału administracyjnego i zarządzania będzie utrzymanie zdolności administracyjnych personelu IZ / IP i wdrożenie FST. Kontynuowane będą działania służące zwiększaniu efektywności wdrażania Programu, głównie przez wprowadzanie uproszczeń dla beneficjentów i zwiększenie elastyczności systemu wdrażania. Uproszczone formy rozliczania kosztów będą stosowane~~,~~ zgodnie z art. 53 CPR. W przypadku kontroli i audytów, przewiduje się stosowanie zasady proporcjonalności. Zostaną wprowadzone uproszczenia w analizie ekonomicznej projektów, np. proponuje się stosowanie takich narzędzi jak, CEA (analiza efektywności) i MCA (analiza wielokryterialna). W zakresie informacji i promocji planuje się standaryzację stron internetowych oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii do upowszechniania informacji, np. portale społecznościowe. Beneficjenci będą informowani o zmianach w dokumentach (np. wytycznych) i nowych naborach w formie newslettera. Kontynuowanym uproszeniem będzie stosowanie elektronicznych generatorów wniosków w postaci lokalnego oraz centralnego systemu informatycznego.

Tabela 1

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
CP 1- Bardziej inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej	*(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** • Wzrost nakładów na badania i rozwój w relacji do regionalnego PKB, szczególnie w sektorze prywatnym; • Zwiększenie odsetka przedsiębiorstw aktywnych innowacyjnie i innowacyjnych, szczególnie w sektorze MŚP; • Wzrost skali komercjalizowanych w regionie wyników badań, głównie dzięki wzmocnieniu narzędzi współpracy nauki i biznesu, usprawnieniu transferu technologii oraz wsparciu kluczowych kompetencji i umiejętności; • Poprawa pozycji Małopolski w europejskich indeksach innowacyjności **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Zalecenia Rady UE w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r.** • **KSRR 2030 – Wyzwanie 4:** Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek • **SRWM –** obszar: Gospodarka, kierunek: Innowacyjność • **RSI –** Obszary Interwencji: 1. Innowacyjne zaplecze, potencjał i wizerunek regionu, 2. Innowacyjność i transformacja przemysłowa przedsiębiorstw **Uzasadnienie form wsparcia:** Wsparcie realizowane będzie głównie w formie bezzwrotnej. Dotacje na prace B+R są uzasadnione wysokim poziomem ryzyka i trudnością w oszacowaniu potencjalnych przychodów (niepewność realizacji, nowość rezultatów, nieporównywalność inwestycji). Sektor bankowy nie jest zainteresowany finansowaniem tego typu projektów. Dotacje dla prywatnej i publicznej infrastruktury B+R wynikają z faktu, że co do zasady inwestycje te nie generują przychodów po zakończeniu realizacji projektu, a nawet w okresie trwałości. Większość przedsiębiorstw nie jest nastawiona na samodzielną działalność B+R, zwłaszcza w sposób ciągły i stały. Usługi B+R i proinnowacyjne będą finansowane dotacją ponieważ ich ostateczne efekty są trudne do oszacowania (w tym wzrost przychodów lub generowanie oszczędności): mogą się pojawić dopiero w dłuższej perspektywie, a ich osiągnięcie wymaga często dodatkowych wysokich nakładów. W przypadku

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		zarządzania RSI koordynowanego przez instytucję publiczną także brak jest potencjału do generowania zysku lub oszczędności. Wdrożenia wyników prac B+R zrealizowanych w cs 1(i) wspierane będą dotacją warunkową.
CP 1	*(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** • poprawa jakości i zwiększenie dostępności e-usług i e-zasobów dla mieszkańców regionu (e-zdrowie, e-administracja, e-kultura) • możliwość skutecznego wdrażania rozwiązań z zakresu Przemysłu 4.0 poprzez m.in. rozwój aplikacji, usług i systemów ICT oraz zwiększenie roli cyberbezpieczeństwa) • zwiększenie współpracy i poprawa koordynacji pozyskiwania i wymiany dokumentacji medycznej między podmiotami, zarówno na poziomie centralnym jak i lokalnym (w ramach interoperacyjnego i komplementarnego z krajowymi rozwiązaniami projektu z zakresu e-zdrowia) • wzrost ogólnego udziału e-usług, w ramach udogodnień dla mieszkańców regionu **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Uchwała nr 125 Rady Ministrów z dnia 22 października 2019 r.** w sprawie Strategii Cyberbezpieczeństwa RP na lata 2019–2024 • **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024** z dnia 20 czerwca 2019 r. • **Europejska strategia w zakresie danych** • **KSRR 2030**, Wyzwanie 4 • **SRWM**, obszar II *Gospodarka*, cel szczegółowy 5 **Uzasadnienie form wsparcia:** Przewidywaną formą wsparcia w ramach cs 1(ii) będzie dotacja – planowane projekty będą miały charakter niekomercyjny, i realizowane będą przez podmioty publiczne na rzecz ogółu mieszkańców, zwiększając dostępność do szeroko pojętych e-usług publicznych.
CP 1	*(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje*	**Planowane rezultaty działań:** • Wzrost wykorzystania technologii cyfrowych przez przedsiębiorstwa • Wzrost skali inwestycji w przedsiębiorstwach • Wzrost poziomu umiędzynarodowienia MSP, wyrażony wzrostem wartości eksportu w regionie • Poprawa pozycji Małopolski w europejskich indeksach konkurencyjności **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskim:**

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	produkcyjne **(EFRR)**	• **Zalecenia Rady UE w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. i 2020 r**.– w zakresie dot. zwiększenia potencjału badań i innowacji oraz wykorzystania zaawansowanych technologii, a także w zakresie zapewnienia przedsiębiorstwom dostępu do finansowania i płynności, promowania inwestycji prywatnych, promowania transformacji cyfrowej przedsiębiorstw • **KSRR 2030 -**Wyzwanie 4: Wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek, Cel 2:Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych • **SRWM -** obszar: Gospodarka, kierunek: Konkurencyjność i przedsiębiorczość • **RSI –** Obszary: 1. Innowacyjne zaplecze, potencjał i wizerunek regionu, 2. Innowacyjność i transformacja przemysłowa przedsiębiorstw **Uzasadnienie form wsparcia:** Instrumenty finansowe zostaną zastosowane w zakresie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw – projekty w tym obszarze mają potencjał zwrotu z inwestycji i generowania przychodów. W przypadku projektów polegających na wdrożeniu wyników prac B+R stosowana będzie dotacja warunkowa lub instrument finansowy. Wsparcie dotacyjne bezzwrotne zaplanowano w zakresie: • internacjonalizacji-wsparcie może przynosić efekty finansowe jednak potencjalność przyszłych zysków jest niepewna i mogą się pojawić jako czynnik pośredni dopiero w dłuższej perspektywie czasowej • usług dla startupów - działalność inkubatorów i innych podmiotów oferujących usługi dla nowych MŚP nie generuje zysków pozwalających na spłatę pożyczki; decydujące znaczenie ma też niepewność powodzenia start-upu • promocji gospodarczej, obsługi inwestorów - projekty realizowane w szczególności przez instytucje publiczne co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności, • projektów polegających na wdrożeniu specjalistycznych rozwiązań cyfrowych, obarczonych wysokim poziomem ryzyka. W przypadku implementacji rozwiązań cyfrowych o mniej specjalistycznym charakterze wykorzystane będą zwrotne formy finansowania.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
CP 1	*(iv) rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości*	Nie dotyczy.
CP 1	*(v) udoskonalanie łączności cyfrowej*	Nie dotyczy.
CP 2- Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetyki, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, przystosowania się do zmiany klimatu oraz zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	*(i) promowanie środków na rzecz efektywności energetycznej* **(EFRR)**	**Planow. rezul. dział.:** Zwiększ. efek. en. ma istotny wpływ na zmniejsz. emis. gosp. Przewiduje się, że wsparcie w 2i będzie skiero. do podmio. sek. mieszk. i użyte. pub, sekt., z najwięk. zuż. en. oraz przedsiębiorstwa o potencjale zwiększ. efekty. en. oraz wykorzyst. OZE. **Zgodność z dok. kraj. i europ.:** •Europ. Ziel. Ład – Komunik. Kom. do PE, RE, Rady, EKES i KR •CSR 2019 zał. D - zwiększ. udz. niskoemis. prod. en. oraz zmniej. zuż. en. •CSR 2020 zał. D - infra. w czystą en., red. emisji CO2, efekt. en. i en. z OZE •PE Polski - cs 8. popr. efek. en. •KPEiK 2021-2030 – obniż. emisyj. •Strat. Termo. Bud. w Polsce •KSRR 2030 – podnosz. warun. życia w reg. •SRWM – Klim. i środow. **Uzasad. form wsp.:** IF są planow. w obsz. pop. efek. en.: 1. przedsiębio 2. w budow. mieszk., w tym wspólnoty mieszk. i TBS 3. w budy. użyte. publicz. Wspa. dota. objęte zostałyby: - bud. komun., socja. i chroni., w ramach ogranicz. ubó. en. - bud. zabyt. - bud. użyte. pub. na obsz. strateg. interw. (wynika. ze SRW) - 62 gm. zmarginaliz. - proj. szkół neut. klimat. – pop. efek. en. bud., i ogranicz. wykorzys. zas. natur., zwięk. zagospod. odp., wykorzyst. wód opad. Elem. proj. będą dział. edu.-info. w zak. pop. efek. en.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		- bud. użyte. pub. na obsz. obję. plan. rewitaliz., jeżeli zlokalizo. są na ter. małych i śr. miast będących miast. powiat., dla których wsk. doch. podatkowych gm. (wsk. Gg) jest niższy od uśred. wart. dla woje. Dodat. obsz. poddany rewitaliz. spełnia następ. warunki traktowane łącz.: 1. nie więk. niż 20% pow. gm. oraz nie może być zamieszk. przez więcej niż 30% licz. mieszk. gm. 2. cechuje się szcze. koncent. zjaw. kryzys., tj. negat. zjaw. społe., nasileniem zjaw. kryzys. w sferze gosp. lub przestrz.-funkcjon. lub techn. lub środo. Kryterium warunkującym dotacyjne wsparcie dla inwestycji w efekt. en. budynków użytecz. pub. jest przyjęcie przez region POP zgodnego z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE i egzekwowanie zapisów przyjętych przez Sej. Woj. uchwał antysmogowych na obszarze, na których one obowiązują, bez wprowadzania zmian łagodzących ograniczenia i zakazy dot. eksploatacji instalacji lub odroczenia terminów ich wejścia w życie. W przyp. dokonania zmian w uchwałach Sej. Woj. mających charakter lokalny tj. odnoszących się do pojedyn. gm. lub wskazanych na ich terenie obszarów-ze wsparcia dotac. zostanie wyłączony jedynie obszar którego dana uchwała dotyczy
CP 2	*(ii) promowanie odnawialnych źródeł energii* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** Zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii oraz dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii w miksie energetycznym województwa. Ukierunkowanie wsparcia na rozproszone, lokalne źródła energii odnawialnej. Wspierane przedsięwzięcia przyczynią się do redukcji emisji CO_2 jak również wzrostu liczby podmiotów produkujących energię, w tym prosumetów. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego i Komitetu Regionów, **Europejski Zielony Ład** • **CSR 2019 zał. D -** w zakresie dotyczącym ukierunkowania inwestycji na zwiększenia udziału niskoemisyjnej i bardziej ekologicznej produkcji energii oraz zmniejszenia zużycia energii • **CSR 2020 zał. D -** w zakresie dotyczącym ukierunkowania na inwestycje w infrastrukturę zapewniającą przystępną cenowo czystą energię, w redukcję emisji gazów cieplarnianych, efektywność

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		energetyczną i energię ze źródeł odnawialnych (regiony górnicze). • **Polityka energetyczna Polski do 2040 –** Cel szczegółowy 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii • **Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-**2030 – w wymiarze efektywności energetycznej • **KSRR 2030 -** Wyzwanie 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach • **SRWM** - obszar: *Klimat i środowisko,* kierunek: *Ograniczenie zmian klimatycznych* **Uzasadnienie form wsparcia:** Inwestycje z zakresu OZE będą z uwagi na generowanie oszczędności finansowane poprzez instrumenty finansowe z uwzględnieniem zachęty w postaci łączenia ich z dotacją z uwagi na wysokie nakłady początkowe i długi okres zwrotu z inwestycji. Wsparcie w formie dotacji będzie mieć zastosowanie w odniesieniu do przedsięwzięć z zakresu magazynowania energii z OZE oraz rodzajów OZE, dla których brakuje systemów wsparcia operacyjnego lub gdy technologia OZE jest niewystarczająco dojrzała lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością. Wsparcie dotacyjne obejmie także działania/dokumentacje przygotowawcze i powykonawcze (ekspertyzy, audyty).
CP 2	*(iii) rozwój inteligentnych systemów i sieci energetycznych oraz systemów magazynowania na szczeblu lokalnym* **(EFRR)**	Nie dotyczy.
CP 2	*(iv) wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** Skutki zmian klimatu w ostatnich dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem działania w skali międzynarodowej. Mając na uwadze specyfikę województwa wśród działań najbardziej istotnych z punktu widzenia adaptacji do zmian klimatu należy wymienić wzmocnienie odporności oraz zapobieganie zagrożeniom naturalnym, takim jak powódź i susza. Związane jest to z jednej strony ze zróżnicowanym występowaniem opadów, ale równocześnie sprzyjającą

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		ich odpływowi rzeźbą terenu, który jest prawie dwukrotnie wyższy od przeciętnego dla Polski. Niewystarczające są również rozwiązania podejmowane w celu zwiększenia zasobów małej retencji. Jednym z najistotniejszych sektorów problemowych do których powinna być skierowana interwencja jest zatem gospodarka wodna, przede wszystkim w zakresie podejmowania działań dostosowawczych w zakresie nadmiaru jak i deficytu wody **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego i Komitetu Regionów, **Europejski Zielony Ład** • **CSR 2019 zał. D -** w zakresie dotyczącym przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe. • **Polityki ekologicznej państwa 2030** / Cel szczegółowy III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych • **KSRR 2030 -** Wyzwanie 1: *Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczanie zagrożeń dla środowiska/* Cel 2*. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych* • **SRWM** - obszar: *Klimat i środowisko,* kierunek: *Gospodarowanie wodą* **Uzasadnienie form wsparcia:** Planowane do realizacji działania w tym celu są bezpośrednio związane z inwestycjami prowadzonymi przez jednostki samorządu terytorialnego. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców wynika bezpośrednio z obowiązków ustawowych i są to zadania finansowane przez gminy. W tym obszarze przyjęte został formy wsparcia dotacyjne.
CP 2	*(v) wspieranie zrównoważonej gospodarki wodnej* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** Aktualny stan zasobów wodnych w województwie wymaga dalszego wspierania inwestycji w gospodarce wodno-ściekowej. Przede wszystkim wspierane będą działania mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. Ze względu na wciąż duży ładunek zanieczyszczeń, którego źródłem jest gospodarka komunalna wsparcie będzie w pierwszej kolejności na kompleksową rozbudowę sieci kanalizacyjnych i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach od 10 tys. do

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		15 tys. RLM a następnie na inwestycje w aglomeracje z przedziału 2-10 tys. RLM. Priorytet zostanie nadany inwestycjom przyczyniającym się bezpośrednio do zapewnienia zgodności z wymogami dyrektywy ściekowej. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego i Komitetu Regionów, **Europejski Zielony Ład** • **CSR 2019 zał. D -** w zakresie dotyczącym promowania zrównoważonej gospodarki wodnej, w tym przede wszystkim w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. • **Polityki ekologicznej państwa 2030** / Cel szczegółowy I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód • **KSRR 2030-** Wyzwanie 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach/ Cel1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym (1.5.2. Infrastruktura komunalna) • **SRWM** - obszar: *Klimat i środowisko,* kierunek: *Gospodarowanie wodą* **Uzasadnienie form wsparcia:** Za organizacją systemu gospodarki wodą, w tym zagospodarowania ścieków jak i zapewnienia dostępu do wody jest odpowiedzialna gmina. Ze względu na typy beneficjentów i rodzaje projektów, formą wsparcia będą dotacje. Działania związane z inwestycjami w zaopatrzenie w wodę, kanalizację i oczyszczanie ścieków, nie dotyczą projektów mogących generować znaczące przychody. Potrzeby inwestycyjne dotyczą wyłącznie odpowiedzialności organów samorządu terytorialnego, które realizują właściwe działania w tym zakresie.
CP 2	*(vi) wspieranie przechodzenia na gospodarkę o obiegu*	**Planowane rezultaty działań:** Celem głównym w rozwijaniu systemu gospodarki odpadami jest przerwanie powiązania między rosnącą ilością odpadów a wzrostem gospodarczym. Działania realizowane w ramach tego priorytetu przyczynią się do ograniczenia ilości odpadów unieszkodliwianych na

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	zamkniętym **(EFRR)**	składowiskach odpadów oraz pozwolą na osiągnięcie celów sformułowanych w ramach dyrektywy odpadowej i dyrektywy składowiskowej. Interwencje w sektorze gospodarki odpadami będą realizowane zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, która nadaje priorytet zapobieganiu powstawania odpadów, selektywnej zbiórce odpadów, przygotowaniu do ponownego użycia i recyklingowi. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-społecznego i Komitetu Regionów, **Europejski Zielony Ład** • **CSR 2019 zał. D -** w zakresie dotyczącym przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe. • **CSR 2020 zał. D -** w zakresie dotyczącym ukierunkowania na inwestycje we wzmacnianie gospodarki opartej na obiegu zamkniętym • **Polityki ekologicznej państwa 2030** / Cel szczegółowy II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska. Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym • **KSRR 2030 -** Wyzwanie 5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach/ Cel1 Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym (1.5.2. Infrastruktura komunalna) • **SRWM** - obszar: *Gospodarka,* kierunek: *Gospodarka o obiegu zamkniętym* **Uzasadnienie form wsparcia:** Organizacja systemu gospodarki odpadami jest obowiązkiem gminy, zgodnie z *ustawą o utrzymaniu czystości i porządku.* Gminy są zobowiązane do osiągnięcia określonego poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. I w tym zakresie właściwą formą wsparcia będą dotacje.
CP 2	*(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej*	**Planowane rezultaty działań:** • **działania z zakresu ochrony bioróżnorodności,** przyczynią się do prawidłowego funkcjonowania ekosystemów i utrzymania równowagi pomiędzy wszystkimi elementami przyrody. Poprzez projekty z zakresu edukacji ekologicznej czy tworzenie

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia **(EFRR)**	infrastruktury służącej zmniejszeniu antropopresji na obszary cenne przyrodniczo, zwiększona zostanie świadomość społeczna dotycząca środowiska przyrodniczego. • **działania z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury** pozwolą ograniczyć zanieczyszczenie powietrza, zapewnić ochronę przed falami upałów oraz uzupełnić szarą infrastrukturę i poprawić tym samym warunki funkcjonowania ekosystemów w miastach • działania z zakresu **rekultywacji terenów zdegradowanych** wpłyną na poprawę stanu środowiska, przywracając do ponownego użytkowania tereny zdegradowane, stwarzając tym samym nową jakość przestrzeni publicznej, na terenach, które dotychczas były odizolowane i wyłączone z użytkowania. • działania z zakresu **unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych (azbest)** przyczynią się do wyeliminowania źródeł skażenia środowiska a przede wszystkim do ochrony ludzi przed toksycznymi substancjami. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **CSR 2019 zał. D** w zakresie dotyczącym przystosowania się do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzyku i odporności na klęski żywiołowe. • **Unijna strategia na rzecz bioróżnorodności 2030-** m.in. w zakresie zazieleniania obszarów miejskich i podmiejskich, ograniczania zanieczyszczenia • **Komunikat Komisji do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów** *Zielona infrastruktura — zwiększanie kapitału naturalnego Europy***.** • **KSRR 2030** • **SRWM** **Uzasadnienie form wsparcia:** Zaplanowane działania mają na celu m.in ochronę dziedzictwa przyrodniczego, rozwój zielonej infrastruktury w miastach i zagospodarowanie zdegradowanych terenów. Takie działania nie będą bezpośrednio generowały przychodów, dlatego zasadne jest **zastosowanie wsparcia dotacyjnego.**
CP 2	*(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej*	**Planowane rezultaty działań:** • **działania z zakresu wsparcia obszaru mobilności miejskiej** przyczynią się do upowszechniania

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej **(EFRR)**	transportu zbiorowego / publicznego oraz aktywnej mobilności indywidualnej, poprzez zwiększanie ich konkurencyjności i atrakcyjności względem indywidualnego transportu samochodowego w miastach i powiązanych z nimi obszarach funkcjonalnych. Wsparcie ma na celu zwiększenie dostępności i atrakcyjności zrównoważonego transportu publicznego, zwiększenie wykorzystania form zrównoważonej mobilności, zmniejszenie poziomu emisji gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Komunikat Komisji do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów**: *Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności - europejski transport na drodze ku przyszłości* oraz *Nowe unijne ramy mobilności miejskie***.** • **KSRR 2030 -** Wyzwanie 5 • **SRWM** - obszar: *Klimat i środowisko,* kierunek: *Rozwój niskoemisyjnego i zeroemisyjnego transportu publicznego* **Uzasadnienie form wsparcia:** Zaplanowane działania obejmują wsparcie zadań z zakresu usł. publicznych realizowanych w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako podstawowe i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności lokalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb, które co do zasady są deficytowe. K**apitałochłonność inwestycji transportowych przy długim okresie zwrotu** poniesionych nakładów oraz braku możliwości pobierania opłat za korzystanie z infrastruktury lub pobieranie opłat nierekompensujących kosztów świadczenia usług, co pociąga za sobą konieczność dotowania przez JST. Finansowanie projektów poprzez IF może skutkować koniecznością przerzucenia kosztów na odbiorców tych usług, poprzez podniesienie cen tych usług. Wobec powyższego, zasadne jest **zastosowanie wsparcia dotacyjnego, także jako istotnego czynnika zwiększającego atrakcyjność transportu zbiorowego** dla użytkowników, dzięki możliwości minimalizacji opłat ze strony korzystających. Za podejściem dotacyjnym przemawia **znaczenie transportu zbiorowego dla śr. naturalnego i ograniczenia społecznych kosztów**

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		transportu, poprzez ułatwienie organizatorom transportu publ. dostępu do środków finansowych.
CP 3- Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności	*(i) rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej TEN-T* **(EFRR)**	Nie dotyczy.
CP 3	*(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** • Walory turystyczne Małopolski, położenie tranzytowe wiążące się m.in. z krzyżowaniem się na terenie województwa ważnych szlaków komunikacyjnych, a także aspiracje rozwojowe, sprawiają, że dostępność transportowa oraz jej jakość nabierają szczególnego znaczenia. Rezultatem podejmowanych działań będzie zwiększenie dostępności transportowej regionu oraz eliminacja wykluczenia transportowego w ujęciu regionalnym, zwłaszcza wrażliwych grup społecznych korzystających z transportu zbiorowego. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Sprawozdanie Krajowe Polska 2019 zał. D oraz CSR 2020 -** w zakresie dot. poprawy dostępności transportu publicznego • **Komunikat Komisji do PE, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów**: *Strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności - europejski transport na drodze ku przyszłości***,** w szczególności poprzez rozwiązania na rzecz **zbudowania systemu mobilności, który jest zrównoważony, inteligentny i odporny** • **KSRR 2030 -** Wyzwanie 5 • **SRWM** - obszar: *Gospodarka,* kierunek: *Transport* **Uzasadnienie form wsparcia:** Zaplanowane działania obejmują wsparcie zadań z zakresu usług publicznych realizowanych w ogólnym interesie publicznym, tj. uznane jako podstawowe i mające szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczności regionalnej oraz warunkujące realizację jej istotnych potrzeb, które co do zasady są deficytowe. K**apitałochłonność inwestycji transportowych przy długim okresie zwrotu** poniesionych nakładów oraz braku możliwości pobierania opłat za korzystanie z infrastruktury lub pobieranie opłat nierekompensujących

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		kosztów świadczenia usług, co pociąga za sobą konieczność dotowania przez JST. Finansowanie projektów poprzez IF może skutkować koniecznością przerzucenia kosztów na odbiorców tych usług poprzez podniesienie cen. Wobec powyższego, zasadne jest **zastosowanie wsparcia dotacyjnego, także jako istotnego czynnika zwiększającego atrakcyjność transportu zbiorowego**. Za podejściem dotacyjnym w obszarze transportu przemawia również **znaczenie transportu zbiorowego dla środowiska naturalnego i ograniczenia społecznych kosztów transportu, poprzez ułatwienie organizatorom transportu publicznego dostępu do środków finansowych.**
CP 4 - Europa o silniejszym wymiarze społecznym dzięki wdrażaniu Europejskiego filaru praw socjalnych”	***i)*** *poprawę skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej* **(EFRR)**	Nie dotyczy.
CP 4	***(ii)*** *poprawę równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie*	**Planowane rezultaty działań:** • Inwestycje w infrastrukturę pozwolą na zmodernizowanie i unowocześnienie często przestarzałej bazy szkół i placówek oświatowych oraz dostosowanie ich do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi • Przygotowanie infrastruktury kształcenia ustawicznego jest niezbędne aby można było m.in. szkolić osoby w obszarze kierunków medycznych i wypełnić lukę w tym zakresie na regionalnym rynku pracy. Dofinansowanie przestrzeni fablabów to stworzenie przestrzeni, które będą mogły być wykorzystywane m.in. w celu podniesienie kompetencji związanych z innowacyjnością osób uczących się w małopolskich szkołach i placówkach oświatowych. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Załącznik D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019** cel strategiczny 4 - konieczność wspierania

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	kształcenia i szkolenia na odległość oraz online; **(EFRR)**	poprawy dostępu do wysokiej jakości infrastruktury i usług w zakresie wczesnej edukacji. Załącznik D - konieczność wsparcia zasobów ludzkich w opiece zdrowotnej, a także podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowywania personelu medycznego. • w **KSRR 2030** - wyzwanie na poziomie regionu: m.in. zapewnianie infrastruktury wspierającej równy dostęp do wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez m.in. placówki edukacyjne i oświatowe. Cel 2.1 *Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego* - konieczność m.in. działań związanych ze wzmacnianiem potencjału szkół prowadzących kształcenie ogólne oraz przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, • **PSRWM 2030** Obszar Edukacja, Kierunek 6.4 Wsparcie infrastruktury i wyposażenia placówek wychowania przedszkolnego oraz szkół podstawowych i średnich, kształtowanie optymalnej sieci placówek oraz poprawa warunków nauki, w tym dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i z niepełnosprawnościami, 6.7.1.Poprawa jakości kształcenia branżowego, w szczególności poprzez rozwój infrastruktury i wyposażenie szkół i placówek. Biorąc pod uwagę powyższe planowane jest wsparcie infrastruktury szkolenia i kształcenia, w tym szkolenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem kadr medycznych. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	***(iii)*** *wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych*	**Planowane rezultaty działań:** • wsparcie w zakresie rozwoju mieszkań treningowych i wspomaganych wraz z rozwojem usług społecznych w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego oraz treningowego przyczyni się do poprawy sytuacji osób o szczególnych potrzebach (osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie bezdomności, osoby w kryzysie psychicznym) oraz usamodzielnianych wychowanków systemu pieczy zastępczej, • rozwój infrastruktury Rodzinnych Domów Opieki pozwoli sprostać wyzwaniom wynikającym ze zwiększeniem udziału osób wymagających opieki ze względu na wiek w populacji regionu,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne **(EFRR)**	• Rozwój zdeinstytucjonalizowanych form opieki paliatywnej i hospicyjnej, która pozwoli na profesjonalną opiekę w społeczności lokalnej oraz na poprawę jakości życia chorych i ich rodzin. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **SRWM 2030** Obszar Małopolskie rodziny, **kierunek 1.4**. Pomoc osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami poprzez środowiskowe formy aktywizacji i wsparcia oraz rozwój placówek pobytu dziennego i opieki całodobowej, **kierunek 1.7** Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego, • krajowa **„Strategia rozwoju usług społecznych na lata 2021-2040”** • **Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami**, przyjęta Uchwała Nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r., w sprawie przyjęcia dokumentu Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030. • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019** wskazuje na konieczność wspierania dostępności produktów i usług, infrastruktury mieszkaniowej i infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznemu dla osób z niepełnosprawnościami / osób z ograniczeniami funkcjonalnymi oraz na wspierania przejścia z opieki szpitalnej/instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowej. • rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, będzie zgodny z założeniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, w tym Komentarzem ogólnym Nr 5 (2017) oraz Uwagami podsumowującymi dla Polski, Strategią Rozwoju Usług Społecznych - polityka publiczna na lata 2021-2030 (z perspektywą do 2035 r.) oraz z kierunkami wskazanymi w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (aktualizacja 2021-2027) oraz Strategią na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 **Uzasadnienie form wsparcia:**

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych
CP 4	***(iv)*** *wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne* **(EFRR)**	Nie dotyczy.
CP 4	***(v)*** *zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty działań:** • zwiększanie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych, będącymi odpowiedzią na wyzwania i czynniki epidemiologiczne, społeczne oraz demograficzne, • zmniejszania nierówności w zakresie opieki zdrowotnej w województwie, a poprzez działania ukierunkowane w szczególności na mieszkańców małych miast i wsi oraz regionów słabiej zaludnionych poprzez wsparcie POZ oraz AOS, • zapewnienie specjalistycznych, wysokiej jakości usług w zakresie rozwoju jednodniowej opieki zdrowotnej i wzmocnienia specjalistycznej opieki ambulatoryjnej, poprzez inwestycje infrastrukturalne, w tym m.in. w szpitalach. • zwiększenie dostępności opieki psychiatrycznej poprzez rozwój środowiskowych centrów zdrowia psychicznego, • wdrażanie standardu dostępności w podmiotach leczniczych (POZ, AOS, szpitale) • zwiększenie dostępności leczenia chorób nowotworowych poprzez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury i wyposażenia w ramach AOS, **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **SRWM 2030** Obszar Opieka zdrowotna, **kierunek 2.9.** Rozwój infrastruktury i wyposażenia podmiotów świadczących usługi diagnostyczne, lecznicze oraz rehabilitacyjne (z uwzględnieniem istotnych dla

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		regionu jednostek chorobowych oraz chorób rzadkich), **kierunek 2.2** Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych, **kierunek 2.3.** Promocja zdrowia psychicznego oraz profilaktyka i leczenie zaburzeń psychicznych, • **Zalecenia Rady UE dla Polski w roku 2019** wskazują na konieczność ukierunkowania inwestycyjnej polityki gospodarczej na opiekę zdrowotną**,** kluczowym dokumentem w obszarze ochrony zdrowia, w tym opieki długoterminowej w obszarze zdrowia na poziomie krajowym **jest polityka publiczna – Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.** wraz z załącznikami dotyczącymi deinstytucjonalizacji opieki nad osobami starszymi i opieki nad osobami z zaburzeniami psychicznymi oraz z mapą potrzeb zdrowotnych oraz planami transformacji w obszarze ochrony zdrowia. • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019**, zgodnie z którym system opieki zdrowotnej jest zbyt skoncentrowany na szpitalach. Inwestycje będą wspierać przejście z opieki szpitalnej i instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi w zakresie opieki domowej i usługi środowiskowe, a także koordynacje opieki zdrowotnej, opieki społecznej i opieki długoterminowej, • W KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie lecznictwa szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w POZ i AOS. Projekty finansowane w ramach programu regionalnego ze środków EFRR lub EFS+ nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych
CP 4	***(vi)*** *wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej*	**Planowane rezultaty działań:** • Wsparcie w obszarze kultury i zrównoważonej turystyki umożliwi wykorzystanie potencjału tych

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych; **(EFRR)**	sektorów do odbudowy Małopolskiej gospodarki po kryzysie COVID 19 oraz walki z wykluczeniem społecznym. Nastąpi poprawa dostępności do przestrzeni publicznej oraz usług z zakresu kultury i turystyki. • Wsparcie podmiotów prowadzących **działalność kulturalną** przyczyni się do zwiększenia udziału społeczeństwa w kulturze oraz zwiększenia integracji społecznej. Stworzone przestrzenie publiczne, stanowić będą otwarte miejsca spotkań i korzystania z oferty kulturalnej. • Realizacja projektów z dot. **infrastruktury turystycznej** przyczyni się do podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej regionu, którego atutem są zasoby przyrodnicze i krajobrazowe. Osiągnięty zostanie efekt mnożnikowy, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy, dzięki temu działania realizowane w tym zakresie nie tylko przyczynią się do zwiększenia dochodów mieszkańców, ale także zwiększą produktywność i zatrudnienie. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • ***Raport ETO (08/2020)*** *Unijne inwestycje w obiekty kultury – kwestia wymagająca lepszego. ukierunkowania działań i sprawniejszej koordynacji* • **Raport ETO (12/2021)** *Wsparcie UE na rzecz turystyki – potrzeba nowej orientacji strategicznej i lepszego podejścia do finansowania.* • ***Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej*** (2007) w zakresie zasad mających na celu osiągnięcie konkurencyjnej i zrównoważonej turystyki oraz w celu zapewnienia równowagi między zrównoważonym rozwojem gospodarczym, społecznym, kulturowym i środowiskowym w regionie. • ***Nowy europejski program na rzecz kultury*** (2018) w zakresie wykorzystania kultury dla spójności społecznej i integracji. • **KSRR** w zakresie rozwoju infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów oraz w zakresie zwiększania zasobów rynku pracy i rozwoju kapitału społecznego. • **SRWM 2030** **Uzasadnienie form wsparcia:** • Projekty dot. kultury i turystyki będą realizowane głównie przez instytucje publiczne, organizacje

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		pozarządowe i przedsiębiorstwa społeczne i co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności, stąd planuje się wsparcie w formie dotacji.
CP 4	*a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej* ***(EFS+)***	**Planowane rezultaty działań:** • Realizacja kompleksowych projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób lub podnoszenia kwalifikacji i kompetencji zgodnie z potrzebami rynku pracy, projektów na rzecz wsparcia przedsiębiorczości oraz innych inicjatyw na rzecz zatrudnienia (w tym na rzecz reemigrantów), skierowanych szczególnie do osób których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza, bezpośrednio wpłynie na przybliżenie Małopolski (oraz Polski) do celu zatrudnieniowego określonego na poziomie unijnym (78%) oraz przyczyni się do redukcji skutków spowolnienia gospodarczego będącego wynikiem pandemii i ogólnej poprawy sytuacji na rynku pracy. • Zaangażowanie w projekty partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozwoli wzmocnić ich szeroko rozumiany potencjał. • Inicjatywy na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet i wsparcie ich w powrocie/wejściu na rynek pracy, w tym także w zakresie wsparcia przedsiębiorczości, przyczyni się do zmniejszenia dysproporcji w zakresie wartości wskaźnika zatrudnienia wśród kobiet i mężczyzn. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019,** wskazuje w celu strategicznym 4: Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych na konieczność m.in.: poprawy dostępu do zatrudnienia, w szczególności w przypadku osób długotrwale bezrobotnych, a także osób nieaktywnych zawodowo, w celu zwiększania udziału kobiet na rynku pracy oraz zwiększenia potencjału partnerów społecznych i organizacji pozarządowych • **Komunikat KE z dn.4.03.2021 r. COM(2021)102 Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych** wskazuje, że do roku 2030 r. co najmniej 78 % ludności UE w wieku 20–64 lat powinno mieć zatrudnienie. W roku 2020 w województwie małopolskim wskaźnik zatrudnienia w tej grupie wiekowej wyniósł 76,2% (IV kw.)

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		• **KSRR 2030** Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • **SRWM 2030** Obszar Rynek pracy, Kierunek 7.1 Wsparcie na rzecz uzyskania dobrej jakości zatrudnienia, kierunek **7.1.4**. Systemowe działania ułatwiające reemigrantom podejmowanie aktywności zawodowej. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy* ***(EFS+)***	Nie dotyczy.
CP 4	*(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do*	**Planowane rezultaty działań:** • Komplementarnie do działań na rzecz aktywizacji zawodowej kobiet podejmowanych w ramach celu (a), tworzenia miejsc dziennej opieki dla osób wymagających bardziej intensywnego wsparcia w ramach celu (k) oraz inicjatyw dot. tworzenia nowych instytucjonalnych form opieki zaplanowanych w ramach Programu FERS, zaplanowano wsparcie finansowe dla działających podmiotów prowadzących instytucjonalne formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce) przeznaczone na kompleksowe i pełne dostosowanie opieki

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ***(EFS+)***	świadczonej przez te podmioty do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci zagrożonych niepełnosprawnością (wraz ze wsparciem kadr placówki oraz pośrednio rodziców/opiekunów dzieci) przyczyni się do zwiększenia dostępności wysokiej jakości usług opiekuńczych dla dzieci do lat 3. • Zaangażowanie w projekty partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozwoli wzmocnić ich szeroko rozumiany potencjał. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Zalecenia Rady UE w sprawie krajowego programu reform Polski na 2019 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2019 r. COM (2019) 521** zwracają uwagę na kwestię podejmowania działań mających na celu zwiększenie uczestnictwa kobiet w rynku pracy, w tym przez poprawę dostępu do opieki nad dziećmi, w szczególności poprzez zapewnienie przystępnych cenowo, wysokiej jakości usług opieki nad dziećmi poniżej 3 lat. • **KSRR 2030** Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów oraz Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • **SRWM 2030** Obszar Małopolskie rodziny, Kierunek 1.1 Wsparcie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy,*	**Planowane rezultaty działań:** • Wspieranie pracodawców w zakresie podnoszenia, zmiany oraz potwierdzania kompetencji i kwalifikacji swoich pracowników oraz działania mające na celu wspieranie pracodawców w dostosowywaniu się do zmian zachodzących na rynku oraz utrzymaniu pracowników poprzez m.in. udział w celowanych szkoleniach i doradztwie, dostosowanie stanowisk/obowiązków pracowników do ich możliwości zdrowotnych i wieku, wdrażanie elastycznych form organizacji pracy, które ułatwią pracownikom godzenie życia zawodowego z prywatnym przyczynią się do podniesienia jakości

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia; ***(EFS+)***	podaży pracy i wzrostu poziomu wskaźnika zatrudnienia w Małopolsce. • Realizacja projektów typu outplacement ograniczy ryzyko wzrostu bezrobocia w regionie. • Wspieranie inicjatyw dotyczących profilaktyki zdrowotnej, przyczyni się utrzymania zatrudnienia, szczególnie przez pracowników, wśród których ryzyko zaprzestania aktywności zawodowej z przyczyn zdrowotnych jest wysokie. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Zalecenia Rady UE w sprawie krajowego programu reform Polski na 2020 r. oraz zawierające opinię Rady na temat przedstawionego przez Polskę programu konwergencji na 2020 r. COM (2020) 521** zwracają uwagę na kwestię podejmowania działań mających na celu wspieranie gospodarki i ożywienia gospodarczego, łagodzenie wpływu kryzysu na zatrudnienie, zapewnienie przedsiębiorcom dostępu do finansowania • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019** wskazuje na bardzo istotną rolę promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej w wydłużaniu aktywności zawodowej. • **KSRR 2030** Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • SRWM 2030 Obszar Rynek pracy, Kierunek 7.2 Działania wspierające aktywizację społeczno-zawodową adresowane do pracodawców oraz Obszar Opieka zdrowotna, Kierunek 2.2 Programy profilaktyki i diagnostyki w zakresie istotnych dla regionu jednostek chorobowych. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*e) poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i*	Nie dotyczy.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania kompetencji kluczowych, w tym umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego **(EFS+)**	
CP 4	*f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i*	**Planowane rezultaty działań:** • wsparcie wychowania przedszkolnego ukierunkowane na zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i podniesienie jakości oferty Ośrodków Wychowania Przedszkolnego, w tym realizacja programów dwujęzyczności, w szczególności w placówkach zlokalizowanych na terenach wiejskich • wsparcie kształcenia ogólnego skoncentrowane będzie w szczególności na rozwijaniu kompetencji kluczowych i przekrojowych, w tym rozwoju innowacyjności czy kompetencji związanych z cyfryzacją i przyczynić się ma do podniesienia jakości nauczania i wyposażania uczniów w kompetencje niezbędne na rynku pracy przyszłości • działania podejmowane w ramach wsparcia kształcenia zawodowego mają przede wszystkim zbliżyć edukacje do obszaru rynku pracy i być motorem współpracy przedsiębiorców ze szkołami, tak, aby absolwenci tych szkół byli przygotowani do podjęcia pracy, a ich umiejętności i kompetencje oraz kwalifikacje zgodne były z oczekiwaniami

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami **(EFS+)**	pracodawców oraz aby byli oni przygotowani do podnoszenia ich na poziomie wyższym • realizacja programu stypendialnego ma na celu wspieranie na różnych etapach nauczania osób uzdolnionych, będących w trudnej sytuacji, • Zaangażowanie w projekty partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozwoli wzmocnić ich szeroko rozumiany potencjał. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Załącznik D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019 -**wspieranie m.in.: rozwoju kompetencji kluczowych, w tym umiejętności cyfrowych, umiejętności na rzecz innowacji i przedsiębiorczości, zwalczanie stereotypów; • **Komunikat KE z dn.4.03.2021 r. COM(2021)102** - inwestowanie w systemy kształcenia • **Zalecenia Rady z dnia 22 maja 2018 r. (2018/C 195/01)** - promocja edukacji włączającej dla wszystkich, wsparcie osób zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami • **KSRR 2030** w celu 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • **PSRWM 2030** Obszar Edukacja, Kierunki: 6.1, 6.2, 6.3, 6.6, 6.7 **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i*	**Planowane rezultaty działań:** • Gotowość do uczenia się nowych rzeczy i zmiany posiadanych kwalifikacji jest niezbędne do dobrego funkcjonowania osób na rynku pracy i umożliwienia utrzymania się na nim. Zachodzące procesy automatyzacji i robotyzacji pracy wymagają ciągłego dostosowywania kompetencji i kwalifikacji osób pracujących do zmieniającej się sytuacji. Bazując na dotychczasowych doświadczeniach regionu w zakresie bilansowania kariery osób dorosłych i jednocześnie nadal diagnozując potrzebę rozwijania, promowania i upowszechniania idei uczenia się przez całe życie, a także rozwijania narzędzi oraz usług poradnictwa zawodowego, zaplanowano wsparcie osób dorosłych w zakresie uczenia się przez całe życie będące kontynuacją działań z okresu 2014-2020.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej **(EFS+)**	• Zaangażowanie w projekty partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozwoli wzmocnić ich szeroko rozumiany potencjał. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • ***Załącznik D do Sprawozdania krajowego – Polska 2019*** w celu strategicznym 4 - konieczność wspierania m.in.: podnoszenia podstawowych umiejętności i promowania uczenia się dorosłych, zapewnienia środków w zakresie podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania. • **Plan Działań na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych** (Zalecenia Rady z dnia 22 maja 2018 r. (2018/C 195/01) wskazuje cel: co najmniej 60 % wszystkich dorosłych powinno co roku uczestniczyć w szkoleniach. Wiąże się on bezpośrednio z celem: zatrudnienie osób dorosłych na poziomie co najmniej 78%. • **KSRR 2030** Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 2.1.2. Kształcenie ustawiczne • **Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030** obszar oddziaływania I: umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Ciągłe uczenie się i zdobywanie nowych umiejętności ma zasadnicze znaczenie dla funkcjonowania i rozwoju zarówno poszczególnych osób jak i całych społeczeństw. • **PSRWM 2030 Obszar Edukacja**, kierunek 6.7.4.Promocja uczenia się przez całe życie i rozwój edukacji ustawicznej, **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w*	**Planowane rezultaty działań:** • zaangażowanie w projekty partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego pozwoli wzmocnić ich szeroko rozumiany potencjał, • zwiększenie zatrudnienia wśród osób biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym wpłynie na poprawę spójności społecznej i tym samym wyrównywanie szans, • zwiększenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych oraz zwiększenie liczby samych przedsiębiorstw społecznych w regionie pozwoli na

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	szczególności grup w niekorzystnej sytuacji ***(EFS+)***	stworzenie miejsc pracy dedykowanym grupom wrażliwym. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Plan Działań na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych** (Zalecenia Rady z dnia 22 maja 2018 r. (2018/C 195/01) jako jeden z trzech głównych celów UE do 2030 r. wskazuje podjęcia działań w celu ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego tym samym **liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w UE powinna zmaleć o co najmniej 15 mln.** • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019** zwracają uwagę na kwestie m.in. wspierania zintegrowanych działań na rzecz aktywnego włączenia mających dotrzeć do większej liczby osób ze środowisk defaworyzowanych oraz wspierania tworzenia miejsc pracy w ekonomii społecznej. • **SRWM 2030** Obszar Małopolskie rodziny, Kierunek 1.3. Rozwój oferty sprzyjającej aktywizacji i integracji społecznej, w tym w wymiarze międzypokoleniowym, Obszar Rynek Pracy, Kierunek 7.4. Rozwój ekonomii społecznej. • **Plan działania UE na rzecz gospodarki społecznej** z dnia 9 grudnia 2021r. • **KSRR 2030** Cel 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego • **KPRES:** Solidarny rynek **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów* **(EFS+)**	**Planowane rezultaty działań:** • zwiększenie integracji społecznej i zawodowej obywateli państw trzecich oraz członków ich rodzin wpłynie na poprawę spójności społecznej i gospodarczej w regionie oraz zniweluje napięcia społeczne związane ze zwiększonym udziałem cudzoziemców w rynku pracy. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **SRWM 2030** Obszar Rynek Pracy, kierunek **7.1.3**. Kompleksowe rozwiązania sprzyjające podejmowaniu przez cudzoziemców pracy długoterminowej, szczególnie w zawodach deficytowych.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		• **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019** wskazuje, że atrakcyjność polskiego rynku pracy dla migrantów i Polaków powracających z zagranicy będzie mieć duże znaczenie dla przyszłej podaży pracy oraz rekomenduje dalsze działania integrujące w stosunku do pracowników migrujących. • **KSRR 2030** Cel 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego. • **Plan działania UE na rzecz integracji i włączenia społecznego na lata 2021-2027;** • **SOR:** Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony w obszarze spójności społecznej. Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych
CP 4	*(j) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie* **(EFS+)**	**Planowane rezultaty działań:** • zwiększenie integracji społecznej członków mniejszości romskiej w społecznościach lokalnych przyczyni się do spójności regionalnej, • zwiększenie aktywności zawodowej wśród przedstawicieli mniejszości romskiej, w szczególności kobiet pozwoli na wykorzystanie rezerw nieaktywnego kapitału ludzkiego i wpłynie na ich usamodzielnieni w sferze ekonomicznej. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Ustawa z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym,** która stanowi, iż organy władzy publicznej mają obowiązek podejmowania odpowiednich środków mających na celu wspieranie działalności zmierzającej do ochrony, zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej, a także integracji obywatelskiej i społecznej mniejszości etnicznych, • **Dyrektywa Rady Europy 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000** r. wprowadzająca w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne oraz zasada wspierania równych szans grup niedostatecznie

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		reprezentowanych ze względu na pochodzenie etniczne zawarta jednej z 20 zasad, na których opiera się Europejski filar praw socjalnych, • Kontynuowanie działań w powyższym zakresie jest ponadto spójne z **Zaleceniami Rady Unii Europejskiej w sprawie równouprawnienia, włączenia i partycypacji Romów z dnia 2 marca 2021r.** • komplementarność z **Programem integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021–2030** **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony*	**Planowane rezultaty działań:** • Stworzenie nowych miejsc świadczenia usług społecznych, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii przyczyni się do poprawy równego szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych i przystępnych cenowo usług w społecznościach lokalnych w szczególności ukierunkowanych na osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz dzieci, rodziny wymagających wsparcia. • Realizacja programów profilaktycznych–przyczyni się do poprawy profilaktyki najczęstszych schorzeń populacji Małopolski. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **SRWM 2030** Obszar Małopolskie rodziny oraz obszar Opieka Zdrowotna • **KSRR 2030** Cel 2.1.3. Zwiększanie zasobów rynku pracy i rozwój kapitału społecznego • **Załącznik D Wytyczne inwestycyjne dla Polski w zakresie finansowania polityki spójności na lata 2021-2027 do Sprawozdania krajowego – Polska 2019 -** zawiera konkluzję, że dostęp do usług społecznych jest niedostateczny, rozwój i podaż usług społecznych z zakresu opieki nad osobami wymagającymi wsparcia, w tym ze względu na wiek, dziećmi i młodzieżą, osobami w sytuacji kryzysowej oraz usługi wspierające opiekunów nieformalnych wciąż nie są adekwatne do istniejących potrzeb. • **krajowa „Strategia rozwoju usług społecznych na lata 2021-2040", „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do**

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	zdrowia i usług opieki długoterminowej ***(EFS+)***	**opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności", Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.** • **Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030.** • **„Zdrowa Przyszłość. Ramy Strategiczne Rozwoju Systemu Ochrony Zdrowia na lata 2021–2027, z perspektywą do 2030 r."** **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(l) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci* ***(EFS+)***	**Planowane rezultaty działań:** • Podejmowane działania przyczynią się do zwiększenia udziału w życiu społecznym osób doświadczających wielokrotnego wykluczenia społecznego, w szczególności osób bezdomnych oraz ograniczą ubóstwo wśród dzieci co w konsekwencji przyczyni się do poprawy spójności społecznej regionu. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • **Plan Działań na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych** (Zalecenia Rady z dnia 22 maja 2018 r. (2018/C 195/01) jako jeden z trzech głównych celów UE do 2030 r. wskazuje podjęcia działań w celu ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego tym samym **liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym w UE powinna zmaleć o co najmniej 15 mln.** • **SRWM 2030** Obszar Małopolskie Rodziny, • **Krajowy Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030.** **Uzasadnienie form wsparcia:** Powyższe inicjatywy powinny być wspierane w formie dotacji, ze względu na silny wymiar społeczny oraz brak generowania bezpośrednich korzyści ekonomicznych.
CP 4	*(m) przeciwdziałanie deprywacji materialnej przez udzielanie pomocy żywnościowej lub podstawowej*	Nie dotyczy.

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
	pomocy materialnej osobom najbardziej potrzebującym, w tym dzieciom, oraz zapewnianie środków towarzyszących wspierających ich włączenie społeczne. **(EFS+)**	
CP 5 - **Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych**	*(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich* **(EFRR)**	**Planowane rezultaty:** Wsparcie lokalnych społ. z udziałem narzędzi terytorialnych (IIT oraz ZIT) zwiększy współpracę władz lokalnych z partnerami społ.-gosp. i przedstawicielami społ. obywatelskiego. • **W miastach średnich tracących funkcje społ.-gosp.** i na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją wyzwaniem jest zahamowanie regresu rozwoju i dalszej utraty funkcji, odpływu ludności, zapewnienie odpowiednich usług dla starzejącego się społ. oraz zadbanie o infrastrukturę sprzyjającą lokowaniu działalności gosp. • **W gminach posiadających potencjał turystyczno-kulturalny**, wyzwaniem jest podniesie atrakcyjność gmin, co przełoży się na polepszenie jakości życia mieszkańców. Strategie oparte na potencjale turystyczno-kulturowym obszaru, są szansą na stworzenie trwałych miejsc pracy. Posiadane zasoby wzmocnią lokalną gospodarkę w zakresie wzrostu produktywności, skutecznej transformacji społ-gosp. • **Na obszarach wymagających rewitalizacji w miastach średnich i małych,** wyzwaniem jest zbyt wolno poprawiająca się sytuacja społ.-gosp. Zagospodarowanie zdegradowanej zabudowy, zwiększenie zasobów mieszkaniowych o odpowiednim standardzie wraz ze zwiększeniem liczby ogólnodostępnych i bezpiecznych przestrzeni publ., będą przyczyniać się do zrównoważonego i odpornego rozwoju, w tym do poprawy jakości życia. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:**

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		• **CSR 2019 zał. D** • **Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej** • **Nowy europejski program na rzecz kultury** • **Agenda miejska dla UE** • **Nowa Karta Lipska** • **KSRR** • **SRWM 2030** • **Nowy Europejski Bauhaus** **Uzasadnienie form wsparcia:** Rewitalizacja zostanie skoncentrowana w średnich i małych miastach, z których 30% to miasta tracące funkcje społ.-gosp. a zakres planowanej interwencji w znacznym zakresie będzie miał nierentowny charakter. działania realizowane będą przez podmioty publ. dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, dlatego wybrano wsparcie dotacyjne. Projekty dot. kultury, turystyki i dziedzictwa będą realizowane gł. przez instytucje publiczne, do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności, stąd planuje się wsparcie w formie dotacji. Interwencja w zakresie terenów inwestycyjnych, z uwagi na to że będzie realizowana przez instytucje publiczne, wspierana będzie w formie dotacyjnej.

CP 5
 	
Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów oraz inicjatyw lokalnych
	(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
	(EFRR)
		Rezultaty działań:
		• Wsparcie lokalnych społ. z wykorzystaniem narzędzi terytorialnych **(RLKS i IIT)** zwiększy współpracę między władzami lokalnymi i partnerami społeczno-gospodarczymi w zakresie współdecydowania procesami rozwojowymi przez JST i społeczeństwa obywatelskie
		• Ponad połowa mieszkańców Małopolski zamieszkuje obszary wiejskie, które wykazują się wysoką aktywnością obywatelską, czego przejawem jest tworzenie różnego rodzaju partnerstw np. LGD
		• Wyzwania w obszarze rozwoju wsi dot.:
		  ○ zapewnienia mieszkańcom atrakcyjnych warunków życia oraz dostępu do usług
		  ○ dywersyfikacji dochodów mieszkańców i wzrost ich aktywności gosp.
		  ○ wspierania współpracy JST w celu realizacji wspólnych inwestycji
		• Wsparcie **podmiotów prowadzących działalność kulturalną** przyczyni się do zwiększenia udziału społ. w kulturze oraz wpłynie na podniesienie jakości lokalnej infrastruktury kultury

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		• Wsparcie **dziedzictwa kulturowego** przyczyni się do ochrony i zwiększenia dostępności zasobów lokalnego dziedzictwa oraz zwiększy efektywność funkcjonowania tych obiektów • Wsparcie **infrastruktury turystycznej** podniesie atrakcyjność gmin, co przełoży się na polepszenie jakości życia mieszkańców całego regionu, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i przyczynia się do zwiększania dochodów mieszkańców i zwiększa produktywność i zatrudnienie • Wsparcie **infrastruktury uzdrowiskowej** przyczyni się do rozwoju turystyki prozdrowotnej obejmującej pobyty związane z wykorzystaniem bogactw naturalnych • Kompleksowe przygotowanie **terenów inwestycyjnych** na cele przemysłowe, usługowe oraz handlowe przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionu, doprowadzi do ożywienia gospodarczego i wzrostu dobrobytu społeczeństw lokalnych. **Zgodność z dokumentami** • **CSR 2019 zał. D** • **Agenda dla zrówn. i konkurencyjnej turystyki euro** • **Nowy europejski program na rzecz kultury** • **KSRR** • **SRWM 2030** **Uzasadnienie form wsparcia:** Z uwagi na społ. i nierynkowy charakter projektów dot. kultury, turystyki i dziedzictwa, fakt, że będą realizowane gł, przez instytucje publiczne i co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności, planuje się wsparcie w formie dotacji. Również projekty dotyczące terenów inwestycyjnych wspierane będą w formie dotacyjnej, z uwagi na realizację projektów przez instytucje publiczne.
Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających	*Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej,*	**Planowane rezultaty działań:** Interwencja będzie polegała na działaniach przyczyniających się do kompleksowej transformacji MZ tj. m.in.: • przyspieszeniu rozwoju gospodarczego, w tym związanego z zieloną i cyfrową transformacją,

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie.	*cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku* **(FST)**	stopniowym zastępowaniu branż schyłkowych nowymi miejscami pracy – restrukturyzacja i dywersyfikacja działalności przedsiębiorstw, w tym innych niż MŚP, wzmocnienie przedsiębiorczości, pozyskiwanie inwestorów, utrzymanie zatrudnienia w firmach przechodzących restrukturyzację, wzmocnienie powiązań transportowych; • poprawie sytuacji na rynku pracy - podnoszenie i zmiana kwalifikacji pracowników, w tym: odchodzących z branż GOE; przygotowanie kadr do wchodzenia na zmieniający się rynek pracy (wsparcie kształcenia zawodowego/ustawicznego, wsparcie osób niezatrudnionych); • poprawie sytuacji społecznej - podnoszenie jakości i dostępu do usług społecznych, wsparcie osób najbardziej dotkniętych skutkami transformacji, minimalizowanie ryzyka wykluczenia społecznego, wzmacnianie społeczność w radzeniu sobie z wyzwaniami transformacji. • poprawie stanu środowiska – podnoszenie świadomości, rozwój energetyki prosumenckiej i OZE, zagospodarowanie terenów pogórniczych i poprzemysłowych w celu przywrócenia ich do obiegu gospodarczego i społecznego, wspieranie recyklingu odpadów. **Zgodność z dokumentami krajowymi i europejskimi:** • ***SOR do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*** • ***Polityka energetyczna Polski do 2040 r.*** • ***Polityka ekologiczna państwa 2030*** • ***Krajowy Plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030*** • ***Strategia Produktywności 2030*** • ***TPST Województwa Śląskiego 2030*** • ***SRW 2030*** • ***Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii dla województwa małopolskiego*** • ***Strategia UE dla Regionu Morza Bałtyckiego*** • ***Europejski Zielony Ład*** **Uzasadnienie form wsparcia:** Planuje się wykorzystanie wyłącznie wsparcia dotacyjnego, mając na uwadze słabą sytuację ekonomiczną MZ na tle województwa oraz konieczność niwelowania skutków transformacji. Transformacja MZ wymaga wsparcia dostosowanego do potencjału podmiotów, które najmocniej odczują skutki finansowe i społeczne transformacji. Zaplanowana interwencja

Cel polityki lub cel szczegółowy FST	Cel szczegółowy lub odrębny priorytet*	Uzasadnienie (podsumowanie)
		powinna być realizowana w formie dotacji (w tym dla przedsiębiorstw) jako remedium na rozdrobnienie systemów i form wsparcia.

*Odrębne priorytety zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFS+

2. Priorytety

2.1 Priorytety inne niż pomoc techniczna

Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[1]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

1(i) rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Wsparcie cs 1(i) służy stymulowaniu popytu na innowacje oparte głównie na działalności B+R, szczególnie w sektorze MŚP. Przedsiębiorcy uzyskają dostęp do kompleksowych i komplementarnych instrumentów, zapewniających możliwość wsparcia wszystkich etapów tworzenia innowacji. Realizowane będą tylko prywatne badania. Priorytetem będzie współpraca sektora publicznego i prywatnego. Uzupełniające wsparcie publicznej infrastruktury B+R będzie służyć inteligentnej transformacji gospodarczej.

Wsparcie będzie kierowane na przedsięwzięcia zgodne z regionalną inteligentną specjalizacją, a także uzupełniająco na specjalizacje wyłaniające się z procesu przedsiębiorczego odkrywania, będącego częścią procesu monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Małopolskiego. Uwzględnienie możliwości wsparcia również wyłaniających się specjalizacji będzie służyło weryfikacji ich potencjału, jako inteligentnych specjalizacji, co może prowadzić do okresowej aktualizacji regionalnych inteligentnych specjalizacji.

W grupie interwencji, których bezpośrednimi odbiorcami są przedsiębiorstwa, wspierane będą:

- **prace badawczo-rozwojowe na rzecz przedsiębiorstw –** obejmujące badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe w rozumieniu przepisów o

[1] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

pomocy państwa, w tym tworzenie prototypów lub instalacji demonstracyjnych i testowanie ich również przy zaangażowaniu użytkowników końcowych. Elementem uzupełniającym projektu obejmującego prace B+R może być przygotowanie do wdrożenia obejmujące np. ochronę własności intelektualnej i analizy przedwdrożeniowe;

Wsparcie może być udzielone tylko pod warunkiem zobowiązania się beneficjenta do wdrożenia wyników prac B+R, przy czym wdrożenie może być sfinansowane ze środków własnych lub innego, zewnętrznego źródła finansowania, w tym w ramach programu. Przerwanie realizacji projektu oraz rezygnacja z wdrożenia wyników prac B+R nie skutkuje koniecznością zwrotu środków wyłącznie w przypadku, gdy w trakcie realizacji prac B+R lub po ich zakończeniu wykazane zostanie, że wdrożenie nie jest możliwe ze względów technicznych i/lub ze względu na brak lub nikłą wartość merytoryczną wyników prowadzonych prac B+R, bądź też nie jest uzasadnione ze względów ekonomicznych.

Projekty realizowane będą samodzielnie przez przedsiębiorstwa oraz w konsorcjach przedsiębiorstw z innymi podmiotami, w szczególności z organizacjami badawczymi i organizacjami pozarządowymi. Wsparcie uzyskają projekty MŚP i przedsiębiorstw typu small mid-caps. Projekty innych przedsiębiorstw będą wspierane pod warunkiem współpracy z MŚP.

- **wdrożenie wyników prac B+R** – wsparcie będzie przeznaczone na wdrożenie wyników prac B+R do działalności własnej przedsiębiorstwa, poprzez rozpoczęcie produkcji lub świadczenia usług na bazie innowacyjnego rozwiązania / rozwiązań opracowanych w ramach fazy B+R;

  Wsparcie dedykowane będzie wdrożeniu wyników prac B+R zrealizowanych w ramach cs 1(i).

  Wsparcie uzyskają projekty MŚP i przedsiębiorstw typu small mid-cap.

- **rozwój infrastruktury przedsiębiorstw niezbędnej dla prowadzenia prac B+R –** wsparcie służące uruchamianiu lub rozszerzaniu działalności laboratoriów oraz działów B+R w przedsiębiorstwach, w tym inwestycje w obiekty, aparaturę badawczą oraz innego typu infrastrukturę niezbędną do prowadzenia działalności B+R w zakresie badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych w rozumieniu przepisów o pomocy państwa. Warunkiem wsparcia tego typu inwestycji oraz podstawą ich oceny będzie plan dotyczący prac B+R, uzasadniający potrzebę realizacji danej inwestycji i zawierający wykaz przedsięwzięć B+R+I, planowanych do realizacji co najmniej w okresie trwałości.

  Projekty realizowane będą samodzielnie przez przedsiębiorstwa oraz w konsorcjach przedsiębiorstw z innymi podmiotami. Wsparcie uzyskają projekty MŚP i przedsiębiorstw typu small mid-caps. Projekty innych przedsiębiorstw będą wspierane pod warunkiem współpracy z MŚP.

Promowane będą przedsięwzięcia służące zwiększeniu podaży nowych rozwiązań wspierających transformację gospodarki w kierunku przemysłów 4.0 oraz realizację

celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym gospodarki o obiegu zamkniętym i niskoemisyjnej.

- **bony na innowacje dla MŚP** obejmujące wsparcie przeznaczone na zakup usług badawczo-rozwojowych oraz proinnowacyjnych

Bony na innowacje będą stanowić element systemu zachęt do podejmowania działalności B+R+I przez MŚP. Instrument ten łączy bezpośrednie wsparcie dla podmiotów z sektora MŚP z popytowym wsparciem usług świadczonych w szczególności przez jednostki sektora nauki oraz akredytowane ośrodki innowacji, służąc także usprawnieniu transferu wiedzy i lepszemu wykorzystaniu potencjału publicznego sektora B+R. Wsparcie w formule bonu na innowacje może zostać przeznaczone na zakup usługi związanej z opracowywaniem, rozwojem i praktycznym zastosowaniem nowego lub ulepszonego produktu (wyrobu, usługi), bądź zmian procesowych w przedsiębiorstwie.

Wspierane będą m.in. usługi służące zwiększeniu podaży nowych rozwiązań wspierających transformację gospodarki w kierunku przemysłów 4.0 oraz realizację celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym gospodarki o obiegu zamkniętym i niskoemisyjnej.

Komplementarnie do bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw realizowane będą:

- **usługi proinnowacyjne na rzecz przedsiębiorstw w ramach regionalnego modelu transferu wiedzy SPIN** – wsparcie obejmować będzie głównie świadczenie usług specjalistycznego doradztwa ukierunkowanego na inkubowanie działalności innowacyjnej, w tym opartej na B+R oraz cyfrową i zieloną transformację przedsiębiorstw. Zakres usług obejmować będzie w szczególności wykonanie audytu technologicznego (w tym audyty gotowości cyfrowej, audyty środowiskowe), usługi doradcze w zakresie transferu wiedzy, a także jako uzupełniająca część projektu, usługi dotyczące podnoszenia kompetencji i umiejętności przedsiębiorstw niezbędnych w procesach transformacji. Usługi świadczone będą przez regionalne centra transferu wiedzy, tj. wybranych w sposób konkurencyjny partnerów: jednostki naukowe oraz akredytowane ośrodki innowacji, w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji. Odbiorcami wsparcia będą MŚP i przedsiębiorstwa typu small mid-caps.

Uzupełniająco wobec interwencji dedykowanej bezpośrednio przedsiębiorstwom wspierana będzie:

- **infrastruktura badawcza sektora nauki** – w zakresie budowy, rozbudowy, przebudowy lub doposażenia obiektów infrastruktury publicznych organizacji badawczych

Projekt w tym obszarze może uzyskać wsparcie zgodnie z warunkami określonymi w Umowie Partnerstwa tj. służy realizacji agendy badawczej, której zakres jest zgodny z regionalną inteligentną specjalizacją i został zaopiniowany przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na warunkach i w trybie określonym w kontrakcie programowym dla regionu.

Przewiduje się możliwość finansowania przedsięwzięć dotyczących infrastruktury, która będzie wykorzystywana zarówno do działalności gospodarczej, jak i niegospodarczej.

Ponadto wsparcie przeznaczone będzie na **zarządzanie regionalną inteligentną specjalizacją oraz procesem przedsiębiorczego odkrywania**. W tym obszarze współfinansowane będzie w szczególności prowadzenie badań i analiz wspierających kształtowanie polityki innowacyjnej na poziomie regionalnym, organizowanie współpracy międzysektorowej z udziałem przedsiębiorstw i innych podmiotów regionalnego systemu innowacji, prowadzenie działań animujących PPO w oparciu o platformy specjalizacyjne oraz sieciowanie i współpraca międzynarodowa podmiotów regionalnych w obszarze B+R+I, związanych z regionalną inteligentną specjalizacją.

Elementem uzupełniającym w projektach realizowanych w cs 1 (i) będzie budowanie kompetencji i umiejętności pracowników i osób zarządzających w zakresie dotyczącym realizowanego projektu, szczególnie transferu technologii, nowych modeli biznesowych, ochrony własności intelektualnej, zarządzania innowacjami lub wspartą infrastrukturą badawczą. Wsparcie dotyczące kompetencji i umiejętności ma charakter pomocniczy, tj. nie może stanowić głównego celu projektu. W przypadku inwestycji w publiczną infrastrukturę badawczą, rozwój kompetencji pracowników organizacji badawczych związanych z komercyjnym wykorzystaniem tej infrastruktury będzie obligatoryjnym elementem projektów.

Działania w cs zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa (MŚP oraz duże przedsiębiorstwa, w tym przedsiębiorstwa typu small mid-caps i mid-caps), organizacje badawcze, organizacje pozarządowe, uczelnie i inne podmioty sektora nauki, instytucje otoczenia biznesu, jednostki samorządu terytorialnego

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Interwencje podejmowane w obszarze badań i innowacji będą co do zasady uwzględniać działania na rzecz zapewnienia lub promowania równości szans i niedyskryminacji w ramach procesów projektowania, realizacji i wykorzystywania nowych lub znacząco ulepszonych produktów bądź usług.

Zasada równości szans będzie realizowana z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania. O ile będzie to uzasadnione zakresem danego przedsięwzięcia, wymagana będzie dostępność nowopowstałych produktów, usług oraz infrastruktury badawczej, a także dostępność cyfrowa zgodnie z wytycznymi WCAG.

Biorąc pod uwagę wyniki badań obrazujące ograniczenia aktywności kobiet w obszarze badań i rozwoju planuje się zastosowanie działań promujących zwiększenie tej

aktywności. W ramach budowania kompetencji i umiejętności pracowników i osób zarządzających projektem (komponent dopuszczony uzupełniająco w tym celu szczegółowym) przewidziane zostaną działania umożliwiające podnoszenie wiedzy i świadomości w zakresie m.in. korzyści z zarządzania różnorodnością, kształtowania postaw menadżerskich kobiet, unikania stereotypów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego przewiduje się realizację przedsięwzięć z udziałem podmiotów z innych regionów i państw, które będą podejmowane w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, w celu wspierania innowacyjnych projektów oraz zapewnienia lepszej integracji z regionalnymi i globalnymi sieciami innowacyjnymi. Przewiduje się rozwijanie sieci kontaktów i współpracy na poziomie międzyregionalnym i transnarodowym, w tym w obszarze SUE RMB.

W ramach zarządzania RIS wspierane będzie sieciowanie i współpraca międzynarodowa podmiotów regionalnych w obszarze B+R+I, w tym uczestnictwo w programie Horyzont Europa i kontynuacja udziału w partnerstwach międzynarodowych m.in. Inicjatywa Awangarda, BERRY+, Stowarzyszenie NEREUS. Działania polegać będą m.in. na organizacji spotkań, warsztatów, konferencji oraz edukacji w zakresie korzyści dla przedsiębiorców z Małopolski, płynących z uczestnictwa w programie Horyzont Europa, czy w partnerstwach międzynarodowych, szczególnie poprzez realizację wspólnych przedsięwzięć z udziałem partnerów zagranicznych. Współpraca będzie polegała m.in. na wymianie doświadczeń, tworzeniu i wdrażaniu wspólnych rozwiązań innowacyjnych oraz uczestnictwie w działaniach demonstracyjnych i pilotażowych. Od 2022 r. Małopolska uczestniczy w 5 projektach pilotażowych IA, w tym jako współkoordynator pilota wodorowego razem z Lombardią i Słowenią.

Ponadto przewiduje się możliwość realizacji projektów z udziałem podmiotów z innych państw członkowskich lub spoza UE tj. wspólne projekty B+R lub zlecanie usług badawczych podmiotom z innych państw. Współpraca może być prowadzona z udziałem przedsiębiorstw i innych podmiotów, w tym organizacji badawczych.

Przedsięwzięcia realizowane w cs 1 (i) będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Innowacje, w zakresie działań: 1. Innowacje oparte na wyzwaniach, 2. Innowacje i transformacja cyfrowa, 3. Innowacje poprzez współtworzenie.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Bezzwrotne wsparcie prac B+R obejmować będzie zakres badań przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych w rozumieniu przepisów o pomocy państwa. Bezzwrotne wsparcie infrastruktury B+R przedsiębiorstw obejmować będzie infrastrukturę wykorzystywaną do realizacji prac B+R obejmujących zakres badań

przemysłowych i eksperymentalnych prac rozwojowych w rozumieniu przepisów o pomocy państwa. Wdrażanie wyników prac B+R będzie wspierane dotacją warunkową. Pozostałe typy projektów wzmacniające współpracę nauki i biznesu oraz transfer wiedzy wspierane będą dotacją bezzwrotną.

W ramach interwencji dedykowanej bezpośrednio przedsiębiorstwom, MŚP będą wspierane na zasadach preferencyjnych względem podmiotów innych niż MŚP – w zakresie intensywności dotacji lub poziomu spłaty dotacji warunkowej, z uwzględnieniem przepisów o pomocy państwa. Wsparcie skoncentrowane będzie na sektorze MŚP i małych spółkach o średniej kapitalizacji. Pozostałe kategorie przedsiębiorstw będą wspierane wyłącznie w ramach współpracy z MŚP.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	34 (15/10/7/2)	398 (179/119/80/20)
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	34	164
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO04	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	0	234
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO06	Naukowcy pracujący we wspieranych obiektach badawczych	roczny EPC	0	219
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO10	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	6	72

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	roczny EPC	0	nd	113	SL 2021	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	nd	30 314 400	SL 2021	
1	1(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR03	MŚP wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0	nd	114	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	001	4 328 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	002	8 016 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	004	48 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	005	7 228 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	006	9 178 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	007	1 750 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	008	490 015
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	009	5 200 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	010	7 800 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	011	1 750 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	023	3 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	027	2 800 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	028	7 550 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	029	15 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	030	6 700 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	172	6 700 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	01	135 490 015

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	033	135 490 015

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	09	135 490 015

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(i)	03	135 490 015

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

1(ii) czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach cs 1(ii) wsparcie kierowane będzie głównie do podmiotów publicznych świadczących usługi publiczne. Wspierane e-usługi muszą posiadać co najmniej 4 poziom dojrzałości lub zapewniać pełną dostępność on-line, z zastrzeżeniem, że wymóg ten nie dotyczy usług wewnątrzadministracyjnych. Tworzenie nowych powinno być poprzedzone analizą kosztów i korzyści oraz, w miarę możliwości, opierać się na istniejących rozwiązaniach na szczeblu krajowym/regionalnym. Projekty których to dotyczy powinny być zgodne odpowiednio z: a) dyrektywą 2019/1024 z dnia 20.06.2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, b) zaleceniem Komisji 2021/1970 w sprawie wspólnej europejskiej przestrzeni danych na potrzeby dziedzictwa kulturowego, c) dyrektywą 2019/882 z dnia 17.04.2019 r. ws. wymogów dostępności produktów i usług (European Accesssibility Act) d) dyrektywą 2016/2102 z dnia 26.10.2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego. Projekty z zakresu e-usług powinny być interoperacyjne i komplementarne z systemami na szczeblu krajowym (również w zakresie cyfryzacji zasobów publicznych), ponadto możliwa będzie realizacja projektów chmurowych. Model wdrożenia rozwiązania e-usług w projekcie powinien być zgodny z pryncypiami Architektury Informacyjnej Państwa, zawartymi w dokumencie z 25.11.2020r. (www.gov.pl/web/krmc/rekomendacje-rady-architektury-it-zespolu-zadaniowego-krmc-w-sprawie-pryncypiow-architektury-informacyjnej-wraz-z-zaleceniami-za-podstawe-budowy-interoperacyjnych-rozwiazan-teleinformatycznych-i-swiadczenia-uslug-w-administracji-rzadowej-ich-publikacje-i-wskazanie-koniecznosci-stosowania-przez-jednostki-administracji-rzadowej).

- e-administracji i cyberbezpieczeństwa – aby zwiększyć dostępność do instytucji i usług publicznych zaplanowano działania służące wdrażaniu standardów funkcjonowania cyfrowych urzędów lub cyfrowemu udostępnieniu zasobów ze źródeł administracyjnych, dalszy rozwój elektronicznej administracji, wzmacnianie bezpieczeństwa świadczenia e-usług, zapewnienie otwartego dostępu do cyfrowych zasobów danych ze źródeł administracyjnych (dane sektora publicznego). Wsparcie kompetencji cyfrowych w ramach cs1 (ii) będzie mogło być realizowane jedynie w ramach cross-financingu w celu wzmocnienia efektów projektów e-usługowych. Planowane jest dalsze wsparcie w zakresie cyfryzacji zasobów geodezyjnych, z zastrzeżeniem, iż projekty z zakresu cyfryzacji powiatowego i wojewódzkiego zasobu geodezji wymagają pozytywnej opinii Głównego Geodety Kraju.
- kultury i dziedzictwa regionalnego w tym platform cyfrowych, projektów podmiotów działających w obszarze kultury na terenie Małopolski z uwzględnieniem instytucji kultury, organizacji pozarządowych i innych instytucji. Przewiduje się m.in. projekty

z zakresu digitalizacji, rekonstrukcji cyfrowej, udostępniania unikalnych zbiorów w postaci cyfrowej; rozwijania cyfrowych rejestrów i repozytoriów oraz zapewnienia warunków bezpiecznego udostępniania, przechowywania i późniejszego udostępniania tych zasobów. Projekty z zakresu e-kultury muszą być w pełni interoperacyjne z systemami krajowymi (takimi jak np. KRONIK@).

- e-zdrowia: jako kontynuacja rozwoju systemu funkcjonującego w regionie, w tym wprowadzanie nowych funkcjonalności i udogodnień a przez to zwiększenie dostępności i jakości e-usług z zakresu ochrony zdrowia. Planowany jest dalszy rozwój Małopolskiego Systemu Informacji Medycznej, przy zastosowaniu narzędzi informatycznych Big Data (BD) oraz Sztucznej Inteligencji (AI) w ramach MSIM. Wsparcie skoncentrowane zostanie na projektach o charakterze regionalnym będących jednocześnie w pełni interoperacyjnymi z krajowymi rozwiązaniami dotyczącym e-zdrowia. Możliwa będzie realizacja projektów z zakresu cyfryzacji zasobów. Projekty związane z e-zdrowiem muszą posiadać pozytywną opinię ministra właściwego ds. zdrowia w zakresie zgodności projektu z dokumentami strategicznymi i programowymi w obszarze zdrowia cyfrowego oraz jego komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami centralnymi w zakresie e-zdrowia. Będą także podlegały uzgodnieniom na forum Komitetu Sterującego do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia zgodnie z przyjętym systemem koordynacji. Komplementarne wsparcie w zakresie e-zdrowia realizowane będzie w CP 4.

Typy działań zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH, ponieważ nie oczekuje się, że będą mieć jakikolwiek znaczący negatywny wpływ na środowisko ze względu na ich naturę.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego, jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, podmioty lecznicze, oraz wszyscy zainteresowani ofertą kulturalną platform udostępniających zbiory on-line.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania podejmowane w ramach cp1(ii) uwzględniać będą zasadę równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji, w tym osób starszych, mieszkańców wsi oraz osób o niskim poziomie wykształcenia. Normy stosowane przy projektowaniu i udostępnianiu treści w ramach rozwoju e-usług będą uwzględniać zasadę dostępności dla użytkowników, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Treści sektora publicznego udostępniane będą na przejrzystych i niedyskryminacyjnych warunkach. Produkty i e-usługi, realizowane w ramach cp1(ii) będą tak projektowane, aby były użyteczne dla

wszystkich, w możliwie największym stopniu. Udostępnianie zasobów ze źródeł administracyjnych w ramach rozwoju e-administracji, digitalizacji zbiorów w postaci cyfrowej, czy rozwój e-zdrowia służyć będzie realizacji zasady włączenia społecznego, i zapewni m.in. osobom z niepełnosprawnościami szeroki udział w życiu społecznym. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby rezultat projektu miał ogólnodostępny charakter, był oferowany szerokiemu kręgowi adresatów i dostępny dla społeczeństwa bez dyskryminacji, a także by oferowane usługi nie były dyskryminacyjne. Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. w obszarze dotyczącym interoperacyjności z innymi krajowymi/regionalnymi systemami z zakresu e-zdrowia i telemedycyny.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Innowacje w zakresie działań, tj. 1. Innowacje oparte na wyzwaniach, 2. Innowacje i transformacja cyfrowa, 3. Innowacje poprzez współtworzenie. Współpraca będzie możliwa w zakresie dotyczącym wdrażania innowacyjnych technologii, w tym technologii cyfrowych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach planowanych do wsparcia projektach w obszarze publicznych e-usług przewidywaną formą finansowania będzie dotacja. Projekty te będą miały bowiem charakter niekomercyjny i będą realizowane przez podmioty publiczne na rzecz ogółu mieszkańców regionu.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO14	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	Instytucje publiczne	0	12

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
1	1(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR11	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy / rok	46 938	2020	252 475	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	016	37 837 200
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	019	22 805 621
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	172	3 162 811

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	01	63 805 632

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	33	63 805 632

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	09	63 805 632

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
I	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(ii)	03	63 805 632

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w

przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki wspieraniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej oraz regionalnej łączności cyfrowej

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[2]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

1(iii) wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach celu szczegółowego 1(iii) realizowana będzie interwencja przyczyniająca się do wzmocnienia konkurencyjności sektora małopolskich MŚP. Interwencja ukierunkowana zostanie na inwestycje w MŚP, w tym zwiększające ich zaawansowanie technologiczne i zdolność do wdrażania innowacji. Wsparciem objęte będę działania z zakresu innowacyjności produktowej i procesowej przedsiębiorstw, które w sposób bezpośredni przyczyniają się do ich rozwoju m.in. w obszarze gospodarki opartej o przemysł 4.0 oraz gospodarki w obiegu zamkniętym. Ponadto zaplanowano działania ułatwiające przedsiębiorcom ekspansję na rynki zagraniczne oraz działania mające na celu rozwój młodych przedsiębiorstw posiadających innowacyjne pomysły biznesowe.

Proponowana oferta wsparcia jest komplementarna do działań planowanych w celu szczegółowym 1(i), w ramach którego wsparcie będzie przeznaczone przede wszystkim dla przedsiębiorstw z potencjałem do prowadzenia prac B+R, natomiast w ramach cs 1(iii) zaplanowano wsparcie dla firm z mniejszym doświadczeniem w działalności innowacyjnej lub zainteresowanych rozwojem w innych obszarach. Wsparcie w ramach cs 1(i) obejmie wytwarzanie innowacji w przedsiębiorstwach, powodując tym samym zwiększenie podaży rozwiązań B+R gotowych do wdrożenia w ramach cs 1 (iii).

W celu zmniejszania dysproporcji pomiędzy rozwojem poszczególnych części regionu, zostaną zastosowane preferencje w dostępie do środków dla przedsiębiorstw z obszarów zmarginalizowanych. Premiowane będzie powiązanie realizowanych projektów z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami.

[2] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

Proponowana oferta działań odpowiada na najważniejsze identyfikowane wyzwania rozwojowe regionu w obszarze inteligentnego rozwoju gospodarczego, wsparciem objęte zostaną:

- inwestycje rozwojowe przedsiębiorstw

W tej grupie operacji wspierane będę projekty inwestycyjne przedsiębiorstw, w tym w szczególności inwestycje w nowoczesne maszyny i urządzenia, technologie, wartości niematerialne i prawne mające na celu rozbudowę przedsiębiorstw, rozwój produktu lub usługi, wprowadzenie na rynek nowych lub ulepszonych produktów/usług, zwiększenie skali prowadzonej działalności, zdobywanie nowych rynków zbytu.

Interwencja skierowana również zostanie na działania z zakresu innowacyjności produktowej i procesowej przedsiębiorstw, w tym wdrożenia wyników prac B+R do działalności własnej przedsiębiorstwa, a także zmianę modeli działalności przedsiębiorstw w kierunku cyfryzacji, gospodarki opartej o przemysł 4.0 oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Przyspieszanie procesów transformacji cyfrowej przedsiębiorstw stanowi duży potencjał do wzrostu firm, jednocześnie zastosowanie nowoczesnych rozwiązań IT daje pole do działania cyberprzestępcom, dlatego wsparciem objęte zostaną inwestycje w rozwiązania podnoszące poziom cyberbezpieczeństwa w firmach.

Inwestycje cyfryzacyjne będą mieć charakter uzupełniający w stosunku do pozostałych rodzajów inwestycji wspieranych w ramach celu szczegółowego.

W zakresie GOZ wspierane będą przedsięwzięcia obejmujące wdrażanie rozwiązań związanych m.in. ze zmniejszeniem zasobo- i materiałochłonności procesów produkcyjnych i logistycznych, wykorzystaniem nowych materiałów, zmianą technologii produkcji, czy też nowoczesnymi technikami recyklingu.

W celu zwiększenia potencjału przedsiębiorstw do transformacji przemysłowej środki będą mogły zostać przeznaczone na działania doradcze w tym m.in. specjalistyczną pomoc przy integracji nowych maszyn, urządzeń oraz oprogramowania w działalności przedsiębiorstwa.

Dodatkowo w ramach realizowanych projektów możliwe będzie przeznaczenie dofinansowania na wsparcie kompetencji i umiejętności przedsiębiorców i pracowników, dot. m.in. wykorzystania nowych technologii, umiejętności cyfrowych, w zakresie dot. realizowanego projektu, przy uwzględnieniu indywidualnych potrzeb beneficjenta.

W ramach projektów wdrażanych z wykorzystaniem instrumentów finansowych możliwe będzie finansowanie kapitału obrotowego, pod warunkiem powiązania z działalnością inwestycyjną przedsiębiorstwa.

- **wsparcie dla firm we wczesnej fazie rozwoju**

Istotną rolę w stymulowaniu środowiska przedsiębiorczości w regionie stanowi wspieranie młodych innowacyjnych firm, w tym działających w oparciu o nowe technologie.

Planowane instrumenty w postaci programów rozwojowych będą zapewniały zróżnicowane wsparcie dopasowane do potrzeb przedsiębiorstw będących we

wczesnej fazie rozwoju. Wsparciem objęty zostanie proces rozwoju nowych firm obejmujący m.in prace nad wstępną koncepcją produktu/usługi i tworzeniem założeń modelu biznesowego; rozwój produktu/usługi, testowanie i weryfikację produktów/ usług, pomoc w poszukiwaniu klientów, odbiorców tworzonych rozwiązań, technologii. W tym celu zapewniona zostanie kompleksowa oferta obejmująca dostęp do specjalistycznych usług indywidualnie dopasowanych do potrzeb przedsiębiorców.Nie wyklucza się również wsparcia w formie grantów na rozwój produktu /usługi, jako element programu rozwojowego.

Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia z zakresu wsparcia rozwoju nowych MŚP poprzez świadczenie specjalistycznych usług przez inkubatory przedsiębiorczości (m.in wsparcie szkoleniowe, coachingowe, mentoringowe).W uzupełniającym zakresie możliwe będzie również wsparcie potencjału infrastrukturalnego inkubatorów przedsiębiorczości, jako elementu niezbędnego do rozwoju oferty usług na rzecz MŚP we wczesnej fazie rozwoju. Warunkiem wsparcia będzie udokumentowana analiza potrzeb na dany rodzaj usługi i typ infrastruktury planowany do objęciem wsparciem w ramach projektu.

W uzupełnieniu do planowanych działań przewiduje się również organizację wydarzeń, spotkań networkingowych, branżowych warsztatów specjalistycznych mających na celu aktywizację młodych firm w obszarze przedsiębiorczości, innowacyjności i nowych technologii.

- **umiędzynarodowienie małopolskiej gospodarki oraz wsparcie procesu inwestycyjnego w regionie**

W ramach tego kierunku interwencji prowadzone działania obejmą bezpośrednie wsparcie dla małopolskich MŚP na rzecz zwiększania ich aktywności międzynarodowej, w tym m.in. wsparcie doradcze w zakresie opracowania/zmiany modeli biznesowych w związku z internacjonalizacją przedsiębiorstwa, poszukiwania partnerów na rynkach zagranicznych/ analizy rynków docelowych, opracowania koncepcji marki/wizerunku przedsiębiorstwa na wybranym rynku zagranicznym, uzyskania niezbędnych dokumentów uprawniających do wprowadzenia produktu/usługi na rynek docelowy (certyfikaty, pozwolenia itp.). Wspierane będą również projekty dot. udziału w charakterze wystawcy przedsiębiorstw w krajowych wydarzeniach wystawienniczych o charakterze międzynarodowym oraz zagranicznych wydarzeniach o charakterze gospodarczym.

Na wsparcie mogą liczyć również przedsięwzięcia obejmujące: promocję innowacyjności w regionie szczególnie w powiązaniu z regionalnymi inteligentnymi specjalizacjami, promocję oferty gospodarczej małopolskich przedsiębiorstw, wsparcie małopolskich MŚP w ekspansji na rynki zewnętrzne, w tym z wykorzystaniem takich narzędzi jak: misje gospodarczych małopolskich przedsiębiorców, targi, wizyty studyjne, konferencje, opracowywanie analizy rynków zagranicznych, ułatwianie nawiązywania kontaktów z partnerami zagranicznymi, udział w sieciach współpracy. Wszystkie przedsięwzięcia/wydarzenia będą się odbywały z udziałem i na rzecz przedsiębiorców.

W uzupełnieniu do powyższych działań planowane jest wsparcie procesu inwestycyjnego w regionie oraz wzmacnianie pozycji eksportowej Małopolski, w tym

wsparcie obsługi inwestorów oraz eksporterów w modelu one-stop-shop. Interwencja zostanie skierowana na działania mające na celu pozyskanie i obsługę inwestorów zainteresowanych lokowaniem nowych inwestycji na terenie Małopolski, jak i działających już w regionie, m.in. poprzez kompleksowe przygotowanie oferty inwestycyjnej regionu odpowiadającej indywidualnym potrzebom inwestorów, rozwój katalogu usług informacyjnych i szkoleniowych świadczonych inwestorom, budowanie standardów obsługi przedsiębiorców we współpracy z jednostkami sektora publicznego, w tym JST, punkt wsparcia eksportera, działania doradcze oraz szkoleniowe dla MŚP planujących rozpocząć/ rozwijać działalność eksportową. Kompleksowa oferta działań zostanie skierowana do przedsiębiorstw z sektora MŚP.

Działania w celu szczegółowym zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- Przedsiębiorstwa z sektora MŚP, przedsiębiorstwa mid- caps oraz small mid-caps.

Wsparcie skoncentrowane będzie na sektorze MŚP. MŚP będą wspierane na zasadach preferencyjnych względem podmiotów innych niż MŚP – w zakresie formy wsparcia lub zasad udzielania pożyczek. Przedsiębiorstwa typu small mid caps i mid caps będą wspierane wyłącznie w ramach instrumentów finansowych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania w obszarze wzmacniania wzrostu i konkurencyjności MŚP co do zasady będą uwzględniać wymiar płci. Premiowane będą projekty, w wyniku których powstaną usługi lub produkty przyczyniające się do zwiększenia równości, włączenia społecznego, niedyskryminacji, w tym promujące zaangażowanie kobiet i osób młodych, rozpoczynających działalność gospodarczą. Sprzyjać temu będzie również zaplanowana kompleksowa oferta dla nowopowstałych firm obejmująca dostęp do specjalistycznych usług indywidualnie dopasowanych do potrzeb przedsiębiorcy. Działania w zakresie cyfryzacji przedsiębiorstw przyniosą większe możliwości włączenia zawodowego osób z niepełnosprawnościami, jak i kobiet pozostających w domu, poprzez zapewnienie możliwości pracy na odległość lub wprowadzenia elastycznych form zatrudnienia.

W ramach projektów inwestycyjnych będzie możliwość skorzystania z komponentu szkoleniowego w celu zwiększenia umiejętności przedsiębiorców i ich pracowników w zakresie wykorzystania nowych technologii, zarządzania nowymi modelami biznesowymi, co przyniesie pozytywne skutki dla zwiększenia zatrudnienia i szerszego włączenia zawodowego różnych grup osób.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich. Dodatkowo dopuszczone będą konkursy tematyczne, dedykowane projektom przedsiębiorstw zlokalizowanych na obszarach zmarginalizowanych.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w ramach działań realizowanych w obszarze promocji przedsiębiorstw - wspierane będą projekty polegające na promocji oferty produktowej MŚP na rynkach zagranicznych, budowania/zacieśniania powiązań B2B na arenie zagranicznej ze szczególnym uwzględnieniem firm działających w obszarach regionalnych inteligentnych specjalizacji, kojarzenie międzynarodowych partnerów biznesowych we współpracy z krajowymi i zagranicznymi instytucjami, udziale przedsiębiorstw w międzynarodowych sieciach współpracy.

Ponadto sposób uzupełniający i komplementarny do prowadzonych działań w zakresie procesu przedsiębiorczego odkrywania w Małopolsce, wsparciem w zakresie promocji oferty produktowej objęte zostaną małopolskie MŚP zaangażowane m.in. w realizację międzynarodowych sieci współpracy takich Inicjatywa Awangarda, Partnerstwo Berry+,

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Innowacje w zakresie działań, tj. 1. Innowacje oparte na wyzwaniach, 2. Innowacje i transformacja cyfrowa, 3. Innowacje poprzez współtworzenie. Współpraca będzie możliwa w zakresie dotyczącym wdrażaniu innowacyjnych technologii, w tym technologii cyfrowych, wspieraniu innowacji procesowych i organizacyjnych w przedsiębiorstwach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Interwencja będzie wdrażana z wykorzystaniem finansowania bezzwrotnego, form zwrotnych oraz częściowo zwrotnych (dotacji warunkowej). Przewiduje się również zastosowanie instrumentów finansowych łączonych z dotacjami w ramach jednej operacji.

IF będą stosowane w zakresie inwestycji rozwojowych przedsiębiorstw z dużym potencjałem zwrotu z inwestycji i generowania przychodów. Wsparcie w formie dotacji bezzwrotnej będzie przeznaczone na wdrożenie specjalistycznych rozwiązań cyfrowych/Przemysłu 4.0, obarczonych wysokim poziomem ryzyka i trudnością w ustanowieniu zabezpieczenia pod ewentualny kredyt bankowy i powiązanych z doradztwem. W przypadku implementacji rozwiązań cyfrowych o mniej specjalistycznym charakterze wykorzystane będą formy zwrotne. Dotację warunkową przewiduje się dla projektów MŚP dot. wdrażania wyników B+R szczególnie z obszarów zmarginalizowanych.

Dotacje bezzwrotne zaplanowano w zakresie:

- internacjonalizacji MŚP
- usług dla MŚP we wczesnej fazie rozwoju
- promocji gospodarczej i wsparcia procesu inwestycyjnego w regionie.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	257 (116/85/51/5)	3772 (1697/1245/754/75)
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	101	445
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0	221
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO04	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	156	3106

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	roczny EPC	0	nd	24	SL 2021	
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR02	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	nd	31 590 000	SL 2021	
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR03	MŚP wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	0	nd	67	SL 2021	
1	1(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR17	Nowe przedsiębiorstwa utrzymujące się na rynku	przedsiębiorstwa	0	nd	131	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	001	1 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	002	2 500 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	005	1 000 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	006	2 500 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	013	17 600 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	014	1 900 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	021	41 400 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	022	3 800 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	024	6 328 867
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	025	6 328 866
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	027	8 417 114
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	172	4 882 886

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	01	59 657 733
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	03	22 800 000
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	05	15 200 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	033	97 657 733

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	09	97 657 733

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięte	1(iii)	03	97 657 733

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[3]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2)

2(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Poprawa efektywności energetycznej jest jednym z elementów składających się na realizację zrównoważonej polityki energetycznej. Istnieją duże potencjały, nadal w znacznym stopniu niewykorzystane w zakresie podnoszenia efektywności energetycznej w sektorze firm, budynków, środków transportu. Ukierunkowanie środków w te obszary przyczyniłoby się do optymalizacji gospodarowania energią, zwiększenia efektywności energetycznej oraz wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym pomp ciepła. Inwestowanie w te obszary mogłoby również mieć wpływ na rozwiązanie problemów związanych m.in. z zanieczyszczeniem powietrza, zmianami klimatycznymi, ograniczeniem użycia paliw kopalnych.

Wsparcie może być kierowane do **mikro i małych przedsiębiorstw** a także do podmiotów **sektora mieszkaniowego i użyteczności publicznej,** jako sektorów, w których łącznie występuje największe zużycie energii.

Przedsięwzięcia te będą mogły swoim zakresem obejmować m.in. kompleksową i głęboką termomodernizację budynku wraz z przebudową systemów grzewczych, instalację urządzeń OZE (w tym pomp ciepła), podłączenie do sieci ciepłowniczej/chłodniczej, wdrożenie energooszczędnych technologii produkcji,

[3] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

odzyskiwanie energii w procesie produkcyjnym, wprowadzenie systemów zarządzania energią

Kluczowym aspektem realizacji projektów będzie uzyskanie założonego efektu ekologicznego w postaci redukcji emisji szkodliwych substancji, zastosowania OZE oraz zmniejszenia zapotrzebowania na energię końcową. Preferowane będą przedsięwzięcia o najwyższej efektywności kosztowej i oszczędności energii w oparciu o przyjęty minimalny próg oszczędności energii na poziomie nie niższym niż 30% (z wyjątkiem budynków zabytkowych).

W związku z czym wstępnym warunkiem rozpoczęcia inwestycji powinno być przeprowadzenie analizy opłacalności energetycznej i ekonomicznej działań. Zakres działań, w odniesieniu do budynków, urządzeń technicznych lub instalacji i procesów technologicznych, będzie wynikał z audytów energetycznych.

Elementem projektów będzie mogła być również realizacja uzasadnionych działań nie wynikających bezpośrednio z ww. analiz energetycznych obiektów. Jeżeli działania te będą realizowały szersze cele Europejskiego Zielonego Ładu, jak np. rozwiązania przyczyniające się do zwiększenia powierzchni zielonych (zielone dachy, ściany), rozwiązania na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym, wykorzystanie materiałów pochodzących z odzysku i recyklingu, zagospodarowanie wód opadowych oraz inne elementy, w tym np. działania dostosowujące obiekt do osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowe elementy wykraczające poza zakresy wynikające z rekomendacji audytu energetycznego nie mogą przekraczać 15% wydatków kwalifikowalnych projektu.

Uzupełnieniem obszaru wsparcia mogą być działania w zakresie podnoszenia świadomości, edukacji, doradztwa w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, promowania oszczędności energii, gospodarki o obiegu zamkniętym i wykorzystania OZE.

W przypadku braku możliwości technicznej lub opłacalności ekonomiczniej przyłączenia budynku do sieci ciepłowniczej lub braku możliwości montażu instalacji zasilanej z OZE dopuszczalne są inwestycje w wymianę dotychczasowych instalacji grzewczych (zasilanych węglem kamiennym, torfem, węglem brunatnym, łupkami bitumicznymi) na kotły i systemy grzewcze zasilane gazem ziemnym (przy równoczesnej termomodernizacji budynku).

W odniesieniu do przedsiębiorstw równie istotne są w tym obszarze wsparcia inwestycje dotyczące zmiany procesów wewnątrz firm na mniej energochłonne, zastosowanie rozwiązań GOZ, mających na celu zamykanie komponentów w obiegu technologicznym, np. wody, energii, przejścia z modelu liniowego na cyrkularny.

Wspierane będą w szczególności następujące przedsięwzięcia:

- **inwestycje w poprawę efektywności energetycznej przedsiębiorstwa**
- **inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej**
- **inwestycje w poprawę efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych sektora mieszkaniowego.**

Równolegle z procesami kompleksowej termomodernizacji budynków powinna być realizowana transformacja ciepłownictwa systemowego. W zakresie **systemów ciepłowniczych** wsparcie będzie ukierunkowane na rozwój sieci ciepłowniczych, inwestycje w źródła systemowe oraz magazyny energii. W przypadku źródeł ciepła systemowego wymiana źródła opartego na węglu na gazowe będzie możliwe tylko w przypadku, gdy zastosowanie OZE nie będzie technicznie lub ekonomicznie wykonalne. Preferowane będą źródła wykorzystujące energię z OZE i ciepła odpadowego. Wspierane będą inwestycje w obrębie systemów efektywnych lub w obrębie systemów będących w fazie transformacji do efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego lub chłodniczego.

Wspierane będą w szczególności następujące przedsięwzięcia:

- **budowa/rozbudowa/modernizacja systemów ciepłowniczych i chłodniczych (w tym sieci) wraz z magazynami ciepła.**

Dodatkowo w ramach celu szczegółowego zaplanowane byłoby **wsparcie dla gmin we wdrażaniu Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego** oraz wypełnianiu warunków zapisanych w przyjmowanych uchwałach antysmogowych mających na celu realizację działań naprawczych w zakresie ograniczenia niskiej emisji i zmniejszenia stężeń: pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu oraz dwutlenku azotu, a także ograniczenia emisji CO_2. Działanie będzie realizowane poprzez:

- **zapewnienie wyposażenia sprzętowego straży gminnych/międzygminnych w zakresie przeprowadzanych kontroli przestrzegania przepisów ochrony środowiska**
- **umożliwienie dalszego funkcjonowanie ekodoradców takich jak w Programie Life oraz rozbudowa całego systemu podobnie wzorowanego do Programu Life. W ramach wsparcia dofinansowaniem objęte zostałyby również działania edukacyjne realizowane na poziomie lokalnym w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, adaptacji do zmian klimatu, w tym ochrony powietrza dedykowane każdej grupie społecznej.**

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą przedsiębiorcy (mikro i mali) inwestujący w zakresie poprawy efektywności energetycznej, w tym wykorzystania OZE, instytucje i podmioty zainteresowane poprawą efektywności energetycznej infrastruktury mieszkaniowej (np. wspólnoty mieszkaniowe, TBS) i publicznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania będą promowały równość płci, eliminację ubóstwa i zrównoważony rozwój. Przedsiębiorstwa realizować będą projekty prośrodowiskowe, w tym istotne dla łagodzenia zmian klimatu, zdrowia mieszkańców a także ich statusu społeczno-ekonomicznego. Z powodu zmiany klimatu i niszczenia ekosystemów najdotkliwiej cierpią ludzie najubożsi, z których znaczną część stanowią kobiety, rodzice samotnie wychowujący dzieci (w większości kobiety), osoby z niepełnosprawnościami czy rodziny wielodzietne i osoby starsze. Poprawa efektywności energetycznej budynków przewiduje też dostosowanie obiektów do osób z niepełnosprawnościami. W przypadku budynków mieszkalnych priorytetowo traktowane będą projekty ograniczające ubóstwo energetyczne oraz położone na obszarach o znacznym zanieczyszczeniu pyłowym określonych w Programie ochrony powietrza dla województwa. Działania związane z rozwojem zielonej infrastruktury, zagospodarowaniem wód opadowych, czy też ograniczeniem emisji zanieczyszczeń będą sprzyjać tworzeniu obszarów użytkowanych przez mieszkańców. Podejmowane działania zapewnią, że mieszkańcy, obecnego i przyszłych pokoleń, bez żadnej dyskryminacji, z uwzględnieniem różnorodnych potrzeb mogą zamieszkiwać i tworzyć, bezpieczne, zdrowe, stabilne, dostępne, zielone, zrównoważone obszary, zapewniające wysoką jakość życia. Wzrost udziału OZE, poprawa efektywności energetycznej, rozwój sieci ciepłowniczych będzie odpowiedzią na problem ubóstwa energetycznego, na który wpływ mają rosnące ceny energii, niskie dochody, ale też niewydajne energetycznie budynki.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 2i będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wsparcie w Programie będzie komplementarne do wsparcia realizowanego w ramach Projektów LIFE. Dotyczy to Projektu Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, w ramach którego nawiązana będzie współpraca międzynarodowa z Partnerem Projektu (Niemcy, Francja lub Austria) w celu opracowania dobrych przykładów rozwiązań w zakresie walki z ubóstwem energetycznym, które posłużą do wdrożenia analogicznych działań w innych gminach Małopolski oraz w pozostałych regionach.

Działania realizowane w ramach CS w zakresie poprawy efektywności energetycznej będą komplementarne z działaniami realizowanymi m.in. w Interreg Europa 2021-2027, Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Life.

Ponadto zakres interwencji przewidziany w przedmiotowym celu szczegółowym jest komplementarny z obszarem tematycznym Energia i Bio-ekonomia wskazanym w Planie Działania SUERMB.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Instrumenty finansowe są planowane w obszarach poprawy efektywności energ.:

1. przedsiębiorców
2. w budownictwie mieszkaniowym, w tym wspólnoty mieszkaniowe i TBS
3. w budynkach użyteczności publicznej

Wsparciem dotacyjnym objęte zostałyby:

- budynki komunalne, socjalne, chronione, ograniczające ubóstwo energ.
- budynki zabytkowe
- budynki użyteczności publicznej na obszarach strategicznej interwencji (wynikających ze SRW) - 62 gminy zmarginalizowane
- projekty szkół neutralnych klimatycznie
- budynki użyteczności publicznej na obszarze objętym planami rewitalizacji.

Wsparcie dotacyjne będzie jednak uwarunkowane przyjętymi kryteriami dla tych obszarów i budynków oraz warunkami dotyczącymi zakazu zmian w uchwałach antysmogowych i zgodności POP z art. 23 dyrektywą 2008/50/WE. Szczegółowe opisy kryteriów i warunków dla csz 2i zamieszczono w Tabeli 1 Uzasadnienie celów polityki i celów szczegółowych.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0	31
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z	przedsiębiorstwa	0	31

					instrumentów finansowych			
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO18	Lokale mieszkalne o lepszej udoskonalonej charakterystyce energetycznej	lokale mieszkalne	0	135
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO19	Budynki publiczne o lepszej charakterystyce energetyczne	metry kwadratowe	0	705 612
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO20	Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze	km	0	19
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2 157 000
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	6

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	**Cel szczegółowy**	**Fundusz**	**Kategoria regionu**	**Nr identyfikacyjny**	**Wskaźnik**	**Jednostka miary**	**Wartość bazowa lub wartość odniesienia**	**Rok odniesienia**	**Cel końcowy (2029)**	**Źródło danych**	**Uwagi**
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR26	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w lokalach mieszkalnych, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	227 406	2020	159 184	SL2021	
2	2(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika dwutlenku węgla/rok	62 014	2020	43 410	SL2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	**Fundusz**	**Kategoria regionu**	**Cel szczegółowy**	**Kod**	**Kwota (w EUR)**
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	038	1 900 000

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	040	5 700 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	042	19 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	044	19 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	045	68 202 547
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	046	21 963 529
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	048	18 336 667
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	054	4 750 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	077	6 991 342
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	172	8 139 191
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	170	2 275 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	01	101 258 276
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03	45 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	05	30 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03	48 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	19	2 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	33	126 258 276

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(i)	03	176 258 276

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2)

2(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Interwencja w ramach celu szczegółowego zostanie skierowana na rozwój wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, co umożliwi dywersyfikację struktury wytwarzania energii, zmniejszenie wpływu na środowisko oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego.

Realizacja przedsięwzięć będzie opierała się na generowaniu energii w szczególności w systemie rozproszonym, w oparciu o budowę małych źródeł energii elektrycznej i cieplnej na potrzeby lokalne, które nie będą wymagały przesyłania jej na duże odległości. Rozproszenie jednostek wytwórczych oraz zlokalizowanie ich blisko odbiorcy wpływa także na ograniczenie strat przesyłowych, choć wymaga to utrzymania w dobrym stanie lokalnej infrastruktury dystrybucyjnej.

Wsparciem w rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii objęte zostaną projekty realizowane poprzez społeczności energetyczne (w tym klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz inne społeczności energetyczne wynikające z wdrożenia Dyrektywy RED II), grupowo działających prosumentów ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin) tworzących tego typu lokalne społeczności i wspólnoty energetyczne.

Tego typu lokalne inicjatywy mają potencjał, by odgrywać istotną rolę w transformacji energetycznej w regionie. Przyczynią się do większego wykorzystania OZE, obniżenia cen energii, zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego i efektywności energetycznej, wzrostu kapitału i partycypacji społecznej, aktywizacji obywateli w transformację energetyczną oraz zwalczania ubóstwa energetycznego.

Planowane jest przygotowanie wsparcia inwestycyjnego dla istniejących podmiotów, które będą mogły wdrażać adekwatne dla podmiotu usługi energetyczne: W związku z powyższym interwencja w tym obszarze będzie miała na celu zapewnienie wsparcie inwestycji związanych z wytwarzaniem, przesyłem, dystrybucją, magazynowaniem i zarządzaniem odbiorem energii w ramach podmiotu. W odniesieniu do sieci elektroenergetycznych w ramach systemów społeczności energetycznych realizacja ww. zakresu inwestycji będzie możliwa pod warunkiem uzgodnienia projektów indywidualnych z IK UP.

Wsparcie w ramach rozwoju OZE będzie skierowane równocześnie do przedsiębiorców.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie m.in. poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

- energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, biometan, energię wiatru, słońca oraz wody wraz z magazynami energii działającymi na potrzeby danego źródła OZE oraz przyłączeniem do sieci
- ciepła i chłodu przy wykorzystaniu energii geotermalnej, słonecznej, pomp ciepła, biomasy z magazynami ciepła działającymi na potrzeby danego źródła OZE wraz z przyłączeniem do sieci. Dopuszczalne jest dofinansowanie magazynów energii odnawialnej jako samodzielnych projektów.

Projekty dotyczące wytwarzania energii z OZE oceniane będą głównie poprzez pryzmat efektywności kosztowej oraz osiągniętych efektów ekologicznych wpisujących się w cele osi priorytetowej, w tym redukcji emisji CO_2.

Konieczne będą do spełnienia przez projekty adekwatne do zakresu warunki:

- Wsparcie na wytwarzanie energii jedynie z biomasy i biogazu, które zostały wyprodukowane przy spełnieniu kryteriów zrównoważonego rozwoju wymienionymi w art. 29 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych
- Inwestycje w elektrownie wodne ograniczone będą do działań dotyczących istniejących obiektów. Nie mogą one powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą, przedsiębiorcy, podmioty sektora publicznego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania w zakresie wspierania energii odnawialnej służyć będą zapewnieniu równości płci, ograniczenia ubóstwa, zwłaszcza ubóstwa energetycznego (w szczególności

osoby mniej zamożne, w tym osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, w większości są to kobiety) i zrównoważonemu rozwojowi. Sprzyjać będą zapewnieniu dobrostanu i dobrobytu gospodarczego obecnych i przyszłych pokoleń w zdrowym i czystym środowisku. Podejmowane działania będą służyć łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatu, zachowaniu zdrowia wszystkich mieszkańców regionu, a także ich statusu społeczno-ekonomicznego. Zmiany w sektorze energetyki (np. w zakresie opłat) maja zróżnicowane oddziaływanie na każda z płci. Chodzi tu przede wszystkim o wysokość dochodów każdej z płci, samodzielne rodzicielstwo, prowadzenie gospodarstwa przez jedną czy więcej płci. Wg badań Banku Światowego („Tools to understand social issues in energy tariff and subsidy reforms in Europe and Central Asia"), ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki; z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach, zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 2ii będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

Wsparcie w Programie będzie komplementarne do wsparcia realizowanego w ramach Projektów LIFE. Dotyczy to Projektu Przeciwdziałanie ubóstwu energetycznemu, w ramach którego nawiązana będzie współpraca międzynarodowa z Partnerem Projektu (Niemcy, Francja lub Austria) w celu opracowania dobrych przykładów rozwiązań w zakresie walki z ubóstwem energetycznym, które posłużą do wdrożenia analogicznych działań w innych gminach Małopolski oraz w pozostałych regionach.

Działania realizowane w ramach CS będą również komplementarne do projektu w Exchange EU polegającego na wymianie doświadczeń z regionem górniczym UE, w ramach wykorzystywania rozwiązań technologicznych w zakresie pomp ciepła. Przewidywane jest nawiązanie współpracy i wspólne aplikowanie o Projekt z regionem holenderskim lub belgijskim.

Zakresem celu szczegółowego jest wsparcie rozwoju klastrów energetycznych. Będzie to komplementarne do projektu Comanage, który ma odpowiedzieć na potrzeby lokalnych społeczności energetycznych oraz gmin w zakresie tworzenia i rozwijania klastrów energii/spółdzielni energetycznych. Stworzona zostanie ponadnarodowa sieć ekspertów, którzy opracują i wdrożą zestaw ukierunkowanych instrumentów zarządzania. Opracowana zostanie także lista dobrych praktyk w zakresie zakładania i prowadzenia społeczności energetycznych. Partnerzy projektu: podmioty z Hiszpanii, Grecji, Włoch.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Inwestycje z zakresu OZE będą z uwagi na generowanie oszczędności finansowane poprzez instrumenty finansowe z uwzględnieniem zachęty w postaci łączenia ich z dotacją z uwagi na wysokie nakłady początkowe i długi okres zwrotu z inwestycji. Wsparcie w formie dotacji będzie mieć zastosowanie w odniesieniu do przedsięwzięć z zakresu magazynowania energii z OZE oraz rodzajów OZE, dla których brakuje systemów wsparcia operacyjnego lub gdy technologia OZE jest niewystarczająco dojrzała lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością.

Wsparcie dotacyjne obejmie także działania/dokumentacje przygotowawcze i powykonawcze (ekspertyzy, audyty).

WSKAŹNIKI

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO97	Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej	0	8
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0	96
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO03	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	0	96
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO22	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	MW	0	155

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 714 000
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	4

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi [200]
2	2(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR31	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia cieplna)	MWh/rok	0	n/d	159 185	SL2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	047	1 253 536
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	048	86 471 172
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	049	5 037 839
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	052	2 666 082
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	054	3 262 728
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	172	5 221 598
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	170	519 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	01	20 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	03	50 659 173
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	05	33 772 782

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	03	15 900 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	19	4 100 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	33	84 431 955

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(ii)	03	104 431 955

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej (CP 2)

2(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju regionu, w tym przede wszystkim negatywnie wpływają na gospodarkę wodną poprzez wzrost ryzyka wystąpienia powodzi i okresów suszy. Wrażliwość na te niekorzystne zmiany ponosi niewystarczająca zdolność retencyjna naturalnych i sztucznych zbiorników oraz wzrost udziału powierzchni nieprzepuszczalnych, szczególnie w miastach.

Jednym z najistotniejszych sektorów problemowych do których powinna być skierowana interwencja jest zatem gospodarka wodna, przede wszystkim w zakresie podejmowania działań dostosowawczych w zakresie nadmiaru jak i deficytu wody.

Realizowane będą działania o charakterze regionalnym i lokalnym nakierowane na:

- **zwiększenie retencyjności zlewni, w tym: rozwój różnych form małej retencji** oraz inwestowanie w infrastrukturę przeciwpowodziową.

Główny nacisk będzie położony na wspieranie małej retencji w ekosystemach oraz zlewniach elementarnych, w tym naturalnych ekosystemach na obszarach cennych przyrodniczo. Preferencje zostaną nadane działaniom w których realizacji będą wykorzystywane rozwiązania oparte na przyrodzie.

Ponadto działania będą skierowane na zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałanie suszy poprzez budowę, przebudowę lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej.

Wśród szeregu działań przyczyniających się do osiągniecia zakładanych celów planowane będą działania informacyjno – promocyjne, mające na celu zwiększenie świadomości i wiedzy w społeczeństwie na temat zasobów wodnych, konieczności ich retencjonowania, oszczędzania i racjonalnego wykorzystania. Działania te mogą być realizowane jako element projektu.

Działania będą realizowane zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną i nie będą wspierane projekty, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 RWD.

Przewiduje się też wdrożenie działań obejmujących m.in. zrównoważone i zaadaptowane do zmian klimatu:

- **systemy gospodarowania wodami opadowymi/roztopowymi -** będą to projekty dotyczące zrównoważonego zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, w szczególności zapewniające skuteczne zatrzymanie tych wód w miejscu opadu, połączone z ich infiltracją, ewapotranspiracją, mające za zadanie zapobieganie podtopieniom i zalaniom, spowolnienie odpływu wraz z systemami zagospodarowania oraz wykorzystania (np. zagospodarowanie deszczówki). Projekty takie będą łączone z projektami dotyczącymi zielono-niebieskiej infrastruktury.
- **rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury -** ukierunkowanej na projekty realizowane w miastach, wspierające adaptacje do zmian klimatu, łączące elementy związane z rozwojem mikroretencji oraz różnymi formami zieleni.

Wsparcie będzie skierowane także na **przeciwdziałanie ruchom masowym**, których częstotliwość występowania oraz zasięg terytorialny stanowią istotne zagrożenie naturalne w regionie.

W kontekście zarządzania ryzykiem i zagrożeniami istotną kwestią będzie także wzmacnianie potencjału służb pełniących kluczową rolę w zapewnieniu bezpieczeństwa w regionie. Wsparcie to będzie skierowane na obszary najbardziej zagrożone wystąpieniem klęsk żywiołowych oraz na **zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych** w najistotniejszym zakresie, jako uzupełnienie dotychczasowego wyposażenia i infrastruktury (np. sprzęt, urządzenia, pojazdy, zagospodarowanie zaplecza, terenu ćwiczeniowego). Elementem powyższych działań będą przedsięwzięcia związane z tworzeniem i rozwijaniem systemów monitorowania i ostrzegania mieszkańców przed klęskami żywiołowymi mającymi kluczowe znaczenie dla zwiększenia bezpieczeństwa ludności.

Wspierane będą jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych należące do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego oraz te które będą realizować projekty mające na celu wypełnienie całości lub części kryteriów umożliwiających włączenia do KSRG. Wspierane OSP będą ubiegać o włączenie do KRSG w okresie trwałości projektu. Wsparcie może być również skierowane do jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

W uzasadnionych przypadkach, w sytuacji wskazania w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, należy uwzględniać konieczność budowy urządzeń umożliwiających migrację dla ichtiofauny (zgodnie zapisami ustawy Prawo wodne, rekomendacje Programy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko).

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą jednostki administracji publicznej oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Wspieranie inwestycji w tkankę przyrodniczą miast, powiększanie terenów zielonych, usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców miast, a tym samym będzie pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i związanego z nim ubóstwa. Przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi w miastach w postaci racjonalnego i ekologicznego gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi oraz inwestowania w zielono-niebieską infrastrukturę, podniesie parametry zdrowotne i komfort życia mieszkańców miast, co z kolei powinno przełożyć się ograniczenie zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych. Dbałość o środowisko naturalne i lepsze, bardziej efektywne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi na terenach najsilniej zurbanizowanych będzie zapobiegać długofalowo wykluczeniu i marginalizacji tych obszarów; będzie sprzyjać tworzeniu miejsc bezpiecznych dla życia mieszkańców i odpornych na występowanie nowych zjawisk kryzysowych, związanych ze zmianami klimatu i sprzyjać tworzeniu przestrzeni publicznej zachowującej funkcje przyrodnicze.

Działania dotyczące przystosowania się do zmian klimatu będą realizować zasadę zrównoważonego rozwoju, włączenia społecznego i równości szans. Będą sprzyjać łagodzeniu negatywnych skutków zmian klimatu, zachowaniu zdrowia mieszkańców regionu, a także ich statusu społeczno-ekonomicznego. Wpływ zmiany klimatu różni się w zależności od płci, wieku i statusu społeczno-ekonomicznego.

Zaplanowane działania poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego i cyfrowego, zielono-niebieska infrastruktura będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, w tym będzie odpowiadała także na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 2iv będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych ani transnarodowych. Na etapie tworzenia programu operacyjnego nie zidentyfikowano jednak konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny niniejszego programu regionalnego. Specyfika interwencji planowanych do realizacji w tym celu jest bardzo różnorodna np. zagospodarowanie wód opadowych, przeciwdziałanie ruchom masowym, zabezpieczenie potrzeb służb ratowniczych, co rozwiązuje problemy na lokalnym, ograniczonym obszarze w oparciu o podstawowe i dostosowane do problemów rozwiązania. Rezultaty uzyskane w tych obszarach wpłyną na realizację głównych celów Europejskiego Zielonego Ładu. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: OT Bio-economy, OT-Safe.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą realizowane przez instytucje publiczne i co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO41	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji	szt.	6	56

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
					ratowniczych i usuwania skutków katastrof			
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO106	Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przed osunięciami ziemi	hektary	0	7,5
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO25	Nowo wybudowane lub wzmocnione środki ochrony przeciwpowodziowej wybrzeża morskiego oraz brzegów rzek i jezior	km	0	5
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 763 000
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	5

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR37	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)	osoby	0	nd	23 965	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	058	47 487 477
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	060	15 524 782
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	172	2 522 013
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	170	126 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	01	65 660 272

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	03	15 600 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	19	4 400 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	33	45 660 272

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(iv)	03	65 660 272

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

2(v) wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Pomimo zauważalnego w ostatnich latach rozwoju infrastruktury komunalnej zapewniającej odprowadzanie i efektywne oczyszczanie ścieków, nadal istnieją w województwie potrzeby inwestycyjne w tym obszarze. W zakresie poprawy stanu i ilości zasobów wodnych działania, jakie będą podejmowane, dotyczą ograniczania ładunku zanieczyszczeń z sektora komunalnego.

Zasoby wodne Małopolski zaspokajają w dużej części potrzeby mieszkańców, jednak nadal konieczne do podjęcia są działania polegające na wyrównaniu poziomu zaopatrzenia w wodę w niektórych obszarach województwa, gdzie zostały zidentyfikowane duże deficyty.

Wspierane będą w szczególności następujące przedsięwzięcia:

- **rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, w tym budowa lub przebudowa oczyszczalni ścieków oraz rozwój systemów wodociągowych**
- **zwiększenie efektywności systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizacja zużycia wody**

Kontynuowane będą inwestycje mające na celu ograniczenie niedostatecznie oczyszczonych ścieków przedostających się do wód powierzchniowych i podziemnych. Ze względu na wciąż duży ładunek zanieczyszczeń, którego źródłem jest gospodarka komunalna, wsparcie będzie kierowane na rozbudowę zbiorczych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych, wymagające dostosowania do wymogów Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych. W ramach programu realizowane będą dwa priorytety, w kolejności: priorytet 1. aglomeracje w przedziale pomiędzy 10-15 tys. RLM; priorytet. 2. aglomeracje pomiędzy 2-10 tys. RLM pod warunkiem, że potrzeby z priorytetu 1. zostały zaspokojone.

Ze względu na specyficzną sytuacje regionu, przewidziane jest wsparcie rozbudowy systemów wodociągowych (w tym: nowe sieci wodociągowe, nowe stacje uzdatniania wody i ujęcia), jednakże może być ono realizowane w ograniczonym zakresie – jedynie jako element nie dominujący w projektach dotyczących gospodarki ściekowej, lub jako

samodzielne projekty gdy zapewniona jest już gospodarka ściekowa zgodna z przepisami krajowymi i unijnymi na danym obszarze (lub taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).

W obszarze zaopatrzenia w wodę, priorytetem jest efektywne gospodarowanie wodą do spożycia i poprawa jej jakości, (np. modernizacja/naprawa sieci, inteligentne systemy monitowania i zarzadzania siecią wodociągową, modernizacja SUW, itp.). Te inwestycje mogą być realizowane zarówno kompleksowo z gospodarką ściekową jak i niezależnie od projektów ściekowych w gminach o liczbie ludności do 15 tys. mieszkańców.

Dopełnieniem tych działań będzie także wsparcie gospodarki osadami ściekowymi w oczyszczalniach, w celu innego ich zagospodarowania niż składowanie, ale wyłącznie jako element projektu.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą głównie jednostki samorządu terytorialnego oraz mieszkańcy województwa małopolskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania wspierające dostęp do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej będą zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, włączenia społecznego i równości szans. Podejmowane działania związane z rozwojem infrastruktury kanalizacyjnej oraz systemów zaopatrzenia w wodę będą sprzyjać ochronie środowiska naturalnego, zachowaniu zdrowia mieszkańców regionu, a także ich statusu społeczno-ekonomicznego, a tym samym pośrednio ograniczy zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa, na które w szczególności narażone są osoby starsze, z niepełnosprawnościami, rodzice prowadzący samodzielnie gospodarstwa domowe (w większości kobiety samodzielnie wychowujące dzieci). Nastąpi to poprzez: poprawę warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych (dostęp do wysokiej jakości wody), zwiększenie odsetka ludności korzystającej z systemu oczyszczania ścieków oraz zmniejszenia ubóstwa dzięki wsparciu inwestycji, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów oraz kampaniom podnoszących świadomość mieszkańców/instytucji/przedsiębiorstw w zakresie oszczędzania wody.

Działania uwzględniające zrównoważoną gospodarkę wodną mają istotne znaczenie dla zmniejszenia wpływu na środowisko, poprawę sprawiedliwości społecznej i stworzenie

społeczeństwa z równymi prawami i szansami. Przewidziane do realizacji działania będą sprzyjały osiągnięciu czystego i zdrowego środowiska, a także będą sprzyjać zapewnieniu sprawiedliwości społecznej, propagowania włączenia społecznego, zapewniając mieszkańcom dobrobyt i wysoką jakość życia.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 2v będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. w ograniczania zanieczyszczeń w systemach wodnych, zmniejszania ilości biogenów w wodach i przedostających się do gleb, zwiększania efektywności oczyszczania ścieków bytowych oraz poprawy dostępności mieszkańców do infrastruktury komunalnej. Jednak biorąc pod uwagę obecny cel interwencji należy podkreślić, iż jest on skierowany na rozwiązanie problemów występujących na ściśle określonym terytorium, specyficznych dla danego lokalnego środowiska w oparciu o standardowe rozwiązania technologiczne. Obecnie pozostaje to nadal zapewnienie podstawowej infrastruktury komunalnej na obszarze gmin i aglomeracji niespełniających wymogów dyrektywy ściekowej.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: OT Nutri, OT Hazards, OT Bio-economy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Ze względu na typy beneficjentów i rodzaje projektów, formą wsparcia będą dotacje. Działania związane z inwestycjami w zaopatrzenie w wodę, kanalizację i oczyszczanie ścieków, nie dotyczą projektów mogących generować znaczące

przychody. Potrzeby inwestycyjne dotyczą wyłącznie odpowiedzialności organów samorządu terytorialnego, które realizują właściwe działania w tym zakresie.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO30	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	92
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO31	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0	358
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2 157 000
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	6

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR41	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0	nd	11 040	SL 2021	
2	2(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR42	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0	nd	42 960	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	062	14 249 452
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	065	31 829 215
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	066	27 789 333
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	172	4 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	170	2 132 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	01	80 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	03	34 500 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	19	5 500 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	33	40 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(v)	03	80 000 000

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

2(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Hierarchia sposobów postępowania z odpadami i cele do osiągnięcia w obecnej perspektywie wskazują na bezwzględną konieczność dalszej redukcji ilości składowanych odpadów oraz ograniczenia składowania wyłącznie do odpadów uprzednio przetworzonych. W związku z powyższym w docelowym systemie gospodarki odpadami województwa małopolskiego przewiduje się minimalizację ilości składowanych odpadów na poczet kierowania ich do recyklingu, przygotowania do ponownego użycia lub odzysku innymi metodami.

Interwencje będą również ukierunkowane na zapobieganie powstawaniu odpadów i tym samym przerwanie powiązania pomiędzy wzrostem gospodarczym a wytwarzaniem odpadów mających wpływ na środowisko. Zapobieganie powstawaniu odpadów powinno być wynikiem działań ukierunkowanych na kompleksową poprawę efektywności działalności gospodarczej przy uwzględnieniu efektów ekologicznych, ekonomicznych i społecznych.

Działania na rzecz pełnego wdrożenia hierarchii sposobów postępowania z odpadami wpisują się w koncepcję rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym, której celem będzie zwiększenie wydajności wykorzystania zasobów i ograniczenie powstawania odpadów

Wspierane będą w szczególności następujące typy operacji / projektów:

- **budowa, rozbudowa, przebudowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych**
- **budowa, rozbudowa, przebudowa instalacji do odzysku i recyklingu odpadów komunalnych**
- edukacja ekologiczna w obszarze prawidłowego prowadzenia gospodarki odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

W pierwszej kolejności wsparcie będzie skierowane na działania uzupełniające system selektywnego zbierania odpadów zapewniający tym samym pozyskanie jak najwyższej jakości odpadów aby mogły zostać poddane recyklingowi w możliwie najbardziej efektywny sposób. W tym zakresie interwencja będzie wspierała powstawanie gminnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, jako jednego z elementów systemu gospodarki odpadami. W PSZOK zbierane będą odpady

wielkogabarytowe, odpady niebezpieczne pochodzące ze strumienia odpadów komunalnych, odpady budowlane, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny itp. Elementem kompleksowym będzie budowa i promocja sieci napraw i ponownego użycia. Dodatkowo w celu zwiększenia odzysku/recyklingu materiałów inwestycje w zakładach przetwarzania odpadów resztkowych mogą być dozwolone w ograniczonym zakresie, pod warunkiem wykazania wzrostu odzysku surowców oraz zapewnienia jakości produktu na koniec procesu. Istotne jest zwiększenie stopnia odzysku surowców dobrej jakości ze strumienia odpadów, począwszy od etapu segregacji, poprzez sortowanie, po recykling odpadów. Wsparcie może być również skierowane na rozwój kompostowni.

Wśród szeregu działań przyczyniających się do osiągniecia zakładanych celów istotną rolę odgrywać będzie uczestnictwo w nich społeczeństwa. Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, promowanie prawidłowego sposobu postępowania z odpadami i korzyści z tego wynikających powinno przyczynić się do wytworzenia poczucia indywidualnej odpowiedzialności obywateli za wytwarzane przez nich odpady. Działania informacyjno - edukacyjne powinny zmierzać do budowania i kształtowania świadomych postaw i zachowań konsumentów i mogą być realizowane jako element projektu lub samodzielny projekt. Dodatkowo istotnym obszarem w ramach którego należy podjąć działania jest umożliwienie realizacji inicjatyw oddolnych w ramach zapobieganiu marnowaniu żywności.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą jednostki samorządu terytorialnego oraz mieszkańcy województwa małopolskiego**.**

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania wspierające transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej będą zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, włączenia społecznego i równości szans. W procesie przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej istotną rolę odgrywać będzie uczestnictwo w nich społeczeństwa. Działanie przyczyni się do poprawy sytuacji osób

wykluczonych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami, rodziców prowadzących samodzielnie gospodarstwa domowe (w większości kobiet samodzielnie wychowujące dzieci), które są najbardziej narażone na zjawisko ubóstwa. Zapobieganie powstawania odpadów, w tym zwłaszcza marnotrawienia niewykorzystanych produktów będzie możliwe poprzez kierowanie ich do punktów z zakresu systemów selektywnej zbiórki, które będą przedmiotem wsparcia w tym celu: punkty selektywnej zbiorki odpadów komunalnych (PSZOK), centra napraw, punkty ponownego użycia, wymiany rzeczy używanych oraz systemy selektywnej zbiórki odpadów gromadzonych u źródła.

. Istotnym elementem skutecznego wdrażania gospodarki o obiegu zamkniętym będzie włączenie skoordynowanego podejścia do podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, promowania prawidłowego sposobu postępowania z odpadami oraz wskazywania korzyści z tego wynikających, co sprzyjać będzie wykształtowaniu poczucia indywidualnej odpowiedzialności obywateli za wytwarzane przez nich odpady. Ponadto, podejmowane działania informacyjno-edukacyjne wspomogą proces budowania i kształtowania świadomych postaw i zachowań konsumentów. Kształcenie z udziałem wszystkich zainteresowanych stron jest zasadniczym elementem udanej i sprzyjającej włączeniu społecznemu transformacji.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich jak i wiejskich.

Działania w CS 2vi będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. w obszarze gospodarowania odpadami poprzez współpracę w ramach wykorzystywania rozwiązań

wypracowanych w zrealizowanych już projektach, głównie dotyczących zapobieganiu powstawaniu odpadów oraz właściwemu ich zagospodarowaniu. Ważnym obszarem będzie również wymiany doświadczeń w realizowanej polityce na rzecz gospodarki o obiegu zamkniętym i wprowadzaniu tych dobrych praktyk do realizowanych projektów (np. w oparciu o projekt Symbi).

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: OT Nutri, OT Hazards, OT Bio-economy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Ze względu na typy beneficjentów i rodzaje projektów, formą wsparcia będą dotacje. Odpowiedzialność za działanie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi spoczywa na gminie. Ze względu na jej ograniczone możliwości finansowe wsparcie realizowanych przez nią projektów będzie w jak największym zakresie wspierane za pośrednictwem dotacji. Realizowane przez nią projekty dotyczące m.in. wsparcia procesu zbiórki i segregacji odpadów nie są nastawione na uzyskiwanie dochodów.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	0	11
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	0	11
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO107	Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów	EUR	0	24 901 454
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 734 000
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	4

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR103	Odpady zbierane selektywnie	tony/rok	0	nd	20 240	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	067	33 265 679
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	072	1 900 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	172	1 853 299
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	170	47 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	01	37 065 978

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	03	8 800 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	19	1 200 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	33	27 065 978

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	**09**	**-**

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vi)	**03**	37 065 978

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

2(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach celu szczegółowego 2 vii, wspierana będzie interwencja, która przyczyni się do zahamowania spadku **różnorodności biologicznej na obszarach cennych przyrodniczo** oraz poprawi warunki umożliwiające zrównoważone korzystanie z zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu. Utrata różnorodności biologicznej stanowi zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania życia na Ziemi, dlatego przeciwdziałanie czynnikom i zjawiskom negatywnie oddziałującym na jej stan pozwoli zachować bogactwo przyrody dla przyszłych pokoleń. Dodatkowo wspierana będzie interwencja, z zakresu **rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach,** służąca poprawie i zachowaniu różnorodności biologicznej. Stosowanie rozwiązań wykorzystujących naturalne procesy występujące w przyrodzie zapewnią korzyści ekologiczne, gospodarcze i społeczne. Rozwój zielonej infrastruktury pozwoli uzupełnić szarą infrastrukturę, poprawić warunki funkcjonowania ekosystemów w miastach oraz przyczyni się do złagodzenia efektu miejskich wysp ciepła. Przewiduje się również wsparcie z zakresu **rewaloryzacji i rekultywacji obszarów przemysłowych**, **gruntów zdegradowanych,** zdewastowanych, skażonych, zanieczyszczonych, poprzez nadanie lub przywrócenie im wartości użytkowych.

Wspierane będą w szczególności następujące rodzaje działań:

- **ochrona różnorodności biologicznej:**
    - czynna ochrona ekosystemów, siedlisk i gatunków roślin, zwierząt i grzybów **w szczególności** na terenach objętych formą ochrony przyrody (m.in. na terenie parków krajobrazowych, rezerwatów przyrody, obszarach chronionego krajobrazu, obszarów Natura 2000), w tym m.in. usuwanie obcych gatunków inwazyjnych, introdukcja i reintrodukcja gatunków chronionych i/lub zagrożonych, ochrona ex situ, ochrona in situ, utrzymanie różnorodności biologicznej poprzez wypas zwierząt trawożernych, ochrona i hodowla zapylaczy;
    - projekty z zakresu edukacji ekologicznej, w tym budowa, rozbudowa i modernizacja ośrodków edukacji ekologicznej na terenie parków krajobrazowych;

- ograniczenie antropopresji poprzez budowę i rozwój infrastruktury turystycznej w celu ukierunkowania ruchu turystycznego na terenie obszarów objętych formą ochrony przyrody;
- opracowywania dokumentów planistycznych dla obszarów objętych formą ochrony przyrody oraz inwentaryzacji i waloryzacji przyrodniczej gmin;
- budowa i rozwój centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich (np. ogrody botaniczne, ośrodki rehabilitacji zwierząt chronionych i dzikich, banki genowe);
- obejmowanie nowych obszarów obowiązującymi aktualnie formami ochrony przyrody, jak również ochrona, pielęgnacja i konserwacja istniejących pomników przyrody, użytków ekologicznych, stanowisk dokumentacyjnych, oraz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

✓ Wsparcie infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych będzie ograniczone do inwestycji, które będą służyły wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnią ograniczenie degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających.

✓ Inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak parkingi, drogi dojazdowe, nie będą kwalifikowalne.

✓ Wsparcie projektów infrastrukturalnych, niezwiązanych z bezpośrednią ochroną gatunków i siedlisk, takich jak np. centra ochrony bioróżnorodności, ośrodki edukacji ekologicznej, banki genów oraz infrastruktura związana z ukierunkowaniem ruchu turystycznego wyniesie maksymalnie **30%** w odniesieniu do kategorii interwencji 079 „Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej, dziedzictwo naturalne i zasoby naturalne, zielona i niebieska infrastruktura” oraz kat. interwencji 78 "Ochrona, regeneracja i zrównoważone wykorzystanie obszarów Natura 2000".

Działania realizowane na obszarach Natura 2000 będą zgodne z „Priorytetowymi ramami działań (PAF) dla sieci Natura 2000 w Polsce dla Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027”.

Wsparcie dla wzmocnienia zdolności instytucjonalnych władz odpowiedzialnych za obszary chronione, będzie możliwe w ramach krajowego programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)

- **rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury:**
  - rozwój i tworzenie terenów zielonych **w miastach** mających na celu ochronę i zwiększenie bioróżnorodności m.in. parków spacerowo-wypoczynkowych (w tym zabytkowych) wraz z małą architekturą, parków kieszonkowych, zielonych dachów, ścian i fasad na budynkach użyteczności publicznej, zielonych przystanków, zielonej infrastruktury na terenach ogólnodostępnych placówek użyteczności publicznej, zieleni towarzyszącej ulicom, oraz infrastruktury

przyczyniającej się do walki ze smogiem (np. chodniki antysmogowe, tężnie, rośliny pyłolubne, tworzenie ogrodów deszczowych).

- **zagospodarowanie terenów zdegradowanych:**
  - rewaloryzacja infrastruktury przemysłowej, rekultywacja, w tym remediacja, obszarów przemysłowych, terenów zdegradowanych, zdewastowanych, skażonych, zanieczyszczonych (także nielegalnych składowisk odpadów) poprzez nadanie lub przywrócenie im wartości przyrodniczych lub użytkowych np. zagospodarowanie terenu i obiektów na cele przyrodnicze, społeczne (co będzie traktowane priorytetowo) lub gospodarcze. Co do zasady projekty powinny prowadzić m.in. do rozwoju nowych terenów zielonych i zielonej infrastruktury, a także terenów spełniających funkcje publiczne, społeczne oraz przyrodnicze. Jeżeli takie przeznaczenie nie jest możliwe ze względu na poziom zanieczyszczenia lub względy związane, np. z ładem przestrzennym wówczas dopuszcza się zagospodarowanie terenu na cele gospodarcze (tj. w przypadku udowodnionego braku racjonalnej możliwości używania takiego gruntu do celów naturalnych lub społecznych), jednocześnie udowadniając, że działalność gospodarcza wnosi istotny wkład w realizację co najmniej jednego celu środowiskowego w rozumieniu Rozporządzenia w sprawie Taksonomii (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje).

    Możliwe będą działania dotyczące m.in. oczyszczania gleby, ziemi i wód gruntowych, ograniczenia możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń, nasadzenia roślinności, zalesiania, zadrzewiania, zmiana ukształtowania terenu i niezbędnych instalacji lub urządzeń oraz małej architektury, zabezpieczenie i rewaloryzacja (w tym adaptacja) infrastruktury przemysłowej. Wsparcie może być udzielone w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też nielegalne składowania odpadów nie może być zidentyfikowany lub nie może zostać obarczony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz Dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

- **usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest:**
  - Wsparcie otrzymają projekty dotyczące usuwania azbestu. Elementem projektów będzie mogło być kwalifikowanie prac związanych z wymianą dachów bezpośrednio związanych z inwestycją. Koszt wymiany dachu będzie miał limit w projekcie do 30%. Interwencja będzie skierowana na działania, które są kontynuacją realizowanego Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania w celu 2 (vii) będą realizować zasadę zrównoważonego rozwoju, włączenia społecznego i równości szans. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej będzie sprzyjać zapewnieniu dobrostanu obecnych i przyszłych pokoleń w zdrowym środowisku. Działania w obszarze ochrony różnorodności biologicznej, rozwoju zielonej infrastruktury oraz zagospodarowanie terenów zdegradowanych ma bezpośredni wpływ na zdrowie ludzi i ich status społeczno-ekonomiczny, mając na uwadze, że z powodu zmiany klimatu i niszczenia ekosystemów najdotkliwiej cierpią ludzie najubożsi, z których znaczną część stanowią kobiety. Dobrze zaprojektowane, zarządzane i połączone ze sobą tereny zielone oraz ochrona bioróżnorodności będą sprzyjały osiągnięciu czystego i zdrowego środowiska życia. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby rezultat projektu m.in. zielona infrastruktura, przestrzeń miał ogólnodostępny charakter, był oferowany szerokiemu kręgowi adresatów, był dostępny dla społeczeństwa bez dyskryminacji. Przy projektowaniu działań z zakresu edukacji ekologicznej uwzględnione zostaną potrzeby wszystkich grup odbiorców, w tym osób starszych i z niepełosprawnościami. Kampanie informacyjno-edukacyjnej zwiększające świadomość ekologiczną społeczeństwa będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców. Poprzez zastosowanie standardu dostępności: architektonicznego, cyfrowego, informacyjno-promocyjnego i szkoleniowego, usługi oraz produkty projektów np. strony internetowe i dokumentacja, będą dostępne dla szerokiego grona odbiorców, w tym w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. Wsparta w tym celu infrastruktura (turystyczna, zielona, błękitna) będzie podlegała zasadom uniwersalnego projektowania.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie w zakresie bioróżnorodności i rekultywacji trenów zdegradowanych adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 2vii będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi

terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. na terenach objętych wspólną formą ochrony przyrody w obszarze dotyczącym ochrony różnorodności biologicznej (np. usuwaniu obcych gatunków inwazyjnych, utrzymaniu różnorodności biologicznej poprzez wypas zwierząt trawożernych). Realizacja zaplanowanych działań przyczyni się do osiągnięcia celu szczegółowego Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego: *Bogata i zdrowa przyroda w Obszarze Tematycznym Biogospodarka*.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cel szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą realizowane głównie przez instytucje publiczne i co do zasady nie będą generować zysków/oszczędności (będą nieefektywne finansowo).

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO36	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	hektary	0	117
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO69	Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi	ha	0	6 000
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach	osoby	0	1 429 000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
					strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego			
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	3

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	2(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR95	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	nd	261 000	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 - zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	073	4 750 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	078	4 141 050
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	079	38 364 972
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	077	6 170 170
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	172	3 089 063
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	170	5 266 000

Tabela 5: Wymiar 2 - forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	01	61 781 255

Tabela 6: Wymiar 3 - terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	33	46 781 255
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	03	14 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	19	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(vii)	03	61 781 255

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

Priorytet 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[4]
X Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 2. Bardziej przyjazna dla środowiska, niskoemisyjna i przechodząca w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odporna Europa dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności miejskiej

2(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Wspierane będą przedsięwzięcia mające na celu rozwój nowoczesnego, zero- i niskoemisyjnego transportu miejskiego zachęcającego do rezygnacji z korzystania z samochodów osobowych w następujących zakresach:

- nabycie nowego zeroemisyjnego lub niskoemisyjnego taboru autobusowego dla połączeń miejskich i podmiejskich wraz z niezbędną infrastrukturą (stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje tankowania paliw alternatywnych – bez inwestycji związanych z infrastrukturą dystrybucji paliw kopalnych). Zakupiony tabor autobusowy będzie spełniał wymogi dla „ekologicznie czystych pojazdów" w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE

  Możliwa będzie realizacja samodzielnych projektów z zakresu tworzenia infrastruktury publicznej ładowania / tankowania pojazdów zeroemisyjnych w transporcie indywidualnym, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminujący dostęp dla wszystkich użytkowników.

- budowa i przebudowa infrastruktury do obsługi podróżnych korzystających z publicznego i/lub zbiorowego transportu miejskiego i podmiejskiego lub aglomeracyjnego transportu kolejowego (np. centra i węzły przesiadkowe, dworce). W przypadku obiektów typu „parkuj i jedź" wsparcie będzie możliwe pod

[4] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

warunkiem lokalizacji w miejscach, w których zapewniona jest odpowiednia integracja ze zbiorowym transportem publicznym. W miastach powyżej **50 tys**. mieszkańców wsparcie dla tych obiektów będzie możliwe pod warunkiem ich zlokalizowania poza obszarem zabudowy śródmiejskiej, wyznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

- budowa, przebudowa oraz wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru miejskiego transportu publicznego
- inwestycje mające na celu ograniczanie indywidualnego ruchu zmotoryzowanego w centrach miast, np. system roweru miejskiego z infrastrukturą rowerową jak np.: stojaki, wiaty rowerowe, stacje samoobsługowej naprawy rowerów; drogi rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe; wspólny bilet; przejścia dla pieszych, azyle dla pieszych; rozwiązania na rzecz poruszania się alternatywnymi środkami transportu (infrastruktura i rozwiązania cyfrowe wykorzystywane przez hulajnogi elektryczne, urządzenia transportu osobistego, urządzenia wspomagające ruch bezemisyjny)
- rozwiązania dotyczące organizacji ruchu ułatwiających sprawne i bezpieczne poruszanie się pojazdów komunikacji publicznej i/lub zbiorowej (np.: wydzielonych pasów ruchu dla autobusów; budowa/przebudowa skrzyżowań w celu ułatwienia lub nadania priorytetu transportowi publicznemu i/lub zbiorowemu w ruchu jak, np. pasy skrętów dla autobusów, śluzy na skrzyżowaniach; infrastruktura drogowa przy pętlach tramwajowych/ autobusowych, stacjach kolejowych lub obiektach typu „parkuj i jedź” wraz z odcinkami dróg łączących je z bezpośrednio z drogami miejskimi; wyposażenie dróg i ulic w niezbędne obiekty i urządzenia drogowe służące bezpieczeństwu ruchu pojazdów transportu publicznego)
- inwestycje i rozwiązania umożliwiające wdrożenie strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej
- tworzenie lub rozbudowa systemów zarządzania ruchem (ITS) przyczyniających się do dekarbonizacji transportu i promujących zrównoważoną mobilność, w tym między innymi: systemów zarządzania flotą, systemów biletu elektronicznego, systemów dynamicznej informacji pasażerskiej, tworzenie / rozbudowa systemów koordynacji / integracji różnych środków transportu (w tym koncepcja „mobilność jako usługa”)
- energooszczędne oświetlenie uliczne i drogowe – wyłącznie jako uzasadniony element projektu
- działania informacyjno-promocyjne i edukacyjne promujące transport publiczny i/lub zbiorowy lub indywidualny niezmotoryzowany i bezpieczeństwo ruchu w transporcie publicznym
- inne działania obejmujące rozwój transportu publicznego i ruchu niezmotoryzowanego

Dopuszcza się możliwość realizacji prac remontowych w sytuacji gdy tego typu prace stanowią niezbędny element projektu dla pełnej funkcjonalności inwestycji podstawowej polegającej na budowie, rozbudowie lub przebudowie.

Wsparciem nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych nie wykorzystywanych w transporcie publicznym i/lub zbiorowym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „parkuj i jedź" i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

Inwestycje w zrównoważoną mobilność miejską będą oparte na odpowiednim planowaniu mobilności miejskiej przyjętym na obszarze, w którym realizowana jest inwestycja – zgodnie z właściwymi wymogami Umowy Partnerstwa. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP wymóg ten zostanie uznany za spełniony, jeżeli plan: 1. obejmuje właściwy obszar funkcjonalny miasta; 2. jest zgodny z wymogami dotyczącymi planów zrównoważonej mobilności miejskiej wynikającymi z odpowiedniego komunikatu Komisji w sprawie planów zrównoważonej mobilności miejskiej i rozporządzenia UE w sprawie sieci TEN-T; 3. jest przyjmowany przez właściwy organ terytorialnie i rzeczowo, w formie zapewniającej praktyczną realizację planów zrównoważonej mobilności miejskiej.

Wsparciem objęta będzie również realizacja działań związanych z przygotowaniem i aktualizacją Planów Zrównoważonej Mobilności Miejskiej opracowywanych i wdrażanych przez odpowiednie organy gmin lub umocowane do tego formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego.

Preferencyjnie traktowane będzie wsparcie dla nabycia taboru zeroemisyjnego, a także wsparcie dla projektów związanych z wprowadzeniem integracji taryfowej i wdrożeniem koncepcji „Mobilność jako usługa" (MaaS).

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego oraz przyjeżdżający korzystający z dofinansowanej środkami europejskimi infrastruktury lub środków transportu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty

praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Przy projektowaniu i wdrażaniu przedsięwzięć infrastrukturalnych i organizacyjnych z zakresu mobilności będą podejmowane obligatoryjne działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, zgodnie ze standardem transportowym (w szczególności dla infrastruktury oraz taboru), architektonicznym (m.in. stanowisk postojowych, przemieszczania się oraz oznaczeń wewnątrz i na zewnątrz budynków) oraz cyfrowym (sprzęt informatyczny szczególnego przeznaczenia, np. biletomaty). Realizowane działania będą brały pod uwagę różne potrzeby transportowe, w tym różnice w mobilności i zachowaniach podróżnych różnej płci, wieku, niepełnosprawności. Rozwój transportu miejskiego ułatwi dostęp do rynku pracy, infrastruktury opieki zdrowotnej i edukacji, a także do innych usług i infrastruktur niezbędnych do poprawy dobrobytu jednostek, gospodarstw domowych, a także zmniejszania wykluczenia społecznego słabszych i defaworyzowanych w zakresie mobilności.

Działania integrujące usługi transportowe będą miały pozytywny wpływ na realizację zasady równość szans płci, gdyż kobiety mają bardziej złożone wzorce mobilności ze względu na łączenie swojej roli opiekuńczej z działalnością zarobkową, co wymaga korzystania z wielu środków transportu.

Wszystkie działania w obszarze transportu miejskiego będą zapewniać dostępność dla osób o ograniczonej mobilności, dzięki czemu zostanie zapewniona możliwość bezpiecznego i swobodnego poruszania się, co stanowi warunek ich niezależności, zapobiegający ich wykluczeniu społecznemu.

Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu, zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w j. obcych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do miast i ich obszarów funkcjonalnych, w tym na zlokalizowanych w nich obszarach miejskich i wiejskich.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się wykorzystanie narzędzi terytorialnych (ZIT) oraz innego podejścia w zakresie ukierunkowania terytorialnego (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027), nie wyklucza się również wsparcia z wyłączeniem mechanizmów terytorialnych.

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej - wspierane będą projekty m.in. w zakresie nabycia taboru zeroemisyjnego oraz rozwiązań integrujących różne środki transportu na obszarach funkcjonalnych miast, w tym również rozwoju koncepcji MaaS, co oznacza, że jest to zakres mogący korzystać z wymiany doświadczeń z partnerami spoza regionu, wdrażającymi nowoczesne rozwiązania w transporcie miejskim, np. poprzez zaplanowanie komponentu współpracy z podmiotami spoza regionu, ale również projekty infrastrukturalne służące transportowi miejskiemu na obszarach funkcjonalnych miast – sąsiadów, jednak zlokalizowanych w sąsiadujących regionach. Na etapie tworzenia programu operacyjnego nie zidentyfikowano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny niniejszego programu regionalnego, niemniej program pozostaje otwarty na współpracę beneficjentów z podmiotami spoza regionu - przewiduje się wprowadzenie kryterium premiującego projekty korzystające z wymiany doświadczeń z partnerami spoza regionu lub wdrażających dobre praktyki wypracowane poza regionem lub w ramach współpracy międzyregionalnej / transgranicznej / transnarodowej.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Transport.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cel szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą realizowane w ramach usług publicznych w ogólnym interesie społecznym i co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	2 631	8 769

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO58	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	20
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO97	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	szt.	1	17
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2 200 000
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	7

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	0	nd	24 392 805	SL2021	
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR64	Roczna liczba użytkowników infrastruktury rowerowej	użytkownicy/rok	0	nd	1 262 000	SL2021	
3	2(viii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika dwutlenku węgla/rok	5 660	2020	2 830	SL2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	077	256 500
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	081	66 009 653
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	082	49 706 338
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	083	5 700 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	084	4 560 000

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	085	1 140 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	086	2 071 098
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	172	5 812 820
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	170	1 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	01	136 256 409

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	03	111 500 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	19	4 500 000
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	33	20 256 409

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	02	122 076 306
3	EFRR	Słabiej rozwinięte	2(viii)	03	14 180 103

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 4. Fundusze europejskie dla transportu regionalnego

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[5]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 3. Lepiej połączona Europa dzięki zwiększeniu mobilności

3(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Zadania realizowane w ramach celu szczegółowego będą stanowiły kontynuację działań ukierunkowanych na zwiększanie efektywności regionalnego systemu transportowego, zaspokajającego potrzeby mobilnego społeczeństwa oraz dokonującego się rozwoju gospodarczego.

Celem wsparcia w tym obszarze jest rozwój infrastruktury transportowej sprzyjającej konkurencyjności gospodarczej i spójności przestrzennej regionu, przyczyniającej się przy tym do ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko. W uzasadnionych przypadkach, w sytuacji wskazania w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, należy uwzględniać konieczność dostosowania parametrów przejść dla zwierząt do zidentyfikowanych gatunków (rekomendacje Prognozy strategicznej oceny oddziaływania na środowisko).

Wspierane będą przedsięwzięcia w następujących zakresach:

- Transport drogowy:
  - budowa, przebudowa dróg wojewódzkich i powiatowych, w tym również obiektów inżynieryjnych zlokalizowanych w ciągach dróg wojewódzkich lub powiatowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą, w tym m.in. ścieżkami rowerowymi.

[5] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

Mając na uwadze ograniczenia uzgodnione w UP, wsparciem zostaną objęte następujące kategorie inwestycji w infrastrukturę drogową:

- zapewnienie niezbędnych połączeń do sieci TEN-T, a także zapewnienia niezbędnych połączeń do miejsc inwestycyjnych, centrów logistycznych oraz innych gałęzi zrównoważonego transportu (np. terminali intermodalnych, węzłów kolejowych);
- budowa obwodnic oraz obejść miast i miejscowości;
- połączenia służące budowie kluczowych powiązań transportowych na poziomie regionalnym i lokalnym, tj. połączenia służące zwiększeniu dostępności miejsc, w których świadczone są usługi publiczne i / lub inwestycje dotyczące budowy lub przebudowy dróg wykorzystywanych do codziennych przewozów transportu publicznego i/lub zbiorowego;
- punktowe inwestycje poprawiające bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Preferencje otrzymają inwestycje dot. budowy lub przebudowy dróg wykorzystywanych do codziennych przewozów transportu publicznego i/lub zbiorowego.

W przypadku dróg lokalnych (drogi powiatowe) interwencja będzie ograniczona tylko do tzw. inwestycji o charakterze dostępowym, tj. spełniających jeden z warunków: stanowiących brakujące połączenia do sieci TEN-T, przejść granicznych, terminali intermodalnych, centrów logistycznych, terenów inwestycyjnych lub innych gałęzi transportu.

Na obszarach miast, inwestycje w infrastrukturę drogową będą ograniczone do obwodnic miast i obejść centrów miast, obiektów P+R, infrastruktury przeznaczonej dla ruchu niezmotoryzowanego, infrastruktury wykorzystywanej wyłącznie dla transportu publicznego i/lub zbiorowego, a także modernizacji lub przebudowy innej infrastruktury drogowej bez zwiększenia jej przepustowości.

Tam gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie.

Dopuszcza się możliwość realizacji prac remontowych w sytuacji gdy tego typu prace stanowią niezbędny element projektu dla pełnej funkcjonalności inwestycji podstawowej polegającej na budowie, rozbudowie lub przebudowie drogi lub gdy prace remontowe prowadzą do ograniczenia hałasu (np. remont nawierzchni na nawierzchnię o ograniczonej hałaśliwości).

Wszystkie inwestycje drogowe finansowane ze środków programu regionalnego będą umożliwiały ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku osi napędowej do 11,5 tony.

W sytuacji, gdy inwestycja na drodze wojewódzkiej obejmuje również skrzyżowanie z drogą krajową lub drogą lokalną, możliwe jest objęcie

dofinansowaniem również takich odcinków dróg wyłącznie w porozumieniu z Województwem Małopolskim.

W sytuacji, gdy inwestycja na drodze powiatowej obejmuje również skrzyżowanie z drogą krajową, drogą wojewódzką lub droga gminną, możliwe jest objęcie dofinansowaniem również takich odcinków dróg wyłącznie w porozumieniu z samorządem powiatu.

- nowoczesne techniki zarządzania ruchem, przyczyniające się do usprawnienia ruchu oraz zwiększania jego bezpieczeństwa na drogach, w tym również rozwiązania służące ochronie dróg przed zniszczeniem wskutek przeciążenia pojazdów.
- inwestycje z zakresu zwiększania bezpieczeństwa na drogach wojewódzkich lub powiatowych, ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa pieszych, w tym również budowa obiektów przeznaczonych do nauki dzieci i młodzieży przepisów ruchu drogowego i praktycznego szkolenia z zakresu ruchu pieszych, a także nauki jazdy na rowerze, motorowerze, czy alternatywnymi środkami transportu (hulajnogi elektryczne, urządzenia transportu osobistego, urządzenia wspomagające ruch).
- działania edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.

– Regionalny transport kolejowy oraz publiczny transport pozamiejski:

- **nabywanie lub modernizacja** pasażerskiego taboru kolejowego (z wyłączeniem taboru napędzanego paliwami kopalnymi); zakupiony tabor będzie wyposażony w system ERTMS.

Wsparciem w ramach programu będzie objęty **zakup i modernizacja** taboru kolejowego bezemisyjnego wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym. W przypadku umów zawartych po grudniu 2020 roku dofinansowanie będzie dotyczyć operatorów wybranych w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu Rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu. Realizowane będą te projekty, w których nastąpi pełne rozliczenie korzyści wynikającej z dofinansowania inwestycji taborowej. Między innymi możliwe będzie przejęcie taboru przez organizatora po cenie rynkowej bez pomocy publicznej, bądź udostępnienie taboru innym uczestnikom rynku na niedyskryminujących warunkach.

- nabywanie przyjaznego środowisku nisko- lub zeroemisyjnego taboru autobusowego wraz z niezbędną infrastrukturą (stacje ładowania pojazdów elektrycznych, stacje tankowania paliw alternatywnych – bez inwestycji związanych z infrastrukturą dystrybucji paliw kopalnych). Zakupiony tabor autobusowy będzie spełniał wymogi „ekologicznie czystych pojazdów” w rozumieniu dyrektywy 2009/33/WE, wykorzystywanego na potrzeby

publicznego transportu pozamiejskiego na zasadach użyteczności publicznej oraz publicznego transportu dowozowego (transport dowozowy, to transport organizowany pod kątem lepszego skomunikowania węzłów przesiadkowych, przystanków, punktów przesiadkowych transportu zbiorowego i stworzenia warunków dla szerszego korzystania np. z transportu kolejowego).

Możliwa będzie realizacja samodzielnych projektów z zakresu tworzenia infrastruktury publicznej ładowania / tankowania pojazdów zeroemisyjnych w transporcie indywidualnym, spełniającej wymogi Dyrektywy 2014/94/UE oraz zapewniającej niedyskryminujący dostęp dla wszystkich użytkowników.

- budowa, przebudowa i wyposażenie zaplecza technicznego służącego do obsługi taboru kolejowego lub autobusowego na potrzeby publicznego transportu pozamiejskiego oraz transportu dowozowego wraz z wyposażeniem w specjalistyczny sprzęt i w przypadku taboru kolejowego, w specjalistyczne pojazdy dla potrzeb jego utrzymania. Wsparcie nie dotyczy inwestycji związanych z infrastrukturą dystrybucji paliw kopalnych.
- budowa, rozbudowa, przebudowa infrastruktury do obsługi podróżnych korzystających z transportu kolejowego, publicznego transportu pozamiejskiego lub transportu dowozowego oraz infrastruktury ruchu niezmotoryzowanego, w tym drogi rowerowe zapewniające dostęp do transportu publicznego lub usług publicznych.
- tworzenie lub rozbudowa rozwiązań integrujących usługi transportowe w regionie różnych rodzajów transportu zbiorowego lub gałęzi transportu zbiorowego (np. kolej, transport pozamiejski i dowozowy, transport miejski).

Inwestycje infrastrukturalne wspierane w ramach celu szczegółowego będą uwzględniać potrzeby w zakresie odporności na zmianę klimatu.

Inwestycje infrastrukturalne planowane do objęcia wsparciem z ramach priorytetu. muszą wynikać z regionalnego planu transportowego lub innych dokumentów obejmujących zagadnienia dotyczące transportu przygotowanych na właściwym poziomie krajowym lub lokalnym. Inwestycje realizowane na obszarach miejskich będą spójne z odpowiednimi Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, a jeśli nie są one wymagane z innymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

W zakresie inwestycji drogowych związanych z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r. lub przygotowaniem do przeciwdziałania skutkom tego typu zdarzeń losowych, dopuszcza się możliwość realizacji prac związanych z budową, przebudową lub remontami dróg wojewódzkich, powiatowych lub gminnych, w tym również obiektów inżynieryjnych zlokalizowanych w ciągach tych dróg, wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST

wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Główną grupą docelową wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego oraz przyjeżdżający korzystający z dofinansowanej środkami europejskimi infrastruktury lub środków transportu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozp. ogólnego.

Realizowane działania będą brały pod uwagę różne potrzeby transportowe oraz różny charakter podróży, w tym różnice w mobilności i zachowaniach podróżnych różnej płci, wieku, niepełnosprawności. Rozwój zrównoważonego transportu ułatwi dostęp do rynku pracy, infrastruktury opieki zdrowotnej i edukacji, a także do innych usług i infrastruktur niezbędnych do poprawy dobrobytu jednostek, gospodarstw domowych, a także zmniejszania wykluczenia społecznego słabszych i defaworyzowanych. Celem podejmowanych działań m.in. w zakresie transportu kolejowego i drogowego, obiektów inżynieryjnych i obiektów obsługi podróżnych będzie eliminacja barier i zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami zgodnie z architektonicznym standardem dostępności. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotoryzowanych uczestników ruchu.

Zakres wsparcia uwzględni zasadę równości szans płci. Biorąc pod uwagę, że kobiety częściej niż mężczyźni korzystają z transportu publicznego rozwijany będzie regionalny transport kolejowy oraz publiczny transport pozamiejski. Dlatego wspierana infrastruktura będzie odpowiadała na potrzeby w szczególności osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Wszystkie działania w obszarze transportu publicznego zarówno w zakresie infrastruktury jak i taboru będą zapewniać dostępność dla osób o ograniczonej mobilności, dzięki czemu zostanie zapewniona możliwość bezpiecznego i swobodnego poruszania się, co stanowi warunek ich niezależności, zapobiegający ich wykluczeniu społecznemu. W celu uniknięcie dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich (osoby mieszkające w Polsce o innym pochodzeniu), zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane przez kompetentne instytucje informacje w językach obcych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

W ramach celu szczegółowego nie wyklucza się wykorzystania narzędzi terytorialnych (ZIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych z zakresu transportu regionalnego - wspierane będą projekty m.in. w zakresie regionalnego transportu kolejowego oraz publicznego transportu pozamiejskiego, a także rozwiązań integrujących różne środki transportu w regionie, co oznacza, że jest to zakres mogący korzystać z wymiany doświadczeń z partnerami spoza regionu, wdrażającymi nowoczesne rozwiązania w transporcie regionalnym, np. poprzez zaplanowanie komponentu współpracy z podmiotami spoza regionu, ale również projekty infrastrukturalne służące transportowi na obszarach zlokalizowanych w sąsiadujących regionach, w tym regionach transgranicznych. Na etapie tworzenia programu operacyjnego nie zidentyfikowano konkretnych propozycji projektów wychodzących poza obszar geograficzny niniejszego programu regionalnego, niemniej program pozostaje otwarty na współpracę beneficjentów z podmiotami spoza regionu - przewiduje się wprowadzenie kryterium premiującego projekty korzystające z wymiany doświadczeń z partnerami spoza regionu lub wdrażających dobre praktyki wypracowane poza regionem lub w ramach współpracy międzyregionalnej / transgranicznej / transnarodowej.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Transport.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cel szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą

realizowane w ramach usług publicznych w ogólnym interesie społecznym i co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO44	Długość nowych lub rozbudowanych dróg – poza TEN-T	km	0	16
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO46	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0	27
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	2 235	4 620
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	szt.	5	10
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	485 000
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	2

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
4	3(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR55	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometr/rok	**0**	nd	66 654 110	SL2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	077	256 500
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	081	3 800 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	082	4 750 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	083	20 268 771
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	086	95 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	090	44 209 377
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	093	60 310 329
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	095	9 500 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	107	63 761 310
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	119	475 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	120	475 000
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	172	9 042 222
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	170	952

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	01	216 944 461

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	33	203 944 461
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	03	13 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	02	81 387 168
4	EFRR	Słabiej rozwinięte	3(ii)	03	135 557 293

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+[*]
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[6]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(ii) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach tego celu szczegółowego wspierana będzie infrastruktura kształcenia i szkolenia:

infrastruktura edukacyjna:

- wsparcie infrastruktury ośrodków wychowania przedszkolnego, z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- wsparcie infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych prowadzących kształcenie ogólne w zakresie zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z wyłączeniem budowy nowych budynków)
- wsparcie infrastruktury szkół ponadpodstawowych prowadzących kształcenie zawodowe w szczególności w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania regionalnego rynku pracy z uwzględnieniem zwiększenia ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z wyłączeniem budowy nowych budynków)

➢ wsparcie infrastruktury uczelni zawodowych (Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych) o których mowa w art. 15 ust.1 Ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,* działających na obszarze Województwa Małopolskiego (z wyłączeniem budowy nowych budynków)

[6] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

infrastruktura szkoleniowa:

- wsparcie infrastruktury specjalistycznej i wyposażenia innowacyjnych pracowni lub laboratoriów typu fablab (z wyłączeniem budowy nowych budynków), jedynie w zakresie w jakim wspierają podnoszenie kompetencji zawodowych mieszkańców, zgodnie z potrzebami rynku pracy. Podstawowa baza dydaktyczna nie będzie wspierana
- wsparcie infrastruktury na potrzeby szkolenia służ odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego

Szkoły specjalne i inne placówki prowadzące do segregacji lub utrzymania segregacji jakiejkolwiek grupy defaworyzowanej i/lub zagrożonej wykluczeniem społecznym nie będą wspierane w zakresie infrastruktury i wyposażenia.

Komplementarne wsparcie z EFS + do działań infrastrukturalnych zaplanowane zostało w Priorytecie 6 Społeczna Małopolska. Wsparcie infrastruktury szkół, placówek oświatowych oraz infrastruktury szkoleniowej z EFRR wraz z działaniami podejmowanymi w ramach EFS + (cele szczegółowe f i g) będzie przyczyniało się do podnoszenia jakości nauczania i szkolenia oraz zwiększenia dostępności szkół i placówek dla osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Główne grupy docelowe

- dzieci w wieku przedszkolnym, uczniowie i nauczyciele szkól i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe, studenci, rodzice, ze szczególnym uwzględnieniem osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- funkcjonariusze służb odpowiedzialnych za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego, szczególnie policjanci

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Podejmowane działania będą obejmowały m.in. zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, w tym zwiększenie dostępności placówek edukacyjnych dla uczniów ze szczególnymi potrzebami na wszystkich poziomach edukacji.

W wyniku realizowanych projektów nastąpi poprawa dostępu do szkolnictwa zawodowego i wyższego poprzez m.in. przystosowanie obiektów do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Likwidacja barier dostępności umożliwi osobom narażonym na dyskryminację ze względu na niepełnosprawność oraz wiek nabycie umiejętności i kompetencji zawodowych. Inwestycje w infrastrukturę będą przebiegać zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania, a tam, gdzie nie będzie możliwe ich pełne zastosowanie, zostaną wprowadzone usprawnienia eliminujący bariery funkcjonalne.

Preferowane będą projekty, w ramach których beneficjent będzie prowadził we wspartej infrastrukturze działania wspierające równość szans kobiet i mężczyzn i zapobiegające dyskryminacji w edukacji, np. wzmocnienie pozycji dziewcząt i młodych kobiet, aby robiły karierę w STEM. Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej wyrówna z kolei szanse w dostępie do zatrudnienia opiekunów dzieci, w szczególności kobiet z obszarów wiejskich, sprzyjając ich aktywizacji zawodowej.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lokalizowane będą zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 4ii będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w obszarze dotyczącym infrastruktury edukacyjnej.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny Edukacja Działanie 1: Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy.

W ramach realizowanych projektów z zakresu zwiększania dostępności w szkołach i placówkach oświatowych wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym

zakresie z doświadczeń placówek edukacyjnych w innych krajach europejskich m.in. poprzez zaplanowanie komponentu współpracy ponadnarodowej w swoich przedsięwzięciach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą realizowane przez instytucje publiczne co do zasady nie będą generować dochodów/oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO67	Pojemność klas w nowych lub modernizowanych placówkach oświatowych	osoby	0	10 800
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO66	Pojemność klas nowych lub modernizowanych placówek opieki nad dziećmi	osoby	0	390
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	40
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	485 000
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkład na rzecz strategii	0	2

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR71	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy/rok	0	nd	10 800	SL 2021	brak dotychczasowych doświadczeń w realizacji interwencji
5	4(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR70	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy/rok	0	nd	390	SL 2021	brak dotychczasowych doświadczeń w realizacji interwencji

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	121	4 750 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	122	19 000 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	123	15 917 443
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	124	11 400 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	172	2 689 866
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	170	40 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	01	53 797 309

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	03	3 000 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	28	3 500 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	33	47 297 309

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	02	5 000 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(ii)	03	48 797 309

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych.

4(iii) wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Budowa, przebudowa, modernizacja, wyposażenie infrastruktury społecznej zapewniającej kompleksową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w formach zdeinstytucjonalizowanych; w szczególności w formie Rodzinnych Domów Opieki,
- Zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych w formach zdeinstytucjonalizowanych, w tym służących opiece długoterminowej, paliatywnej i hospicyjnej,
- Przebudowa, modernizacja i/lub wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania wspomagane i treningowe, skierowane w szczególności dla osób opuszczających pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- Budowa, przebudowa, modernizacja, wyposażenie infrastruktury społecznej w zakresie wsparcia podmiotów reintegracyjnych, w szczególności ZAZ.

Każda interwencja w wymienionych zakresach będzie powiązana z działaniami EFS + w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych w CS (k) w programie regionalnym oraz będzie odpowiadać na wyzwania i deficyty określone w Regionalnym Planie Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji opracowanym przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, który jest narzędziem koordynacji działań na rzecz deinstytucjonalizacji usług społecznych w regionie.

Wspierany będzie rozwój infrastruktury społecznej służącej zapewnieniu opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w formie zdeinstytucjonalizowanej m.in. dzienne domy pomocy społecznej, kluby seniora, rodzinne domy opieki (w rozumieniu Ustawy o pomocy społecznej oraz zgodnie z Rozporządzeniem Ministra właściwym w tym zakresie)

Decyzje o udzieleniu wsparcia powinny być poprzedzone analizą dostępnych form świadczenia usług (tj. instytucjonalne, środowiskowe i w rodzinie) oraz uwzględniać indywidualne potrzeby jednostek, które będą odbiorcami usług (w tym preferowane przez nich opcje opieki, z uwzględnieniem opcji zgodnych z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych). Jeśli opcje preferowane przez odbiorców usług nie są

dostępne, priorytetem powinno być ich zapewnienie. Zakup sprzętu medycznego na potrzeby rozwoju opieki hospicyjnej, długoterminowej i paliatywnej zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji pozwoli na zwiększenie świadczenia tego typu usług w domach pacjentów w szczególności wspierany będzie rozwój hospicjów domowych.

Inwestycje w mieszkania wspomagane i treningowe są komplementarne względem działań zaprogramowanych ze środków EFS + w szczególności w zakresie usług społecznych towarzyszących mieszkalnictwu wspomaganemu i treningowemu tj. specjalistycznych usług służących zwiększeniu samodzielności, zaradności życiowej i integracji społecznej. W przypadku mieszkań wspomaganych lub treningowych dedykowanych osobom w kryzysie bezdomności działaniem komplementarnym działaniem z zakresu EFS+ będzie zastosowanie modelu wychodzenia z bezdomności „Housing first – najpierw mieszkanie”.

Interwencja w zakresie mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego zakłada tworzenie tego typu mieszkań w wyniku przebudowy i/lub modernizacji już istniejących lokali położonych w miejscach z dostępem do komunikacji i usług publicznych, co pozwoli skutecznie przeciwdziałać segregacji przestrzennej i pozwoli osobom z nich korzystających na bycie częścią społeczności lokalnej.

Wsparcie dla ZAZ oraz WTZ będzie mieć charakter warunkowy tj. będzie możliwe tylko o ile placówka otrzyma wsparcie z EFS+ zgodnie z warunkami wskazanymi w odpowiedniej części programu w ramach CS 4h oraz gdy będzie wynikało z regionalnej strategii deinstytucjonalizacji lub wsparcie dla ZAZ oraz WTZ będzie mieć charakter warunkowy tj. dany ZAZ lub WTZ zobowiąże się iż w okresie trwałości będzie zapewniać wsparcie przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (max. 2 lata). W przypadku wsparcia WTZ dodatkowym warunkiem będzie zobowiązanie się, iż w okresie trwałości oferowana będzie uczestnikom realna ścieżka dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). W przypadku wsparcia ZAZ dodatkowym warunkiem będzie zobowiązanie się, iż w okresie trwałości min. 5% uczestników ZAZ, objętych wsparciem, wejdzie na otwarty rynek pracy lub zarejestruje się w Urzędzie Pracy.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności),
- osoby z niepełnosprawnościami,
- dzieci i młodzież do 18 roku życia przebywające w pieczy zastępczej.
- osoby bezdomne,

- osoby opuszczające pieczę zastępczą, zakłady poprawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- migranci, uchodźcy i osoby objęte ochroną międzynarodową lub ubiegające się o nią.

Działania mające na celu zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu szczegółowego przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania zaplanowane w ramach przedmiotowego celu bezpośrednio wpływają na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Wsparcie kierowane jest dla szerokiej grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Sprzyjać temu będą zaplanowane działania z zakresu zapewnienia całodobowej opieki osobom potrzebującym, zakup sprzętu medycznego oraz wyposażenia niezbędnego do świadczenia usług medycznych. Remont i/lub wyposażenie infrastruktury zdegradowanych budynków w celu ich adaptacji na mieszkania o charakterze wspomaganym będą nakierowane na poprawę dostępu do zapewnienia potrzeb bytowych osób ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych: dzieci, osób starszych, z niepełnosprawnościami, osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne, celem umożliwienia wejścia/powrotu do samodzielnego życia. Ponadto, wraz ze wsparciem placówek dziennego pobytu i placówek krótkookresowego pobytu w formie całodobowej lub dziennej za opiekuna faktycznego, nastąpi pośrednio wsparcie osób, które sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, czyli wg statystyk kobiet, które z racji pełnienia tej opieki narażone są na dyskryminację w życiu zawodowym i społecznym.

Podejmowane działania będą zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji. Zaplanowane działania będą sprzyjać zapewnieniu równych szans płci. Będą one przeciwdziałać m.in. problemowi, jakim jest wyższy odsetek kobiet, szczególnie starszych, żyjących w ubóstwie. Działania w zakresie przeciwdziałania bezdomności sprzyjać będzie wyrównaniu szans, głównie mężczyzn, którzy stanowią większość osób bezdomnych. Mężczyźni przeważają również w zbiorowości osób z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich jak i wiejskich.

Działania w CS4(iii) będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów, o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych oraz transnarodowych w obszarze infrastruktury społecznej. W ramach realizowanych projektów z zakresu rozwoju infrastruktury społecznej wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń innych krajów europejskich m.in. poprzez zaplanowanie komponentu współpracy ponadnarodowej w swoich przedsięwzięciach

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB w Obszar Tematyczny: Zdrowie.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cel szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO113	Ludność objęta projektami w ramach zintegrowanych działań na rzecz włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji	osoby	0	165
5	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO65	Pojemność nowych lub	osoby	0	165

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
					zmodernizowanych lokali socjalnych			
5	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	300 000
5	4(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	1

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	EFRR	4(iii)	Słabiej rozwinięte	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych lokali socjalnych	Użytkownicy/rok	11	2021	165	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	126	17 500 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	127	40 918 447
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	170	34 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	01	58 452 447

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	33	57 452 447
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	03	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	03	33 452 447
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(iii)	02	25 000 000

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny - inwestycje w nowoczesną infrastrukturę i sprzęt szpitali, w tym wsparcie na rzecz diagnostyki będą możliwe, o ile będą nakierowane na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, a także w zakresie wdrażania standardu dostępności (jako element projektu),
- Rozwój POZ poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie, m.in. w sprzęt medyczny, w celu rozwoju opieki koordynowanej, w tym wdrożenia standardów dostępności w POZ w celu poprawy dostępności placówek POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym, w powiązaniu z działaniami z EFS+, realizowanymi w ramach finasowania krzyżowego,
- Rozwój AOS poprzez budowę, przebudowę i modernizację obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie, m.in. w sprzęt medyczny, w celu rozwoju opieki koordynowanej, wdrożenie standardu dostępności, stopniowego odwracania piramidy oraz poprawy dostępu do świadczeń, w tym przede wszystkim na obszarach słabiej rozwiniętych gospodarczo i terenach wiejskich,
- Budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny w zakresie wdrażania modelu środowiskowej opieki psychiatrycznej dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- Budowa, przebudowa i modernizacja obiektów infrastruktury ochrony zdrowia i/lub ich wyposażenie w sprzęt medyczny w zakresie tworzenia Dziennych Domów Opieki Medycznej (DDOM).

Interwencja w wymienionych zakresach będzie powiązana z działaniami EFS + w ramach rozwoju usług społecznych i zdrowotnych w CS (k) w programie regionalnym.

W ramach priorytetu podejmowane będą działania stanowiące odpowiedź na wyzwania epidemiologiczne, społeczne i demograficzne, poprawę równego i szybkiego dostępu do wysokiej jakości, zrównoważonych, skutecznych i efektywnych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wspierane będzie przejście z opieki szpitalnej do pozostałych poziomów świadczeń opieki zdrowotnej, w tym wzmocnienie podstawowej opieki zdrowotnej (również w

zakresie prac budowalnych/wyposażenia nowo powstających jednostek świadczących usługi podstawowej opieki zdrowotnej na terenach z deficytowym dostępem do tychże świadczeń) i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, a także rozwój opieki koordynowanej, opieki długoterminowej w szczególności w formule DDOM.

Rozwijana będzie infrastruktura środowiskowej opieki psychiatrycznej dla dorosłych poprzez tworzenie Centrów Zdrowia Psychicznego (CZP) oraz infrastruktura nowego zdeinstytucjonalizowanego modelu opieki psychiatrycznej dla dzieci i młodzieży opartego na trzech poziomach referencyjnych, zgodnie z opracowaną na poziomie regionalnym mapą potrzeb zdrowotnych w zakresie opieki psychiatrycznej i właściwymi rekomendacjami zawartymi w Wojewódzkim Planie Transformacji.

Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na niestacjonarnych formach udzielania świadczeń i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii oraz psychiatrii dziecięcej. Trzeci poziom referencyjny w psychiatrii dzieci i młodzieży może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne. Infrastruktura dla stacjonarnej opieki psychiatrycznej dla dorosłych (wyłącznie w ramach CZP) może być wspierana jedynie w ramach projektów obejmujących również działania dotyczące co najmniej dwóch innych niż stacjonarna form udzielania świadczeń w ramach CZP.

Realizowane wsparcie wynikać będzie z dokumentu strategicznego „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-27 z perspektywą do 2030 r.”, przy odpowiednim uwzględnieniu Strategii na rzecz deinstytucjonalizacji. Działania będą realizować następujące cele określone w ramach strategicznych rozwoju systemu ochrony zdrowia: Cel 2.4 [Piramida świadczeń] Optymalizacja piramidy świadczeń, Cel 3.2 [Infrastruktura] Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia zgodny z potrzebami zdrowotnymi społeczeństwa.

Interwencja w obszarze zdrowia będzie podlegała uzgodnieniom zgodnie z przyjętym systemem koordynacji (z uwzględnieniem Komitetu Sterującego do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia).

Typy działań zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH, ponieważ nie oczekuje się, że będą mieć jakikolwiek znaczący negatywny wpływ na środowisko ze względu na ich naturę.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Główne grupy docelowe

- podmioty wykonujące działalność leczniczą udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

- mieszkańcy województwa małopolskiego, w tym w szczególności pacjenci POZ/AOS, osoby z terenów z utrudnionym dostępem do opieki zdrowotnej, osoby wymagające wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego, a także pacjenci onkologiczni

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania realizowane w ramach celu 4(v) będą sprzyjać zapewnieniu równego dostępu do opieki zdrowotnej. Nadal występują nierówności w dostępie do opieki zdrowotnej, co wynika z zróżnicowanych warunków społeczno-ekonomicznych życia ludności. Nastąpi poprawa dostępu do usług zdrowotnych w wymiarze terytorialnym (na obszarach z niskim dostępem do usług zdrowotnych, w szczególności na obszarach wiejskich) oraz indywidualnym poprzez eliminację barier fizycznych w dostępie do infrastruktury ochrony zdrowia, która zostanie dostosowana do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami. Uwzględnione będzie także zapewnienie niedyskryminacyjnego dostępu do usług zdrowotnych, realizowanych dzięki wspartej w tym celu szczegółowym infrastrukturze, dla osób narażonych na dyskryminację ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych: dzieci, osób starszych, z niepełnosprawnościami, osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną, pochodzenie etniczne.

Wykorzystane zostaną standardy dostępności placówek medycznych wypracowane w POWER w ramach pr. Dostępność+.

Podejmowane działania będą miały wpływ na realizację zasady równości szans i niedyskryminacji oraz równości płci. Czynniki społeczne takie jak wiek, płeć, poziom wykształcenia mają wpływ na długość życia. Zależnie od płci osoby inaczej doświadczają zdrowia i opieki zdrowotnej, dlatego dążyć się będzie do zaspokojenia różnych potrzeb pacjentów ze względu na płeć. Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta ryzyko chorób przewlekłych – zwłaszcza wśród kobiet. Podejmowane działania będą uwzględniać zasady deinstytucjonalizacji. Wspierane będą interwencje gwarantujące właściwą opiekę medyczną nad matką i dzieckiem, a także odpowiadające na potrzeby osób najstarszych i niesamodzielnych.

Wspierane będą również inwestycje związane z cyfryzacją opieki zdrowotnej, w tym z wdrożeniem rozwiązań teleinformatycznych umożliwiających świadczenie usług medycznych, co poprawi dostępność tych usług, zwłaszcza dla grup do tej pory defaworyzowanych, w tym ze wzgl. na niepełnosprawności i miejsca zamieszkania.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS 4v będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych oraz transnarodowych w obszarze infrastruktury ochrony zdrowia. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB w Obszar Tematyczny: Zdrowie. W ramach realizowanych projektów z zakresu rozwoju infrastruktury ochrony zdrowia wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń innych krajów europejskich m.in. poprzez zaplanowanie komponentu współpracy ponadnarodowej w swoich przedsięwzięciach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach cel szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	szt.	0	58
5	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	os/rok	0	276 620
5	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	185 000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	1

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	4(v)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR73	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	Użytkownicy/rok	12 323	2021	193 634	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	128	38 591 290
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	129	38 686 289
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	130	39 636 289
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	170	95 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	172	6 158 361

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	01	123 167 229

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	33	115 603 229
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	03	7 564 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(v)	03	123 167 229

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach celu szczegółowego 4 vi, wspierana będzie interwencja (realizowana głównie przez podmioty prowadzone lub nadzorowane **na poziomie regionalnym**) w **obszarze kultury i zrównoważonej turystyki,** przyczyniająca się do pobudzania szeroko rozumianego rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym walki z wykluczeniem społecznym oraz rozwojem kapitału społecznego, m.in. poprzez uczestnictwo w kulturze i twórcze wykorzystanie dziedzictwa kulturowego. Dodatkowo, dzięki wykorzystaniu wewnętrznych potencjałów regionu, stworzone zostaną warunki sprzyjające wzrostowi zatrudnienia.

Realizowana interwencja wpłynie na podniesienie jakości **infrastruktury kultury** oraz zwiększanie dostępu do oferty kulturalnej i podniesienie jej atrakacyjności w regionie poprzez stworzenie optymalnych warunków dla prowadzenia działalności kulturalnej. Działalność instytucji kultury postrzegana jest jako silnie integrująca, przeciwdziałająca wykluczeniu społecznemu i mająca wpływ na budowę kompetencji społecznych. Zaplanowane w programie działania powinny przyczynić się do stworzenia atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które zapewnią użytkownikom przyjazne warunki korzystania z oferty wspartych podmiotów, a jednocześnie stanowić będą otwarte, nowoczesne miejsca spotkań i integracji społecznej. Efektem będzie przestrzeń do organizacji m.in. warsztatów, szkoleń, edukacji kulturalnej, w tym dla grup wymagających działań włączających.

Rezultatem interwencji będzie wzrost jakości i dostępności oferty w obszarze kultury, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, zwiększenie stopnia wykorzystania zasobów sektora kultury oraz zwiększanie efektywności działania szeroko rozumianych instytucji kultury, służących rozwojowi społeczności oraz integracji społecznej.

Ponadto **rozwój oferty turystycznej** bazującej na potencjałach regionu, umożliwi dywersyfikację i ukierunkowanie ruchu turystycznego w Małopolsce. Zaplanowane w ramach CS4vi działania w szczególności dotyczące budowy głównych tras rowerowych, przyniosą korzyści społeczne oraz gospodarcze w regionie. Turystyka rowerowa odgrywa coraz większą rolę w gospodarce, przyczyniając się do tworzenia nowych miejsc pracy w istniejących przedsiębiorstwach i rozwoju mikroprzedsiębiorczości. W wymiarze społecznym należy podkreślić, że jazda na rowerze ma pozytywne oddziaływanie na stan fizyczny i psychiczny osób spędzających aktywnie czas, co przekłada się na korzyści finansowe związane z ogólną poprawą stanu zdrowia obywateli, zwiększając tym samym zdolność produkcyjną siły roboczej UE.

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w raporcie ETO z grudnia 2021 r. wsparcie finansowe z EFRR powinno być skierowane na projekty turystyczne, które są: wspierane odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności; są skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, unikając nakładania się i konkurencji oraz mają wpływ wykraczający poza sam projekt na stymulowanie aktywności turystycznej w regionie, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu.

Rezultatem interwencji będzie podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu oraz wzrost jakości życia społecznego mieszkańców.

Przy realizacji przedsięwzięć w zakresie kultury i turystyki powinna zostać zapewniona trwałość finansowa, trwałość środowiskowa, odporność na przyszłe kryzysy oraz pozytywny wpływ na mniejszości i lokalne społeczności oraz konieczność mocniejszego uwzględnienia aspektów społecznych. Realizowane projekty powinny przyczyniać się do dywersyfikacji źródeł przychodów własnych i poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów.

Ponadto renowacja, konserwacja, rewaloryzacja i restauracja obiektów zabytkowych (w tym pomników) nie może być pojedynczą interwencją, tylko musi stanowić część większego przedsięwzięcia, który wiąże rozwój kultury z rozwojem gospodarczym, włączeniem społecznym i innowacjami społecznymi w skali kraju, regionu lub lokalnej.

W całym CS inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi) nie będą wspierane, chyba że stanowią nieodłączny element większego projektu, nie są one dominującym elementem tego projektu a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych. Do limitu 15% nie wchodzą elementy infrastruktury drogowej przeznaczone do ruchu pieszego i rowerowego. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

Wspierane będą w szczególności następujące rodzaje działań:

- **Rozwój infrastruktury instytucji kultury**:
    - przedsięwzięcia infrastrukturalne w sektorze kultury ukierunkowane będą w szczególności na rozwijanie aktywności społecznej m.in. dzięki budowie (tylko w uzasadnionych przypadkach), rozbudowie i modernizacji **instytucji kultury**, w tym wyposażenia ich w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną oraz zapewnienie warunków technicznych i programowych w zakresie ich dostępności, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z małymi dziećmi;
    - wsparcie w zakresie dokumentowania, zachowywania i upowszechniania dziedzictwa niematerialnego;
    - w zakresie rozwoju infrastruktury kultury, możliwe będzie również wsparcie **obiektów, które mają charakter zabytkowy** m.in. poprzez realizację prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych, oraz prac

zabezpieczających przy zabytkach wraz z ich otoczeniem, umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytku, a także służących nadaniu im nowych funkcji z przeznaczeniem w szczególności na cele kulturalne, edukacyjne czy służące integracji społecznej. Możliwa będzie również **konserwacja zabytków ruchomych** jako część szerszego projektu infrastrukturalnego;

- rozwój i udostępnianie **szlaków kulturowych**.

Interwencje w ramach EFRR, które mają wpływ na dziedzictwo kulturowe, będą zgodne z zapisami dokumentu „Europejskie Zasady Jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe" oraz będą dążyć do realizacji założeń nowej Europejskiej Inicjatywy Bauhaus.

- **Rozwój oferty turystycznej:**
  - budowa, rozbudowa i promocja (w niewielkim zakresie, związana w szczególności na dotarciu do nowych grup odbiorców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami) zintegrowanej sieci głównych tras rowerowych, przebiegających przez całe województwo i łączących główne jego ośrodki;
  - budowa, rozbudowa i promocja niewielkim zakresie, związana w szczególności na dotarciu do nowych grup odbiorców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami) produktów turystycznych, np. turystycznych szlaków tematycznych (odwołujących się do walorów historycznych, kulturowych, przyrodniczych regionu), w tym budowa schronisk na szlakach.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Ponadto zaplanowano wsparcie w zakresie dostosowania w szczególności obiektów infrastruktury kultury, obiektów turystycznych oraz szlaków **do potrzeb osób z niepełnosprawnościami** (m.in. likwidacja barier architektonicznych).

Jednocześnie przewiduje się **komplementarność działań ze środkami EFS+** w celu zapewnienia rozwoju potencjału zasobów ludzkich**.** Działania w zakresie zrównoważonej turystyki i kultury, które dotyczą przekwalifikowania i podnoszenia umiejętności, będą mogły być wspierane przez EFS+, i tym samym uzupełniać działania wspierane przez EFRR w tym zakresie.

Inwestycje w kulturę i turystykę będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami.

Zapewnione zostaną preferencje dla wykorzystania infrastruktury istniejącej, natomiast budowa nowych budynków będzie dozwolona tylko w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego i turyści, w szczególności osoby ze specjalnymi potrzebami i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego. Jak wynika z analiz, utrudnienia w korzystaniu z oferty kulturalnej związane są głównie z sytuacją finansową, brakiem chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, brakami w infrastrukturze, brakiem kompetencji kulturowych oraz ograniczonym dostępem do informacji o wydarzeniach kulturalnych. Podejmowana interwencja przyczyni się do zmniejszenia i eliminacji barier utrudniających dostęp do dóbr kultury. Dzięki wsparciu w zakresie dostosowania obiektów turystycznych oraz szlaków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zapewniona zostanie dostępność w sposób możliwie równy z innymi osobami. Rozwój infrastruktury kultury będzie odbywać się z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności architektonicznej i informacyjno-komunikacyjnej dzięki czemu zapewniona zostanie dostępność oferty kulturalnej wszystkim odbiorcom, w tym osobom z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną, opiekunom z dziećmi czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, seniorom. Stworzone zostaną przyjazne, otwarte przestrzenie publiczne służące integracji społecznej odbiorców ze wszystkich środowisk, w różnym wieku, płci, rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności lub orientacji seksualnej. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby infrastruktura kultury, turystyczna miała ogólnodostępny charakter, była oferowana szerokiemu kręgowi adresatów oraz dostępna dla społeczeństwa bez dyskryminacji. Do zwiększenia udziału mieszkańców w kulturze przyczynią się również planowane działania na rzecz rozwoju szeroko rozumianego sektora kultury, co wpłynie pozytywnie na proces integracji społecznej różnych grup społecznych i rozwoju potencjału społecznego na rzecz budowania gospodarki opartej na wiedzy oraz wzmocnienia aktywności placówek kulturalnych na rzecz wspierania branż kreatywnych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w ramach budowy

zintegrowanej sieci tras rowerowych w Małopolsce czy rozwoju tras turystycznych. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Kultura w zakresie działań (tj. 2: Promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju) oraz w obszar tematyczny: Turystyka (tj. 3: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych). Ponadto, mając na uwadze, że województwo Małopolskie objęte jest programami współpracy terytorialnej INTERREG, podejmowane będą działania komplementarne do podejmowanych w ramach FEM21-27, w obszarze niniejszego celu szczegółowego w Programie Współpracy Transgranicznej Polska-Słowacja 2021-2027, m.in. w obszarze dotyczącym ochrony i rozwoju dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego pogranicza, w ramach którego planuje się współpracę między instytucjami kultury (Małopolski z partnerem słowackim) w obszarze działań edukacyjnych i popularyzatorskich, ze szczególnym uwzględnieniem rękodzieła, rzemiosła, kulinariów oraz folkloru muzycznego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach celu szczegółowego nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych. Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą realizowane przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe lub przedsiębiorstwa społeczne i co do zasady nie będą generować zysków/oszczędności, nie będą nastawione na osiągnięcie zysku. Większość projektów ma dominujący wymiar społeczny, obejmujące budynki użyteczności publicznej, instytucje kultury, publiczną infrastrukturę turystyczną, czy projekty uwzględniające ochronę dziedzictwa kulturowego.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0	14
5	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	22	422
5	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	szt.	0	6

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	4(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/rok	44 000	2021	90 600	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	083	20 900 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	165	16 558 263
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	166	22 800 000
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	172	3 171 488

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	01	63 429 751

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	33	63 429 751

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
5	EFRR	Słabiej rozwinięte	4(vi)	03	63 429 751

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[7]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Główne rodzaje podejmowanych działań:

Działania podejmowane w ramach celu (a) będą stanowiły w dużej mierze kontynuację inicjatyw na rzecz zwiększenia poziomu zatrudnienia w regionie oraz nabycia kompetencji lub kwalifikacji niezbędnych na rynku pracy poprzez zindywidualizowane wsparcie (także z zakresu wsparcia postaw przedsiębiorczych) udzielane w szczególności osobom pozostającym bez pracy. Dopuszcza się także możliwość realizacji działań na rzecz osób pracujących.

Wsparcie, uwzględniające diagnozę regionalnego/lokalnego rynku pracy, z uwzględnieniem trendów i zmian gospodarki w kierunku transformacji cyfrowej i ekologicznej oraz zapotrzebowanie pracodawców na określone umiejętności, kierowane będzie w szczególności do osób, których sytuacja na rynku pracy jest najtrudniejsza tj. osób młodych, osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50 lat i więcej, kobiet, migrantów (w tym z Ukrainy).

Szacunkowy poziom alokacji służący realizacji projektów w ramach Gwarancji dla młodzieży wynosi ok. 22 mln Euro.

[7] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

Wobec malejącej liczby osób w wieku produkcyjnym ważną kwestią jest zwiększenie potencjału małopolskiego rynku pracy. Jedną z grup, która może zmniejszyć istniejące deficyty, są osoby, które planują powrót z zagranicy do Małopolski lub już powróciły, jednak potrzebują wsparcia adaptacyjnego i aktywizującego. Osoby powracające z zagranicy często dysponują umiejętnościami oraz doświadczeniem możliwym do wykorzystania w szczególności w zawodach wskazanych w Małopolsce jako deficytowe. Mając powyższe na uwadze w ramach celu szczegółowego (a) zaplanowano realizację kompleksowej inicjatywy na rzecz aktywizacji zawodowej reemigrantów. Powyższe wsparcie będzie realizowane w ramach ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES.

Dodatkowo, w ramach celu szczegółowego zaplanowano także wspieranie potencjału partnerów społecznych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- klienci małopolskich publicznych służb zatrudnienia oraz państwowych jednostek wyspecjalizowanych w działaniach na rzecz osób młodych, w tym także osób biernych zawodowo, w tym m.in. osoby pragnące założyć działalność gospodarczą
- osoby pracujące, które chcą poprawić swoją sytuację na rynku pracy
- reemigranci, którzy powrócili do Małopolski oraz osoby planujące powrót do Małopolski i podjęcie aktywności zawodowej
- partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Wspieranie realizacji zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach podejmowanych działań będzie miało szczególne znaczenie ze względu na występujące nierówności w obszarze zatrudnienia. Realizowane w programie regionalnym inicjatywy na rzecz zatrudnienia, komplementarnie do projektów podejmowanych w ramach programu krajowego FERS, powinny w szczególny sposób zapewniać wyrównywanie szans kobiet, jako grupy której sytuacja na rynku pracy z różnorakich przyczyn jest trudniejsza. Realizowane projekty powinny obejmować działania, które ułatwią w szczególności kobietom wejście lub powrót na rynek pracy, wspieranie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kobiet, promocję przedsiębiorczości wśród kobiet.

Realizowane projekty powinny charakteryzować się wysoką jakością i kompleksowością udzielanego wsparcia, zapewniać wysoki poziom jego dostosowania do potrzeb i umiejętności osób uczestniczących w projektach oraz uwzględniać ich indywidualne

predyspozycje i możliwości (m.in. płeć, wiek, sytuację rodzinną, zdrowotną, w tym występowanie niepełnosprawności, współwystępowanie jednocześnie kilku czynników powodujących dyskryminację).

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w obszarze dotyczącym wsparcia zatrudnienia w szczególności w celu poprawy sytuacji na rynku pracy osób pracujących oraz podnoszenia ich kwalifikacji i kompetencji. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Edukacja w zakresie Działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego +. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę

finansową zostaną wdrożone w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (instrumenty finansowe na podejmowanie działalności gospodarczej przez osoby fizyczne).

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby	5 220	26 350
6	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	osoby	460	2 300
6	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO07	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie	osoby	1 580	7 950

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	17 182	2020	15 700	SL 2021	
6	4(a)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	2 636	2020	5 450	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	134	12 003 740
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	135	34 650 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	136	30 250 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	137	39 600 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	01	116 503 740

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	33	116 503 740

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	04	39 600 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	07	900 748
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	08	3 602 992
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	10	116 503 740
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	01	3 296 422

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(a)	02	116 503 740

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Główne rodzaje podejmowanych działań:

W ramach celu szczegółowego zaplanowano wsparcie finansowe dla podmiotów prowadzących instytucjonalne formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce) przeznaczone na ich dostosowanie (tj. istniejących już miejsc opieki) do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci zagrożonych niepełnosprawnością wraz ze wsparciem dla rodziców/opiekunów prawnych dzieci oraz kadry podmiotów. Wsparcie skoncentrowane będzie na podnoszeniu dostępności w/w podmiotów w rozumieniu usługowym i/lub kompetencyjnym i obejmować będzie pomocą: dzieci (np. wielospecjalistyczna opieka np. pomoc diagnostyczna, psychologiczno-pedagogiczna), rodziców/opiekunów (np. wsparcie edukacyjne, psychologiczne, terapeutyczne), kadry podmiotów (np. specjalistyczne kursy i inne działania edukacyjne) i same podmioty (np. zakup specjalistycznych materiałów i pomocy dydaktycznych niezbędnych do pracy z ww. dziećmi).

Powyższe wsparcie ma na celu wdrożenie praktycznych rozwiązań, które umożliwią rodzicom i opiekunom małych dzieci z niepełnosprawnościami lub zagrożonych niepełnosprawnością na łączenie życia zawodowego z prywatnym i utrzymanie zatrudnienia lub powrót na rynek pracy. Stanowi ono komplementarne uzupełnienie do działań zaplanowanych w programie krajowym w ramach celu szczegółowego c), które dotyczy w szczególności tworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 w instytucjonalnych formach opieki.

Dodatkowo zaplanowano działania mające na celu wzmocnienie równości szans kobiet i mężczyzn poprzez m.in projekty z zakresu równouprawnienia na rynku pracy, zapewnienia większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, przełamywania stereotypów związanych z płcią oraz zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy oraz realizację projektów na rzecz budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- podmioty prowadzące instytucjonalne formy opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ich kadra oraz rodzice/opiekunowie dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci zagrożonych niepełnosprawnością

- mieszkańcy województwa małopolskiego, pracodawcy,
- partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Zaplanowane inicjatywy przyczynią się do realizacji zasady równości płci oraz równości szans i niedyskryminacji. Dostosowanie usług istniejących placówek do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami zwiększy dostępność tych instytucji dla dzieci oraz ich opiekunów, zapewni wszystkim odbiorcom równy dostęp do wysokiej jakości usług oraz przyczyni się do integracji wszystkich dzieci.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w obszarze dotyczącym wsparcia na rzecz wzmocnienia równości szans kobiet i mężczyzn, przełamywania stereotypów związanych z płcią oraz zapobiegania dyskryminacji na rynku pracy oraz zwiększania dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 pod potrzeby dzieci z niepełnosprawnościami. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza

Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Edukacja w zakresie Działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego +. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansową zostaną wdrożone w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

WSKAŹNIKI

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PROG - FEMP P1	Liczba miejsc dostosowanych do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci zagrożonych niepełnosprawnością w instytucjach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	sztuki	0	500

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(c)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PROG - FEMP R2	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie lub znalazły pracę lub poszukują pracy, po	osoby	5 767	2022	300	SL 2021	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
					opuszczeniu programu						

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	143	2 628 546
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	142	3 906 156

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	01	6 534 702

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	33	6 534 702

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	05	6 534 702
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	10	6 534 702
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	07	400 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	08	1 553 078

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(c)	01	6 534 702

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Główne rodzaje podejmowanych działań:

Biorąc pod uwagę wyzwania związane m.in. ze zmianami demograficznymi i zwiększającą się sukcesywnie liczbą osób w wieku poprodukcyjnym w populacji mieszkańców regionu, działania realizowane w ramach celu szczegółowego koncentrować będą się na dwóch obszarach tj. szeroko rozumianego wsparcia adaptacyjności pracowników i przedsiębiorców oraz na obszarze zdrowego i aktywnego starzenia się.

W ramach celu szczegółowego zaplanowano zatem w szczególności finansowanie usług rozwojowych (np. szkoleń, doradztwa) zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez pracodawców i przedsiębiorców oraz w oparciu o system popytowy oraz krajową bazę usług.
Dodatkowo realizowane będą programy typu outplacement ujmujących m.in. kompleksowe wsparcie na rzecz zakładania działalności gospodarczej.

Umiejętność dostosowania się pracodawców do zmian otoczenia (m.in. zmian technologicznych, demograficznych) jest jednym z elementów zarządzania działalnością, który wpływa na poprawę jakości miejsc pracy i tym samym podnosi jej konkurencyjność na rynku. Konieczne jest wsparcie pracodawców w zakresie opracowania oraz wdrożenia kompleksowych narzędzi w celu umożliwienia elastycznego reagowania na zmiany zachodzące na rynku pracy i utrzymanie pracowników w tym ujmujące w szczególności:

a) działania szkoleniowe lub doradcze oraz wdrażanie rozwiązań u pracodawców umożliwiających pracownikom dostosowanie do zmian w tym godzenie życia zawodowego z prywatnym poprzez rozwój elastycznych form organizacji pracy (np. praca na część etatu, telepraca, praca zdalna)
b) przeciwdziałanie oraz ograniczanie występowania na stanowiskach pracy czynników, które w sposób niekorzystny wpływają na zdrowie pracowników poprzez m.in. realizację działań edukacyjnych oraz doposażenie lub modernizację stanowisk pracy
c) działania szkoleniowe lub doradcze i wdrożeniowe z zakresu zarządzania różnorodnością w tym zarządzania wiekiem
d) działania informacyjne i uświadamiające w zakresie wpływu sytuacji demograficznej na rynek pracy i zatrudnienie,

e) promowanie wśród pracodawców rozwiązań wspierających równe traktowanie i niedyskryminację.

Dopuszcza się w powyższym zakresie realizację projektu grantowego.

W ramach adaptacji do zmian wsparcie skoncentruje się na podnoszeniu kwalifikacji i kompetencji małopolskich kadr zgodnie z potrzebami pracodawców, w tym m.in. w zdobywaniu kompetencji przekrojowych, umiejętności zarówno miękkich, jak i z obszaru technologii cyfrowych i zielonych, przeciwdziałaniu przedwczesnemu opuszczania rynku pracy poprzez w szczególności szybkie i kompleksowe wspomaganie pracowników, którzy są zagrożeni utratą zatrudnienia, a także wsparciu pracodawców w celu umożliwienia im elastycznego reagowania na zachodzące zmiany oraz wdrażanie różnorodnych rozwiązań na rzecz utrzymania pracowników.

W ramach działań na rzecz zdrowego i aktywnego starzenia się zaplanowano w szczególności opracowanie lub wdrażanie programów zdrowotnych obejmujących profilaktykę kierowaną do osób pracujących oraz działania z zakresu rehabilitacji medycznej dla osób pracujących oraz osób bezrobotnych.
Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

• pracodawcy, pracownicy oraz osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek

• pracownicy przewidziani do zwolnienia, zagrożeni zwolnieniem z pracy oraz osoby zwolnione z przyczyn niedotyczących pracownika

• osoby odchodzące z rolnictwa

• osoby bezrobotne zarejestrowane – w zakresie działań rehabilitacyjnych, mających na celu ich powrót do zatrudnienia

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Podejmowane inicjatywy w ramach celu przyczyniają się do realizacji zarówno zasady równości szans kobiet i mężczyzn, jak i zasady równości szans i niedyskryminacji. Zaproponowane bowiem działania dotyczące wprowadzenia nowych rozwiązań u pracodawców w zakresie organizacji pracy ułatwią pracownikom godzenie życia zawodowego z prywatnym i przyczynią się do wyrównywania szans na rynku pracy szczególnie rodziców/opiekunów osób wymagających bardziej intensywnego wsparcia (w tym dzieci, starszych rodziców), w szczególności kobiet. Propagowanie idei zarządzania różnorodnością, w tym wiekiem wśród pracodawców oraz inne działania na

rzecz utrzymania pracowników uwzględniające m.in. kwestie wieku oraz stanu zdrowia pracowników przyczyni się do realizacji zasady niedyskryminacji ze względu na wiek. Realizacja programów zdrowotnych, uwzględniających także zróżnicowanie ze względu na płeć, przyczyni się do utrzymania aktywności zawodowej osób szczególnie narażonych na dezaktywizację z przyczyn zdrowotnych.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w szczególności w zakresie rozwiązań dla pracodawców na rzecz utrzymania pracowników czy realizacji wsparcia na rzecz osób zagrożonych zwolnieniem. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań. Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Edukacja w zakresie Działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego +. Wsparcie tego

rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansową zostaną wdrożone w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO 01	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym spółdzielni i przedsiębiorstw społecznych) objętych usługami rozwojowymi	przedsiębiorstwa	400	3 970
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO 06	Liczba osób objętych wsparciem z zakresu outplacementu	osoby	340	3 400
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO 07	Liczba pracodawców objętych wsparciem dotyczącym poprawy środowiska pracy	podmioty	70	600
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCO 08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia	osoby	0	4 000

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR 03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	19 122	2020	13 600	SL 2021	
6	4(d)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLDCR02	Liczba osób, które w wyniku realizacji wsparcia z zakresu outplacementu/poprawy środowiska pracy podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	1 241	2020	4 050	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	144	5 985 916
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	145	7 005 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	146	53 469 876
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	147	2 793 427

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	01	69 254 219

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	33	69 254 219

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	02	7 005 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	04	5 985 916
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	10	49 953 052
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	01	3 296 422

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(d)	02	69 254 219

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach tego celu szczegółowego wspierana będzie edukacja od poziomu przedszkolnego poprzez kształcenie ogólne oraz zawodowe, do poziomu wyższego. Na każdym poziomie edukacji istotne będzie promowanie edukacji włączającej oraz poprawa jej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami (w tym likwidacja barier architektonicznych, odpowiednie przygotowanie nauczycieli do wsparcia dzieci o różnych potrzebach). Jako uzupełnienie realizowanych projektów możliwe będą działania ukierunkowane na profilaktykę dobrostanu psychicznego i emocjonalnego uczniów (np. szkolenia, warsztaty, działania świadomościowe) oraz wsparcie psychologiczne i pedagogiczne osób uczących się na każdym etapie nauki. W obszarze tym planowana jest realizacja regionalnego przedsięwzięcia, którego celem będzie poprawa dobrostanu psychicznego dzieci i młodzieży.

Jako uzupełnienie wsparcia ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół i placówek oświatowych możliwe będzie skierowanie wsparcia do rodziców i opiekunów w zakresie pełnienia funkcji rodzicielskich i wspierania rozwoju dzieci na każdym etapie (np. możliwość konsultacji psychologicznej lub pedagogicznej).

W ramach przedsięwzięć w obszarze edukacji przewiduje się wykorzystanie Małopolskiej infrastruktury naukowej, szkoleniowej i kulturalnej (np. Cogiteon, Fablaby) w celach edukacyjnych (realizacja zajęć dodatkowych), w tym tworzenie oferty edukacyjnej dla szkół i placówek oświatowych przez te podmioty

Tak, jak w poprzednich latach, realizowany będzie regionalny program stypendialny dla uczniów zdolnych i potrzebujących wsparcia (np. osób o niskim statusie społeczno-ekonomicznym),

W ramach celu szczegółowego przewidziane zostało także przedsięwzięcie z zakresu transformacji cyfrowej szkół ukierunkowane na rozwój kompetencji cyfrowych nauczycieli i uczniów

Działania w zakresie cyfryzacji edukacji będą komplementarne z przedsięwzięciami realizowanymi na poziomie krajowym.

Planowane jest wykorzystanie stawki jednostkowej dotyczącej realizacji staży uczniowskich w ramach projektów współfinansowanych z EFS+.

Realizacja wsparcia uczniów oraz kadry szkół specjalnych będzie możliwa jedynie we współpracy ze szkołami ogólnodostępnymi. Celem tej współpracy będzie stopniowe przechodzenie dzieci i młodzieży ze szkół specjalnych do nauki w szkołach ogólnodostępnych poprzez m.in. integrację dzieci z obydwu typów szkół oraz przygotowanie kadry i całego środowiska szkolnego ukierunkowane na zapewnienie uczniom z niepełnosprawnościami warunków nauki dostosowanych do ich potrzeb.

- **edukacja przedszkolna**

Wsparcie w obszarze **edukacji przedszkolnej** powinno przyczyniać się do podniesienie jej jakości i dostępności poprzez m.in. realizację zajęć dodatkowych czy podniesienie kompetencji i kwalifikacji kadry, a także działania integrujące osoby z grup mniejszościowych, a także poprzez tworzenie miejsc przedszkolnych na terenach gdzie występują deficyty w tym zakresie np. na obszarach wiejskich;

Biorąc pod uwagę, iż kompetencje językowe i wielojęzyczność to kompetencje przyszłości, a ich rozwój u osób ze środowisk defaworyzowanych może zwiększyć włączenie społeczne, zaplanowano realizację programów dwujęzyczności w zakresie języka angielskiego, w szczególności na terenach wiejskich

- **kształcenie ogólne**

W celu podniesienia jakości kształcenia ogólnego zaplanowano rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych, w tym sprzyjających innowacyjności/proinnowacyjnych, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb, deficytów i uzdolnień uczniów oraz poprzez wsparcie kadry szkół

Tak, jak w obszarze edukacji przedszkolnej, planuje się wsparcie kompetencji językowych (w tym z zakresu języka angielskiego) w szczególności u osób uczących się w szkołach i placówkach oświatowych zlokalizowanych na terenach wiejskich, w małych miastach i na terenach zmarginalizowanych;

Wspierany będzie także rozwój współpracy szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z uczelniami (np. realizacja projektów badawczych, realizacja zajęć wirtualnych), a także rozwój doradztwa edukacyjno - zawodowego na każdym etapie edukacyjnym z uwzględnieniem perspektywy płci, zwalczania stereotypów związanych z płcią w wyborze kształcenia i ścieżki zawodowej oraz promowania kształcenia się w kierunkach STEAM;

Jako uzupełnienie realizowanych projektów wspierane będą działania edukacyjne z zakresu edukacji ekologicznej i przyrodniczej, a także tożsamości regionalnej w szczególności uwrażliwiające na problem zmian klimatycznych i zagrożeń z nich wynikających

- **kształcenie zawodowe**

W ramach celu szczegółowego podejmowane działania powinny przyczyniać się do rozwoju kształcenia zawodowego w branżach kluczowych z punktu widzenia zapotrzebowania regionalnego rynku pracy. Zakres tego wsparcia powinien być zgodny z analizami przeprowadzonymi na poziomie województwa, w oparciu o doświadczenie oraz zdiagnozowane potrzeby i być kontynuacją, i uzupełnieniem dotychczasowych działań podejmowanych w tym obszarze.

W ramach kształcenia zawodowego planowane jest kompleksowe wsparcie szkół i placówek w zakresie przedmiotów ogólnych (w tym poprzez rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych, w tym sprzyjających innowacyjności/proinnowacyjnych) i zawodowych z uwzględnieniem specjalnych potrzeb, deficytów i uzdolnień uczniów, w tym poprzez doposażanie warsztatów szkolnych oraz poprzez wsparcie kadry szkół. Nacisk położony zostanie na wsparcie współpracy szkół i placówek ze środowiskiem pracodawców w szczególności kształcenie praktyczne w miejscu pracy tj. staże zawodowe u pracodawców, a także współprace z uczelniami wyższymi

Przewidziano także kontynuacje działań dotyczących koordynacji kształcenia zawodowego w regionie.

Realizowane będzie także wsparcie doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz podnoszenie kwalifikacji zawodowych uczniów z zakresu zielonej technologii.

Uzupełnieniem powyższych działań będzie realizacja lokalnych inicjatyw edukacyjnych w obszarze kształcenia dzieci i młodzieży w tym poprzez partnerów społecznych i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, a także wsparcie z zakresu budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego

W ramach procedury wyboru projektów preferowane będą projekty realizowane w formule partnerskiej, w tym z organizacjami pozarządowymi.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- dzieci w wieku przedszkolnym;
- osoby uczące się w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe, w tym specjalnych, w szczególności znajdujące się trudnej sytuacji i narażone na przedwczesne zakończenie nauki;
- kadra ośrodków wychowania przedszkolnego, szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne i zawodowe, w tym specjalnych

- rodzice i opiekunowie
- migranci (w tym z Ukrainy)
- OWP, szkoły i placówki prowadzące kształcenie ogólne i zawodowe, w tym zlokalizowanych na terenach wiejskich i zmarginalizowanych;
- partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Wsparcie osób uczących się będzie zaprojektowane z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji i potrzeb w szczególności związanych ze szczególnymi potrzebami i niepełnosprawnością. Dodatkowo szkoły i placówki oświatowe zachęcane będą do realizacji zajęć z zakresu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną. Celem każdego projektu z obszaru edukacji jest stworzenie przestrzeni wolnej od dyskryminacji, przyjaznej, wspierającej i otwartej na osoby w różnej sytuacji, od wczesnej edukacji, poprzez wszystkie jej etapy, aż do kształcenia na poziomie wyższym.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania w CS4(f) będą częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w obszarze dotyczącym wsparcia edukacji. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania z doświadczeń innych krajów europejskich, w szczególności w zakresie edukacji włączającej.

Jednocześnie w ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Edukacja w zakresie Działanie 1: Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego +. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansową zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(f)	EFS +	Słabiej rozwinięte	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	106	10 600
6	4(f)	EFS +	Słabiej rozwinięte	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	37	3 700
6	4(f)	EFS +	Słabiej rozwinięte	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty	osoby	6 000	54 700

					prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem			
6	4(f)	EFS +	Słabiej rozwinięte	PLFCO 04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	3 400	31 200
6	4(f)	EFS +	Słabiej rozwinięte	PLFCO07	Liczba szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	podmioty	35	500

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(f)	EFS +		PLFCR01 1	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie ogólne)	osoby	62 635	2020	46 000	SL 2021	
6	4(f)	EFS +		PLFCR01 2	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu (kształcenie zawodowe)	osoby	40	2020	26 500	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	148	42 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	149	139 664 763
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	170	947 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	01	182 611 763

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	03	47 906 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	19	8 500 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	28	25 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	33	101 205 763

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	02	9 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	07	500 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	08	2 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	10	182 611 763
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	01	5 092 844

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(f)	02	182 611 763

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W ramach tego celu szczegółowego wspierana będzie **kształcenie osób dorosłych** w zakresie kompetencji przekrojowych, jak i kwalifikacji o charakterze zawodowym w tym działania promujące udział osób w kształceniu przez całe życie oraz poradnictwie zawodowym. Wsparcie realizowane będzie przede wszystkim z wykorzystaniem podmiotowego systemu finansowania (PSF)
Dodatkowo zaplanowano działania z zakresu podnoszenia kwalifikacji, kompetencji i walidacji w zakresie zawodów związanych z opieką długoterminową wraz z działaniami podnoszącymi atrakcyjność warunków zatrudnienia w tych zawodach. Wsparcie realizowane będzie także poza Bazą Usług Rozwojowych (BUR) i skierowane będzie do osób chcących podjąć zatrudnienie w zawodach związanych z opieką długoterminową. Wsparcie edukacyjne dla osób w zakresie opieki długoterminowej, będzie pozwalać im na nabycie kwalifikacji i wykonywanie zawodu.

Uzupełnieniem powyższych działań będzie realizacja lokalnych inicjatyw edukacyjnych dla dorosłych, m.in. poprzez tworzenie i rozwój Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji (LOWE) w gminach Małopolski, a także wsparcie z zakresu budowania potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego

Poza systemem PSF możliwe będzie kształcenia osób dorosłych w zakresie kompetencji podstawowych (wdrażanie Upskilling pathways).
Wsparcie w ramach celu szczegółowego skierowane jest do osób z własnej inicjatywy chcących podnieść/zmienić swoje kompetencje/kwalifikacje, zgodnie z indywidualnym zapotrzebowaniem, z uwzględnieniem regionalnych trendów i zmian gospodarki w kierunku transformacji cyfrowej i ekologicznej.
Działania w zakresie kompetencji cyfrowych osób dorosłych oraz działalności LOWE będą komplementarne ze wsparciem realizowanym w FERS (Kluby Rozwoju Cyfrowego).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane zmianą/nabyciem kompetencji lub kwalifikacji, w tym osoby pełniące funkcje opiekunów nieformalnych
- partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego
- mieszkańcy Małopolski

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozp. ogólnego.

Kultura uczenia się przez całe życie przyczynia się do zmniejszenia nierówności w wynikach w zakresie umiejętności. Biorąc pod uwagę niższy wskaźnik zatrudnienia kobiet, szczególnie kobiet o niskim poziomie wykształcenia, powinno dążyć się do zwiększenia ich uczestnictwa w kształceniu w zakresie kompetencji przekrojowych, jak i kwalifikacji zawodowych. Realizowane działania będą dostępne dla wszystkich, dostosowane do indywidualnych potrzeb, co pozwoli osobom w pełni uczestniczyć w życiu społecznym i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy.

Stałe uczenie się osób starszych, oprócz zdobycia umiejętności zawodowych niezbędnych na zmieniającym się rynku pracy, może pomóc w opóźnieniu początków demencji i zapobiec związanemu z wiekiem osłabieniu zdolności poznawczych. Jest to również sposób odgrywania przez osoby starsze aktywnej roli w społeczeństwie. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby usługi były oferowane szerokiemu kręgowi adresatów, były dostępne dla społeczeństwa bez dyskryminacji, a także by oferowane usługi związane z kształceniem osób dorosłych nie były dyskryminacyjne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych i transgranicznych w obszarze wsparcia kształcenia osób dorosłych.

Jednocześnie w ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Edukacja w zakresie Działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego +. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansową zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

WSKAŹNIKI

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	2 700	21 000

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(g)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczen	osoby	2 436	2020	10 650	SL 2021	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
					iu programu						

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	151	40 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	01	40 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	33	40 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	07	500 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	08	2 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	10	40 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	01	1 500 000

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(g)	02	40 000 000

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(h) wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Aktywizacja społeczna, zawodowa, edukacyjna, zdrowotna kulturalna i mieszkaniowa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo mająca na celu poprawę ich sytuacji na rynku pracy oraz zwiększenia aktywności w wymiarze społecznym;
- Wsparcie bezpośrednie podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej; w tym zwiększenie efektywności zatrudnieniowej podmiotów reintegracyjnych;
- Budowanie potencjału parterów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Działania podejmowane w ramach aktywnego włączenia społecznego dotyczyć będą osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo w celu poprawy ich funkcjonowania w społeczeństwie, jak również zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Równorzędną kwestią będzie praca z tą grupą osób, które ze względu na uwarunkowania środowiskowe jak i osobowościowe wykonują niskopłatną pracę, która z trudem pozwala na zaspokojenie ich podstawowych potrzeb materialnych. W kontekście włączenia społecznego istotne jest, aby w ramach interwencji EFS położyć nacisk na uzyskanie efektów w postaci możliwości uzyskania lepszego zatrudnienia przez osoby z równoległymi deficytami z zakresu umiejętności społecznych tj. zwiększenia szans na wyższe wynagrodzenia za wykonywaną pracę, czy uzyskanie pracy dającej perspektywę rozwoju zawodowego. Częścią realizowanych projektów będzie podnoszenie świadomości na temat przepisów i polityk antydyskryminacyjnych, współpraca ze społecznością lokalną oraz organizacjami społeczeństwa obywatelskiego w celu zwalczania dyskryminacji.

Zwiększaniu szans na zatrudnianie osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji będą służyły działania w obszarze ekonomii społecznej. Wsparcie w tym obszarze będzie skoncentrowane na tworzenie miejsc pracy dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w nowych i istniejących przedsiębiorstwach społecznych (PS). Zakłada się wykorzystanie systemu Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) w celu bezpośredniego wsparcie podmiotów ekonomii społecznej (PES) i PS m.in. poprzez: świadczenie usług wsparcia ich rozwoju, bezzwrotne wsparcie finansowe na utworzenie i początkowe utrzymanie (12 miesięcy) miejsc pracy w PS. Podejmowane będą także działania w celu wsparcia systemu jednostek reintegracji społeczno-

zawodowej, przygotowujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym do integracji społecznej i zawodowej, w tym do zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej i na otwartym rynku pracy oraz do świadczenia usług społecznych dla mieszkańców. W ramach powyższych działań planuje się także tworzenie nowych podmiotów reintegracyjnych (poza WTZ) w oparciu o diagnozę potrzeb w regionie. Wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może być zapewnione przez ograniczony dla konkretnego uczestnika (max. 2 lata). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ jest zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ jest możliwe pod warunkiem, że min. 5% uczestników ZAZ, objętych wsparciem, wejdzie na otwarty rynek pracy lub zarejestruje się w Urzędzie Pracy. Wsparciem w ramach obszaru ekonomii społecznej objęte zostaną osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w rozumieniu ustawy z dnia 5 sierpnia 2022r. o ekonomii społecznej.

Wsparcie dedykowane będzie rozwiązywaniu problemów identyfikowanych przez społeczności lokalne w odniesieniu do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i dostępu do usług społecznych mieszkańców obszarów wiejskich. Wartością dodaną realizacji wsparcia poprzez mechanizm RLKS będzie oddolne, kompleksowe programowanie rozwoju obszarów wiejskich przez podmioty z tego obszaru (LGD) znające uwarunkowania wewnętrzne i problemy mieszkańców, wykorzystujące potencjał lokalnych organizacji i posiadające adekwatne narzędzia do zaspokajania bezpośrednich potrzeb społeczności lokalnych.

Szacunkowy poziom alokacji służący realizacji projektów w ramach Gwarancji dla młodzieży wynosi około 5 mln Euro.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Planowane jest wykorzystanie stawki jednostkowej na utworzenie miejsca pracy w przedsiębiorstwie społecznym w ramach projektów dotyczących wsparcia bezpośredniego podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych. Dopuszcza się realizację projektów grantowych.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w szczególności wychowankowie opuszczający domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz rodziny zastępcze, osoby będące ofiarami przestępstw i przemocy w rodzinie oraz osoby bierne zawodowo;
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny);

- podmioty ekonomii społecznej, w tym m.in. przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty o charakterze reintegracyjnym;
- partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego. .

Realizowane działania będą miały bezpośredni wpływ na promowanie równości szans, wspieranie włączenia społecznego oraz przeciwdziałanie dyskryminacji. Celem podejmowanych działań będzie ich włączenie społeczne, poprzez poprawę ich funkcjonowania w społeczeństwie oraz zwiększenia ich szans na zatrudnienie. Biorąc pod uwagę, że niektóre grupy są szczególnie zagrożone ubóstwem, np. gospodarstwa domowe z osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, osoby ze środowisk migranckich, osoby z niepełnosprawnościami wsparcie będzie ukierunkowane na indywidualne potrzeby tych osób. W podejmowanych działaniach uwzględniana będzie również perspektywa płci. Proces reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym będzie sprzyjał przezwyciężeniu barier w pełniejszym udziale w życiu społecznym i zawodowym osób zagrożonych wykluczeniem. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby usługi były oferowane szerokiemu kręgowi adresatów, były dostępne dla grupy docelowej bez dyskryminacji, a także by oferowane usługi wspierające aktywne włączenie społeczne nie były dyskryminacyjne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się wykorzystanie mechanizmu RLKS. Komplementarność działań współfinansowanych z EFS+ z działaniami z EFRR będzie zapewniona na etapie przygotowywania lokalnej strategii rozwoju. LGD dysponują trzema funduszami (EFRR, EFS+, EFRROW). Biorąc pod uwagę oddolność inicjatyw określą one w dokumentach w jaki sposób zaplanowane w nich działania będą się uzupełniały.

Działania w CS4(h) będą też częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Przedsięwzięcia międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w szczególności w obszarze aktywnej integracji oraz rozwoju ekonomii społecznej. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansowaną zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO02+04	Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	osoby	820	5 870
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO12	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	350	1 800
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty	430	2 160
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 108 000
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategie	0	32

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	5 000	2020	1 600	SL 2021	
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	2 441	2020	1 050	SL 2021	
6	4(h)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	sztuki	510	2020	908	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**138**	**23 031 807**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**136**	**4 113 333**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**153**	**22 923 025**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**152**	**4 113 333**

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**170**	**2 660 000**

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**01**	**56 841 498**

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	03	**17 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	10	**1 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	12	**9 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	33	**26 841 498**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	17	**2 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	19	**1 000 000**

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**07**	**1 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**08**	**4 000 000**
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	**09**	**51 841 498**

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(h)	02	**56 841 498**

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(i) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Aktywizacja społeczna, zawodowa i edukacyjna obywateli państw trzecich (w tym migrantów i uchodźców, mająca na celu poprawę ich sytuacji oraz sytuacji członków ich rodzin na rynku pracy oraz zwiększenie aktywności w wymiarze społecznym;
- Budowanie potencjału parterów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

  W ramach celu szczegółowego podejmowane będą działania zmierzające do efektywnej integracji obywateli państw trzecich, w aspekcie społeczno-kulturowym jak i sytuacji na rynku pracy. W związku z agresją zbrojną Federacji Rosyjskiej na Ukrainę w 2022r., szczególne działania zostaną podjęte w obszarze integracji kobiet wraz małoletnimi dziećmi, które przybyły z Ukrainy do Małopolski. Interwencja obejmie przede wszystkim działania w zakresie uaktywnienia potencjału migrantów (ich doświadczenia zawodowego i posiadanych kwalifikacji) do potrzeb regionalnego rynku pracy, podniesienie znajomości języka polskiego, wsparcie informacyjne w zakresie przysługujących praw i obowiązków, zasad funkcjonowania polskiego rynku pracy, systemów zabezpieczenia społecznego, w tym opieki zdrowotnej, opieki nad dzieckiem, wsparcie tłumaczeniowe. Podejmowane będą działania upowszechniające informacje o rynku pracy dla obywateli państw trzecich, zasadach ich zatrudniania oraz działania kształtujące w społeczności przyjmującej postawy otwartej międzykulturowo. W efekcie zwiększona zostanie świadomość korzyści płynących dla Małopolski z włączenia migrantów oraz wśród samych cudzoziemców Małopolska będzie postrzegana jako dobre miejsce do życia. Wsparciem w zakresie m.in. przeciwdziałania konfliktom na tle różnic kulturowych, uwzględnienia odmienności kulturowych w zarządzaniu przedsiębiorstwem zostaną także pośrednio objęci pracodawcy zatrudniający obywateli państw trzecich lub planujący ich zatrudnienie. W celu budowania trwałego ekosystemu wsparcia obywateli państw trzecich realizowane będzie wsparcie partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego działających w tym obszarze.

  Dopuszcza się realizację projektów grantowych.

  Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- obywatele państw trzecich, ich rodziny i otoczenie;
- osoby objęte ochroną międzynarodową, w tym uchodźcy,
- partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego działające na rzecz integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Podejmowane działania będą sprzyjać włączeniu społecznym migrantów w regionie. Włączenie społeczne wszystkich obywateli będzie polegało na zapewnieniu, by obszar aktywizacji społecznej, zawodowej i edukacyjnej był dostępny i równy dla wszystkich. W podejmowanych działaniach zostanie uwzględniony aspekt płci, a także pochodzenie rasowe lub etniczne, religia lub przekonania, orientacja seksualna i niepełnosprawność, które mogą stanowić szczególne wyzwania dla migrantów. Działania dążące do włączenia społecznego obywateli państw trzecich będą miały na względzie również wyeliminowanie nieświadomych uprzedzeń i dyskryminacji w społeczeństwie i na rynku pracy. Podejmowane będą działania polegające na włączeniu migrantów, szczególnie migrujące kobiety i dziewczęta, które napotykają dodatkowe przeszkody w integracji w porównaniu z migrującymi mężczyznami i chłopcami na rynku pracy i dopasowanych do ich potrzeb programów integracyjnych w celu umożliwienia migrantom pełnego wykorzystania ich kompetencji i umiejętności.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w obszarze wsparcia integracji społecznej obywateli Państw trzecich. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny Edukacja, w zakresie Działanie 4: Rozpoznanie potencjału – ułatwienia dla migrantów.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów zwrotnych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansowaną zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	osoby	330	2 210

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	24	nd	250	SL 2021	brak dotychczasowych doświad

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
											czeń w realizacji interwencji
6	4(i)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	350	nd	300	SL 2021	brak dotychczasowych doświadczeń w realizacji interwencji

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	156	3 915 467
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	157	8 915 466

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	01	12 830 933

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	33	12 830 933

Tabela 7: Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	05	12 830 933
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	07	500 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	08	2 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(i)	02	12 830 933

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(j) wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Aktywizacja społeczna, zawodowa i edukacyjna społeczności romskiej, mająca na celu poprawę jej sytuacji na rynku pracy, zwiększenia aktywności w wymiarze społecznym oraz poprawę integracji z otoczeniem.

Dominującą mniejszością etniczną w Małopolsce są Romowie, Małopolska zaraz po województwie dolnośląskim jest największym skupiskiem Romów w Polsce. Mimo podejmowanych w poprzednich latach szeregu działań w zakresie integracji także w Małopolsce, pozostają oni wciąż grupą zmarginalizowaną społecznie o silnych mechanizmach izolacyjnych i wyraźnej tożsamości kulturowej. Efektem tego stanu rzeczy jest niski poziom wykształcenia, niepodejmowanie pracy zarobkowej, zwłaszcza wśród kobiet romskich, niski status społeczny i ekonomiczny oraz pogłębiające się stereotypy kulturowe.

W związku z powyższym główne działania koncentrować się będą wokół poprawy poziomu wykształcenia, w tym aktywizacji kobiet romskich, z poszanowaniem ich kultury, tradycji i odrębności oraz wokół zapobieganiu wypadaniu z systemu edukacji młodych osób oraz nabycia kwalifikacji zawodowych. Kolejną ważną sferą będzie aktywizacja społeczna zwłaszcza w sferze obywatelskiej rozumiana jako poczucie współsprawstwa i odpowiedzialności. Ze względu na charakter interwencji niezbędnym jest, by przedmiotowe działania były zindywidualizowane, dostosowane do specyfiki i hermetyczności Romów, jak również przy udziale organizacji romskich. W szczególności istotne będą działania środowiskowe, animacyjne, realizowane w konkretnych środowiskach czy społecznościach lokalnych, w postaci np. pracy streetworkerów lub asystentów romskich, mediatorów, organizatorów społeczności lokalnej, z aktywnym udziałem władz lokalnych, organizowania świetlic integracyjnych, uczestnictwa w lokalnych wydarzeniach i imprezach kulturalnych.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- Członkowie społeczności romskiej oraz ich otoczenie, zamieszkujący terytorium województwa małopolskiego

Działania mające na celu zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty

praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Przewidziane działania będą promować równość, włączenie społeczno-gospodarcze i znaczący udział Romów w życiu społecznym.

Będą obejmować kluczowe dla integracji społecznej Romów dziedziny interwencji, jakimi są edukacja oraz poprawa sytuacji na rynku pracy. Podejmowanie działania będą sprzyjać zmniejszeniu ubóstwa i wykluczenia oraz zlikwidowaniu przepaści społeczno-ekonomicznej między Romami a populacją ogólną w regionie. Zapewnione zostanie, aby działania prowadzone były z uwzględnieniem różnorodności i potrzeb określonych grup ludności romskiej, w tym grup kobiet, które są grupą narażoną na wieloaspektową dyskryminację z uwagi na pochodzenie etniczne, płeć, niski status społeczny i ekonomiczny oraz patriarchalny model kultury romskiej. W ramach realizowanych projektów podejmowane będą działania zapobiegające dyskryminacji i segregacji Romów. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby usługi były oferowane szerokiemu kręgowi społeczności romskiej, były dostępne bez dyskryminacji, a także by oferowane usługi wspierające integrację Romów nie były dyskryminacyjne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w szczególności w obszarze wsparcia integracji społecznej Romów. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansowaną zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(j)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO15	Liczba osób należących do mniejszości, w tym społeczności zmarginalizowanych takich jak Romowie, objętych wsparciem w programie	osoby	23	230

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(j)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	50	2022	50	SL 2021	brak dotychczasowych doświadczeń w realizacji interwencji
6	4(j)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	114	2022	29	SL 2021	brak dotychczasowych doświadczeń w realizacji interwencji

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	154	500 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	155	500 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	01	1 000 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	33	1 000 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	05	1 000 000

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(j)	02	1 000 000

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

- Usługi w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz/lub kompleksowe wsparcie osób usamodzielnianych i opuszczających piecze zastępczą,
- Tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży,
- Usługi zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym ze względu na wiek oraz/lub usługi w zakresie wsparcia opiekunów nieformalnych,
- Upowszechnienie innowacyjnych usług społecznych wypracowanych w ramach projektów PO WER,
- Usługi opiekuńcze w społeczności lokalnej przy wykorzystaniu teleopieki wraz z elementami usług zdrowotnych przy pomocy telemedycyny,
- Usługi w zakresie rozwoju mieszkań treningowych i wspomaganych oraz innych rodzajów mieszkań z usługami,
- Usługi w zakresie interwencji kryzysowej,
- Szkolenie i doskonalenie kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej,
- Usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego *(w połączeniu z innymi typami projektów),*
- Usługi w zakresie psychiatrii środowiskowej skierowanej do osób dorosłych, w tym wykorzystanie modelu CZP,
- Usługi domowej opieki długoterminowej zgodne z zasadą deinstytucjonalizacji, w tym wykorzystanie modelu DDOM,
- Zwiększenie dostępu do usług społecznych poprzez tworzenie CUS i rozwój dostarczanych przez nie usług.

- Wsparcie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) poprzez finansowanie działań związanych z realizacją i zarządzaniem strategią LSR, w tym kosztów monitorowania, ewaluacji i działań animacyjnych podejmowanych przez LGD.

W związku z postępującym procesem zmiany struktury demograficznej Małopolski związanej ze zwiększonym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w populacji regionu istotną kwestią jest organizacja systemu dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług opieki rodzinnej, środowiskowej jak i opieki długoterminowej w formie opieki domowej. Równolegle rozwijane będą także usługi społeczne w społeczności lokalnej adresowane do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz ich opiekunów, rodzin przeżywających trudności, osób z niepełnosprawnościami.

Rozwijane będą usługi specjalistyczne i interwencyjne dedykowane osobom doświadczającym kryzysu, przemocy, dyskryminacji poprzez m.in. tworzenie i rozwój ośrodków interwencji kryzysowej i punktów interwencji kryzysowej (m.in. poradnictwo psychologiczne, socjalne, terapeutyczne, prawne lub innych specjalistów, grupy wsparcia, telefony zaufania/ telefoniczna interwencja kryzysowa). W celu wsparcia rodzin napotykających trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych tworzone będą nowe oraz rozwijane już istniejące placówki wsparcia dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Indywidualna pomoc oferowana w ramach PWD zarówno rodzicom jak i dzieciom przeżywającym problemy, wpływa pozytywnie na rozwój osobowości dzieci, ich postępy w nauce oraz kształtowanie relacji społecznych opartych na wzajemnej pomocy, współpracy i solidarności (Raport NIK „Funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego” 2016). Dodatkowo rozwijane będą usługi wsparcia sytemu pieczy zastępczej w formule zdeinstytucjonalizowanej.

Upowszechnione zostaną nowe rozwiązania wypracowane w zakresie usług opiekuńczych w projektach innowacyjnych w formule projektu pilotażowego, przy wykorzystaniu systemu grantowego oraz wykorzystane zostaną nowe rozwiązania technologiczne w postaci teleopieki w usługach opiekuńczych oraz telemedycyny w usługach zdrowotnych. Istotnym elementem interwencji będzie podniesienie jakości oferowanych usług poprzez szkolenie kadr podmiotów świadczących usługi w społeczności lokalnej realizowane w powiązaniu z usługami w zakresie poradnictwa specjalistycznego(m.in. prawnego, psychologicznego, mediacje rodzinne) dla osób wymagających wsparcia oraz upowszechnianie nowego modelu integracji, koordynacji i rozwoju usług społecznych w postaci Centrów Usług Społecznych. Rozwijane będzie wsparcie usług w zakresie psychiatrii środowiskowej skierowanej do osób dorosłych, w tym wykorzystanie modelu CZP wraz z usługami towarzyszącymi, które umożliwią skorzystanie z opieki psychiatrycznej osobom mającym szczególne trudności w dostępie do nich (np. organizacja specjalnego transportu, zapewnienie asystenta osoby niepełnosprawnej na czas wizyty).Interwencja zostanie skierowana w pierwszej kolejności do obszarów o najmniejszym dostępie do takich usług, przy czym należy zaznaczyć, że ESF+ nie finansuje kosztów leczenia w ramach tych usług.

Wsparcie dedykowane będzie rozwiązywaniu problemów identyfikowanych przez społeczności lokalne w odniesieniu do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem i dostępu do usług społecznych mieszkańców obszarów wiejskich. Wartością dodaną realizacji wsparcia poprzez mechanizm RLKS będzie oddolne, kompleksowe programowanie rozwoju obszarów wiejskich przez podmioty z tego obszaru (LGD) znające uwarunkowania wewnętrzne i problemy mieszkańców, wykorzystujące potencjał lokalnych organizacji i posiadające adekwatne narzędzia do zaspokajania bezpośrednich potrzeb społeczności lokalnych.

Szczegóły interwencji w zakresie rozwoju usług społecznych i procesu deinstytucjonalizacji zostaną określone w Regionalnym Planie Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji opracowanym przez ROPS.

Dopuszcza się realizację projektów grantowych i pilotażowych.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

- osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tym rodziny),
- dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej oraz ich rodziny biologiczne i zastępcze,
- osoby z niepełnosprawnościami i ich otoczenie,
- usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (w tym z powodu wieku, stanu zdrowia, niepełnosprawności) i ich otoczenie,
- opiekunowie nieformalni osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- osoby w kryzysie i ich otoczenie,
- osoby dorosłe z problemami zdrowia psychicznego i ich otoczenie,
- lokalne grupy działania (LGD)

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE z uwzględnieniem Karty

praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Realizowane działania będą miały bezpośredni wpływ na wspieranie włączenia społecznego, promowanie równości szans oraz przeciwdziałanie dyskryminacji. Usługi społeczne będą dedykowane w sposób szczególny tym osobom, które z racji swoich indywidualnych cech i szeroko rozumianych uwarunkowań, mogą być narażone na przejawy wykluczenia społecznego lub dyskryminacji.

Podejmowane działania w ramach przedmiotowego celu będą zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji, co będzie sprzyjać wzmacnianiu niezależności życia korzystających z usług osób. Wsparcie w ramach usług społecznych będzie skoncentrowane na potrzebach osoby zgodnie z jej indywidualnymi preferencjami i zakłada w pełni włączający charakter.

Podczas realizowania działań zapewnione zostanie równe traktowanie osób ze względu płeć, rasę, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, orientację seksualną, pochodzenie etniczne lub narodowość w zakresie dostępu i warunków korzystania z usług społecznych i zdrowotnych. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali by oferowane usługi nie były dyskryminacyjne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich, jak i wiejskich.

W ramach celu szczegółowego przewiduje się wykorzystanie mechanizmu RLKS. Komplementarność działań współfinansowanych z EFS+ z działaniami z EFRR będzie zapewniona na etapie przygotowywania lokalnej strategii rozwoju. LGD dysponują trzema funduszami (EFRR, EFS+, EFRROW). Biorąc pod uwagę oddolność inicjatyw określą one w dokumentach w jaki sposób zaplanowane w nich działania będą się uzupełniały.

Działania w CS4(k) będą też częściowo wdrażane za pomocą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) oraz Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027).

Warunkiem realizacji ZIT i IIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego. W ramach właściwego trybu wyboru projektów, o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście projektów ujętych w strategii terytorialnej, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w szczególności w obszarze rozwoju usług społecznych i zdrowotnych. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny Zdrowie, w zakresie Działanie 1: Działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów finansowych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansowaną zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCO02	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	1 450	50 000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCO03	Liczba opiekunów faktycznych/nieformalnych objętych wsparciem w programie	osoby	74	4 940
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO03	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 108 000
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PL0CO04	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategie	0	32

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych [200]	Uwagi
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	581	2020	4 900	SL 2021	
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCR03	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług	podmioty	536	2020	90	SL 2021	
6	4(k)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCR04	Liczba osób świadczących usługi w społeczności lokalnej dzięki wsparciu w programie	osoby	65	2020	550	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	158	91 684 924
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	159	41 987 400

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	161	8 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	170	4 101 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	01	145 773 324

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	03	41 406 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	10	1 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	12	9 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	19	1 000 000
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	33	93 367 324

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	10	145 773 324

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(k)	02	145 773 324

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Cel szczegółowy

Cel polityki 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, bardziej sprzyjająca włączeniu społecznemu i wdrażająca Europejski filar praw socjalnych

4(l) wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Integracja społeczna osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej oraz z największymi deficytami w zakresie kompetencji społecznych. Wsparcie kierowane będzie do osób, już będących klientami pomocy społecznej, w tym szczególnie do osób w kryzysie bezdomności, dzieci zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz do osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą lub inne instytucje opieki całodobowej przeznaczone dla dzieci i młodzieży. Kompleksowym wsparciem objęte zostaną grupy szczególnie wrażliwe znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej spowodowanej sytuacją rodzinną lub zdrowotną. Projekty realizowane będą bez wymogu efektywności zatrudnieniowej przez Ośrodki Pomocy Społecznej, Centra Usług Społecznych i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Beneficjentami będą Ośrodki Pomocy Społecznej, Centra Usług Społecznych oraz Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, które są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej realizującymi zadania z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy o centrach usług społecznych odpowiednio na poziomie każdej gminy i powiatu, co gwarantuje systemowy charakter wsparcia oraz skuteczny dostęp do grup szczególnie zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Główne grupy docelowe

- klienci ośrodków pomocy społecznej, centrów usług społecznych i powiatowych centrów pomocy rodzinie,
- osoby w kryzysie bezdomności,
- dzieci zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie,
- osoby usamodzielniane, opuszczające pieczę zastępczą lub inne instytucje opieki całodobowej przeznaczone dla dzieci i młodzież.

W ramach interwencji podejmowane będą kompleksowe działania z zakresu integracji społecznej skierowane do osób najbardziej zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym edukacyjne, doradcze, integracyjne, informacyjne, z zakresu poprawy stanu zdrowia, pozwalające na włączenie lub utrzymanie aktywności społecznej, służące wzmacnianiu więzi społecznych i samopomocowych, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i zaplanowanych wraz z odbiorcami wsparcia. Przewiduje się zintegrowane działania mające na celu zapobieganiu pogłębienia się

zjawiska ubóstwa, dziedziczenia biedy i niekorzystnych postaw społecznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży będących pod opieką instytucji opieki społecznej. Szczególnym wsparciem zostaną objęte również osoby w kryzysie bezdomności, zagrożone bezdomnością lub wykluczeniem mieszkaniowym poprzez usługi środowiskowe (m.in. w postaci doradztwa, terapii uzależnień, streetworkingu, pomocy prawnej i psychologicznej), wykorzystanie tworzonych lub istniejących mieszkań treningowych i wspomaganych lub wsparcie funkcjonowania tych mieszkań oraz innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe dla osób w kryzysie bezdomności, w tym programu „Najpierw mieszkanie".

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Działania zaplanowane w ramach przedmiotowego celu bezpośrednio wpływają na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób w szczególnie trudnej sytuacji życiowej oraz z największymi deficytami w zakresie kompetencji społecznych.

Realizowane działania sprzyjać będą zapewnieniu niezbędnych usług sprzyjających dobrostanowi i rozwojowi osobistemu ubogich dzieci w celu przerwania cyklu ubóstwa i zmniejszenia nierówności.

Podczas działań ukierunkowanych na zmniejszenie ubóstwa i wykluczenia społecznego zapewnione zostanie równe traktowanie wszystkich osób ze względu płeć, rasę, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, orientację seksualną, pochodzenie etniczne lub narodowość.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do całego obszaru województwa małopolskiego, a inwestycje lub wsparcie adresowane będą zarówno do obszarów miejskich jak i wiejskich.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych oraz transgranicznych w szczególności w obszarze integracji społecznej. W ramach realizowanych projektów, tam gdzie to możliwe, wnioskodawcy zachęcani będą do czerpania w tym zakresie z doświadczeń z innych krajów europejskich.

W ramach programu będą realizowane działania komplementarne do interwencji wdrażanych w ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego w ramach którego zaprogramowano m.in. działania dotyczące wsparcia

funkcjonowania sieci współpracy w obszarach wsparcia EFS+ czy możliwość rozszerzenia projektów standardowych o komponent współpracy ponadnarodowej.

IZ programem będzie zachęcała wnioskodawców do udziału w konkursach organizowanych w ramach programu FERS. Beneficjenci programu regionalnego, realizujący projekty w ramach celu szczegółowego mogą wnioskować do programu FERS o środki na jego umiędzynarodowienie, w tym na adaptację zagranicznych rozwiązań w Polsce lub równoległe tworzenie przez partnerów nowych rozwiązań.

Jednocześnie IZ programu (województwo) uczestniczy i w przyszłości planuje uczestniczyć w programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej (Program Interreg Europa, Program Interreg Europa Środkowa, Program Interreg Region Morza Bałtyckiego i Program Współpracy Transgranicznej Polska – Słowacja), a rezultaty różnorodnych projektów polegają głównie na włączaniu wniosków wyciągniętych ze współpracy do polityk regionalnych, w tym także do zarządzania i wdrażania programu regionalnego w odpowiednich obszarach tematycznych.

Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny Zdrowie, w zakresie Działania 1: Działanie 2: Promowanie uwzględniania kwestii zdrowotnych we wszystkich politykach, ze szczególnym naciskiem na wpływ czynników środowiskowych, zwłaszcza zmian klimatu, na zdrowie ludzi; oraz w Obszar Tematyczny Edukacja, w zakresie Działania 1: Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach Programu regionalnego nie jest planowane wykorzystanie instrumentów zwrotnych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Wsparcie tego rodzaju, w obszarach w których wykazano w ramach badania oceny ex-ante lukę finansowaną zostaną wdrożone w ramach programu krajowego FERS.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem EFS+	osoby	1 060	5 310

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	4(l)	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	3 216	2020	1 800	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	163	27 934 272

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	01	27 934 272

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	33	27 934 272

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	06	18 808 002

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
6	EFS+	Słabiej rozwinięte	4(l)	02	27 934 272

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[8]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Cel polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych

5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W CS 5i wspierana będzie interwencja, na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (tj. na poziomie gmin i powiatów), która ma na celu zwiększanie wpływu wspólnot lokalnych głównie na rozwój **obszarów miejskich.**

Inwestycje w CP5 muszą być **wdrażane poprzez instrumenty terytorialne** (art. 28 rozporządzenia ogólnego). **Interwencja wspierana w ramach CS5i, będzie realizowana z wykorzystaniem IIT (Innych Instrumentów Terytorialnych) oraz ZIT (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych)**.

Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację działań przyczyniających się do **rozwoju lokalnych podmiotów prowadzących działalność kulturalną**. Rezultatem będzie wzrost jakości i dostępności oferty w obszarze kultury, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Planuje się realizację działań przyczyniających się do **ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego.** Rezultatem będzie poprawa potencjału społeczności lokalnych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.

Planuje się działania przyczyniające się do rozwoju **oferty turystycznej** bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem będzie podniesienie atrakcyjności gmin, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i umożliwia wzrost zatrudnienia.

[8] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

Inwestycje w publiczną, ogólnodostępną infrastrukturę staną się fundamentem dla rozwoju **MŚP prowadzących działalność w branży turystycznej.** Działalność tych firm może zostać wsparta **w ramach CP1**, w formie instrumentów finansowych.

Mając na względzie wciąż niewykorzystany potencjał gospodarczy regionu, spowodowany w dużej mierze brakiem odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych, przewiduje się wsparcie działań związanych z przygotowaniem terenów pod inwestycje. Planowane działania przełożą się na zapewnienie wsparcia firmom w postaci dostępnej, dobrze wyposażonej powierzchni do prowadzenia działalności gospodarczej, wygenerowanie nowych, lokalnych miejsc pracy oraz wzrost dobrobytu społeczności lokalnych.

Zaplanowano **rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich** poprzez kompleksowe, skoncentrowane terytorialnie działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz gospodarki, realizowane na podstawie GPR pozytywne zaopiniowanych przez IZ.

W ramach rewitalizacji uprawnione do wsparcia są miasta średnie i małe będące jednocześnie miastami powiatowymi.

Wspierane będą w szczególności:

- **Infrastruktura kultury:**
    - rozwój m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, w tym wyposażenie w nowe technologie.
    - dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego.
- **Ochrona i opieka nad zabytkami:**
    - wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających oraz robót budowalnych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, umożliwiających zachowanie dotychczasowych lub nadanie nowych funkcji zabytków. Objęte wsparciem zabytki, będą mogły pełnić funkcje w szczególności kulturalne, edukacyjne.

Realizowane projekty powinny przyczyniać się do dywersyfikacji źródeł przychodów własnych i poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów.

- **Oferta turystyczna:**
    - rozwój szlaków turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, dzięki wsparciu infrastruktury do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.

Zapewnione zostaną preferencje dla wykorzystania infrastruktury istniejącej, natomiast budowa nowych budynków będzie dozwolona tylko w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach.

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w raporcie ETO z grudnia 2021 r. wsparcie finansowe z EFRR powinno być skierowane na projekty turystyczne, które są: wspierane odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności; są skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, unikając nakładania się i konkurencji oraz mają wpływ wykraczający poza sam projekt na stymulowanie aktywności turystycznej w regionie, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu.

Zaplanowano wsparcie w zakresie dostosowania w szczególności obiektów infrastruktury kultury, obiektów turystycznych oraz szlaków **do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.**

Przewiduje się przygotowanie i uzbrojenie terenów na których zlokalizowane będą ogólnodostępne obiekty i infrastruktura turystyczna (jako część szerszego przedsięwzięcia).

- **Tereny inwestycyjne:**
    - tworzenie lub rozbudowa terenów inwestycyjnych, w tym wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną, budynki, tworzenie wewnętrznych układów komunikacyjnych.

    Przygotowane/rozbudowane tereny inwestycyjne mogą przyjmować przedsiębiorstwa na różnym etapie rozwoju, w tym duże przedsiębiorstwa.

- **Działania rewitalizacyjne:**

będą przyczyniać się do zrównoważonego i odpornego rozwoju gospodarczego, społecznego oraz do realizacji wyzwań środowiskowych i klimatycznych i przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu.

- Wsparcie inwestycyjne istniejących zdegradowanych obiektów budowlanych, którym zostaną przywrócone lub nadane nowe funkcje np. społeczne, kulturalne, edukacyjne. Wsparcie może dotyczyć zagospodarowania terenu funkcjonalnie związanego z obiektem,
- przebudowa, uporządkowanie przestrzeni publicznych, zdegradowanych terenów, w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji, w tym działania wpływające na podniesienie poczucia bezpieczeństwa u użytkowników tych przestrzeni, rozwój zielonej i zielono- niebieskiej infrastruktury,
- wsparcie pustostanów komunalnych oraz poprawa warunków technicznych w częściach wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych,
- działania animujące, aktywizujące lokalną społeczność, wpływające na zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy najbliżej okolicy, w tym prowadzenie procesu rewitalizacji (mniejszościowy element projektu),
- wsparcie infrastruktury technicznej stanowiącej nieodłączny element większego projektu, zapewniającej dostęp do podstawowych usług komunalnych (mniejszościowy element projektu).

W projektach rewitalizacji należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew, w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikanie tworzenia powierzchni uszczelnionych.

W obszarze rewitalizacji, przedsięwzięcia infrastrukturalne będą uzupełnione działaniami z pozostałych CP, ze szczególnym uwzględnieniem działań finansowanych z EFS+ (w tym z zakresu aktywizacji społecznej cs 4(h)) oraz komplementarne m.in. z działaniami KPO (zielona transformacja miast) czy FEnIKS (np. poprawa efektywności energetycznej budynków).

Wspierane będą inwestycje realizowane w duchu Nowego Europejskiego Bauhausu (NEB).

Możliwe będą projekty dotyczące opracowania i przygotowania strategii IIT.

W ramach CP 5 **nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej** (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji. Do limitu 15% nie wchodzą elementy infrastruktury drogowej przeznaczone do ruchu pieszego i rowerowego. **W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów** oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

W celu szczegółowym dopuszcza się również możliwość wsparcia na działania związane z funkcjonowaniem i wzmacnianiem potencjału partnerstw JST wdrażających ZIT lub IIT OPK (w tym koszty personelu, utrzymania biura, doradztwa).

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego, przedsiębiorcy, turyści oraz jednostki samorządu terytorialnego.

Główną grupą docelową w ramach rewitalizacji są mieszkańcy zdegradowanych obszarów miejskich objętych rewitalizacją oraz użytkownicy tych obszarów.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Wsparcie w CS5i będzie sprzyjać włączeniu społecznemu i redukcji ubóstwa oraz będzie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie i jakości życia mieszkańców. Rozwój infrastruktury kultury będzie uwzględniać wymagania w zakresie dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej, co zwiększy dostępność oferty kulturalnej, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodzin z małymi dziećmi. Dostosowanie obiektów turystycznych oraz szlaków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami umożliwi korzystanie z nich wielu osobom. Przy zaangażowaniu i uwzględnieniu potrzeb społeczności lokalnej i założeń NEB, będą tworzone przyjazne miejsca, zachęcające całą społeczność do korzystania z nich - dostępne, bezpieczne oraz wpływające na socjalizację i integrację ludzi ze wszystkich środowisk, w różnym wieku, płci, rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności lub orientacji seksualnej. Działania informacyjne oraz działania wspierające będą uwzględniały przekaz pozytywny, włączający, zwiększający tolerancję, otwartość oraz poszanowanie i akceptację różnorodności między ludźmi.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Działania w CS5i będą wdrażane za pomocą Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT) oraz ZIT (Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) - narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 CPR (szczegółowo opisanych w Umowie Partnerstwa 2021-2027). Poprzez IIT oraz ZIT wspierana będzie interwencja na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (tj. gmin i powiatów), mająca na celu zwiększanie wpływu wspólnot lokalnych głównie na rozwój obszarów miejskich.

Wzmacniane będą również powiązania funkcjonalne miast z obszarami wiejskimi. Biorąc pod uwagę zapisy Strategii Rozwoju Województwa IIT oraz ZIT dedykowany będzie szczególnie: obszarom wymagającym rewitalizacji, obszarom o potencjale turystyczno- kulturowym i inwestycyjnym, obszarom zagrożonym trwałą marginalizacją, miastom średnim tracącym funkcje społ.-gosp. i ich obszarom funkcjonalnym oraz miastom powyżej 20 tys. mieszkańców, które nie są objęte ZIT - wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. Dodatkowo, IIT objęte zostaną partnerstwa JST które uzyskały wsparcie na przygotowanie strategii w ramach Centrum Wsparcia Doradczego – pilotaż. Warunkiem realizacji IIT i ZIT jest opracowanie (w procesie partycypacyjnym) strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 CPR.

Biorąc pod uwagę doświadczenia z lat 2014-2020, w odniesieniu do obszarów o potencjale turystyczno-kulturowym, rewitalizacji oraz terenów inwestycyjnych, IZ planuje ich wsparcie w oparciu o strategie terytorialne, które będą podlegały opiniowaniu przez IZ. W ramach właściwego trybu wyboru projektów o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście planowanych w strategii terytorialnej projektów, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Małopolskie miasta średnie i małe nadal potrzebują prowadzenia procesów rewitalizacji na zdegradowanych obszarach. Interwencja prowadzona będzie na podstawie GPR pozytywnie zaopiniowanych przez IZ pod kątem m.in. warunków określonych w art. 29 CPR. O wsparcie ubiegać się będą mogły projekty wynikające z listy planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych GPR.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. w obszarze dotyczącym: ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego, rozwoju oferty turystycznej, rozwoju infrastruktury kultury, odnowy zdegradowanych obszarów miejskich objętych rewitalizacją, rozwoju terenów inwestycyjnych. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszarze Tematycznym: Kultura (tj. 2: Promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju) oraz w Obszarze Tematycznym Turystyka (tj. 3: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych). Z uwagi na lokalny i oddolny charakter inwestycji przewidziany w ramach CP5, gdzie podstawą do udzielania wsparcia mają być strategie terytorialne wskazujące na potrzeby określonego obszaru, IZ FEM na obecnym etapie nie jest wstanie określić przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w tym zakresie. Odpowiedzialność za opracowanie i realizację strategii spoczywa na gminach, reprezentujących interesy społeczności i to oni będą decydować czy projekt będzie miał charakter międzyregionalny, transgraniczny czy transnarodowy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W CS 5i nie planuje się wykorzystania IF. Planowane do realizacji projekty będą nienastawione na osiągnięcie zysku a pożądane z punktu widzenia lokalnej społeczności lub realizowane gł. przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe lub przedsiębiorstwa społ. i co do zasady nie będą generować zysków/oszczędności. Większość projektów będzie miała dominujący wymiar społ., obejmujący budynki użyteczności publ., przestrzeń publ., instytucje kultury, publiczną infrastrukturę turystyczną, czy projekty uwzględniające ochronę dziedzictwa kultu. W rewitalizacji wsparcie zostanie skoncentrowane w średnich i małych miastach, z których 1/3 to miasta tracące funkcje społ.-gosp., a zakres planowanej interwencji będzie realizowany dla ogółu mieszkańców. Inwestycje o charakterze niekomercyjnym, nienastawionym na osiągnięcie zysku, promujące zachowanie i ochronę dziedzictwa kult. oraz poprawiających dostęp do usług społ. w obszarze kultury, będę wspierane przy pomocy dotacji. Nie generujące zysku działania wspierające turystykę, będą wspierane w formie dotacji. Wspieranie projektów nakierowanych na osiąganie dochodów będą podlegały wsparciu zwrotnemu w CP1.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0	55
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	216
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO146	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	60
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	2 200 000
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	31
7	5(i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	metry kwadratowe	0	150 000

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/ rok	0	nd	598 200	SL 2021	
7	5 (i)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRR048	Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji	osoby	0	nd	164 000	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	020	16 625 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	079	32 801 918
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	083	6 020 386

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	165	19 149 998
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	166	15 200 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	168	35 598 082
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	172	7 441 862
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	170	1 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	01	133 837 246

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	03	27 700 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	17	72 000 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	18	31 837 246
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	19	2 300 000

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	02	72 000 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(i)	03	61 837 246

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

Cel szczegółowy

Cel polityki 5. Europa bliższa obywatelom dzięki wspieraniu zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju wszystkich rodzajów terytoriów i inicjatyw lokalnych

5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

W CS5 (ii) wspierana będzie interwencja, która ma na celu zwiększanie wpływu wspólnot lokalnych w szczególności na rozwój **obszarów wiejskich.**

Istotnym elementem działań rozwojowych na obszarach wiejskich mogą być inwestycje wspierające działania na rzecz obszarów o wysokich walorach przyrodniczych czy kulturowych, tworząc atrakcyjną ofertę turystyczną opartą o lokalne potencjały. Wsparcie w programie zaplanowano biorąc pod uwagę endogeniczne zasoby Małopolski, tj. cenne zasoby dziedzictwa kulturowego oraz niezwykły potencjał przyrodniczy i krajobrazowy. Przewiduje się wsparcie na obszarze całego województwa małopolskiego w obszarze **kultury, dziedzictwa kulturowego i turystyki**, na obszarach charakteryzujących się takimi zasobami. Dodatkowo przewidziano wsparcie **obszarów uzdrowiskowych.**

Ponadto mając na względzie wciąż niewykorzystany potencjał gospodarczy regionu, spowodowany w dużej mierze brakiem odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych, przewiduje się wsparcie działań związanych z przygotowaniem terenów pod inwestycje. Planowane działania przełożą się na zapewnienie wsparcia firmom w postaci dostępnej, dobrze wyposażonej powierzchni do prowadzenia działalności gospodarczej, wygenerowanie nowych, lokalnych miejsc pracy oraz wzrost dobrobytu społeczności lokalnych.

Wszystkie inwestycje realizowane w CP 5 muszą być **wdrażane poprzez instrumenty terytorialne** (wskazane w art. 28 rozporządzenia ogólnego). **Interwencja wspierana w ramach celu szczegółowego CS5ii będzie realizowana z wykorzystaniem RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność)** oraz **IIT (Inne Instrumenty Terytorialne).**

Wsparcie oddolnych inicjatyw z możliwością wykorzystania narzędzi terytorialnych przyniesie nowe perspektywy dla rozwoju obszarów wiejskich. Zwiększona zostanie współpraca między władzami lokalnymi i partnerami społeczno-gospodarczymi w ramach terytoriów funkcjonalnych, a interwencja przyczyni się do niwelowania różnic rozwojowych na poziomie wewnątrzregionalnym.

Wsparcie ukierunkowane będzie na realizację działań przyczyniających się do rozwoju lokalnych podmiotów prowadzących **działalność kulturalną** co przyczyni się do zwiększania dostępu do oferty kulturalnej.

Planuje się realizację działań przyczyniających się do **ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego.** Rezultatem będzie poprawa potencjału społeczności lokalnych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.

Ponadto planuje się działania przyczyniające się do rozwoju **oferty turystycznej** bazującej na lokalnych potencjałach turystycznych oraz walorach kulturowych i przyrodniczych. Rezultatem będzie podniesienie atrakcyjności gmin co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, gdyż turystyka to sektor, który tworzy rynek pracy i umożliwia wzrost zatrudnienia.

Wsparcie ukierunkowane będzie także na realizację działań przyczyniających się do **rozwoju turystyki uzdrowiskowej.**

Inwestycje w publiczną, ogólnodostępną infrastrukturę staną się fundamentem dla rozwoju **MŚP prowadzących działalność w branży turystycznej.** Działalność tych firm może zostać wsparta **w ramach CP1**, w formie instrumentów finansowych.

Wspierane będą w szczególności:

- **Infrastruktura kultury**:
  - rozwój m.in. domów kultury, bibliotek (mediatek), muzeów, w tym wyposażenie w nowe technologie wzmacniające ofertę kulturalną.
  - dokumentowanie, zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa niematerialnego.
- **Ochrona i opieka nad zabytkami:**
  - wspieranie prac konserwatorskich, restauratorskich i zabezpieczających oraz robót budowalnych przy zabytkach nieruchomych wraz z ich otoczeniem, umożliwiających zachowanie dotychczasowych funkcji zabytków, a także służących nadaniu im nowych funkcji. Objęte wsparciem zabytki będą mogły pełnić funkcje użytkowe, w szczególności kulturalne, edukacyjne, służące lokalnej społeczności oraz turystom.

  Realizowane projekty powinny przyczyniać się do dywersyfikacji źródeł przychodów własnych i poprawy samowystarczalności finansowej wspieranych obiektów.
- **Oferta turystyczna:**

  rozwój szlaków i turystycznych oraz tworzenie produktów turystycznych bazujących na lokalnych potencjałach oraz walorach kulturowych i przyrodniczych, dzięki wsparciu infrastruktury, do potrzeb zrównoważonej turystyki i stworzenia ponadlokalnej oferty turystycznej.
- **Obszary uzdrowiskowe:**
  - rozwój infrastruktury turystycznej, uzdrowiskowej w miejscowościach uzdrowiskowych **(posiadających status uzdrowiska lub status obszaru ochrony uzdrowiskowej).** Możliwe będzie m.in. wyposażanie w infrastrukturę

uzdrowiskową oraz tworzenie urządzeń lecznictwa uzdrowiskowego, takich jak np. pijalnie wód mineralnych, tężnie solne, parki zdrojowe.

Zapewnione zostaną preferencje dla wykorzystania infrastruktury istniejącej, natomiast **budowa nowych budynków będzie dozwolona tylko w wyjątkowych, uzasadnionych przypadkach.**

Zgodnie z rekomendacjami zawartymi w raporcie ETO z grudnia 2021 r. wsparcie finansowe z EFRR powinno być skierowane na projekty turystyczne, które są: wspierane odpowiednią analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności; są skoordynowane z projektami w sąsiednich obszarach, unikając nakładania się i konkurencji oraz mają wpływ wykraczający poza sam projekt na stymulowanie aktywności turystycznej w regionie, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu.

Ponadto zaplanowano wsparcie w zakresie dostosowania w szczególności obiektów infrastruktury kultury, obiektów turystycznych oraz szlaków **do potrzeb osób z niepełnosprawnościami** (m.in. likwidacja barier architektonicznych).

Przewiduje się przygotowanie i uzbrojenie terenów na których zlokalizowane będą ogólnodostępne obiekty i infrastruktura turystyczna/ uzdrowiskowa (jako część szerszego przedsięwzięcia.

- **Tereny inwestycyjne:**
    - tworzenie lub rozbudowa terenów inwestycyjnych, w tym wyposażenie w niezbędną infrastrukturę techniczną, budowle, budynki, tworzenie wewnętrznych układów komunikacyjnych.

Przygotowane/rozbudowane tereny inwestycyjne mogą przyjmować przedsiębiorstwa na różnym etapie rozwoju, w tym duże przedsiębiorstwa.

Przewiduje się również wsparcie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS) poprzez **finansowanie działań związanych z realizacją i zarządzaniem strategią LSR**, w tym kosztów monitorowania, ewaluacji i działań animacyjnych podejmowanych przez LGD.

Możliwe będą projekty dotyczące opracowania i przygotowania strategii IIT.

W ramach CP 5 **nie będą wspierane inwestycje w elementy infrastruktury drogowej** (w tym w parkingi), chyba że stanowią one nieodłączny element większego projektu, a ich koszt nie przekracza 15% kosztów kwalifikowalnych operacji. Do limitu 15% nie wchodzą elementy infrastruktury drogowej przeznaczone do ruchu pieszego i rowerowego. **W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów** oraz w odniesieniu do istniejących - zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego.

Działania w CS zostały ocenione jako zgodne z zasadą DNSH.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy województwa małopolskiego, turyści, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego oraz lokalne grupy działania (LGD).

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego. Wsparcie rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki będzie sprzyjać włączeniu społecznemu i redukcji ubóstwa oraz będzie prowadzić do zwiększenia szans na zatrudnienie i jakość życia mieszkańców. Rozwój infrastruktury kultury będzie odbywać się z uwzględnieniem wymagań w zakresie dostępności architektonicznej, informacyjno-komunikacyjnej dzięki czemu zapewniona zostanie dostępność oferty kulturalnej dla osób z niepełnosprawnościami, seniorów, rodzin z małymi dziećmi. Ponadto, dzięki zaplanowanemu wsparciu w zakresie dostosowania obiektów turystycznych oraz szlaków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zapewniona zostanie dostępność w sposób możliwie równy z innymi osobami. Poprzez zastosowanie zasady równości szans i niedyskryminacji instytucje zaangażowane i beneficjenci będą przestrzegali, aby powstała infrastruktura projektu miała ogólnodostępny charakter, była oferowana szerokiemu kręgowi adresatów, była dostępna dla społeczeństwa bez dyskryminacji, a także by oferowane usługi np. kulturalne nie były dyskryminacyjne.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Działania w CP5ii będą wdrażane za pomocą Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność RLKS - instrument terytorialny wskazany w art. 28 rozporządzenia UE 2021/1060, ukierunkowany głównie na wsparcie rozwoju obszarów wiejskich, ale też obszarów miejskich nieprzekraczających 20 tys. mieszkańców. Rozwój jest zarówno planowany jak i wdrażany przez lokalne grupy działania - LGD (w oparciu o lokalne strategie rozwoju) w skład których wchodzą przedstawiciele publ., prywatnych i lokalnych interesów społ-gosp. Ważnym aspektem RLKS jest zwiększanie potencjału lokalnej społeczności do przeprowadzenia zmiany. Strategie przygotowane będą w sposób partycypacyjny przez LGD i muszą spełniać wymogi określone w rozporządzeniu ogólnym. Wymogi te, jako warunki dostępu, oceniane będą przez powoływaną na poziomie regionu Komisję oceniającą LSR. Ich niespełnienie eliminuje LSR z dalszej oceny. Dla zapewnienia ujednoliconych zasad wyboru LSR między funduszami EFRROW, EFS+ i EFRR, powołana zostanie na poziomie regionu wspólna Komisja oceniająca LSR, opracowany jeden regulamin, warunki dostępu i kryteria wyboru oraz wskazany wspólny termin naboru strategii.

Działania w CS5ii będą wdrażane również za pomocą Innych Instrumentów Terytorialnych IIT - jeden z narzędzi terytorialnych wskazanych w art. 28 rozp. ogólnego. Poprzez IIT wspierana będzie interwencja na poziomie lokalnym i ponadlokalnym (tj. gmin i powiatów), mająca na celu zwiększanie wpływu wspólnot lokalnych głównie na rozwój obszarów wiejskich. IIT realizowany będzie w miejscowościach uzdrowiskowych oraz na obszarach o potencjale inwestycyjnym. Warunkiem realizacji IIT jest opracowanie w procesie partycypacyjnym strategii terytorialnej, która będzie zawierała m.in. listę projektów, co jednocześnie oznacza zapewnienie udziału władz miejskich, lokalnych lub innych organów terytorialnych w wyborze projektów. Ponadto strategie terytorialne będą musiały spełniać minimalne warunki określone w art. 29 rozp. ogólnego, i będą one podlegały opiniowaniu przez IZ. W ramach właściwego etapu wyboru projektów, o dofinansowanie ze środków FEM mogą ubiegać się projekty znajdujące się na liście planowanych w strategii terytorialnej projektów, która została pozytywnie zaopiniowana przez IZ.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych m.in. w obszarze dotyczącym: ochrony i rozwoju lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego, rozwoju oferty turystycznej, uzdrowiskowej, rozwoju terenów inwestycyjnych. Przedsięwzięcia realizowane w ramach celu szczegółowego będą wpisywać się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny: Kultura (tj. 2: Promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju) oraz w Obszar Tematyczny: Turystyka (tj. 3: Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych). Z uwagi na lokalny i oddolny charakter inwestycji przewidziany w ramach CP5, gdzie podstawą do udzielania wsparcia mają być strategie terytorialne oraz lokalne strategie rozwoju wskazujące na potrzeby określonego obszaru, IZ FEM na obecnym etapie nie jest wstanie określić przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w tym zakresie. Odpowiedzialność za opracowanie i realizację strategii spoczywa na gminach, lokalnych grupach działania reprezentujących interesy społeczności i to oni będą decydować czy projekt będzie miał charakter międzyregionalny, transgraniczny czy transnarodowy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Planowane do realizacji projekty w ramach celu szczegółowego będą nienastawione na osiągnięcie zysku a pożądane z punktu widzenia lokalnej społeczności lub też realizowane przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe lub przedsiębiorstwa społeczne i co do zasady nie będą generować zysków/oszczędności. Większość projektów będzie miała dominujący wymiar społeczny, obejmujący budynki użyteczności publicznej, instytucje kultury, publiczną infrastrukturę turystyczną, czy projekty uwzględniające ochronę dziedzictwa kulturowego. Inwestycje o charakterze niekomercyjnym, nienastawionym na osiągnięcie zysku, promujące zachowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego oraz poprawiających dostęp do usług społecznych w

obszarze kultury, będę wspierane przy pomocy dotacji. Nie generujące zysku działania wspierające turystykę, będą wspierane w formie dotacji. Wspieranie projektów nakierowanych na osiąganie dochodów będą podlegały wsparciu zwrotnemu w CP1. Inwestycje o charakterze komercyjnym podmiotów świadczących usługi sanatoryjne i/lub uzdrowiskowe będą finansowane poprzez instrumenty finansowe w CP1.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO77	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	obiekty kulturalne i turystyczne	0	65
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	204
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO74	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 200 000
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO75	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	wkłady na rzecz strategii	0	1
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO80	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	strategie	0	32

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	5(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR77	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/ rok	0	nd	682 100	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	020	328 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	165	32 300 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	166	16 000 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	083	5 700 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5 (ii)	170	3 000 000
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	172	3 875 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	01	61 203 000

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	12	31 851 500
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	20	29 351 500

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
7	EFRR	Słabiej rozwinięte	5(ii)	03	61 203 000

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 8. Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej

☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+*
☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+[9]
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności
☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie łączności cyfrowej określonej w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności

Cel szczegółowy

Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Wsparcie planowane **ze środków FST** realizowane będzie w następujących obszarach:

a) **Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy** - w ramach tego obszaru wsparcie zostanie ukierunkowane w szczególności na przedsięwzięcia z zakresu:
   - doradztwa zawodowego, rekwalifikacji, wsparcia w poszukiwaniu pracy i przepływie pracowników między pracodawcami, staże dla osób odchodzących z pracy w sektorze górniczym, okołogórniczym przedsiębiorstwa w łańcuchach wartości) i firmach emisyjnych (GOE)
   - szkoleń i kursów kwalifikacyjnych oraz wsparcia doradczego, w tym w zakresie ścieżki zawodowej oraz łączenia życia zawodowego z prywatnym, dla osób nieaktywnych zawodowo zamieszkujących we wspólnym gospodarstwie domowym z osobami odchodzącymi z pracy
   - systemowego wsparcia dla osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej (szkolenia, dotacje, mentoring itp.)
   - organizacji dodatkowych zajęć szkolnych i pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży oraz kształtowania świadomości mieszkańców, podnoszenia kompetencji i potencjału administracji lokalnej oraz partnerów społeczno gospodarczych w celu przygotowania do inicjowania działań i udziału w transformacji

[9] W przypadku gdy zasoby w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+ są uwzględniane do celów art. 7 ust. 4 rozporządzenia w sprawie EFS+.

energetycznej i inicjatywach dot. neutralności klimatycznej, zrównoważonej konsumpcji i gospodarki o obiegu zamkniętym

- dostosowania infrastruktury i rozwój oferty (np.: kursy, szkolenia, zajęcia edukacyjne) jednostek świadczących usługi edukacyjne, w tym szkolnictwa zawodowego (na poziomie ponadpodstawowym i wyższym) i ustawicznego, do wyzwań związanych z transformacją;
- infrastruktury i usług opiekuńczych na rzecz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w formie środowiskowej i stacjonarnej, zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji
- budżetu (w tym obywatelskiego) na realizację inicjatyw transformacyjnych zarządzanego przez JST;
- monitorowania procesu sprawiedliwej transformacji oraz wzmacniania sieciowania i nawiązywania współpracy między stronami procesu transformacji;

b) **Stabilna i zróżnicowana niskoemisyjna gospodarka ze zminimalizowaną presją środowiskową** - w ramach tego obszaru wsparcie zostanie ukierunkowane w szczególności na przedsięwzięcia z zakresu:

- wsparcia tworzenia i rozwoju firm prowadzącego do tworzenia miejsc pracy
- inwestycji produkcyjnych, logistycznych i B+R niezbędnych do zmiany profilu działalności firm, w tym prowadzące do wprowadzenia nowych/ulepszonych produktów/usług, wejścia na nowe rynki;
- wsparcie start-upowe dla nowych przedsiębiorstw;
- rozwój kompetencji pracowników zatrudnionych we wspieranych przedsiębiorstwach;
- wsparcia działań na rzecz pozyskiwania inwestycji tworzących miejsca pracy
- wsparcia doradczego oraz inwestycyjnego dla zapobiegania i ograniczenia powstawania odpadów oraz zmniejszenia zużycia zasobów środowiskowych (w tym energii i wody oraz surowców) w procesach produkcyjnych i komunalnych
- wsparcia dla wykorzystania gospodarczego odpadów, ścieków i osadów ściekowych oraz biomasy odpadowej,
- recyklingu i odzysku surowców i materiałów z odpadów, w tym dotyczących organizacji lokalnego rynku ponownego ich wykorzystania na zasadzie „mój odpad twoim materiałem produkcyjnym” oraz systemów przetwarzania odpadów zielonych upowszechniania rozwiązań ograniczających konsumpcję – np.: punkty napraw, mechanizmy współdzielenia, wymiana dóbr;

c) **wysoka jakość i atrakcyjność środowiska** - w ramach tego obszaru wsparcie zostanie ukierunkowane w szczególności na przedsięwzięcia z zakresu:

- wdrożenia rozwiązań w zakresie infrastruktury do produkcji energii oraz wytwarzania, dystrybucji i magazynowania energii z OZE oraz rozwój obszarów zrównoważonych energetycznie (klastrów energii, spółdzielni energetycznych i wirtualnych elektrowni) i społeczności energetycznych,

- zwiększenia wykorzystania OZE w ciepłownictwie systemowym oraz efektywnych energetycznie systemów ciepłowniczych opartych na źródłach kogeneracyjnych, OZE - w zakresie systemów ciepłowniczych wsparcie będzie ukierunkowane na rozwój sieci ciepłowniczych, inwestycje w źródła systemowe oraz magazyny energii. W przypadku źródeł ciepła systemowego wymiana źródła opartego na węglu na gazowe będzie możliwe tylko w przypadku, gdy zastosowanie OZE nie będzie technicznie lub ekonomicznie wykonalne. Preferowane będą źródła wykorzystujące energię z OZE i ciepła odpadowego. Wspierane będą inwestycje w obrębie systemów efektywnych lub w obrębie systemów będących w fazie transformacji do efektywnego energetycznie systemu ciepłowniczego lub chłodniczego.
- wsparcia kompleksowych inwestycji w renowację i dekarbonizację budynków oraz związany z tym ekosystem (umiejętności, rozwój technologii, sieciowanie), z uwzględnieniem priorytetowego traktowania projektów uwzględniających zasady Nowego Europejskiego Bauhausu, budowy zintegrowanego, nowoczesnego i zeroemisyjnego systemu transportowego ułatwiającego mobilność mieszkańców i dostęp do rynku pracy, w tym poprzez: inwestycje w tabor oraz infrastrukturę zrównoważonej mobilności miejskiej (w tym dla ruchu pieszego i rowerowego), rozwój technologii wodorowych - wspierane będą projekty zgodne z odpowiednim SUMP (jeżeli jego przyjęcie jest zgodnie z UP wymagane) i dotyczące powiązań lokalnych i ponadlokalnych;
- rekultywacji, remediacji terenów zdegradowanych, poprawy ich funkcjonowania i zapewnienia bezpieczeństwa na tych terenach. Możliwe będzie zabezpieczenie, przywracanie funkcji lub nadanie terenom i obiektom zdegradowanym nowych funkcji społecznych, gospodarczych i przyrodniczych i mieszkaniowych z zachowaniem wysokich standardów środowiskowych – w tym kompleksowe przygotowanie terenów poprzemysłowych przeznaczonych pod działalność gospodarczą wraz z niezbędną infrastrukturą, w tym w ograniczonym zakresie skomunikowaniem tych terenów. Wsparcie może być udzielone w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu czy też nielegalne składowania odpadów nie może być zidentyfikowany lub nie może zostać obarczony odpowiedzialnością za sfinansowanie remediacji lub rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz Dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21.04.2004 r.
- dofinansowanie działań planistycznych np. koncepcji zagospodarowania terenów i obiektów pogórniczych oraz dokumentacji planistycznej, techniczno-ekonomicznej, eksperckiej w zakresie kompleksowych projektów, w tym m.in. związanych z ponownym wykorzystaniem terenów poprzemysłowych; geodezyjnych pomiarów terenowych na obszarach gmin górniczych i/ lub wsparcie eksperckie przy opracowaniu przedmiotowego dokumentu.
- tworzenia niebiesko-zielonej infrastruktury, w tym w powiązaniu z rozwojem usług ekosystemowych

Warunki wsparcia FST dla poszczególnych typów operacji będą identyczne jak w przypadku projektów wspieranych z EFRR i EFS+ opisanych w odpowiednich celach szczegółowych niniejszego programu i UP z wyjątkiem odpowiednio uzasadnionych wypadków uzgodnionych na komitecie monitorującym.

Główne grupy docelowe

Głównymi odbiorcami wsparcia będą mieszkańcy obszaru Małopolski Zachodniej oraz podmioty i jednostki z tego obszaru.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

W ramach celu przestrzegane będą zasady horyzontalne, o których mowa w art. 3 Traktatu o UE oraz w art. 10 Traktatu o Funkcjonowaniu UE, z uwzględnieniem Karty praw podstawowych UE, Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, NEB oraz art. 9 Rozporządzenia ogólnego.

Podejmowane szerokie działania w priorytecie będą miały bezpośredni wpływ na ograniczenie ryzyka wyłączenia społecznego ludności w zakresie dostępu do rynku pracy, wysokiej jakości życia, dóbr i usług, które mogą być skutkiem podjętej transformacji.

Działania wspierające transformację w kierunku GOZ i gospodarki zasobooszczędnej będą zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, włączenia społecznego i równości szans. Istotnym elementem skutecznego wdrażania GOZ będzie włączenie skoordynowanego podejścia do podnoszenia świadomości społeczeństwa w zakresie transformacji energetycznej i inicjatywach dot. neutralności klimatycznej, zrównoważonej konsumpcji i GOZ.

Wg danych Banku Świat. większość pracowników górnictwa w regionie to mężczyźni – kobiety stanowią mniej niż 10% zatrudnionych, z czego większość pracuje na powierzchni. Proces transformacji nie dotyczy jednak jedynie pracowników branży (około-) i górniczej, ale również ich rodzin i społeczności lok., a transformacji nie można nazwać „sprawiedliwą”, jeśli nie przynosi ona korzyści zarówno mężczyznom, jak i kobietom. Proces ten należy wykorzystać do mobilizowania kobiet i wspierania ich aktywizacji na rynku pracy, włączenia młodych dziewcząt w kursy techniczne i innowacyjne oraz wykorzystania potencjału kobiet jako lokalnych liderek transformacji.

W projektach, w których wsparcie będzie udzielane bezpośrednio uczestnikom projektu będzie wymagany pozytywny wpływ na zasadę równości szans KiM, weryfikowany na podstawie standardu minimum. W procedurze zastosowane zostanie kryterium premiujące projekty spełniające standard maksimum. Premiowanie będą też działania:

- zwiększające zatrudnienie, w tym zwłaszcza kobiet,
- podnoszące aktywność ekonom. kobiet, jako odpowiedź na wyzwania transformacji,

- umożliwiające godzenie życia zaw. i pryw.
- podnoszące wiedzę i świadomość nt. zarządz. różnorodnością, wsparcia kompetencji managerskich kobiet
- eliminacji stereotypów płciowych, zwłaszcza w obszarze nauki, badań i innowacji itp.

Wskazanie konkretnych terytoriów objętych wsparciem, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Cel szczegółowy adresowany jest do obszaru województwa małopolskiego, na którym skutki transformacji w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050, będą szczególnie odczuwalne. W tym przypadku mowa o **podregionie oświęcimskim** obejmującym powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki, zwyczajowo nazwanym **Małopolską Zachodnią**, który jest silnie uzależniony od starych gałęzi przemysłu i z racji wielostronnych powiązań funkcjonalnych silnie odczuwa skutki transformacji węglowej całego Górnośląskiego Zagłębia Węglowego.

Delimitacja obszaru transformacji została przeprowadzona na podstawie analizy danych o powiązaniach funkcjonalnych z terenami górniczymi GZW. Wydobycie węgla kamiennego prowadzone jest w powiatach chrzanowskim i oświęcimskim oraz w sąsiednich powiatach należących do województwa śląskiego. Powiaty olkuski i wadowicki wykazują powiązania funkcjonalne z tymi obszarami: dane o przepływach ludności związanych z zatrudnieniem wskazują na istotny poziom dojazdów do kopalni (największych pracodawców gmin górniczych) ze wszystkich powiatów MZ[10]. Górnictwo cynku i ołowiu oraz hutnictwo w powiecie olkuskim (z dniem 31.12.2020 r. zaprzestano wydobycia w jedynej w Polsce kopalni tych rud, tj. kopalni Olkusz - Pomorzany), a także przemysł w powiecie wadowickim wykazują powiązania z węglowym łańcuchem wartości. Wszystkie powiaty cechuje wysoki poziom powiązań z transformującym się województwem śląskim, odzwierciedlony w strukturze codziennych dojazdów do pracy (ponad 18 tys. osób z MZ, w tym ponad 10 tys. osób z powiatu oświęcimskiego) oraz informacjach o siedzibie pracodawcy na podstawie danych podatkowych (pracodawcy z woj. śląskiego to 10-38% podatników poszczególnych powiatów MZ[11]). MZ jako obszar interwencji w związku z transformacją wskazana została w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Działania międzyregionalne, transgraniczne i transnarodowe

W ramach niniejszego celu szczegółowego możliwa będzie realizacja przedsięwzięć międzyregionalnych, transgranicznych i transnarodowych w szczególności w obszarach dotyczących: a/edukacji wspierającej transformację - np. sieciowanie, wymiana doświadczeń, know-how, zapoznawanie się z przykładami dobrej praktyki w miejscu ich realizacji, w tym dotyczące udziału w transformacji energetycznej i klimatycznej, tworzenia i funkcjonowania wspólnot energetycznych, gospodarki o obiegu zamkniętym,

[10] Analiza macierzy dostępności w ramach badania pn. „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.”.
[11] Opracowanie Małopolskiego Obserwatorium Rozwoju Regionalnego, rok 2020. Odsetek obejmuje osoby pracujące na rzecz śląskich podmiotów, wykonujące pracę na obszarze WM.

a także tworzenia wspólnych koncepcji działań i potencjalnych projektów partnerskich w tych zakresach; b/ rynku pracy wspierającego transformację - np. staże specjalistyczne, szkolenia i kursy kwalifikacyjne; c/ gospodarki o obiegu zamkniętym w przypadkach gdy wymaga tego specyfika procesów technologicznych czy też logistycznych; d/ infrastruktury i systemów lokalnej mobilności, ciepłownictwa oraz energetyki odnawialnej w przypadkach gdy jest to uzasadnione powiązaniami funkcjonalnymi czy też specyfiką procesów technologicznych.

Możliwa także będzie realizacja przedsięwzięć wpisujących się w SUE RMB, głównie w Obszar Tematyczny Energia (PA Energy), OT Kultura (PA Culture) oraz OT Innowacje (PA Innovation).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Sprawiedliwa transform. MZ wymaga wsparcia podmiotów, które odczują największy negatywny skutek finans. i społ. restrukturyzacji sektora górniczego i okołogórniczego. Planuje się wykorzystanie dotacji, w tym z uwzględnieniem bezzwrotnego wsparcia przedsiębiorstw, z uwagi na wyjątkowo niekorzystną sytuację społ.-gosp. MZ na tle woj. Proces transform. przed którym stoi MZ podnosi ryzyka związane z prowadzeniem działań rozwojowych maksymalizując koszty i skalę działań, stąd wsparcie dotacyjne pozwoli na obniżenie tych ryzyk do poziomu akceptowalnego, skróci czas zwrotu z inwestycji, wprowadzi efekt zachęty w regionie strukturalnie słabym. Dotacje silnie zwiększają motywację do wdrażania rozwiązań o wyższej efekt. energetycznej i bardziej przyjaznych dla środ. co jest podstawą procesu transform. Dotacje to jedyny argument dla przeds. aby inwestować na terenach górniczych. Dzięki tej formie możliwe będzie ograniczenie negat. skutków transform. i utrzymanie obszaru transform. na ścieżce wzrostu gosp.. W związku z tym oraz w celu uniknięcia rozdrobnienia systemów i form wsparcia nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wskaźniki

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	FST		EECO 04	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	osoby	311	1597
8		FST		EECO 05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (osoby)	osoby	826	4235
8		FST		RCO 01	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	95	487
8		FST		RCO 02	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	51	262
8		FST		RCO 04	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	44	225
8		FST		RCO 20	Wybudowane lub zmodernizowane sieci ciepłownicze i chłodnicze	km	7,5	38,45
8		FST		RCO 38	Powierzchnia wspieranych zrekultywowanych gruntów	hektary	6	31
8		FST		RCO 57	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	pasażerowie	829	2 765

Tabela 3. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
8	Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku	FST		PLHLCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	nie dotyczy	nie dotyczy	5426	SL2021	
8		FST		RCR01	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	roczne EPC	nie dotyczy	nie dotyczy	47	SL2021	

8	zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniającą wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	FST		RCR 03	MŚP wprowadzające innowacje produktowe lub procesowe	przedsiębiorstwa	nie dotyczy	nie dotyczy	23	SL 2021	
8		FST		RCR 32	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	nie dotyczy	nie dotyczy	22,28	SL 2021	
8		FST		RCR 52	Grunty zrekultywowane wykorzystywane jako tereny zielone, pod budowę mieszkań socjalnych lub pod działalność gospodarczą lub inną	hektary	nie dotyczy	nie dotyczy	27,8	SL 2021	
8		FST		RCR 62	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy/rok	nie dotyczy	nie dotyczy	12 448 800	SL 2021	
8		FST		RCR 29	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO2/rok	18 943	2020	14 218	SL 2021	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST		Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	146	7 000 000
8	FST			153	2 500 000
8	FST			134	1 557 500
8	FST			137	15 000 000
8	FST			152	1 000 000
8	FST			158	3 000 000
8	FST			149	4 650 000
8	FST			151	2 000 000
8	FST			124	10 000 000
8	FST			122	3 000 000
8	FST			165	2 446 000
8	FST			166	3 000 000
8	FST			55	5 000 000
8	FST			159	4 000 000
8	FST			127	7 000 000
8	FST			20	5 000 000
8	FST			23	4 820 000
8	FST			24	8 000 000
8	FST			25	8 000 000
8	FST			26	3 705 000
8	FST			60	4 446 000
8	FST			67	5 967 500
8	FST			69	7 000 000
8	FST			41	5 000 000
8	FST			44	13 000 000

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST			46	2 000 000
8	FST			48	5 000 000
8	FST			49	2 000 000
8	FST			52	1 669 000
8	FST			53	2 000 000
8	FST			56	5 561 000
8	FST			71	6 115 000
8	FST			73	25 000 000
8	FST			77	5 000 000
8	FST			79	5 000 000
8	FST			81	10 000 000
8	FST			82	16 417 349
8	FST			83	9 000 000
8	FST			84	1 000 000
8	FST			86	1 122 000
8	FST			21	6 000 000
8	FST			13	4 000 000
8	FST			27	3 000 000
8	FST			38	2 000 000
8	FST			39	2 000 000
8	FST			140	2 000 000
8	FST			143	2 000 000

Tabela 5: Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST		Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	01	253 976 349

Tabela 6: Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST		Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	32	253 976 349

Tabela 7: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST		Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 - wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (w EUR)
8	FST		Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku	02	73 124 849
8	FST			03	180 851 500

* W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40 %. Współczynnik w wysokości 100 % ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów

2.2 Pomoc techniczna

Priorytet 9. Pomoc techniczna FST

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Celem pomocy technicznej jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, w tym wsparcie wdrażania FST*[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty przez m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Programie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej.

Planowane działania obejmą m.in.:

1. ***Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego[2]***
   - wdrożenie strategii ZZL, która m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;

[1] Działania z priorytetu pomocy technicznej FST w Programie FE dla Małopolski 2021-2027 będą komplementarne z działaniami realizowanymi z pomocy technicznej w krajowym programie PTFE oraz pozostałych programach krajowych i regionalnych, z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, która jest załącznikiem do programu PTFE. Instytucja koordynująca pomoc techniczna na poziomie krajowym jest odpowiedzialna za przygotowanie wspólnych wytycznych do pomocy technicznej 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym, w tym wspólnych list wskaźników, które wyznaczają mechanizmy koordynacji PT w całym kraju. Ponadto, zgodnie z art.36.2 rozporządzenia ogólnego pomoc techniczna w programie FEM zasadniczo będzie wdrażana sekwencyjnie.

[2] Przy planowaniu wsparcia z pomocy technicznej w budowie potencjału administracyjnego wykorzystano rekomendacje z badania pn.: *Ewaluacja systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020* przeprowadzonego w grudniu 2017 r., mające na celu zapobieganie nadmiernej rotacji pracowników oraz gwarantowanie zachowania „pamięci instytucjonalnej" poprzez adekwatne zarządzanie zasobami ludzkimi i procesem szkoleń. Dodatkowo, zostaną wzięte pod uwagę wnioski z projektu pilotażowego Komisji Europejskiej *„Frontloading administrative capacity building for post-2020"* przeprowadzonego w województwie lubelskim. factsheet_oecd_synthesis_report_pl.pdf (europa.eu)

- zapewnienie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu**[3], w tym do wdrażania FST, m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwój kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, w tym FST, m.in.: uproszczenia i zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- utrzymanie wsparcia organizacyjnego dla IZ/IP[4], w tym do wdrażania FST, m.in.: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy[5].

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji budżetu Programu (w tym zadań dot. zamknięcia perspektywy 2014-2020 oraz przygotowania kolejnej po 2027 r.);
- zapewnienie środków na wykonywanie obowiązków IZ/IP, tj. przygotowanie, programowanie, koordynacja, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności[6], monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[7];
- utrzymanie systemów informatycznych, wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych oraz badań ewaluacyjnych niezbędnych do realizacji Programu, jak również związanych z działalnością ROT;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
  - IZ/IP i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów dot. jakości i kosztów cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne oraz innowacyjne[8]. Przy wyborze prowadzących szkolenia będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.
- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych,

[3] Dotyczy również personelu Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT).
[4] W tym ROT.
[5] Zakupione/wykorzystywane w perspektywie 2014-2020 zasoby będą wykorzystywane w bieżącej perspektywie finansowej z poszanowaniem zasady konieczności wymiany zakupionego sprzętu po naturalnym jego zużyciu/zaprzestaniu spełniania przez niego niezbędnych funkcji technicznych/upływie okresu amortyzacji.
[6] Także, odzyskiwanie od beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
[7] Rozpatrywanie skarg i wniosków należy również do kompetencji Rzecznika Funduszy Europejskich. Więcej Rzecznik Funduszy Europejskich - Ministerstwo właściwe ds. rozwoju regionalnego. (funduszeeuropejskie.gov.pl)
[8] Stosowanie kryteriów ekologicznych, społecznych i innowacyjnych będzie stosowane w stopniu wynikającym z PZP

uwzględniające ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni działania zapobiegawcze, m.in.:

- zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[9];
- utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
- istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów zagrażającym interesom UE;
- uwzględnianie nowych ryzyk, np. dot. zmian zasad wydatkowania funduszy UE;
- wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, w tym Arachne lub podobnych oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
- promowanie paktów na rzecz uczciwości[10].

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, realizacji i rozliczania projektów przez organizowanie specjalistycznych szkoleń, usług doradczych, konsultacji i spotkań informacyjnych;
- pomoc w dostosowaniu działań, w tym z FST, do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów w tym z FST;
- podnoszenie wiedzy nt. wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM (np. Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy);
- wsparcie ROT oraz grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społ.-gospodarczych oraz

[9] np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty.

[10] Pakt na rzecz uczciwości (ang. **integrity pact**) jest narzędziem przeciwdziałania nadużyciom w zamówieniach publicznych, stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90-tych XX wieku na całym świecie. Opiera się on na założeniu, że podmiot publiczny i oferenci mogą umówić się wspólnie, iż w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Ponadto zgadzają się na monitorowanie całego procesu zamówienia przez społecznego obserwatora. Pakt Uczciwości (paktuczciwosci.pl)

podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą m.in.: koszty posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;
- pomoc partnerom w rozwijaniu ich kompetencji i zaangażowania w przygotowanie, realizację i ocenę projektów objętych wsparciem, w tym z FST;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt/ewaluację istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;
- powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji oraz wzmocnienie roli Rzecznika FE.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, informowaniu społeczności lokalnych i opinii publicznej o procesie transformacji i projektach wspieranych m.in. z FST oraz efektach wdrażania Programu dla Małopolski[11].

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartości UE i zasad horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej[12].

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Małopolski 2021-2027 i rocznych planach działań.

Wsparcie służyć będzie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie

[11] w tym, efektach wdrażania programów dla Małopolski z poprzednich perspektyw oraz działaniach planowanych w kolejnej perspektywie po 2027r.

[12] Szczegółowe informacje nt. celów, grup docelowych, kanałów komunikacji oraz działań przewidzianych do finansowania w ramach niniejszej grupy działań znajdują się w rozdziale 7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ.

eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie[13].

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

System rozliczania PT oparty będzie o koszty rzeczywiste, z wyłączeniem projektów, których łączny koszt nie przekracza 200 000 EUR (uproszczone metody rozliczania wydatków).

Jednocześnie zakłada się potencjalne wykorzystanie środków PT także na działania wspierające beneficjentów w zakresie np. możliwości przygotowania dokumentacji dla przyszłych inwestycji.

Główne grupy docelowe

1. Instytucja Zarządzająca

2. Instytucja Pośrednicząca

3. Partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 CPR, beneficjenci i potencjalni beneficjenci zaangażowani w realizację programu

Wskaźniki

Wskaźniki produktu* wraz z odpowiednimi celami pośrednimi i celami końcowymi

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka pomiaru	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
9	FST		PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z pomocy technicznej	sztuka	100	100
9	FST		PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba	200	300
9	FST		PLRO 152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka	3	5
9	FST		PLRO 155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba	150	150
9	FST		PLRO 192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka	24	36

[13] Wsparcie będzie komplementarne do działań z programu PTFE i zakres tematyczny działań w Programie nie będzie dotyczył zagadnień horyzontalnych objętych wsparciem w krajowym programem pomocy technicznej PTFE.

Orientacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	FST		179	100 000,00
9	FST		180	9 633 680,00
9	FST		182	848 668,00

Tabela 7: Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
9	FST		09	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	kod	Kwota (w EUR)
9	FST		02	10 582 348,00

***** W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 10. Pomoc techniczna EFRR

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Celem pomocy technicznej jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027*[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty przez m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Programie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej.

Planowane działania obejmą m.in.:

1. ***Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego***[2]

– wdrożenie strategii ZZL, która m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;

[1] Działania z priorytetu pomocy technicznej EFRR w Programie FE dla Małopolski 2021-2027 będą komplementarne z działaniami realizowanymi z pomocy technicznej w krajowym programie PTFE oraz pozostałych programach krajowych i regionalnych, z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, która jest załącznikiem do programu PTFE. Instytucja koordynująca pomoc techniczna na poziomie krajowym jest odpowiedzialna za przygotowanie wspólnych wytycznych do pomocy technicznej 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym, w tym wspólnych list wskaźników, które wyznaczają mechanizmy koordynacji PT w całym kraju. Ponadto, zgodnie z art.36.2 rozporządzenia ogólnego pomoc techniczna w programie FEM zasadniczo będzie wdrażana sekwencyjnie.

[2] Przy planowaniu wsparcia z pomocy technicznej w budowie potencjału administracyjnego wykorzystano rekomendacje z badania pn.: *Ewaluacja systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020* przeprowadzonego w grudniu 2017 r., mające na celu zapobieganie nadmiernej rotacji pracowników oraz gwarantowanie zachowania „pamięci instytucjonalnej" poprzez adekwatne zarządzanie zasobami ludzkimi i procesem szkoleń. Dodatkowo, zostaną wzięte pod uwagę wnioski z projektu pilotażowego Komisji Europejskiej *„Frontloading administrative capacity building for post-2020"* przeprowadzonego w województwie lubelskim. factsheet_oecd_synthesis_report_pl.pdf (europa.eu)

- zapewnienie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu**[3], m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwój kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia i zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- utrzymanie wsparcia organizacyjnego dla IZ/IP[4], w tym m.in.: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy[5].

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji budżetu Programu (w tym zadań dot. zamknięcia perspektywy 2014-2020 oraz przygotowania kolejnej po 2027 r.);
- zapewnienie środków na wykonywanie obowiązków IZ/IP, tj. przygotowanie, programowanie, koordynacja, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności[6], monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[7];
- budowa, rozbudowa i utrzymanie systemów informatycznych, wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych oraz badań ewaluacyjnych niezbędnych do realizacji Programu, jak również związanych z działalnością ROT;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
  - IZ/IP i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów dot. jakości i kosztów cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne oraz innowacyjne[8]. Przy wyborze prowadzących szkolenia będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.
- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu

[3] Dotyczy również personelu Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT).
[4] W tym ROT.
[5] Zakupione/wykorzystywane w perspektywie 2014-2020 zasoby będą wykorzystywane w bieżącej perspektywie finansowej z poszanowaniem zasady konieczności wymiany zakupionego sprzętu po naturalnym jego zużyciu/zaprzestaniu spełniania przez niego niezbędnych funkcji technicznych/upływie okresu amortyzacji.
[6] Także, odzyskiwanie od beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
[7] Rozpatrywanie skarg i wniosków należy również do kompetencji Rzecznika Funduszy Europejskich. Więcej Rzecznik Funduszy Europejskich - Ministerstwo właściwe ds. rozwoju regionalnego (funduszeeuropejskie.gov.pl)
[8] Stosowanie kryteriów ekologicznych, społecznych i innowacyjnych będzie stosowane w stopniu wynikającym z PZP

społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni działania zapobiegawcze, m.in.:

- zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[9];
- utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
- istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów zagrażających interesom UE;
- uwzględnianie nowych ryzyk, np. dot. zmian zasad wydatkowania funduszy UE;
- wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, w tym Arachne lub podobnych oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
- promowanie paktów na rzecz uczciwości[10].

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, realizacji i rozliczania projektów przez organizowanie specjalistycznych szkoleń, usług doradczych, konsultacji i spotkań informacyjnych;
- pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów,
- podnoszenie wiedzy nt. wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM (np. Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy);
- wsparcie ROT oraz grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą

[9] np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty.

[10] Pakt na rzecz uczciwości (ang. **integrity pact**) jest narzędziem przeciwdziałania nadużyciom w zamówieniach publicznych, stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90-tych XX wieku na całym świecie. Opiera się on na założeniu, że podmiot publiczny i oferenci mogą umówić się wspólnie, iż w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Ponadto zgadzają się na monitorowanie całego procesu zamówienia przez społecznego obserwatora. Pakt Uczciwości (paktuczciwosci.pl)

m.in.: koszty posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;
- pomoc partnerom w rozwijaniu ich kompetencji i zaangażowania w przygotowanie, realizację i ocenę projektów objętych wsparciem;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt/ewaluację istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;
- powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji oraz wzmocnienie roli Rzecznika FE.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, informowaniu społeczności lokalnych i opinii publicznej o procesie transformacji i projektach oraz efektach wdrażania Programu dla Małopolski[11].

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartości UE i zasad horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej[12].

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Małopolski 2021-2027 i rocznych planach działań.

Wsparcie służyć będzie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie

[11] w tym, efektach wdrażania programów dla Małopolski z poprzednich perspektyw oraz działaniach planowanych w kolejnej perspektywie po 2027r.

[12] Szczegółowe informacje nt. celów, grup docelowych, kanałów komunikacji oraz działań przewidzianych do finansowania w ramach niniejszej grupy działań znajdują się w rozdziale 7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ.

eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie[13].

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

System rozliczania PT oparty będzie o koszty rzeczywiste, z wyłączeniem projektów, których łączny koszt nie przekracza 200 000 EUR (uproszczone metody rozliczania wydatków).

Jednocześnie zakłada się potencjalne wykorzystanie środków PT także na działania wspierające beneficjentów w zakresie np. możliwości przygotowania dokumentacji dla przyszłych inwestycji.

Główne grupy docelowe

1. Instytucja Zarządzająca

2. Instytucja Pośrednicząca

3. Partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1CPR, beneficjenci i potencjalni beneficjenci zaangażowani w realizację programu

Wskaźniki

Wskaźniki produktu* wraz z odpowiednimi celami pośrednimi i celami końcowymi

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka pomiaru	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z pomocy technicznej	sztuka	500	500
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba	1536	2834
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka	74	143
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba	850	2159
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO 192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka	157	313

[13] Wsparcie będzie komplementarne do działań z programu PTFE i zakres tematyczny działań w Programie nie będzie dotyczył zagadnień horyzontalnych objętych wsparciem w krajowym programem pomocy technicznej PTFE.

Orientacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	179	5 225 635,00
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	180	55 624 544,00
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	181	2 284 150,00
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	182	6 236 189,00

Tabela 7: Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	09	-

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	kod	Kwota (w EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięte	02	69 370 518,00

***** W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

Priorytet 11. Pomoc techniczna EFS+

Interwencja w ramach funduszy

Powiązane rodzaje działań

Celem pomocy technicznej jest wspieranie skutecznej i efektywnej realizacji programu regionalnego *Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027*[1].

Cel priorytetu zostanie osiągnięty przez m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów Programu (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Programie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP i prawidłową realizację zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób z grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej.

Planowane działania obejmą m.in.:

1. ***Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego***[2]

– wdrożenie strategii ZZL, która m.in.: określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą posiadającą wiedzę z zarządzania zespołem, zarządzania różnorodnością, umiejętności interpersonalne i przywódcze; przestrzeganie norm etycznych;

[1] Działania z priorytetu pomocy technicznej EFS+ w Programie FE dla Małopolski 2021-2027 będą komplementarne z działaniami realizowanymi z pomocy technicznej w krajowym programie PTFE oraz pozostałych programach krajowych i regionalnych, z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, która jest załącznikiem do programu PTFE. Instytucja koordynująca pomoc techniczna na poziomie krajowym jest odpowiedzialna za przygotowanie wspólnych wytycznych do pomocy technicznej 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym, w tym wspólnych list wskaźników, które wyznaczają mechanizmy koordynacji PT w całym kraju. Ponadto, zgodnie z art.36.2 rozporządzenia ogólnego pomoc techniczna w programie FEM zasadniczo będzie wdrażana sekwencyjnie.

[2] Przy planowaniu wsparcia z pomocy technicznej w budowie potencjału administracyjnego wykorzystano rekomendacje z badania pn.: *Ewaluacja systemu realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014-2020* przeprowadzonego w grudniu 2017 r., mające na celu zapobieganie nadmiernej rotacji pracowników oraz gwarantowanie zachowania „pamięci instytucjonalnej" poprzez adekwatne zarządzanie zasobami ludzkimi i procesem szkoleń. Dodatkowo, zostaną wzięte pod uwagę wnioski z projektu pilotażowego Komisji Europejskiej *„Frontloading administrative capacity building for post-2020"* przeprowadzonego w województwie lubelskim. factsheet_oecd_synthesis_report_pl.pdf (europa.eu)

- zapewnienie/rekrutacja wykwalifikowanego **personelu**[3], m.in.: finansowanie wynagrodzeń; zapewnienie przejrzystych ścieżek kariery i rozwój kompetencji zawodowych; promowanie elastycznych form pracy, np. pracy zdalnej;
- szkolenia i podnoszenie kwalifikacji w zakresie wdrażania funduszy UE, m.in.: uproszczenia i zmniejszanie obciążeń administracyjnych, poprawa jakości świadczonych usług, stosowanie zielonych i społecznych zamówień, ochrona bioróżnorodności, zasady horyzontalne;
- utrzymanie wsparcia organizacyjnego dla IZ/IP[4], w tym m.in.: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy[5].

2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli w realizacji budżetu Programu (w tym zadań dot. zamknięcia perspektywy 2014-2020 oraz przygotowania kolejnej po 2027 r.);
- zapewnienie środków na wykonywanie obowiązków IZ/IP, tj. przygotowanie, programowanie, koordynacja, organizacja naborów, ocena i wybór projektów, weryfikacja płatności[6], monitoring, ewaluacja, księgowanie wydatków, audyt i kontrola (w tym z funkcjonowania KM), rozpatrywanie skarg i odwołań[7];
- budowa, rozbudowa i utrzymanie systemów informatycznych, wraz z niezbędną infrastrukturą teleinformatyczną, z uwzględnieniem zasad dostępności cyfrowej;
- finansowanie analiz i studiów, ekspertyz i opinii prawnych oraz badań ewaluacyjnych niezbędnych do realizacji Programu, jak również związanych z działalnością ROT;
- stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej:
  - IZ/IP i beneficjenci będą promować strategiczne wykorzystanie zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności, w tym stosowanie kryteriów dot. jakości i kosztów cyklu życia produktu i usług, kryteria ekologiczne i społeczne oraz innowacyjne[8]. Przy wyborze prowadzących szkolenia będą stosowane kryteria wiedzy i doświadczenia w przedmiocie szkolenia.
- zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) CPR. Będą stosowane mechanizmy służące zwiększeniu przejrzystości, zaangażowaniu

[3] Dotyczy również personelu Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego (ROT).
[4] W tym ROT.
[5] Zakupione/wykorzystywane w perspektywie 2014-2020 zasoby będą wykorzystywane w bieżącej perspektywie finansowej z poszanowaniem zasady konieczności wymiany zakupionego sprzętu po naturalnym jego zużyciu/zaprzestaniu spełniania przez niego niezbędnych funkcji technicznych/upływie okresu amortyzacji.
[6] Także, odzyskiwanie od beneficjentów kwot wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, naruszeniem procedur lub pobranych nienależnie oraz wydatków wynikających z zastosowania procedur odwoławczych, w tym kosztów sądowych.
[7] Rozpatrywanie skarg i wniosków należy również do kompetencji Rzecznika Funduszy Europejskich. Więcej Rzecznik Funduszy Europejskich - Ministerstwo właściwe ds. rozwoju regionalnego (funduszeeuropejskie.gov.pl)
[8] Stosowanie kryteriów ekologicznych, społecznych i innowacyjnych będzie stosowane w stopniu wynikającym z PZP

społeczeństwa obywatelskiego, organizacji typu watch-dog, ocenie ryzyka i działania edukacyjne. IZ zapewni działania zapobiegawcze, m.in.:

- zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów[9];
- utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
- istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów zagrażających interesom UE;
- uwzględnianie nowych ryzyk, np. dot. zmian zasad wydatkowania funduszy UE;
- wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, w tym Arachne lub podobnych oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
- promowanie paktów na rzecz uczciwości[10].

3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu

- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, realizacji i rozliczania projektów przez organizowanie specjalistycznych szkoleń, usług doradczych, konsultacji i spotkań informacyjnych;
- pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu i zasady DNSH;
- pomoc w wymianie doświadczeń i najlepszych praktyk w zakresie przygotowania i wdrażania projektów;
- podnoszenie wiedzy nt. wdrażania zasad horyzontalnych w projektach, w tym niedyskryminacji, szczególnie dla kadry w instytucjach z obszaru edukacji, zdrowia i pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/dyskryminowanych.

4. Wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych i doradczych, partnerów

- obsługa prac KM i grup roboczych powoływanych przez KM (np. Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych, w skład której wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy);
- wsparcie ROT oraz grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą

[9] np. zwiększenie przejrzystości łańcucha podwykonawców, uwzględniając weryfikację struktury właścicielskiej beneficjentów, wykonawców oraz ekspertów oceniających i nadzorujących projekty.

[10] Pakt na rzecz uczciwości (ang. **integrity pact**) jest narzędziem przeciwdziałania nadużyciom w zamówieniach publicznych, stworzonym przez Transparency International, które stosowane jest od lat 90-tych XX wieku na całym świecie. Opiera się on na założeniu, że podmiot publiczny i oferenci mogą umówić się wspólnie, iż w ramach konkretnego przetargu będą postępować w sposób przejrzysty i odpowiedzialny, zarówno na etapie starania się o kontrakt, jak i w czasie jego realizacji. Ponadto zgadzają się na monitorowanie całego procesu zamówienia przez społecznego obserwatora. Pakt Uczciwości (paktuczciwosci.pl)

m.in.: koszty posiedzeń, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;
- pomoc partnerom w rozwijaniu ich kompetencji i zaangażowania w przygotowanie, realizację i ocenę projektów objętych wsparciem;
- pomoc w realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, m.in.: pomoc ekspercka, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcja materiałów informacyjno-edukacyjnych, a także audyt/ewaluację istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP;
- powołanie i wsparcie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji oraz wzmocnienie roli Rzecznika FE.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji

Działania będą służyć poprawie widoczności FE, tj. popularyzacji wiedzy na temat FE i Programu, informowaniu społeczności lokalnych i opinii publicznej o procesie transformacji i projektach oraz efektach wdrażania Programu dla Małopolski[11].

Działania komunikacyjne będą prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Kampanie nt. projektów realizowanych w regionie z FE, wartości UE i zasad horyzontalnych będą uwzględniać zwalczanie szkodliwych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację nie tylko ze względu na płeć, ale również z powodu rasy lub pochodzenia etnicznego, religii lub światopoglądu, niepełnosprawności, wieku lub orientacji seksualnej[12].

Zgodnie z zasadą zazieleniania działań komunikacyjnych podstawowym trybem informowania przez IZ/IP będzie wersja cyfrowa materiałów. Ekologiczne podejście do komunikacji oznacza ograniczenie zużycia surowców naturalnych, zastępowanie materiałów drukowanych wersjami cyfrowymi, wykorzystanie materiałów przyjaznych dla środowiska lub powstałych np. z recyklingu. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Spójność systemu informacji i komunikacji Programu, w tym wizualizacji marki FE, działań podejmowanych przez IZ/IP, narzędzi wykorzystywanych przez te instytucje określane będą w Strategii komunikacji dla Małopolski 2021-2027 i rocznych planach działań.

Wsparcie służyć będzie realizacji zasad horyzontalnych, ze szczególnym uwzględnieniem barier i potrzeb osób narażonych na dyskryminację, poprzez wsparcie

[11] w tym, efektach wdrażania programów dla Małopolski z poprzednich perspektyw oraz działaniach planowanych w kolejnej perspektywie po 2027r.

[12] Szczegółowe informacje nt. celów, grup docelowych, kanałów komunikacji oraz działań przewidzianych do finansowania w ramach niniejszej grupy działań znajdują się w rozdziale 7. KOMUNIKACJA I WIDOCZNOŚĆ.

eksperckie, szkolenia i konferencje tematyczne, produkcję materiałów informacyjno-edukacyjnych, kampanie[13].

Funkcje komunikacyjne będą traktowane priorytetowo. Pracownicy działów komunikacji będą pełnić aktywną rolę we wdrażaniu Programu oraz podnosić kompetencje w tym zakresie.

System rozliczania PT oparty będzie o koszty rzeczywiste, z wyłączeniem projektów, których łączny koszt nie przekracza 200 000 EUR (uproszczone metody rozliczania wydatków).

Jednocześnie zakłada się potencjalne wykorzystanie środków PT także na działania wspierające beneficjentów w zakresie np. możliwości przygotowania dokumentacji dla przyszłych inwestycji.

Główne grupy docelowe

1. Instytucja Zarządzająca

2. Instytucja Pośrednicząca

3. Partnerzy, o których mowa w art. 8 ust. 1 CPR, beneficjenci i potencjalni beneficjenci zaangażowani w realizację programu

Wskaźniki

Wskaźniki produktu* wraz z odpowiednimi celami pośrednimi i celami końcowymi

Tabela 2. Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny [5]	Wskaźnik [255]	Jednostka pomiaru	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO 149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z pomocy technicznej	sztuka	0	600
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO 150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoba	0	723
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO 152	Liczba opracowanych ekspertyz	sztuka	0	44
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO 155	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	osoba	0	691
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLRO 192	Liczba zakupionych komputerów	sztuka	0	105

[13] Wsparcie będzie komplementarne do działań z programu PTFE i zakres tematyczny działań w Programie nie będzie dotyczył zagadnień horyzontalnych objętych wsparciem w krajowym programem pomocy technicznej PTFE.

Orientacyjny podział zaprogramowanych zasobów (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 4: Wymiar 1 – zakres interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	179	1 593 365,00
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	180	23 214 651,00
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	181	769 537,00
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	182	2 268 156,00

Tabela 7: Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	09	27 845 709,00

Tabela 8: Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+*, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	kod	Kwota (w EUR)
11	EFS+	Słabiej rozwinięte	02	27 845 709,00

***** W przypadku wkładu z EFS+ na rzecz monitorowania kwestii równouprawnienia płci zastosowanie ma co do zasady współczynnik w wysokości 40%. Współczynnik w wysokości 100% ma zastosowanie w przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się skorzystać z art. 6 rozporządzenia EFS+, a także w przypadku działań dotyczących równouprawnienia płci w ramach poszczególnych programów.

3. Plan finasowy

3.5 Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Tabela 10: Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz		Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2026 wyłącznie EFMRA	2027		2027 wyłącznie EFMRA	Ogółem
								Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności		Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności		
EFRR*		Słabiej rozwinięte	0	277 432 059	287 865 257	300 220 115	313 077 617	136 496 360	136 496 360	0	143 510 859	143 510 859	0	1 738 609 486
Ogółem EFRR			0	277 432 059	287 865 257	300 220 115	313 077 617	136 496 360	136 496 360	0	143 510 859	143 510 859	0	1 738 609 486
EFS+*		Słabiej rozwinięte	0	109 643 134	113 766 583	118 646 579	123 730 200	53 946 340	53 946 340	0	56 725 492	56 725 492	0	687 130 160
Ogółem EFS+			0	109 643 134	113 766 583	118 646 579	123 730 200	53 946 340	53 946 340	0	56 725 492	56 725 492	0	687 130 160
FST	Zasoby FST na podstawie art. 3		0	19 789 532	20 107 410	20 431 647	20 762 368	8 602 064	8 602 063	0	8 774 104	8 774 104	0	115 843 292
	Zasoby FST na podstawie art. 4		0	73 765 257	74 950 148	0	0	0	0	0	0	0	0	148 715 405
	Zasoby FST na podstawie art. 7 (powiązane z zasobami FST na podstawie art. 3)													

Fundusz		Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2026 wyłącznie EFMRA	2027		2027 wyłącznie EFMRA	Ogółem
								Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności		Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności		
	Zasoby FST na podstawie art. 7 (powiązane z zasobami FST na podstawie art. 4)													
Ogółem			**0**	**93 554 789**	**95 057 558**	**20 431 647**	**20 762 368**	**8 602 064**	**8 602 063**	**0**	**8 774 104**	**8 774 104**	**0**	**264 558 697**
Fundusz Spójności		nie dotyczy												
EFMRA		nie dotyczy												
Ogółem			**0**	**480 629 982**	**496 689 398**	**439 298 341**	**457 570 185**	**199 044 764**	**199 044 763**	**0**	**209 010 455**	**209 010 455**	**0**	**2 690 298 343**

3.6 Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

W przypadku programów w ramach celu „Inwestycje na rzecz zatrudnienia i wzrostu”, gdy w umowie partnerstwa wybrano pomoc techniczną zgodnie z art. 36 ust. 4 RWP.

Cel polityki / cel szczegółowy FST Nr celu polityki lub pomocy technicznej (PT)	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia UE (łączne koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu*	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Orientacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa współfinansowania
					(a) = (g)+(h)	Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności	Kwota elastyczności		publiczny	prywatny		
						(g)	(h)	(b)=(c)+(d)	(c)	(d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)**
CP1	Priorytet 1. Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	296 953 380	259 643 766	37 309 614	52 403 539	23 483 136	28 920 403	349 356 919	85%
CP2	Priorytet 2. Fundusze europejskie dla środowiska	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	525 197 736	424 431 298	100 766 438	92 681 954	72 084 843	20 597 111	617 879 690	85%
CP2	Priorytet 3. Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	136 256 409	113 400 018	22 856 391	24 045 249	24 045 249	0	160 301 658	85%
CP3	Priorytet 4. Fundusze europejskie dla transportu regionalnego	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	216 944 461	183 253 719	33 690 742	38 284 318	38 284 318	0	255 228 779	85%
CP4	Priorytet 5. Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR	Słabiej rozwinięte	298 846 736	248 716 560	50 130 176	52 737 664	48 751 870	3 985 794	351 584 400	85%

CP4	Priorytet 6. Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+		Słabiej rozwinięte	659 284 451	548 612 619	110 671 832	116 344 318	99 119 983	17 224 335	775 628 769	85%
CP5	Priorytet 7. Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	P/O	EFRR		Słabiej rozwinięte	195 040 246	159 786 388	35 253 858	34 418 868	28 281 380	6 137 488	229 459 114	85%
Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie	Priorytet 8. Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej	łączne koszty kwalifikowalne	FST	Zasoby na podstawie art. 3 rozporządzenia FST		115 843 292	98 467 125	17 376 167	20 442 935	11 368 970	9 073 965	136 286 227	85%
				Zasoby na podstawie art. 4 rozporządzenia FST		138 133 057	138 133 057	0	24 376 422	14 099 184	10 277 238	162 509 479	85%
Pomoc techniczna	PRIORYTET 9. Pomoc techniczna FST na podstawie art. 36 ust. 4	łączne koszty kwalifikowalne	FST			10 582 348	10 582 348	0	1 867 475	1 867 475	0	12 449 823	85%
Pomoc techniczna	PRIORYTET 10. Pomoc techniczna EFRR na podstawie art. 36 ust. 4	łączne koszty kwalifikowalne	EFRR		Słabiej rozwinięte	69 370 518	69 370 518	0	12 241 858	12 241 858	0	81 612 376	85%

Pomoc techniczna	PRIORYTET 11. Pomoc techniczna EFS+ na podstawie art. 36 ust. 4	łączne koszty kwalifikowalne	EFS+	Słabiej rozwinięte	27 845 709	27 845 709	0	4 913 950	4 913 950	0	32 759 659	85%
				EFRR ogółem	**Słabiej rozwinięte**	**1 738 609 486**	**1 458 602 267**	**280 007 219**	**306 813 450**	**247 172 654**	**59 640 796**	**2 045 422 936**	**85%**
				EFS+ ogółem	**Słabiej rozwinięte**	**687 130 160**	**576 458 328**	**110 671 832**	**121 258 268**	**104 033 933**	**17 224 335**	**808 388 428**	**85%**
			FST ogółem	Zasoby na podstawie art. 3 rozporządzenia FST		**115 843 292**	**98 467 125**	**17 376 167**	**20 442 935**	**11 368 970**	**9 073 965**	**136 286 227**	**85%**
			FST ogółem	Zasoby na podstawie art. 4 rozporządzenia FST		**148 715 405**	**148 715 405**		**26 243 897**	**15 966 659**	**10 277 238**	**174 959 302**	**85%**
				Suma całkowita		**2 690 298 343**	**2 282 243 125**	**408 055 218**	**474 758 550**	**378 542 216**	**96 216 334**	**3 165 056 893**	**85%**

* W odniesieniu do EFRR: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, szczególna alokacja dla najbardziej oddalonych i słabo zaludnionych regionów północnych. W odniesieniu do EFS+: regiony słabiej rozwinięte, w okresie przejściowym, lepiej rozwinięte i, w stosownych przypadkach, dodatkowa alokacja dla regionów najbardziej oddalonych. W odniesieniu do Funduszu Spójności: nie dotyczy. W przypadku pomocy technicznej zastosowanie kategorii regionu zależy od wyboru funduszu.

** Należy wskazać łączne zasoby FST, w tym wsparcie uzupełniające przesunięte z EFRR i EFS+. W tabeli nie podaje się kwot na podstawie art. 7 rozporządzenia w sprawie FST. W przypadku pomocy technicznej finansowanej z FST zasoby FST należy podzielić na zasoby związane z art. 3 i zasoby związane z art. 4. W odniesieniu do art. 4 FST nie ma żadnej kwoty elastyczności.

4. Warunki podstawowe

Tabela 12: Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	*Tak/~~Nie~~*	Aktualna analiza wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją;	*T/~~N~~*	**RSI WM 2030** (2021) **OECD** (2019) **Platformy specjalizacyjne (PS)** (2020-2023), **redukcja PS** (2024) https://www.malopolska.pl/biznes/innowacje/inteligentne-specjalizacje-regionu/model-platform-specjalizacyjnych **Analizy specjalistyczne** (na bieżąco) **Analiza IOB** (2021) **Analiza Przemysł 4.0** (2021)	• Wyzwania dot. upowszechniania innowacyjności opisane w układzie Młp. inteligentnych specjalizacji (MIS), w rozdz. 6 przyjętej przez ZWM w 2021 r. **RSI WM 2030**. Ustalenia analityczne powiązane są w logicznym ciągu z diagnozą MIS (rozdz. 5). Uzupełniająca analiza uwarunkowań dla cyfryzacji w formule TOWS (zał. 1) • Wyzwania w zakresie dyfuzji innowacyjności w Młp. w gronie start-upów, MŚP i wschodzących branż zidentyfikowane w 2019 r. wspólnie z **OECD** • Identyfikacja barier, wąskich gardeł oraz szans prowadzona cyklicznie (od 2020 w formule pilotażu a od 2025 we wszystkich MIS zredukowanych z 7 do 4), oddzielnie dla każdej MIS, w panelowych badaniach z interesariuszami **PS**, będących docelowym instytucjonalnym zapleczem PPO • **Analizy specjalistyczne,** w zakresie barier oraz potrzeb rozwojowych uczestników PPO oraz w transferze i dyfuzji innowacji, prowadzone na bieżąco (w gronie **IOB** oraz firm w obliczu wyzwań **P4.0,** badanie **sieci instytucjonalnej** interesariuszy PPO oraz analiza **wąskich reg. gardeł innowacyjności)**

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Badanie sieci (2022) https://www.malopolska.pl/publikacje/gospodarka/badanie-instytucjonalnej-sieci-wspolpracy-w-ramach-malopolskich-inteligentnych-specjalizacji **Analiza Analiza wąskich gardeł** (2024) https://www.malopolska.pl/_userfiles/uploads/RG-X/Waskie%20gardla%20innowacyjnosci%20w%20Malopolsce%20-%20J.%20Fugas.pdf	
				Istnienie właściwej regionalnej lub krajowej instytucji lub podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie strategią inteligentnej specjalizacji;	*T/~~N~~*	**RSI WM 2030** (2021) **Zespoły: ds. Zarządzania Inteligentnymi Specjalizacjami (SG.VI) i ds. Rozwoju Innowacyjności (SG.VII)** https://bip.malopolska.pl/umwm,a,2523330,zarzadzenie-nr-922024-marszalka-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-2-wrzesnia-2024-roku-w-sprawie-podz.html	• Konfiguracja instytucjonalna i zależności między podmiotami odpowiedzialnymi za zarządzanie RIS3 opisane w rozdz. 8 i 9 • Podmiotem odpowiedzialnym za zarządzanie polityką innowacyjną regionu, w tym wdrażanie RIS3, jest ZWM • Zarządzaniu RIS3 dedykowane są dwa Zespoły: **ds. Zarządzania Inteligentnymi Specjalizacjami oraz ds. Rozwoju Innowacyjności;** Zespół SG.VI m.in. koordynuje operacyjnie przygotowanie, aktualizację, monitorowanie i ewaluacje RIS3 i jej wdrażanie, Zespół SG.VII m.in. podejmuje działania pobudzające współpracę międzynarodową przemysłu w obszarach inteligentnych specjalizacji, animację i decentralizację procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO). Zarządzanie RIS3 wspiera **Małopolska Rada Innowacji** – gremium opiniodawczo-doradcze dla ZWM w zakresie polityki innowacyjnej oraz **Małopolska Rada Gospodarcza, Małopolska Rada**

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Małopolska Rada Innowacji https://www.malopolska.pl/samorzad/rady/malopolska-rada-innowacji	**ds. Społeczeństwa Informacyjnego**, **Małopolska Regionalna Rada ds. Przemysłu Przyszłości**, **Komisja Wspólna Samorządów Gospodarczych i Terytorialnych Małopolski**
				Narzędzia monitorowania i ewaluacji w celu pomiaru realizacji celów strategii;	*T/~~N~~*	**RSI WM 2030** (2021) **Ewaluacja wdrażania RIS3** (2019) **MORR**	• System monitoringu i ewaluacji szczegółowo opisany w rozdz. 8 RIS3. Zespala on monitoring RIS3 z prowadzeniem PPO • Cykliczny monitoring zaplanowany jest na trzech poziomach: monitorowanie MIS (kwartalne aktualizacje), monitorowanie celów RIS3 (corocznie), monitorowanie innowacyjności (co ok. 3 lata) • W zakresie ewaluacji RIS3 przewidywane są oceny: średniookresowa i końcowa – jak również bieżące działania ewaluacyjne określane ad hoc w zależności od potrzeb. • Wiedza wykorzystywana do monitorowania RIS3 odzwierciedla logikę łańcuchów wartości w celu scharakteryzowania i zarządzania dziedzinami specjalizacji oraz obejmuje analizę działalności, zasobów i danych interesariuszy oraz partnerów. • Jednostka zarządzająca RIS3 prowadzi współpracę z: **Małopolskim Obserwatorium Rozwoju Regionalnego (MORR)**, Wojewódzkim Urzędem Pracy, Małopolskim Centrum Przedsiębiorczości, polegającą na wymianie danych analitycznych i wzajemnym konsultowaniu planów badawczych w poszukiwaniu obszarów synergii
				Funkcjonowanie współpracy z zainteresowanymi	*T/~~N~~*	**RSI WM 2030** (2021)	• Regionalne rozumienie i sposób realizacji PPO opisane w rozdz. 8 • Uszczegółowienie opisu regionalnych inteligentnych specjalizacji określonych (2023 r.)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				stronami („proces przedsiębiorczego odkrywania”)		**Platformy specjalizacyjne (PS)** (2020-2023), **redukcja PS** (2024) **Założenia i model procesu przedsiębiorczego odkrywania na potrzeby wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Małopolska 2030 (2024)** **https://www.malopolska.pl/_userfiles/uploads/RG-X/badania%20i%20analizy/platformy%20MIS%20(do%20publikacji).pdf** **Działania uzupełniające i**	• Interesariusze uczestniczą i współpracują aktywnie i stale w inkluzywnym procesie PPO poprzez różne rady doradcze, a także (wcześniej) grupy robocze, przechodząc w perspektywie krótkoterminowej na podejście oparte o platformy oraz są włączani w szersze procesy dotyczące RIS3, takie jak monitorowanie i ewaluacja • Instytucjonalnym zapleczem PPO są tzw. **platformy specjalizacyjne**, mające charakter zdecentralizowany, zarządzane przez operatorów i animatorów zewnętrznych • Koncepcja PPO przetestowana na specjalizacjach – Life Science (2020-2024) i Energia Zrównoważona (2023). W 2024 r., ze względu na potrzebę dostosowania modelu do bieżącej rzeczywistości gospodarczej, wyłoniono nowy model PS. Cztery PS, grupujące siedem inteligentnych specjalizacji, rozpoczną działanie w 2025 r. • PPO wspierane przez działania, takie jak Małopolski Festiwal Innowacji, Innowacyjne Safari, Małopolska na Targach Innowacji czy działania w ramach Inicjatywy Awangarda, BERRY+

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						upowszechnianie MIS	
				Działania mające na celu poprawę krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji, w stosownych przypadkach	*T/~~N~~*	**Projekt SPIN Baza Małopolska Nauka** **Inicjatywa Awangarda** **Małopolska Rada Innowacji** **Platformy specjalizacyjne**	• **projekt SPIN,** w ramach którego funkcjonuje **Baza Małopolska Nauka** oraz 4 Centra Transferu Wiedzy • uruchomienie naborów w ramach cs 1(i) **Rozwiązanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystanie zaawansowanych technologii** • udział w partnerstwie międzynarodowym **Inicjatywa Awangarda,** stymulującym innowacje przemysłowe poprzez budowanie łańcuchów wartości • organizowanie posiedzeń **Małopolskiej Rady Innowacji** • status **Doliny Innowacji** w obszarze zdrowie cyfrowe (dostęp do najnowszych technologii oraz możliwość uczestniczenia w międzynarodowych projektach badawczo-rozwojowych). • w nowym modelu PPO, opartym o cztery **platformy specjalizacyjne** od interesariuszy oczekiwane jest przekładanie własnych interesów na dopracowane, spójne i akceptowalne z punktu widzenia schematów wdrożeniowych, koncepcje agend badawczych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						(PS) (2020-2023), **redukcja PS** (2024)	
				(w stosownych przypadkach), Działania wspierające transformację przemysłową	*T/~~N~~*	**SRWM** (2020) **RSI WM 2030** (2021) **Badanie potrzeb i gotowości Małopolskich MŚP do adaptacji rozwiązań adekwatnych do modelu tzw. Przemysłu 4.0** **terytorialny plan sprawiedliwej transformacji województwa śląskiego (w tym komponent dotyczący**	• Wyzwania dla **Przemysłu 4.0** diagnozowane w SRWM 2030: transformacja do Przemysłu 4.0 to jedna z szans rozwojowych małopolskich firm • **Sektorowe wyzwania związane z transformacją przemysłową**: diagnoza w dziedzinach MIS ujęta w RIS3 • **Podniesienie poziomu technologii** jednym z celów RIS3 – obszar interwencji: innowacyjność i transformacja przemysłowa przedsiębiorstw • Zmiana technologiczna przeanalizowana w **„Badaniu potrzeb i gotowości małopolskich MŚP do adaptacji rozwiązań adekwatnych do modelu tzw. Przemysłu 4.0”** • Wyzwania dla rynku pracy w badaniu MORR **„Małopolskie przedsiębiorstwa w dobie rewolucji technologicznej: automatyzacja i robotyzacja a zatrudnienie”** • **Gospodarka niskoemisyjna:** analizy w ramach terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji dla Małopolski Zachodniej. Program FEM 21-27 w osi dedykowanej FST jest realizowany zgodnie z odpowiednimi celami **terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji województwa śląskiego** (z komponentem dedykowanym **sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej**)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Małopolski Zachodniej)	
				Środki służące zacieśnieniu współpracy z partnerami spoza danego państwa członkowskiego w obszarach priorytetowych wspieranych w ramach strategii inteligentnej specjalizacji.	*T/~~N~~*	**RSI WM 2030** (2021) **Digital Dragons, LS Open Space** **Inicjatywa Awangarda Piloty IA Pilot Wodorowy** **European Hydrogen Week** **Cross Cutting Call**	• RIS3 zawiera analizę szans i potencjału ISM pod kątem **integracji z globalnymi łańcuchami wartości** tj. konkurencyjności, perspektyw rozwoju, internacjonalizacji, w tym w B+R • Władze regionu aktywnie zachęcają uczestników ekosystemu innowacji do większego **zaangażowania w projekty międzynarodowe** • Działania na rzecz współpracy międzyregionalnej wynikają z celów RIS3: wymiar międzynarodowy to jedna z zasad tworzenia instrumentów wsparcia • RIS3 postuluje aktywny udział w inicjatywach: **Digital Dragons, Life Science Open Space** • Region jest jednym z założycieli i partnerem **Inicjatywy Awangarda -** jest m.in. współkoordynatorem pilota wodorowego Hydrogen; złożono aplikację do konkursu I3 przez interesariuszy z Małopolski, Słowenii i Włoch • zorganizowano stoisko Małopolski podczas EU H2 Week • z pilotem ADMA zrealizowano projekt Strengthening Hydrogen Ecosystem through Cross-Regional Collaboration and Innovation • Region jest członkiem **partnerstwa Berry+** (Platforma S3 – modernizacja przemysłowa) i **Stowarzyszenia NEREUS** (technologie kosmiczne)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Partnerstwo Berry+ **Stowarzyszenie NEREUS**	
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	Zrównoważona, inteligentna i intermodalna mobilność odporna na zmianę klimatu na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, obejmująca lepszy dostęp do sieci TEN-T i mobilności transgranicznej	*Tak/~~Nie~~*	1. zawiera ocenę ekonomiczną planowanych inwestycji, opartą na analizie zapotrzebowania i modelach przepływów transportowych, które powinny uwzględniać spodziewany wpływ otwarcia rynków usług kolejowych;	*T/~~N~~*	**Regionalny Plan Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku (przyjęty przez Zarząd Województwa Małopolskiego w dniu 2 kwietnia 2024 r.)** **https://www.malopolska.pl/pub**	Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. Plan został opracowany z wykorzystaniem modelu ruchu uwzględniającego transport indywidualny i transport publiczny. Analizy zostały wykonane dla stanu istniejącego oraz dla horyzontu czasowego przypadającego na rok 2030. Analizowano kilka możliwych scenariuszy rozwoju systemu transportowego. Określono szacunkowy koszt planowanych inwestycji transportowych oraz koszty utrzymania infrastruktury i przewozów dla horyzontu na rok 2030.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				2. jest spójne z elementami zintegrowanego krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu dotyczącymi transportu;	~~TAK~~	**likacje/transport/strategia-rozwoju-transportu-w-wojewodztwie-malopolskim-na-lata-20102030**	Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. Dokument zawiera prognozę emisji zanieczyszczeń powietrza (w tym CO2) i negatywnego oddziaływania transportu na klimat i środowisko. Wskazano inwestycje i działania prowadzące do redukcji gazów cieplarnianych i ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko, z uwzględnieniem działań dotyczących ruchu rowerów jak również elektromobilności i paliw alternatywnych. Wskazano podatność na zmiany klimatyczne poszczególnych środków transportu. Cel główny oraz cele szczegółowe RPTWM odnoszą się do zmniejszenia negatywnego oddziaływania transportu na środowisko.
				3. obejmuje inwestycje w korytarze sieci bazowej TEN-T zgodnie z definicją w rozporządzeniu w sprawie CEF, zgodnie z odpowiednimi planami prac dotyczącymi	~~TAK~~		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. W dokumencie uwzględniono wszystkie planowane inwestycje w korytarzach sieci bazowej TENT w zakresie inwestycji drogowych i kolejowych.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				korytarzy sieci bazowej TEN-T;			
				4. w przypadku inwestycji poza korytarzami sieci bazowej TEN-T, w tym na odcinkach transgranicznych, zapewnia komplementarność przez zapewnienie wystarczającego rozwoju połączeń sieci miejskich, regionów i lokalnych społeczności z siecią bazową TEN-T i jej węzłami;	*TAK*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. W dokumencie uwzględniono wszystkie planowane inwestycje w korytarzach sieci kompleksowej TEN-T. Wskazano kierunki w zakresie zwiększenia dostępności do bazowej sieci TEN-T, w tym jej węzłów oraz kluczowych ośrodków w województwie. Uwzględniono zarówno inwestycje drogowe jak i kolejowe.
				5. zapewnia interoperacyjność sieci kolejowej oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia sprawozdanie z wdrażania europejskiego systemu	*TAK*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. Dokument uwzględnia działania związane z wdrażaniem systemu ERTMS zapewniającego interoperacyjność sieci kolejowej.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				zarządzania ruchem kolejowym (ERTMS) zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2017/6**1**;			
				6. wspiera multimodalność, określając potrzeby w zakresie transportu multimodalnego lub przeładunkowego oraz terminali pasażerskich;	*T~~/~~N*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. W dokumencie określono obecny stan w zakresie multimodalności związanej ruchem pasażerskim i towarowym. Wskazano kierunki działań związane z realizacją węzłów przesiadkowych oraz terminali przeładunkowych.
				7.obejmuje środki istotne z punktu widzenia planowania infrastruktury, mające na celu promowanie paliw alternatywnych zgodnie z odpowiednimi krajowymi ramami polityki;	*T~~/~~N*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. W dokumencie zdiagnozowano obecny stan rozwoju elektromobilności i paliw alternatywnych. Wskazano obszary wymagające interwencji.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Wskazano działania związane z rozwojem infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych (w tym rowerów), zakupem pojazdów zeroemisyjnych, wprowadzaniem Stref Czystego Transportu.
				8. przedstawia rezultaty oceny ryzyk dla bezpieczeństwa ruchu drogowego zgodnie z istniejącymi krajowymi strategiami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wraz z mapowaniem dróg i odcinków narażonych na takie ryzyka oraz ustaleniem związanych z tym priorytetów inwestycyjnych;	*TAK*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. Dokument zawiera analizę zdarzeń drogowych na obszarze Małopolski wraz z ich zobrazowaniem na mapie. Wskazano działania mające na celu ograniczenie liczby zdarzeń drogowych, ze szczególnym uwzględnieniem niechronionych uczestników ruchu drogowego.
				9. dostarcza informacji na temat zasobów finansowania odpowiadających planowanym inwestycjom, koniecznych do pokrycia kosztów operacyjnych i	*TAK*		Kryterium warunku zostało spełnione poprzez przyjęcie Regionalnego Planu Transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021-2027 z perspektywą do 2030 roku. W dokumencie określono szacunkowe koszty inwestycji (w tym zakupu taboru) i utrzymania infrastruktury i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego	Kryteria	Spełnienie kryteriów	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
				kosztów utrzymania istniejącej i planowanej infrastruktury.			przewozów. Wskazano główne źródła finansowania planowanych działań.

Tabela 13: Warunki podstawowe wypełniane z poziomu krajowego:

Warunek podstawowy	Fundusz	Wybrany cel szczegółowy (nie dotyczy EFMRA)	Podsumowanie oceny	Uzasadnienie do programów z podziałem na kryteria
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFRR FS EFS+ EFMRA FST FAM, IZGW FBW	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	**Spełniony** Warunek spełniony poprzez Ustawę z dnia 11 września 2019 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz.U. 2019 poz. 2019) oraz Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 grudnia 2016 r. w sprawie informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania (Dz. U. 2016 poz. 2038). Zgodnie z Art. 83 i 84 dyrektywy 2014/24/UE oraz art. 99 i 100 dyrektywy 2014/25/UE) Urząd Zamówień Publicznych (UZP) przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z bazy TED (Tenders Electronic Daily będącej „Suplementem do Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej") oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP. UZP ma dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej łącznie z danymi dotyczącymi finalnej ceny po wykonaniu zamówienia. W przypadku podejrzenia zmowy przetargowej,	**Link do ustawy:** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf** **Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych:** **https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych** **Kryterium 1.** Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z Platformy e-Zamówienia, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP**.** **Kryterium 2.** UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP **Kryteria 3** Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania sytemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP. **Kryterium 4.** UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.

			UZP przekazuje informację w tym zakresie do UOKiK, z którym na podstawie odrębnego porozumienia realizowana jest współpraca obu instytucji i wymiana informacji. **Link do ustawy:** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf**	**Kryterium 5.**W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postepowaniu mogło dojść do zmowy przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKIK. Pomiędzy UZP i UOKIK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKIK w przypadku podejrzenia zmowy przetargowej.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFRR FS EFS+ EFMRA FST Nie dotyczy FAM, IZGW i FBW	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	**Spełniony** Spełnienie warunku zapewnia ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 362) Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów w zakresie pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK (a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi). Zgodnie z ww. ustawą, Prezes UOKiK opiniuje projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym projekty finansowane w ramach środków	**(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów")** **Link do ustawy:** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf** **Kryterium 1.** Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczane, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji" lub „w upadłości". **Kryterium 2.** Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes

			strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przez Komisją oraz monitoruje pomoc publiczną udzielaną przedsiębiorcom. Ustawa reguluje także obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej polskim przedsiębiorcom, tj.: gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji związanych z pomocą publiczną. **Link do ustawy : http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf**	UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywana informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFiPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFRR FS EFS+ EFMRA FST FAM IZGW FBW	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	**Spełniony** W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów operacyjnych w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje monitorowanie, przygotowanie i zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach wskazanych 8 funduszy. Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w zakresie programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednich Rzecznika Funduszy). Właściwa instytucja	**Kryterium 1. Spełnione** **W celu spełnienia warunku opracowano dokument pn. samoocena spełnienia warunku: skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce, który zawiera m.in. jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje wszystkie etapy realizacji programu i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy objętych rozporządzeniem ogólnym (rozporządzenie PE i Rady nr 1060/2021 z dnia 24 czerwca 2021 r.).** **Uzasadnienie:** Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP na każdym etapie wdrażania programu, w tym od złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Procedury dotyczące podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP są w niej również uregulowane. Ponadto, dokument „samoocena…" opisuje system ochrony praw umocowanych w KPP w kontekście funduszy unijnych oraz obowiązki spoczywające na beneficjencie i na instytucjach. **Kryterium 2 Spełnione**

			dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPP w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną zbiorczą informację o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP, w celu rozpatrzenia przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków.	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie wszystkich 8 programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP), wspomnianą w kontekście kryterium 1. Procedura obejmuje również zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP. **Uzasadnienie:** Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE [12]	EFRR FS EFS+ EFMRA FST FAM IZGW FBW	Warunek mający zastosowanie do wszystkich celów szczegółowych	**Spełniony** Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjętej Uchwałą nr 27 Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2021 r. oraz przyjętą w dniu 7.06.2022 r. Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Strategia rozwoju usług społecznych zakłada realizację procesu deinstytucjonalizacji, czyli przechodzenia od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Usługi społeczne będą koncentrować się na rodzinie i dzieciach, seniorach, osobach z niepełnosprawnościami	**(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów")** **Link do dokumentu:** https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2021/218/M2021000021801.pdf https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf **Kryterium 1 Spełnione** Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie. Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób. z

[12] Decyzja Rady 2010/48/WE z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L z 23.1.2010, s. 35).

			oraz osobach z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie bezdomności. W ramach zapewnienia wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami zaplanowano działania z zakresu wspierania niezależności i zaplanowano wdrożenie systemowej usługi mieszkalnictwa wspomaganego (Cel szczegółowy nr 3). Rozwijane będą mieszkania wspomagane z koszykiem zróżnicowanych usług oraz będą podejmowane działania z zakresu rozwoju i upowszechniania Centrów Opiekuńczo-Mieszkalnych. **Link do dokumentu:** https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2021/218/M2021000021801.pdf https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf W zakresie zgodności przygotowania i wdrażania programów współfinansowanych w ramach 8 funduszy z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (KPON), w tym zgłaszania komitetowi monitorującemu przypadków niezgodności operacji wspieranych przez fundusze z KPON, przyjęto jednolitą procedurę na poziomie umowy partnerstwa oraz dla każdego z programów. Procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPON zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie jak i w trakcie realizacji	niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwia zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN. **Kryterium 2 Spełnione** Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu, (3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON, (4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności, (5) realizacji działań informacyjnych/świadomościowych związanych z przestrzeganiem KPON, (6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działań z KPON. **Kryterium 3 Spełnione**

			projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPON zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w zakresie programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednich Rzecznika Funduszy). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności w celu zweryfikowania stanu faktycznego i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. W przypadku potwierdzenia naruszenia artykułów KPON w zależności od charakteru sprawy właściwa instytucja przekazuje zgłoszenie naruszenia do odpowiednich służb, tj. RPO, PIP, Rzecznika Praw Pacjenta lub/i właściwych organów ścigania. IZ Programu przygotowuje roczną zbiorczą informację o wszystkich zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPON, w celu rozpatrzenia i akceptacji przez KM Programu oraz prowadzi w politykę informacyjną w ww. obszarze. KM podejmuje decyzję o podjęciu właściwych działań zaradczych w odniesieniu do zgłoszonych przypadków..	Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działań z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON. KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń, czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.
1.1.Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnej specjalizacji	EFRR	Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie	**Spełniony** **Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych.** Spełnieniem warunku są mechanizmy wskazane w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju w celu dot. trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość	**(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 1)** **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** **https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju** **Strategia Produktywności (projekt) - Ministerstwo Rozwoju i Technologii**

		zaawansowanych technologii Rozwijanie umiejętności w zakresie inteligentnej specjalizacji, transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości	organizacyjną, a także w projekcie Strategii Produktywności 2030 oraz Krajowej Inteligentnej Specjalizacji (KIS) i Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach (RIS) z uwzględnieniem procesu przedsiębiorczego odkrywania jako kluczowego elementu koncepcji inteligentnej specjalizacji. Minister wł. ds. gospodarki odpowiada za: opracowanie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluację oraz koordynację i monitorowanie KIS i RIS. Jako element ciągłego procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz monitorowania inteligentnych specjalizacji prowadzone są prace związane z aktualizacją dokumentu kierunkowego KIS, kontynuowane są prace związane z rozbudową i zasilaniem danymi narzędzia interaktywnego do monitorowania krajowych i regionalnych inteligentnych specjalizacji oraz dedykowanej strony internetowej smart.gov.pl, a także przeprowadzane są analizy m.in. dot. zasobów i potencjału technologicznego w jednostkach naukowych , identyfikacji trendów rozwojowych w obszarze technologii, wypracowania metodologii przełożenia klasyfikacji kodów PKD na KIS oraz opracowania metodologii w zakresie map drogowych w obszarach KIS. Za najważniejsze transformacje które musi skutecznie przejść polska gospodarka uznano: budowę gospodarki o obiegu zamkniętym, rozwój przemysłu 4.0,	**https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/konsultacje-publiczne-projektu-strategii-produktywnosci-2031** **Strategia Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2019-2024 – Ministerstwo Cyfryzacji** **https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/strategia-cyberbezpieczenstwa-rzeczypospolitej-polskiej-na-lata-2019-2024** **Raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju – OECD Economic Survey Poland z 2018 r., którego tematem przewodnim było wzmocnienie innowacyjności w Polsce - OECD** **https://www.oecd-ilibrary.org/economics/oecd-economic-surveys-poland-2018_eco_surveys-pol-2018-en** **oraz z 2023 r., poświęconego w głównej mierze transformacji cyfrowej** **https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/6fc99a4b-en.pdf?expires=1727721058&id=id&accname=guest&checksum=A63727B127B200DEFF10BE2C66C0B810** **Smart Industry Polska 2016-2021Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.siemens.com/pl/pl/o-firmie/raporty-siemens/raporty.html** **Analizy dot. digitalizacji i przemysłu 4.0 będące podstawą działań FPPP - Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości** **https://przemyslprzyszlosci.gov.pl/baza-wiedzy/biblioteka-4-0/** **Analizy wskazujące bariery i potrzeby przedsiębiorstw w zakresie rozwoju innowacji i transformacji cyfrowej zlecane przez MRiT – Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **Smart.gov.pl** **Kryterium 1. Spełnione poprzez:** • Wyzwania w zakresie rozwoju innowacyjności zidentyfikowano w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (w ramach opisu celu dotyczącego trwałego wzrostu gospodarczego opartego coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną), a także w projekcie Strategii Produktywności

			cyfryzację przedsiębiorstw i gospodarkę neutralną klimatycznie. W każdym z ww. obszarów podejmowanych jest szereg działań opisanych odpowiednio m.in. w SOR, Mapie GOZ, Polityce Przemysłowej Polski, ustawie o Fundacji Platforma Przemysłu Przyszłości, programach Mój Prąd i Czyste Powietrze, koncepcji procesu standaryzacji Hubów Innowacji Cyfrowych, Polityce SI, Polityce Danych, koncepcji Szkoły Głównej Kompetencji Cyfrowych oraz Strategii Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie. Ponadto w celu spełnienia warunku promowana jest współpraca międzyregionalna i ponadnarodowa w obszarach inteligentnych specjalizacji (np. Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020, Innovoucher, TravelGrants, projekty Grupy Wyszehradzkiej, TeamNet, bilateralne projekty akceleracyjne), a także internacjonalizacja polskich firm np.: Umiędzynarodowienie Krajowych Klastrów Kluczowych, Brand, Go to Brand, Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty.	• Bieżąca identyfikacja i analiza barier odbywa się w ramach posiedzeń Rady ds. Innowacyjności. • Analizy specjalistyczne prowadzone są także w zakresie barier oraz potrzeb rozwojowych różnych podmiotów uczestniczących w procesie przedsiębiorczego odkrywania oraz w transferze i dyfuzji innowacji (np. resortów i agencji wykonawczych, Grup Roboczych ds. Krajowych Inteligentnych Specjalizacji, ośrodków innowacji, DIH) oraz analizy barier dotyczących poszczególnych zagadnień tematycznych jak np. transformacji cyfrowej • Analiza barier przeprowadzana jest także na poziomie regionalnym w celu uwzględnienia rozwiązań w działaniach podejmowanych na poziomie krajowym m.in. we współpracy z Urzędami Marszałkowskimi **(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 2)** **Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Kryterium 2. Spełnione poprzez:** • Minister wł. ds. gospodarki posiada kompetencje w zakresie zadań dot. inteligentnej specjalizacji: tworzenie koncepcji, wdrażanie, proces przedsiębiorczego odkrywania, monitorowanie, ewaluacja • Minister wł. ds. gospodarki koordynuje i monitoruje krajowe i regionalne inteligentne specjalizacje oraz inicjuje współpracę zagraniczna w tym zakresie • Prowadzenie przez Ministra wł. ds. gospodarki polityki innowacyjnej, technologicznej i przemysłowej, m.in. koordynacja prac Rady ds. Innowacyjności (program Start In Poland, koordynacja Rady Centrum Łukasiewicz, aprobata sprawozdań, strategii, kierunków / planów działalności Sieci Badawczej Łukasiewicz, ulga na B+R, ulga IP Box, ulga na prototyp i robotyzację, Akademia Menadżera Innowacji, Reforma nauki –Konstytucja dla nauki , doktoraty wdrożeniowe, testy i pilotaże instrumentów w projekcie Inno_LAB, Mapa GOZ), wskazywanie

				kluczowych technologii dla rozwoju społ.-gosp. kraju oraz tworzenie technologicznych map drogowych i planów rozwoju technologii • Wskazanie przez RM Ministra wł. ds. gospodarki do koordynowania KIS w dokumencie Krajowa Inteligentna Specjalizacja przez RM **(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów"- kryterium 3)** **Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Strona internetowa dot. KIS - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Narzędzie informatyczne SmartRadar - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://mpit-smartradar.avility.pl/** **Ewaluacja ex-ante i mid-term projektu pozakonkursowego - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości** **(w publikacji)** **Ewaluacja wsparcia w ramach PO IR w zakresie krajowych inteligentnych specjalizacji - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** **https://www.ewaluacja.gov.pl/strony/badania-i-analizy/wyniki-badan-ewaluacyjnych/badania-ewaluacyjne/ewaluacja-wsparcia-w-ramach-po-ir-w-zakresie-krajowych-inteligentnych-specjalizacji/** **Kryterium 3. Spełnione poprzez:** • Stały monitoring inteligentnych specjalizacji w oparciu o dane z realizacji krajowych i regionalnych programów operacyjnych, Horyzont2020/Europa, w tym z uwzględnieniem listy wskaźników wspólnych i listy wskaźników kluczowych, którego efektem jest informacja zarządcza m.in. o zgłaszanych i pozytywnie ocenionych projektach z poszczególnych KIS, o

				wskaźniku sukcesu oraz o zainteresowaniu poszczególnymi specjalizacjami • Wykorzystanie narzędzia informatycznego Smart Radar agregującego dane dot. inteligentnych specjalizacji • Prowadzenie monitoringu realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (wskazujący na stopień osiągania celów S3 jakim jest wzrost innowacyjności) oraz Strategii Produktywności (w zakresie polityki technologicznej) • Działalność Grup Roboczych ds. KIS, Grupy Konsultacyjnej ds. KIS, wywiady z przedsiębiorcami, spotkania grup focusowych B-Labs, S-Labs, , ewaluacja projektu Monitoring KIS, ewaluacje i analizy tematyczne wykonywane przez PARP oraz Ministra wł. ds. gospodarki w ramach projektu Monitoring KIS **(tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 4)** **Dokument Krajowa Inteligentna Specjalizacja- Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Regulamin Grup Roboczych ds. krajowej inteligentnej specjalizacji z dnia 26 kwietnia 2024 r.- Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Analizy w zakresie identyfikacji trendów rozwojowych, potrzeb i barier rozwojowych w zakresie rozwoju branż i technologii m.in. analizy branżowe, analizy foresight, Business Technology Roadmaps - Ministerstwo Rozwoju I Technologii/ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości** **https://smart.gov.pl** **Kryterium 4. Spełnione poprzez:** • Zapewnienie ciągłości prac Grup Roboczych ds. KIS z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw, jednostek naukowych, instytucji otoczenia biznesu, administracji publicznej oraz organizacji pozarządowych,

				skutkujące zmianami na liście i w opisach KIS w związku z analizą trendów rozwojowych, identyfikacją barier w realizacji inwestycji w określonych obszarach B+R • Funkcjonowanie Grupy Konsultacyjnej ds. KIS składającej się z przedstawicieli administracji centralnej i samorządowej oraz Prezydiów GR. ds. KIS, zajmujących się polityką innowacyjną i technologiczną oraz inteligentnymi specjalizacjami na poziomie krajowym i regionalnym • Ciągła organizacja wywiadów z przedsiębiorcami i spotkań fokusowych (B-Labs, S-Labs) z udziałem przedstawicieli przedsiębiorstw i jednostek naukowych, stanowiących element procesu przedsiębiorczego odkrywania • Planowane uruchomienie dedykowanych konkursów w ramach Ścieżki SMART FENG **tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 5)** **Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie utworzenia Rady ds. Innowacyjności - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20160000063/O/M20160063.pdf** **Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw określających warunki prowadzenia działalności innowacyjnej - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20160001933/T/D20161933L.pdf** **Ustawa z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej -Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170002201/T/D20172201L.pdf**

				Program Ministra na lata 2019 – 2021 Przemysł 4.0 - ustanowiony na podstawie art. 21a ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2018 r. poz. 141, z późn. zm.) - Ministerstwo Rozwoju i Technologii **https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/przemysl-4-0** **Ustawa z dnia 18 marca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce - Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180001668/T/D20181668L.pdf** **Ustawa z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190000534/T/D20190534L.pdf** **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** **https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju** **Strategia Produktywności (projekt) - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/strategia-produktywnosci-2031** **Krajowe Klastry Kluczowe – lista, konkurs na KKK - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj/lista-kkk** **Kierunki rozwoju polityki klastrowej po 2020 r.- Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/krajowe-klastry-kluczowe**

				Konkurs dot. rozwoju potencjału koordynatorów KKK - Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości **https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/rozwoj-potencjalu-koordynatorow-krajowych-klastrow-kluczowych** **Analiza potencjału Ośrodków Innowacji akredytowanych przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii do świadczenia usług w zakresie Industry 4.0 - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/raporty-dotyczace-instytucji-otoczenia-biznesu** **Analiza potencjału ośrodków innowacji i ich wpływu na realizację założeń (koncepcji) inteligentnych specjalizacji w Polsce - Ministerstwo Rozwoju i Technologii/Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/raporty-dotyczace-instytucji-otoczenia-biznesu** **Dokument Krajowa Inteligenta Specjalizacja - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://smart.gov.pl** **Kryterium 5.** **Spełnione poprzez:** • Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych sprzyjających podejmowaniu i prowadzeniu działalności innowacyjnej, m.in. ustawy o innowacyjności, Konstytucja dla Biznesu, Ulga podatkowa na prace B+R, Prosta spółka akcyjna, Mały ZUS, Ulga podatkowa IP Box, ulga podatkowa na robotyzację, ulga podatkowa na prototyp, ustawa o Fundacji Platformy Przemysłu Przyszłości, zniesienie podwójnego opodatkowania funduszy VC • Przyjęcie rozwiązań legislacyjnych umożliwiających reformę nauki - mi.in. ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, utworzenie Sieci badawczej Łukasiewicz (reforma instytutów badawczych)

				• Działania koordynacyjne, zmierzające do zapewnienia synergii polityk na poziomie krajowym i regionalnym w ramach Rady ds. Innowacyjności **tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 6)** **Fundacja Platforma Przemysłu Przyszłości** **www.fppp.gov.pl, http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20190000229** **Mapa drogowa transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/rada-ministrow-przyjela-projekt-mapy-drogowej-goz** **https://www.gov.pl/web/ncbr/kpo-goz** **https://kpo.parp.gov.pl/component/content/article/86924:uzyskaj-dofinansowanie-na-rozwoj-ekoinnowacyjnosci-w-swoim-biznesie-parp-wspiera-inwestycje-w-goz** **Standaryzacja Hubów Innowacji Cyfrowych - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj/mpit-oglasza-konkurs-dla-hubow-innowacji-cyfrowych** **Narodowy Plan Szerokopasmowy - Kancelaria Premiera Rady Ministrów** **https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/narodowy-plan-szerokopasmowy---zaktualizowany** **Polityka SI - Ministerstwo Cyfryzacji** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20210000023** **Program Otwierania Danych na lata 2021-2027 - Ministerstwo Cyfryzacji** **https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/otwarte-dane-publiczne** **Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie - Ministerstwo Klimatu i Środowiska**

				Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 - Ministerstwo Klimatu i Środowiska **https://www.gov.pl/web/klimat/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu** **Moj prąd, Czyste powietrze - Ministerstwo Klimatu i Środowiska/Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** **https://mojprad.gov.pl/, http://www.czystepowietrze.gov.pl/** **Plan Rozwoju Elektromobilności - Ministerstwo Aktywów Państwowych** **https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/elektromobilnosc-w-polsce** **Mapa drogowa GOZ - Ministerstwo Rozwoju i Technologii** **https://www.gov.pl/web/rozwoj-praca-technologia/rada-ministrow-przyjela-projekt-mapy-drogowej-goz** **Kryterium 6.** **Spełnione poprzez:** **Transformację w kierunku:** • gospodarki o obiegu zamkniętym: wdrożenie Mapy drogowej GOZ, prace KIS ds. GOZ, działania dot. rozszerzonej odpowiedzialności producenta oraz śladu środowiskowego i ekoprojektowania, gospodarowanie surowcami, GreenTech JST, działania w KPO Inwestycje we wdrażanie technologii środowiskowych, w tym związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym, reforma KPO dot. tworzenia ram dla rynku surowców wtórnych, Kredyt ekologiczny • przemysłu 4.0 oraz transformacja cyfrowa: FPPP - standaryzacja i integracja działań szkoleniowo-doradczych, Ulga podatkowa na robotyzację, tworzenie DIH i standaryzacja usług, EDIH), Komitet techniczny ds. sztucznej inteligencji, Polityka dla rozwoju Sztucznej Inteligencji w Polsce do 2020 r., Projekt ustawy o systemach sztucznej inteligencji, Doktorat wdrożeniowy, Projekt AI4Youth, AI Tech, Polityka danych, Program Otwierania Danych (2021–2027), Narodowy Plan Szerokopasmowy

				• gospodarki neutralnej klimatycznie: Strategia Transformacji do Gospodarki Neutralnej Klimatycznie, KPEiK 2021-2030, Program Czyste Powietrze i Program Mój Prąd, Plan Rozwoju Elektromobilności. **Tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów"- kryterium 7)** **Informacja o udziale polskich podmiotów m.in. w partnerstwach ponadnarodowych S3 oraz projektach międzynarodowych w ramach programu Horyzont 2020 - Komisja Europejska/Ministerstwo Rozwoju i Technologii/Krajowy Punkt Kontaktowy PR Horyzont 2020/Europa** **https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/thematic-platforms, https://smart.gov.pl, https://www.kpk.gov.pl/analizy-i-statystyki** **Konkursy dla przedsiębiorstw uruchamiane w ramach poszczególnych programów w zakresie internacjonalizacji i współpracy międzynarodowej** **Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej** **https://www.interregeurope.eu/in-my-country/poland/** **Krajowy Punkt Kontaktowy PR Horyzont 2020/Europa** **https://www.kpk.gov.pl/h2020-i-inne-programy/horyzont-2020** **https://www.kpk.gov.pl/horyzont-europa** **Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości** **https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/innovoucher** **https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/wsparcie-na-utworzenie-partnerstwa** **https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/startup-booster-poland---oferta-dla-startupow** **Polska Agencja Inwestycji i Handlu** **https://www.paih.gov.pl/pmt** **Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego** **https://www.gov.pl/web/nauka/granty-na-granty-promocja-jakosci-iii**

				Fundacja na rzecz Nauki Polskiej **https://www.fnp.org.pl/oferta/team-net/** **Kryterium 7. spełnione poprzez:** • • Współpraca instytucjonalna w zakresie partnerstw międzynarodowych - wymiana wiedzy i dobrych praktyk, wsparcie tworzenia partnerstw międzynarodowych, wsparcie umiędzynarodowienia przedsiębiorstw - Partnerstwa S3 przy KE, Interreg, EIT, Horyzont 2020/ Horyzont Europa, Innovoucher, TravelGrants, bilateralne projekty akceleracyjne, mechanizm IPCEI, program INNOGLOBO • Instrumenty wsparcia ukierunkowane na internacjonalizację polskich firm wspierające współpracę z partnerami zagranicznymi – m.in.: Promocja Marki Innowacyjnych MŚP , Poland Prize, Polskie Mosty Technologiczne, Granty na Eurogranty, Międzynarodowe Agendy Badawcze, StartUp Booster Poland
2.1.Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	**Spełniony** Spełnienie warunku stanowi Długoterminowa strategia renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. W zakresie kryterium 2 dotyczącego działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii warunek należy uznać za spełniony w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. **Link do dokumentu:**	**Tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 1** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2.** **Kryterium 1.** Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji

			https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2**.** **Kryterium 2** **https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke**	budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE. **Kryterium 2** Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. *Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.* Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii *(DG ENER)* Komisji Europejskiej dokument pn. *Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej* - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.
2.2.Zarządzenie w sektorze energii	EFRR, FS	Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	**Spełniony** Przekazanie Komisji Europejskiej dn. 30 grudnia 2019 r. Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK), przyjętego przez Komitet do Spraw Europejskich na posiedzeniu 18 grudnia 2019 r., wypełnia obowiązek nałożony na Polskę przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)	**Tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów"- kryterium 1,2** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke** **Kryterium 1 i 2.** KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku

		Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001[13], w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu. Informacja o przekazaniu KPEiK Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r., została przyjęta przez Radę Ministrów dnia 28 czerwca 2021 r. KPEiK pozostaje spójny ze Strategią zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 roku, Polityką ekologiczną Państwa 2030, Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 oraz uwzględnia założeniami Polityki energetycznej Polski do 2040 r. KPEiK przedstawia założenia i cele oraz polityki i działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. .m.in.: • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005, • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą	energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : • 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.

[13] Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

			transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie. • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke**	
2.3. Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii	EFRR, FS	Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest osiągnięcie w Polsce udziału energii z OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2020 r na poziomie 15% lub podjęcie dodatkowych działań zaradczych dla utrzymania ścieżki osiągnięcia celu. Cel z 2020 roku stanowi poziom odniesienia do wyznaczenia celu na 2030 r. i obejmuje obszary: elektroenergetyki, transportu, ciepła i chłodu. Cel udziału OZE w elektroenergetyce ma być osiągnięty głównie w dzięki aukcjom OZE z lat 2018-2020 a także produkcji energii pozyskanej z realizacji programów "Mój Prąd" „Moja elektrownia wiatrowa”, "Energia Plus",„Agroenergia” i „Energia dla wsi”, a także „Czyste powietrze”.	**(Tekst boldem to kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 1)** **Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”):** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf** **Ustawa z dnia 17 września 2021 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1873)** **Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2024 poz. 182):** **Kryterium 1.** Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: • Główny mechanizm to aukcyjny system wsparcia. Na aukcjach OZE zakontraktowano w l. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW, w 2021 ok. 3900 MW. W l. 2022-

			W ramach przeprowadzonych środków zaradczych trzeba wymienić przede wszystkim: - znaczny wolumen energii przeznaczony i zakontraktowany w ramach aukcji, w szczególności w latach 2019-2020, - wprowadzony w 2018 roku bardzo korzystny i unikalny system net-meteringu dla rozliczania prosumentów, tzw. system opustów. W celu osiągnięcia wymaganego poziomu udziału energii z OZE w elektroenergetyce kontynuowane będą obowiązujące mechanizmy wsparcia systemowego, takie jak system aukcyjny, systemy FiT/FiP oraz programy wsparcia inwestycyjnego źródeł OZE, zmodyfikowany zostanie dedykowany prosumentom model, co pozwoli na jego dostosowanie do wymagań regulacji wchodzących w skład pakietu „Czysta Energia dla Wszystkich Europejczyków". **Link do ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2020 r. poz. 261, z późn. zm.):** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150000478/U/D20150478Lj.pdf**	2023 – ok. 1350 MW. Nowelizacja ustawy OZE przedłużyła udzielanie pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP do 30.06 2047 r. • Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej, biometanowej oraz hydroenergetycznej. • Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu a także w oparciu o system wartościowy (tzw. net-billing). • Program "Mój Prąd" dotąd zapewnił wsparcie dla instalacji o mocy 3166 MW. We wrześniu 2024 r. rozpoczął się nabór do jego 6. Edycji wraz z nowymi elementami - magazyny energii i „Moja elektrownia wiatrowa". • Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców oraz „Agroenergia" i ,,Energia dla Wsi" dla rolników. • Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii stanowi centralny element do osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych. **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów"- kryterium 2)** **Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084),** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001084/O/D20171084.pdf** **Kryterium 2.** Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą: • Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu

				ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE. • Program „Czyste Powietrze umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków- kontynuacja do 2029 r. • W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w zakresie niskoemisyjności i będzie stanowić podstawę dla działań podejmowanych w tym obszarze w najbliższych latach. • Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4.Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami.	EFRR, FS	Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest krajowy plan zarządzania ryzykiem opracowany na podstawie ocen ryzyka, z uwzględnieniem prawdopodobnych skutków zmian klimatu oraz istniejących strategii adaptacji do zmian klimatu oraz istniejące strategie adaptacji do zmian klimatu. Polska opracowała w celu spełnienia kryteriów w ramach warunku: Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka oraz Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem odpowiadające im zakresem przedmiotowy.	**Kryterium 1.** Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego;

				Kryterium 2. i 3. Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1cele strategiczne, 2)działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3)część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4)część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5)wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: - współpraca między siłami uczestniczącymi - zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju -procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, - procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania -komunikację ryzyka -organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, -zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód -procedury uruchamiania rezerw strategicznych -priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej -finansowanie.
2.5. Aktualizowane planowanie	EFRR, FS	Wspieranie dostępu do wody oraz	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest przygotowanie planu inwestycji, który obejmuje ocenę	**(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 1 i 2)** **Link ;**

koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym		zrównoważonej gospodarki wodnej	obecnego stanu wdrożenia dyrektywy (91/271/EWG) dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych i dyrektywy w sprawie wody pitnej (98/83/WE), tj.: 1. VI aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (przyjętej przez Radę Ministrów 5 maja 2022 r.) 2. Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi Dokumenty obejmują m.in.: • określenie i planowanie, w tym indykatywne szacunkowe dane finansowe, wszelkich inwestycji publicznych: a) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG, b) wymaganych do wdrożenia dyrektywy 98/83/WE; c) wymaganych, aby zaspokoić potrzeby wynikające z dyrektywy (UE) 2020/2184 , w szczególności w odniesieniu do zmienionych parametrów jakości określonych w załączniku I do tej dyrektywy; • oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia istniejącej infrastruktury wodno- ściekowej oraz wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego o ile są one niezbędne.	**https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a** **Kryterium 1.** Spełnione Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. **Kryterium 2.** Spełnione W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego). **Kryterium 3.** Spełnione Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na

			Link do dokumentów: https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci). **Kryterium 4.** Spełnione Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą: 1. środki unijne w ramach programów polityki: • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne, 2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z

				funduszy zarządzanych przez NFPŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.6. Aktualizowanie planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	**Spełniony** Warunek należy uznać za spełniony w oparciu o aktualny stan prawny oraz dokument strategiczny tj. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022. Do 12 lipca 2023 r obowiązywał Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022 wraz z załącznikiem zawierającym ocenę luki inwestycyjnej. Obecnie od dnia 13 lipca 2023 r. obowiązuje Krajowy plan gospodarki odpadami 2028. KPGO 2028 stanowi aktualizację KPGO 2022. Do opracowania KPGO 2028 punkt wyjścia stanowiły cele zawarte w dyrektywach Parlamentu Europejskiego w zakresie ciągłego ulepszania zasad gospodarki odpadami oraz zapobiegania powstawaniu odpadów. KPGO 2028 wskazuje kierunki polityki dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami oraz określa środki i działania służące osiągnięciu wyznaczonych celów. Wobec czego ciągłość spełnienia warunku została bezwzględnie zapewniona dla perspektywy finansowej UE na lata 2021-2027.	**(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- kryterium 1)** **Spełnienie kryterium zapewnia: KPGO 2028 wraz z m.in. załącznikiem 2 do KPGO 2028.** **Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028** https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 **Kryterium 1.** KPGO 2028 wraz z oceną luki inwestycyjnej zawartą w załączniku nr 2 zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania. W zakresie analizy luki inwestycyjnej oceniono istniejący potencjał instalacji gospodarki odpadami i PSZOK oraz określono zapotrzebowanie na inwestycje mające na celu zapewnienie osiągnięcia celów UE dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami. **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów - Kryterium 2)** **Spełnienie kryterium poprzez KPGO 2028** **Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028** **https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702** **Link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów**

			Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702	**http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000019/O/D20170019.pdf** **Link do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000906/O/D20210906.pdf.** **Kryterium 2** KPGO 2028 zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów zbiórki. Już w KPGO 2022 wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju. Określono je w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 29 grudnia 2016 r. ws. szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. W 2021 r. nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w tej sprawie wprowadziło zmiany nazw frakcji odpadów, które gminy są zobowiązane zbierać selektywnie. Nowe rozporządzenie dostosowuje terminologię tj. frakcję „odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów zastąpiono terminem „bioodpady”. Sposób selektywnego zbierania odpadów nie różni się od już obowiązującego. Załącznik do KPGO 2028, na podstawie analizy potrzeb dot. systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby w tym zakresie. **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 3)** **Spełnione poprzez przyjęcie nowego załącznika do KPGO 2022** **Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej**

				http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000509/O/M20210509.pdf **Kryterium 3.** W załączniku nr 2 do KPGO 2028 zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju. **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 4 .)** **Spełnione poprzez poprzez art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c) ustawy o odpadach, KPGO 2028, załącznik nr 2 do KPGO 2028, WPGO** **Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028** https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 **Kryterium 4.** Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego kraju. Wobec tego Załącznik nr 2 do KPGO 2028 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i przepustowością dotyczące odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział minister do spraw

				klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju. W uzasadnionych przypadkach KPGO 2028 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.
2.7. Ramy działań priorytetowych w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących dofinansowanie unijne	EFRR, FS	Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest przyjęcie dokumentu: „Priorytetowe Ramy Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027". (ang: Prioritised Action Framework, PAF). Dokument zawiera informacje nt. działań priorytetowych niezbędnych do zrealizowania na terenie obszarów sieci Natura 2000 po 2020 r. oraz wskazanie potencjalnych źródeł ich finansowania w zakresie: planowania ochrony, ochrony siedlisk i gatunków stanowiących przedmioty ochrony, badań naukowych, monitoringu przyrodniczego, działań edukacyjnych i promocyjnych oraz rozwoju zielonej infrastruktury, a także podsumowanie dotychczasowych działań podejmowanych na rzecz sieci Natura 2000 finansowanych z dostępnych środków krajowych i funduszy UE w latach 2014 – 2020. W dokumencie na postawie danych przekazanych przez sprawujących nadzór nad obszarami Natura 2000 określono odrębnie dla każdego obszaru Natura 2000 działania niezbędne do	**(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów"- Kryterium 1** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2** **Kryterium 1.** Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in. : • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych

			wykonania na jego terenie, w celu poprawy lub zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, w tym ptaków, stanowiących ich przedmiot ochrony. Dodatkowo zaplanowano działania związane z zarządzaniem obszarami sieci Natura 2000 (w tym aktualizacją dokumentów planistycznych), edukacją i promocją, potrzebami w zakresie prowadzenia dalszych badań, monitoringiem, oraz turystycznym udostępnieniem obszarów. W dokumencie ujęto również działania realizowane poza granicami sieci Natura 2000 zaliczane do tzw. zielonej infrastruktury. Link do dokumentu: https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2	- utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt. • wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.
3.1. Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR i FS	Rozwój odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej, bezpiecznej, zrównoważonej i intermodalnej sieci TEN-T Rozwój i udoskonalenie zrównoważone	**Spełniony** Spełnienie warunku zapewnia przyjęcie pakietu następujących narzędzi oraz dokumentów na poziomie krajowym: • Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która zakłada aktualizację obecnie obowiązujących programów sektorowych. • Zintegrowanego (multimodalnego) modelu ruchu • Opracowanie lub aktualizacja planów sektorowych w zakresie transportu w tym zapewnienie środków na realizację i	**Na poziomie krajowym:** **Kryterium 1. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 1 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy** **https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030**

		j, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawa dostępu do sieci TEN-T oraz mobilności transgranicznej	utrzymanie istniejącej i planowanej infrastruktury: 1) Rządowy Program Budowy Dróg Krajowych do 2030 r. z perspektywą do 2033 r. 2) Krajowy Program Kolejowy 3) Program rozwoju polskich portów morskich do 2030 r. 4) Krajowy Program Żeglugowy do 2030 r. 5) Polityka rozwoju lotnictwa cywilnego w Polsce do 2030 r. (z perspektywą do 2040) 6) Plan zamierzeń państwa oraz zatwierdzonych do realizacji przedsięwzięć w związku z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego – w perspektywie obejmującej Strategię Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku 7) Kierunki rozwoju transportu intermodalnego w Polsce do 2030 r. z persp. do 2040 r. 8) Program Budowy 100 Obwodnic na lata 2020 – 2030 oraz aktualizacji tego dokumentu do 2030 r. • Bieżące przekazywanie informacji do KE w oparciu o Krajowy Plan Wdrażania TSI Sterowanie w Polsce o statusie i harmonogramie zabudowy ERTMS na infrastrukturze kolejowej • Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych przyjęte przez RM 29 marca 2017 r.	**https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r** **https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/warunkowosc-podstawowa** **Uzasadnienie:** Zgodnie z przekazanym raportem, w Polsce funkcjonuje spójny system kompleksowego planowania rozwoju transportu na poziomie krajowym. Kierunki rozwoju infrastruktury transportu wynikają wprost (1) ze Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r., która stanowi główny element systemu dokumentów związanych z kreowaniem polityki transportowej w Polsce. Natomiast w (2) planach sektorowych dla poszczególnych gałęzi transportu (drogowego, kolejowego, morskiego, wodnego śródlądowego i lotniczego) uszczegóławiane są niezbędne do podjęcia działania. Wynikające z ww. dokumentów plany i zamierzenia inwestycyjne zostały objęte (3) oceną ekonomiczną, opartą o analizę zapotrzebowania dokonaną przy użyciu (4) modelowania ruchu. **Kryterium 2. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 2 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu jest spójny z Krajowym planem na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej oraz wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r., w tym m.in. 14%

			• Program Wzmocnienia Krajowej Sieci Drogowej do 2030 roku oraz Program Bezpiecznej Infrastruktury Drogowej na lata 2021-2024Narodowy Programu Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na l. 2021-2030. • . Na poziomie regionalnym spełnienie warunku wykazywane będzie wraz z przekazaniem programów regionalnych. Spełnieniem warunku na poziomie regionalnym jest przyjęcie 16 Regionalnych Planów Transportowych.	udział OZE w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 r. w transporcie. Kluczowe działania w tym zakresie podejmowane są w sektorze wytwarzania i dystrybucji energii. Działania w sektorze transportu (ujęte w Strategii oraz planach sektorowych) będą przyczyniać się do: obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego oraz rozwoju badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. **Kryterium 3. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 3** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy** **https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r** **https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia wynikające z przepisów unijnych zobowiązanie do ukończenia do 2030 r. sieci bazowej TEN-T. Plany prac korytarzy sieci TEN-T opracowywane są przez Koordynatorów Europejskich w zgodzie i w oparciu o cele transeuropejskiej sieci transportowej, do których należą: przyczynianie się do zwiększenia spójności, wydajności, zrównoważonego charakteru transportu, a także zwiększanie korzyści dla użytkowników oraz priorytety, m.in. dotyczące zapewnienia

				optymalnej integracji różnych rodzajów transportu i interoperacyjności w obrębie rodzajów transportu, uzupełniania brakujących ogniw i rozwiązania problemu wąskich gardeł, w szczególności na odcinkach transgranicznych, promowania efektywnego i zrównoważonego wykorzystywania infrastruktury oraz, w razie konieczności, zwiększania przepustowości. Polskie plany obejmują m.in. inwestycje na odcinkach korytarzy sieci bazowej TEN-T Bałtyk-Adriatyk i Morze Północne-Bałtyk. **Kryterium 4. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 4 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Linki do dokumentów:** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-kolejowy** **https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r** **https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu zapewnia łączność regionów i lokalnych społeczności, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji z siecią bazową TEN-T. W celu poprawy dostępności transportowej poszczególnych regionów, jak i w ramach tych regionów, podejmowane będą inwestycje łączące miasta i

				regiony, działania wpływające na poprawę komunikacji transportowej pomiędzy stolicami województw, pomiędzy najbliższymi dużymi ośrodkami miejskimi oraz powiązania ich z obszarami pozamiejskimi. W zadanie zwiększania dostępności wpisują się takie projekty, jak np. projekt Via Carpatia, projekt Via Baltica, inwestycje krajowe, łączące część ośrodków miejskich wschodniej Polski z Warszawą czy tzw. „Wschodnia Magistrala Kolejowa". Realizowane będą również inwestycje polegające na budowie, przebudowie oraz remontach poszczególnych rodzajów dróg, obwodnic i mostów. Inwestycje w transport kolejowy prowadzone na liniach o znaczeniu krajowym będą uzupełnione komplementarnymi projektami na liniach o znaczeniu regionalnym oraz lokalnym. **Kryterium 5**. **Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów"- Kryterium 5 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Polska zapewnia interoperacyjność sieci i będzie monitorować stan wdrożenia ERTMS zgodnie ze zmianami wprowadzanymi aktualnie w przepisach dotyczących sieci TEN-T.** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia kwestie interoperacyjności sieci kolejowej. Głównym dokumentem w zakresie wdrażania ERTMS na liniach kolejowych w Polsce jest dotychczas były Krajowy Plan Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie" (z 2017 r.) wraz z Suplementem do Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie" (z 2018 r.). Zgodnie z wymaganiami najnowszej TSI Sterowanie (rozporządzenie wykonawcze Komisji 2023/1695) do dnia 15.06.2024 r. Polska opracowała i przekazała do KE nową wersję Krajowego Planu Wdrażania Technicznej Specyfikacji Interoperacyjności „Sterowanie". Kwestia wdrażania ERTMS została również uwzględniona w KPK do 2030 r., a system ten będzie wdrażany także w ramach Inwestycji Podprogramu Kolejowego CPK. Polska będzie monitorować stan wdrażania ERTMS na sieci kolejowej zgodnie z planowanymi zmianami w przepisach w tym zakresie.

				Kryterium 6. **Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 6 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Linki do dokumentów:** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/projekt-strategii-zrownowazonego-rozwoju-transportu-do-2030-roku2** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego** **https://www.cpk.pl/pl/inwestycja/program-wieloletni** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu wspiera rozwój transportu intermodalnego – m.in. identyfikuje potrzeby rozbudowy odpowiedniej infrastruktury punktowej i liniowej oraz inne niezbędne działania. Kwestie zapewnienia odpowiedniej łączności międzygałęziowej znajdują swoje odzwierciedlenie również w poszczególnych dokumentach wdrożeniowych, w których zwraca się uwagę na działania integrujące różne gałęzie transportu, np. w portach morskich, lotniskach, terminalach intermodalnych. **Kryterium 7. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 7 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/attachment/c3db2c7c-adc7-4b56-9bae-be4ec1e48683** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r** **https://www.gov.pl/web/gddkia/vi-plan-lokalizacji-ogolnodostepnych-stacji-ladowania-stacji-gazu-ziemnego-oraz-punktow-tankowania-wodoru** **https://www.gov.pl/web/klimat/porozumienie-sektorowe-gospodarka-wodorowa** **https://www.gov.pl/web/klimat/polska-strategia-wodorowa-do-roku-2030**

				https://www.gov.pl/web/infrastruktura/polityka-rozwoju-lotnictwa-cywilnego-w-polsce-do-2030-r-z-perspektywa-do-2040-r **https://www.gov.pl/web/gospodarkamorska/program-rozwoju-polskich-portow-morskich-do-2030-roku** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/kierunki-rozwoju-transportu-intermodalnego** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu uwzględnia kwestię promowania paliw alternatywnych. Krajowe ramy polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (z 2017 r.) określają m.in. cele dotyczące rozbudowy infrastruktury do ładowania pojazdów elektrycznych i do tankowania gazu ziemnego w postaci CNG i LNG (czyli paliw alternatywnych, które już funkcjonują na rynku paliw transportowych; przy jednoczesnym poparciu dla innych paliw alternatywnych) oraz rynku pojazdów napędzanych tymi paliwami, a także instrumenty wspierające osiągnięcie tych celów. Natomiast sektorowe dokumenty programowe w odniesieniu do poszczególnych gałęzi transportu (w szczególności na drogach krajowych, w portach lotniczych na sieci bazowej TEN-T, w portach morskich czy śródlądowych) uwzględniają kwestie promocji paliw alternatywnych i tworzą otoczenie niezbędne do rozwoju i funkcjonowania paliw alternatywnych. **Kryterium 8**. **Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 8 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Linki do dokumentów:** **https://www.krbrd.gov.pl/narodowy-program-brd-2021-2030/** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-bezpiecznej-infrastruktury-drogowej-na-lata-2021-2024** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku**

				https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu spełnia wymogi ujęte w kryterium. Narodowy Program Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego na lata 2021-2030 stanowi szczegółowe i wieloaspektowe podsumowanie oceny zagrożeń dla bezpieczeństwa ruchu drogowego. W odniesieniu do każdego z pięciu filarów bezpieczeństwa ruchu drogowego (tj. Filaru I – System zarządzania bezpieczeństwem ruchu drogowego, Filaru II – Bezpieczny człowiek, Filaru III – Bezpieczne drogi, Filaru IV – Bezpieczny pojazd oraz Filaru V – Ratownictwo i opieka powypadkowa) identyfikuje czynniki zagrożenia oraz grupy ryzyka (tam, gdzie to dotyczy), a także wskazuje działania niezbędne do podjęcia. Natomiast dokumenty wdrożeniowe obejmujące kwestie bezpieczeństwa ruchu drogowego stanowią plan działań – zarówno inwestycyjnych, jak i legislacyjnych oraz dotyczących kampanii społecznych. Ponadto w ramach funkcjonującego systemu zarządzania bezpieczeństwem infrastruktury drogowej prowadzona jest cykliczna ocena ryzyka i ocena bezpieczeństwa sieci. **Kryterium 9. Spełnione** **(Tekst boldem do kolumny „linki do dokumentów”- Kryterium 9 Szczegółowy opis sposobu wypełnienia tego kryterium i całego warunku w załączonym raporcie.** **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-wsparcia-zadan-zarzadcow-infrastruktury-kolejowej-w-tym-w-zakresie-utrzymania-i-remontow-do-2028-roku2** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-budowy-100-obwodnic-na-lata-2020---2031** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/rzadowy-program-budowy-drog-krajowych-do-2030-r-z-perspektywa-do-2033-r**

				https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-bezpiecznej-infrastruktury-drogowej-na-lata-2021-2024 **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/program-wzmocnienia-krajowej-sieci-drogowej-do-2030-roku** **https://www.gov.pl/web/infrastruktura/krajowy-program-zeglugowy-do-roku-2030** **https://www.ums.gov.pl/programy_wieloletnie/09-04-58_WPR_S3975_2017_plik3.pdf** **Uzasadnienie:** Funkcjonujący w Polsce system kompleksowego planowania rozwoju transportu obejmuje informacje na temat finansowania realizacji inwestycji oraz utrzymania infrastruktury transportowej. Kwestia finansowania planowanych działań inwestycyjnych zasadniczo jest uregulowana w dokumentach wdrożeniowych, niemniej jednak zakres tych informacji jest różny w zależności od dokumentów. Opracowano programy utrzymaniowe dla infrastruktury transportu, za której utrzymanie odpowiada państwo, tj. infrastruktury kolejowej (z wyłączeniem dworców), drogowej oraz wodnej śródlądowej i morskiej. Są również takie dokumenty, które z uwagi na ogólny charakter dokumentu czy cechy danej gałęzi transportu nie zawierają szczegółowych danych finansowych. Sytuacja taka dotyczy transportu lotniczego oraz transportu intermodalnego (ich funkcjonowanie opiera się w głównej mierze na podmiotach prywatnych, zatem nie przewiduje się finansowania realizacji tych inwestycji z budżetu państwa).
4.1.Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR EFS+	EFRR Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu	**Spełniony** Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Ustawa jest aktem prawnym szczegółowo definiującym rolę poszczególnych szczebli Publicznych	**(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - kryterium 1)** **Spełnienie kryterium zapewnia Indywidualny Planu Działania (IPD) -art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf**

		do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i wspieranie ekonomii społecznej EFS+ Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy,	Służb Zatrudnienia ((PSZ): minister właściwy ds. pracy, samorząd województwa, samorząd powiatu, urząd wojewody) i instytucji rynku pracy oraz współpracę z podmiotami zewnętrznymi (np. instytucje szkoleniowe, agencje zatrudnienia). Ustawa i akty wykonawcze stanowią obligatoryjne wytyczne dla poszczególnych procesów związanych z działaniami na rzecz aktywnej polityki rynku pracy, w szczególności w zakresie usług rynku pracy, stosowanych instrumentów i form pomocy. Ustawa zawiera także wytyczne w odniesieniu do procedur badania efektywności zadań PSZ (wskaźniki efektywności kosztowej i zatrudnieniowej oraz urzędów pracy na rzecz aktywizacji bezrobotnych). **Link do dokumentów:** **https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/akty-prawne.** Warunek jest spełniony poprzez przygotowanie m.in. następujących narzędzi: • Indywidualnego Planu Działania • Centralnej Bazy Ofert Pracy • Aplikacji mobilnej ePraca • Systemu rad rynku pracy (przy ministrze właściwym do spraw pracy, marszałku województwa i staroście) • Realizację badania "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym na podstawie	**Kryterium 1. Spełnione** Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną / pocztową. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 2)** **Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e)** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf** **Centralna Baza Ofert Pracy** **http://oferty.praca.gov.pl/** **Kryterium 2. Spełnione** Powiatowe urzędy pracy (PUP) przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności i równego dostępu do ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra

		jak również dla osób biernych zawodowo, także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i	informacji z urzędów pracy w jednolitym systemie informatycznym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na poszczególne formy aktywizacji. Na podstawie powyższych danych MRPiPS przygotowuje raporty i analizy. • Analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez powiatowe urzędy pracy, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. • Realizacja projektu pt. „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowej bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy"(POWER 2014-2020) • Planu realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce" zaktualizowany w sierpniu 2022 r. • Rozwój usług elektronicznych realizowanych na rzecz klientów PUP, w tym umożliwiających wnioskowanie o formy pomocy a także korzystanie z usług pośrednictwa pracy poprzez zapewnienie pełnego dostępu do ofert pracy w bazie ofert pracy, umożliwienie przygotowania i udostępnienia CV w bazie CV, wdrożenie mechanizmów automatycznego doboru ofert pracy.	wł. ds. pracy, której rolę pełni Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP i aplikacja mobilna ePraca to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP i aplikacja mobilna ePraca udostępniają informacje o organizowanych przez PUP stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez PUP i WUP szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z systemami Wortal PSZ (psz.praca.gov.pl), praca.gov.pl, Syriusz Std (wykorzystywanym przez PUP), WUP Viator (wykorzystywanym przez WUP). CBOP jest dostępna z komputera, tabletu i smartfona. Aplikacja mobilna ePraca dostępna jest na platformie iOS i Android. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 3.)** **Spełnienie kryterium zapewnia:** **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22),** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf** **Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf** **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf**

		mobilności na rynku pracy	Uruchomienie wybranych usług w ramach aplikacji mobilnej – mObywatel. **Link do ustawy :** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf**	**Kryterium 3**. **Spełnione** Kluczowe działania na rzecz aktywnej polityki rynku pracy: 1. **rady rynku pracy,** działające przy ministrze wł. ds. pracy, marszałku województwa (WUP) i staroście (PUP). Tworzą je m.in. przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, KWiRST, samorządu terytorialnego i nauki. **Konsultacje społeczne aktów prawnych** regulujących całokształt funkcjonowania PSZ prowadzone są na każdym etapie prac nad projektem 2. **Rola Rady Dialogu Społecznego**. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, kształt i stan są przedmiotem prac RDS, a zmiany prawa dotyczące aktywnych polityk rynku pracy przed wdrożeniem są przedmiotem konsultacji w ramach tego ciała. **3. Rola Konwentu Dyrektorów WUP i Rada Forum Dyrektorów PUP**. Minister wł. ds. pracy publikuje corocznie na stronie www katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określane wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy. Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje RDS. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 4):** **Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art.22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej .** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf**

				https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia **https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane** **Kryterium 4. Spełnione** Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. W ramach POWER 2014-2020 zrealizowany został projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy". **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 5):** **Spełnienie kryterium zapewnia:** **Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Rozdział V, art. 50 ust. 1,art. 53)** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf** **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy (Dz. U. z 2011 r., poz. 920)**

				http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 sierpnia 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz. U. z 2009 r., poz. 1160)** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20091421160/O/D20091160.pdf** **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie przygotowania zawodowego dorosłych (Dz. U. z 2014 r., poz. 497)** **http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000497/O/D20140497.pdf** **Kryterium 5. Spełnione** Wsparcie osób młodych, w tym młodzieży NEET, w aktywizacji zawodowej odbywa się w ramach GdM. Plan realizacji GdM w Polsce, zatwierdzony 1.08.2022, osadzony jest na 4 filarach – urzędach pracy, ochotniczych hufcach pracy, projektach centralnych i programie pożyczkowym. W wyniku diagnozy sytuacji osób młodych na rynku pracy, opartej o dane z GUS i Eurostatu, wyróżniono 4 grupy priorytetowe: (1) Osoby w wieku 15–17 lat, które porzucają naukę lub zaniedbują obowiązek szkolny lub edukację; (2) Osoby w wieku 18–29 lat: • zarejestrowane jako bezrobotne; • młodzież NEET; • osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby kończące naukę lub absolwenci uczelni wyższych;

				(3) Osoby, które opuściły opiekę zastępczą; (4) Kobiety poniżej 30 roku życia wychowujące dzieci. W Planie zawarto priorytety wsparcia np. wysoka jakość ofert, w tym staży, jako kluczowych form aktywizacji osób młodych i rozwoju ich umiejętności. Standardy jakości staży, obowiązujące przy wdrażaniu GdM regulowane są ustawą o promocji zatrudnienia (Dz.U.2024 poz.475) i rozp. MPiPS z 20.08.2009 w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz.U.z2009r.poz.1160).
4.2.Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	EFRR Poprawa skuteczności i poziomu włączenia społecznego rynków pracy oraz dostępu do wysokiej jakości zatrudnienia poprzez rozwój infrastruktury społecznej i promowanie ekonomii społecznej EFS+ Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest przyjęty przez Radę Ministrów 24 maja 2022 r. Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 (KPDRT).KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Priorytety, działania i zadania określone w Programie są spójne z priorytetami i kierunkami działań państwa określonymi w innych dokumentach rządowych w zakresie równego traktowania m.in. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Programie Dostępność Plus 2018-2025, projekcie Strategii na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2020-2030, Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu, Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022, Programie integracji społecznej i	**(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 1)** **Link do dokumentów :** **Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640** **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm.) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie** https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424 **Kryterium 1. Spełnione** KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach

		w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu	obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030. **Link do dokumentu :** **https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640**	4. Niski poziom kobiet w STEM Jeżeli chodzi o przemoc wobec kobiet, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm , działania przeciw przemocy są uregulowane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który jest przyjmowany przez Radę Ministrów. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 2)** **Link do dokumentów :** **Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640** **Kryterium 2. Spełnione** Priorytet II – Praca i zabezpieczenia społeczne - obejmuje działania na rzecz: równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii, dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości, wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W programie wskazane są ramy czasowe dla każdego z zadań, instytucje odpowiedzialne i współpracujące, a także wskaźniki z wartością bazową i docelową. **Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 3)** **Link do dokumentów :**

				Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie** https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424 **Kryterium 3. Spełnione** Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31 marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. Dane segregowane ze względu na płeć będą cyklicznie zbierane. Przewidziano też działania na rzecz rozbudowy systemu gromadzenia danych równościowych, w tym w rozbiciu na płeć. Zgodnie z art. 11 ustawy, sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest składane corocznie, w terminie do 30 września, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Radę Ministrów. **Tekst boldem do kolumny link do dokumentów – kryterium 4)** **Link do dokumentów :**

				Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm.) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie** https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424 **Kryterium 4. Spełnione** KPDRT poddano szerokim konsultacjom ze stronami zainteresowanymi: • „Zgłoś pomysł" 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. • publicznym (24.11-18.12.2020 r.) • w BIP MRiPS • z KWRiST (17.11.2020 r.-11.05.2021 r.) Realizacja działań przewiduje współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Współpraca ta będzie przebiegała w różnoraki sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Odpowiednie podmioty ds. równości, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego wchodzą w skład zespołów, których zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji obu programów. Oba sprawozdania wymienione w kryterium 3 podlegają szerokim konsultacjom z wszystkimi interesariuszami.

4.3.Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR EFS+	EFRR Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online EFS+: Poprawa jakości, poziomu włączenia społecznego i skuteczności systemów kształcenia i	**Spełniony** Spełnienie warunku zapewnia Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030: • część ogólna (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 12/2019 w dniu 25.01.2019 r.) • część szczegółowa (przyjęta uchwałą Rady Ministrów nr 195/2020 w dniu 28.12.2020 r.). Raport „Strategia umiejętności OECD: Polska" stanowi istotny wkład do części szczegółowej Strategii, zwłaszcza w obszarze rozwijania umiejętności w miejscu pracy. (raport ogłoszono 11.12.2019 r.). Spełnieniem warunku jest ponadto system narzędzi funkcjonujących w obszarze kształcenia, m.in.: • system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, • monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych, • prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy, reforma systemu oświaty (kształcenie ogólne, kształcenie zawodowe),	**(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 1):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 1. Spełnione** Ramy strategiczne zostały określone w 1.Strategiina rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, corocznie ustalana jest prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 2):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 2. Spełnione** Ramy strategiczne zostały określone w

		szkolenia oraz ich powiązania z rynkiem pracy – w tym przez walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w celu wspierania nabywania umiejętności kluczowych, w tym w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, oraz przez wspieranie wprowadzania dualnych systemów szkolenia i przygotowania zawodowego Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych	• reforma szkolnictwa wyższego, • ustawa o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, • Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i ZSK, • Rada Interesariuszy ZSK, • Rada Programowa do spraw kompetencji, • Sektorowe Rady do spraw kompetencji, • Program Senior+, • Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji, • projekt „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych", • program "Doktorat wdrożeniowy", • finansowanie doskonalenia zawodowego nauczycieli, • szkolenia branżowe dla nauczycieli kształcenia zawodowego. **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf**	1.Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, funkcjonuje system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 3):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 3. Spełnione** Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 1 oraz Priorytet 6, 3. ZSU 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe (…). Ponadto: a) akty prawne podkreślające równy dostęp do kształcenia (m.in.: ustawa Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, ustawa Prawo o

		możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości włączającego kształcenia i		szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, opracowywana ustawa o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin (wpis do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów nr UD319)), b) przedsięwzięcie MEiN: „Włączeni w edukację" (wdrożenie edukacji włączającej wysokiej jakości, zapewniającej wszystkim dzieciom i uczniom warunki do rozwijania indywidualnego potencjału oraz nabywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym i włączenia społecznego; obejmuje prace legislacyjne i działania wdrożeniowe, w tym projekty: • Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży • Szkoła dostępna dla wszystkich • Przygotowanie kompleksowego wsparcia poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego • Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą) **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów -Kryterium 4.):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 4. Spełnione** Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności, 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów

		szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami		kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”, projekt FRSE/MEN „Rozwój współpracy i koordynacji w zakresie uczenia się przez całe życie”. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 5):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 5. Spełnione** Ramy zostały określone w: 1. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. oraz rozdział 10. 2. ZSU 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji.

				Ponadto: a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie". Przegląd śródokresowy i ewaluacja wdrażania ZSU 2030, w tym ewaluacja koordynacji jej wdrażania na poziomie krajowym i wojewódzkim, zostały przewidziane do realizacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Planowana data przeglądu śródokresowego i ewaluacji: III kw. 2024 – I kw. 2025). **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 6):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 6. Spełnione** Ramy zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V

				Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto: a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji” c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych” d) program Senior+. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów -Kryterium 7):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 7. Spełnione** Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (…); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (…); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (…),

				5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. **(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów -Kryterium 8):** **Link do dokumentów:** **https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdfhttps://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf** **Kryterium 8. Spełnione** Ramy zostały określone w: 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (…), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (…), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (…); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (…), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki,

				c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4.Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR: EFS +	EFRR Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne EFS+: Wspieranie aktywnego włączenia	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do roku 2030" (KPPUiWS) oraz w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) KPPUiWS przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 17 sierpnia 2021 r. to dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, w którym przedstawiono działania do realizacji celów związanych z przeciwdziałaniem ubóstwu i wykluczeniu społecznemu „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju" oraz celu szczegółowego w tym obszarze wskazanego w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego (SRKL) -tj.: redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wśród krajowych dokumentów strategicznych o szczególnym znaczeniu dla polityki walki z ubóstwem i wykluczeniem należy wymienić, poza SRKL:, Narodowy Program Mieszkaniowy, Strategię na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030, Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego oraz opracowywaną Politykę Migracyjną.	**Tekst boldem do kolumny link do dokumentów - Kryterium 1,2, 4):** **Link do dokumentów:** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20210000843** **Kryterium 1. Spełnione** Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego,. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych. **Kryterium 2. Spełnione** KPPUiWS koncentruje się na : • przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,

		społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	7 czerwca br. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf Razem z obowiązującymi aktami prawnymi: - ustawą 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283); - ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.); - ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.); - ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U. poz. 1818); - ustawą z dnia 23 października 2018 r. o Funduszu Solidarnościowym ((Dz.U. z 2024 r. poz. 296 z późn. zm.) - ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	• przeciwdziałaniu bezdomności, • rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, • wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej. **Tekst boldem do kolumny link do dokumentów -Kryterium 3):** **Link do dokumentu:** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf** **Kryterium 3. Spełnione** Opracowywano Strategię rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia rozwoju usług społecznych obejmuje np.: 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku 2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną

			((Dz.U. z 2023 r. poz. 1993 z późn. zm.); - ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz.U. z 2024 r. poz. 506), - ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 475, z późn. zm.). tworzą krajowe ramy strategiczne i prawne. **Link do dokumentu:** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20210000843**	3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej, jako ostatni i najmniej pożądany element systemu 5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomaganego z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej. **Kryterium 4. Spełnione** Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI. Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).
4.5. Krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz	EFS+	Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej	**Spełniony** Spełnieniem warunku jest Program integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030 przyjęty 21 grudnia 2020	**(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów –Kryterium : 1,2,3,4)** **Link do dokumentu dostępny pod adresem:**

integracji Romów		społeczności marginalizowanych, takich jak Romowie	r. przez Radę Ministrów. Dokument obejmuje działania przyspieszające integrację Romów, zapobiegające i eliminujące wykluczenie , z uwzględnieniem płci i sytuacji młodych Romów oraz wyznacza podstawowe etapy oraz cele do osiągnięcia. Realizacja Programu integracji została uruchomiona w dniu 3 lutego 2021 r., tak, aby zachować ciągłość działań prowadzonych w 2020 r., w ramach poprzedniego wieloletniego Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020. Systemowe działania Polski na rzecz poprawy sytuacji Romów są podejmowane nieprzerwanie od 2001 r., obejmując szerokie spectrum działań i przy zapewnieniu stałego finansowania z budżetu państwa. **Link do dokumentu:** **https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spolecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030**	**https://www.gov.pl/web/mniejszosci-narodowe-i-etniczne/rada-ministrow-uchwalila-nowy-program-integracji-spolecznej-i-obywatelskiej-romow-w-polsce-na-lata-2021-2030** **Kryterium 1.Spełnione** *Program integracji* kontynuuje poprzednie, szeroko zakrojone działania na rzecz wyrównania szans Romów i ich integracji społecznej i obywatelskiej. Wskazuje cztery tzw. szczególne grupy wsparcia (rozdz. 4.5.3.), w tym m.in.: kobiety i dziewczęta romskie oraz młodzież romską. Dokument opisuje mierniki i wskaźniki (rozdz. 4.4.), służące monitorowaniu osiągania założonych celów (rozdz. 4.2.). **Kryterium 2. Spełnione** Program integracji zapewnia narzędzia monitorowania osiągania celów (rozdz. 4.6.4.) i ewaluacji (rozdz. 4.6.5.). Jednocześnie, zapewnia możliwość ewentualnej modyfikacji metod i środków służących realizacji celów Programu integracji. Poza standardową sprawozdawczością, Program integracji kładzie nacisk na zbieranie danych, „mapujących" sytuację społeczności romskiej i umożliwiających pogłębioną analizę pojawiających się problemów. **Kryterium 3. Spełnione** Włączenie problematyki romskiej do realizowanych polityk publicznych zostało opisane w Programie integracji (rozdz. 3), w tym zwłaszcza w odniesieniu do polityki społecznej, rynku pracy, przestępstw z nietolerancji, nienawiści i ksenofobii, bezpłatnej pomocy prawnej oraz podtrzymania tożsamości kulturowej. Podczas gdy Program Integracji pełni rolę wspierającą, władze lokalne powinny również wypełniać swoje obowiązki wobec wszystkich obywateli, zgodnie z zasadą pomocniczości. **Kryterium 4. Spełnione** Włączenie właściwych interesariuszy zostało zapewnione na etapie projektowania założeń Programu integracji, m.in. przez system konsultacji społecznych – projekt został skierowany do 53 organizacji pozarządowych, głównie romskich, biorących dotychczas udział w realizacji poprzedniego Programu integracji, a także do jednostek samorządu terytorialnego.

				Ponadto, MSWiA w trybie roboczym na bieżąco monitoruje prowadzone działania, co dało możliwość takiego skonstruowania Programu, który uwzględnił pojawiające się problemy. Dla zapewnienia udział Romów w procesie tworzenia zadań Program integracji podtrzymał wymóg prowadzenia przez jednostki samorządu terytorialnego corocznych konsultacji na poziomie lokalnym z przedstawicielami społeczności romskiej. Partycypacja Romów na poziomie regionalnym jest zapewniona poprzez udział w komisjach oceniających wnioski w urzędach wojewódzkich, a na poziomie centralnym poprzez udział przedstawicieli Romów w Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych (mechanizmy te zostały opisane w rozdz. 4.5.2.)
4.6. Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS+	EFRR: Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	**Spełniony** Spełnienie warunku zapewni przyjęcie (odpowiednio dla każdego z kryteriów): • mapy potrzeb zdrowotnych (MPZ) w nowej formule, zgodna z nowelizacją ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej, wraz z krajowym planem transformacji (KPT) i wojewódzkimi planami transformacji (WPT) oraz Strategii Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) opracowywana przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w zakresie deinstytucjonalizacji usług społecznych (wykraczającym poza opiekę zdrowotną)., • polityki publicznej *Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 r.* (Zdrowa Przyszłość) oraz SRUS,	**(Tekst boldem do kolumny link do dokumentów –Kryterium : 1** **Mapa potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 (wyzwania systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań) http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf** **Mapa potrzeb na lata 2022-2026 (analizy) https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/** **Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf** **Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/** **Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767** **Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji** **Kryterium 1. Spełnione** Spełnienie kryterium zapewniają Mapy Potrzeb Zdrowotnych (MPZ) w formule obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej, a także krajowy oraz wojewódzkie plany transformacji, które wdrażają rekomendacje zawarte w MPZ. MPZ obejmują cały system, czyli wszystkie

		EFS+: Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa	• polityk publicznych *Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi*, *Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi*, SRUS. Kolejne wymienione wyżej dokumenty dostępne pod adresem: http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf https://basiw.mz.gov.pl/index.html#/visualization?id=3304 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf https://edzienniki.duw.pl/legalact/2021/6115/ http://edzienniki.bydgoszcz.uw.gov.pl/legalact/2021/6818/ http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/legalact/2021/6121/ https://bip.lubuskie.uw.gov.pl/ochrona_zdrowia/wojewodzki-plan-transformacji-wojewodztwa-lubuskiego http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/6669/akt.pdf http://edziennik.malopolska.uw.gov.pl/legalact/2021/7877/ https://edziennik.mazowieckie.pl/legalact/2021/12691/	poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. W proces mapowania opieki długoterminowej wpisuje się także Strategia Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) oraz Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. SRUS prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji zakładającą przechodzenie od instytucjonalnej do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i lokalnym dla obszarów usług społecznych (osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny oraz dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby bezdomne). Na szczeblu lokalnym i regionalnym plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług zawierają diagnozy potrzeb w obszarach objętych deinstytucjonalizacją oraz stanowią uporządkowaną koncepcję zmiany na poziomie regionalnym. **Kryterium 2. Spełnione** **Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030** **https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030** **Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026** **http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf** **Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026** **https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/** **Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)** **https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767** **Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji** **Uzasadnienie:** Spełnieniem kryterium jest głównie dokument strategiczny „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata

		dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	https://duwo.opole.uw.gov.pl/WDU_O/2022/44/akt.pdf https://edziennik.bialystok.uw.gov.pl/legalact/2021/5202/ http://edziennik.rzeszow.uw.gov.pl/legalact/2021/4777/ http://edziennik.gdansk.uw.gov.pl/legalact/2021/5058/ http://dzienniki.slask.eu/legalact/2021/8394/ http://edziennik.kielce.uw.gov.pl/legalact/2021/4764/ http://edzienniki.olsztyn.uw.gov.pl/legalact/2021/5087/ http://edziennik.poznan.uw.gov.pl/WDU_P/2021/9999/akt.pdf http://e-dziennik.szczecin.uw.gov.pl/legalact/2021/5716/ https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030	2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” Jego celem jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Przy projektowaniu tego dokumentu w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Ponadto, środki mające na celu zapewnienie wydajności, trwałości, dostępności i przystępności usług zdrowotnych zawarte są w Krajowym Planie Transformacji na lata 2022-2026 i Wojewódzkich Planach Transformacji na lata 2022-2026. Z kolei Strategia Rozwoju Usług Społecznych prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji społecznych usług opiekuńczych. Jednym z zadań wskazanych w SRUS do realizacji na szczeblu lokalnym i regionalnym są plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług. **Kryterium 3 Spełnione** **Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030** **Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767** **Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf** **Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/** **Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji** **Uzasadnienie:** Celem wypełnienia tegoKryterium to w zakresie opieki wypełniają dwa dokumenty o charakterze strategicznym:

				a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi. Stanowią one załączniki do dokumentu „Zdrowa Przyszłość". Ponadto, również opracowany Krajowy Plan Transformacji oraz Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 zawierają środki mające na celu promowanie usług środowiskowych i rodzinnych poprzez deinstytucjonalizację – zawarte w nich działania obejmują wzmocnienie profilaktyki i opieki podstawowej. Strategia Rozwoju Usług Społecznych adresuje kwestie związane z polityką społeczną, a na poziomie województw przygotowane zostały plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych. Dokumenty te są wobec siebie komplementarne, tak aby zapewnić najwyższą jakość kompleksowej opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, uzyskaną w efekcie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej.

5. Instytucje programu

Tabela 13: Instytucje programu

Instytucje programu	**Nazwa instytucji**	**Imię i nazwisko osoby do kontaktów**	**E-mail**
Instytucja zarządzająca	Zarząd Województwa Małopolskiego	Marszałek Województwa	marszalek@umwm.malopolska.pl
Instytucja audytowa	Ministerstwo Finansów, Departament Audytu Środków Publicznych	Minister właściwy ds. finansów publicznych/Szef Krajowej Administracji Skarbowej	sekretariat.DAS@mf.gov.pl
Organ otrzymujący płatności od Komisji	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych	sekretariat.IP@mf.gov.pl
W stosownych przypadkach organ lub organy otrzymujące płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5			
Zadania w zakresie rachunkowości w przypadku gdy są powierzone podmiotowi innemu niż instytucja zarządzająca			

Podział kwot zwracanych z tytułu pomocy technicznej na podstawie art. 36 ust. 5, jeżeli wskazano więcej niż jeden organ otrzymujący płatności od Komisji

Tabela 13A: Część wartości procentowych określonych w art. 30 ust. 5 lit. b), która byłaby zwrócona organom otrzymującym płatności od Komisji w przypadku pomocy technicznej zgodnie z art. 30 ust. 5 (w punktach procentowych)

Organ 1	p.p
Organ 2*	p.p

*Liczba organów określonych przez państwo członkowskie.

6. Partnerstwo

Wzorem poprzednich perspektyw finansowych, podtrzymano podejście oparte na aktywnej współpracy samorządu województwa z podmiotami reprezentującymi różnorodne środowiska interesariuszy w regionie. Od początku prac nad programem, celem samorządu było wsłuchanie się w głosy zainteresowanych rozwojem regionu, a także uruchomienie publicznej debaty o potrzebach inwestycyjnych regionu i pomysłach na wykorzystanie do tych celów środków europejskich.

Już **na etapie prac nad aktualizacją strategii rozwoju województwa**, ale jeszcze przed rozpoczęciem formalnych konsultacji społecznych projektu programu ZWM na przestrzeni lat 2019-2021, prezentował oraz dyskutował nad założeniami programu z potencjalnymi interesariuszami, m.in. w ramach cyklu spotkań strategicznych, jakie odbywały się w toku prac nad nową SRW, na posiedzeniach Forum Wójtów, Burmistrzów i Prezydentów Małopolski, uczestnicząc w Forach Ekonomicznych – wykorzystując tego typu spotkania do rozmowy o wyzwaniach, jakie stoją przed regionem oraz do rozmowy o pomysłach na sprostanie im, także poprzez wykorzystanie środków europejskich.

W ramach prac nad *Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030" (SRWM)* zorganizowano cykl debat regionalnych w formule spotkań w różnych częściach regionu, podczas których dyskutowano o potencjałach regionu, problemach, z jakimi mierzą się mieszkańcy, przedsiębiorcy i samorządy oraz proponowanych rozwiązaniach, które pomogą wzmocnić region i zapobiegać narastaniu wewnętrznych dysproporcji. Pierwszy etap spotkań odbył się od V do VII 2019 r., w ramach którego zorganizowanych zostało 7 spotkań warsztatowych. Jednym z punktów spotkań były kwestie związane z funduszami europejskimi i przyszłym programem. Drugą turę debat (4 spotkania) zorganizowano w okresie od II do III 2020 r..

Uchwałą nr 1455/21 z dn. 12.10.2021 r. **ZWM skierował projekt programu do konsultacji społecznych**.

Konsultacje społeczne początkowo trwały od 12.10 do 16.11.2021 r. (35 dni). Z uwagi na duże zainteresowanie, ZWM w dn. 16.11.2021 r. podjął decyzję o wydłużeniu konsultacji , co w konsekwencji oznaczało, że trwały one **do 6.12.2021 r., tj. 55 dni.**

Do udziału w konsultacjach społ. programu, zaproszono szerokie grono osób i instytucji, w szczególności przedstawicieli partnerów społecznych i gospodarczych, organizacji pozarządowych, JST, administracji rządowej, środowisk akademickich, związków zawodowych oraz osoby prywatne. Udział tak szerokiego grona pozwolił na otwartą dyskusję na temat wyzwań i potrzeb stojących przed Małopolską.

Zaproszenia na spotkania kierowano do możliwie najszerszego grona potencjalnych zainteresowanych licząc nie tylko na ich aktywny udział, ale i na przekazanie za ich pośrednictwem tej informacji do innych zainteresowanych.

Projekt programu został również przekazany do konsultacji KWRiST

W ramach konsultacji zaplanowano cykl spotkań z udziałem zainteresowanych zarówno w formule stacjonarnej, jak i ze względu na ograniczenia związane z pandemią COVID-19, również on-line. We wszystkich spotkaniach, łącznie udział wzięło ok. 500 osób.

Niezależnie od formuły, podczas spotkań prezentowano projekt programu oraz przeprowadzono dyskusję z uczestnikami i na temat zakresu wsparcia objętego nowym programem.

W ramach konsultacji odbyło się 6 **spotkań stacjonarnych** (w Nowym Targu, Nowym Sączu, Oświęcimiu, Krakowie, Tarnowie – adresowane głównie do przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego; oraz w siedzibie Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie – adresowane do środowiska akademickiego), a także 4 **spotkania on-line** m.in. z partnerami społeczno-gospodarczymi, z przedstawicielami środowiska przedsiębiorców, NGO. Spotkania miały charakter branżowy i dotyczyły w szczególności obszaru ochrony środowiska, rozwoju przedsiębiorczości, edukacji, zdrowia, włączenia społecznego, rynku pracy i zasad horyzontalnych.

W ramach uwag ogólnych zgłaszane postulaty dotyczyły w szczególności rozwoju instrumentów terytorialnych, w tym zwiększania alokacji oraz zakresu wsparcia w ramach RLKS oraz ZIT, poszerzenia grup docelowych oraz uzupełnienie podmiotów uprawnionych do wsparcia. Zgłaszane uwagi pozwoliły na dopracowanie dokumentu pod względem redakcyjnym, oraz tam, gdzie było to możliwe bez ingerowania w zasady wynikające z pakietu legislacyjnego, UP i wypracowywanej linii demarkacyjnej rozszerzenie zakresu wsparcia. Odpowiedź na znaczną część uwag stanowiły wyjaśnienia.

Oprócz tego, projekt programu został poddany dyskusji na posiedzeniach: Konwentu Powiatów Województwa Małopolskiego (21.10.2021), Małopolskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego (28.10.2021) oraz Rady ds. EkoMałopolski (2.11.2021). W 2021 r. miał miejsce cykl spotkań z jednostkami samorządu terytorialnego zainteresowanymi mechanizmem ZIT, poprzedzający proces zakładania Stowarzyszeń, które służyły przybliżeniu idei tego narzędzia oraz rozpoznaniu identyfikowanych wyzwań i potrzeb jednostek, w tym zakresie.

Dodatkowo, zgodnie z art. 39 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o OOŚ uruchomiono konsultacje projektu programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, które trwały od 12.01.2022 r. do 01.02.2022 r.

Ponadto, ZWM, mając na uwadze konieczność wsparcia prac nad przygotowaniem programu regionalnego, powołał uchwałą Nr 1458/19 z dnia 13.08.2019 r. Zespół ds. Strategii „Małopolska 2030” oraz nowego programu regionalnego. Skład Zespołu reprezentuje w założeniu szerokie grono interesariuszy, tj. zarówno sektor publiczny, środowiska naukowe, przedstawicieli organizacji pozarządowych, oraz partnerów społecznych i gospodarczych. W zespole zasiadają m.in. przedstawiciele MRDPP oraz WRDS, a także KPT, MARR.

Zakres programu wyznaczają ramy określone przez pakiet legislacyjny polityki spójności UE, UP oraz SRWM. Program jest zatem wypadkową identyfikowanych potrzeb oraz możliwości, jakie dają dokumenty wyższego rzędu i ramy prawne. Równie istotnym etapem prac i obszarem możliwego zaangażowania partnerów, nie tylko w ramach komitetu monitorującego program (KM), jest etap prac nad dokumentami wdrożeniowymi, np. kryteriami oceny projektów. Dlatego też, uruchomiona zostanie platforma wymiany doświadczeń i pomysłów, w tym dla przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujących grupy narażone na dyskryminację, gromadząca inspiracje dla IZ, z których możliwe byłoby korzystanie w toku prac nad propozycjami kryteriów wyboru projektów. Otwarta formuła udziału w tym narzędziu doradczym pozwoliłaby na uruchomienie mechanizmu partnerstwa dla wszystkich zainteresowanych na tym ważnym etapie wdrażania programu.

Głównym gremium realizującym zasadę partnerstwa na etapie wdrażania programu jest KM, stanowiący jednocześnie kluczowy element budowy dialogu społecznego i obywatelskiego w obszarze monitorowania Funduszy Europejskich, poprzez możliwość współdecydowania i oceny działań mających na celu realizację celów określonych w programie operacyjnym. Dlatego też, przedstawiciele strony partnerów oraz liczba wyłonionych organizacji będzie uwzględniać potrzebę zapewnienia reprezentatywności poszczególnych środowisk oraz zakres programu. Ponadto członkowie KM będą cyklicznie informowani o zgłoszeniach dotyczących niezgodności projektów z KPP lub KPON, które wpłyną do m. in. Rzecznika Funduszy Europejskich lub do koordynatora ds. równości i niedyskryminacji, w celu ich rozpatrzenia i proponowania działań naprawczych.

IZ opierając się na danych diagnostycznych pochodzących z badań i analiz, tam gdzie to będzie zasadne, zaproponuje rozwiązania minimalizujące ryzyko dyskryminacji w obszarach wsparcia programu. KM może również wnioskować o przeprowadzenie dodatkowych analiz w tym zakresie.

Udział partnerów w ramach realizacji zasady partnerstwa zostanie uwzględniony na wszystkich etapach programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji programu. Wykaz partnerów, który zostanie zaangażowany w proces realizacji zasady partnerstwa został wskazany w Wytycznych dotyczących KM i Wytycznych dotyczących realizacji zasady partnerstwa.

Zgodnie z zasadą partnerstwa niezależne organy ochrony praw podstawowych i organizacje praw człowieka będą zaangażowane we wszystkie etapy programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji inwestycji w infrastrukturę edukacyjną, społeczną i zdrowotną, a także w projekty EFS+, aby zapewnić poszanowanie zasad niezależnego życia, niesegregacji i niedyskryminacji zgodnie z Konwencją ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Kartą praw podstawowych.

W zakresie Funduszu Sprawiedliwej Transformacji realizując zasadę partnerstwa przygotowanie TPST odbywało się z zaangażowaniem szerokiego grona interesariuszy. W X 2020 r., ZWM powołał ***Zespół ds. terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji w Małopolsce*** w celu wypracowania TPST. W skład Zespołu wchodzą przedstawiciele m.in. wybranych gmin i powiatów w MZ , właściwych Ministerstw zaangażowanych w prace nad FST, małopolskich uczelni i instytutów badawczych (np. AGH, PAN), podmiotów gospodarczych, właściwych spółek z MZ i agencji rozwoju (np. Tauron Polska Energia S.A., Synthos S,A, MZP Lewiatan, MARR, KPT) i innych organizacji pozarządowych (np. WWF, Polski Alarm Smogowy, Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć) oraz departamentów UMWM i WUP.

Interesariusze uczestniczyli w spotkaniach dot. kluczowych zagadnień TPST, przedstawiali swoje analizy i oczekiwania, dzielili się informacjami, proponowali i recenzowali zapisy. W marcu 2021 r. przedstawiono *Założenia do TPST MZ*, a zgłoszone komentarze poddano pod dyskusję. W okresie od X 2020 do V 2021 r. odbyło się 17 spotkań Zespołu.

Od X 2019 r. WM współpracuje z ekspertami Platformy CRiT (START) w zakresie wypracowania projektów łagodzących negatywne skutki społeczno–gospodarczej transformacji energetycznej MZ. WM znalazło się wśród 7 regionów w Europie wybranych do wsparcia w ramach START.

W ramach prac nad TPST opracowano diagnozę sytuacji w podregionie, skupiając się na identyfikacji wyzwań rozwojowych dla MZ. Od II 2021 r. prowadzono indywidualne spotkania i wywiady pogłębione z gronem interesariuszy, obejmującym nie tylko członków Zespołu ds. TPST, ale i pozostałe jednostki administracji samorządowej szczebla lokalnego w obszarze objętym TPST, partnerów społecznych, w tym związki zawodowe.

Badano również przewidywania przedsiębiorców dot. przewidywanych zmian i procesów modernizacyjnych.

Dla zapewnienia udziału możliwie jak najszerszego grona interesariuszy we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji TPST, planuje się powołać grupę roboczą przy Komitecie Monitorującym FEM, w skład którego wejdą przedstawiciele kluczowych interesariuszy w WM.

7. Komunikacja i widoczność

Komunikacja nt. programu to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach, jakie przynoszą obywatelom i wpływie polityki spójności na rozwój regionu. Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej, poprzez łączenie efektów projektów z celami polityki spójności i wartościami, które są tożsame z celami UE. Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.
Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach programu.
Informowanie jest elementem krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Działania komunikacyjne prowadzi IZ we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania, partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami. W celu uniknięcia podwójnych standardów obowiązkiem właściwej komunikacji objęte są również inne organy właściwych władz publicznych, jeżeli ich zakres odpowiedzialności obejmuje planowanie, finansowanie, realizację lub nadzór nad realizacją projektów otrzymujących dofinansowanie.
W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia i uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń związanych z projektami, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd.

Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele
Działania komunikacyjne realizują cele określone ww. Strategii:

- aktywizacja do sięgania po FE
- wsparcie w realizacji projektów
- zwiększenie świadomości na temat wartości UE, w tym m.in. równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację oraz zapewnienie szerokiej akceptacji społecznej dla działań rozwojowych, realizowanych przy udziale FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości UE.

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci w zakresie aktyw. do sięgania po FE,
- beneficjenci w zakresie wsparcia w realiz. proj.,
- społeczeństwo regionu, w tym: opinia publiczna, zwłaszcza młodzież (os. w wieku 15-24), osoby słabo znające FE, seniorzy, odbiorcy efektów wsparcia z FE w zakresie zwiększenia świadomości nt. wartości UE.

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów.

Kanały komunikacji to:

- media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, Internet, kino)
- media społecznościowe (kanały własne oraz kamp. w kan. płatnych)
- wydarzenia informacyjne i promocyjne
- reklama zewnętrzna
- publikacje i materiały audio-video
- portal FE – wspólna platforma internetowa dla wszystkich programów
- serwis internetowy Programu
- sieć PIFE

Obowiązki informacyjno-promocyjne beneficjentów są załącznikiem do umowy. Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ wynosi ok 8,14 mln €, w tym 6,92 mln € wsparcia z UE (0,26% alokacji programu). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określane są w rocznych planach.
Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

- 35%: potencjalni beneficjenci
- 10%: beneficjenci
- 55%: społeczeństwo regionu

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach (w EUR): 2021: 0; 2022: 0.; 2023 1,22 mln; 2024 1,32 mln; 2025 1,2 mln; 2026 1,1 mln; 2027 1,1 mln; 2028 1,1 mln; 2029 1,1 mln.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).
Ocena strategiczna obejmuje systematyczne monitorowanie osiągania założonych celów

i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.
Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób pomiaru: bad. społ., częstot. pomiaru: co 2 lata przy określeniu wb. na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 73%)
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 28%)
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 48%)

8. Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Tabela 14: Stosowanie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych, stawek zryczałtowanych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane zastosowanie artykułów 94 i 95	Tak	Nie
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał zwrot wkładu Unii w oparciu o koszty jednostkowe, płatności ryczałtowe i stawki zryczałtowane w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 RWP (jeżeli tak, proszę wypełnić dodatek 1)		**x**
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał zwrot wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 RWP (jeżeli tak, proszę wypełnić dodatek 2)		**x**

Aneks 3

Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym w wraz z harmonogramem

Na etapie tworzenia programu operacyjnego zidentyfikowano następujące propozycje operacji o znaczeniu strategicznym:

1. SPIN – Małopolskie Centra Transferu Wiedzy,
2. Budowa zintegrowanej sieci tras rowerowych w Województwie Małopolskim,
3. Małopolski dwór – „zielona" odnowa i odbudowa zabytków oraz adaptacja dla nowych funkcji społeczno-gospodarczych,
4. Żyj i pracuj w Małopolsce,
5. Małopolski Tele-Anioł 2.0,
6. Po pierwsze Rodzina,
7. Małopolski System Wspierania Transformacji Cyfrowej Szkół,
8. Zawodowa Małopolska (projekt koordynacyjny oraz projekty konkursowe).

Powyższe propozycje operacji o znaczeniu strategicznym będą co do zasady realizowane w okresie 2023-2029.

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji 2021

Tytuł	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030
Wersja	3.0
Bieżący węzeł	Śląskie
Uwagi	

Wersje programu odnoszące się do tego terytorialnego planu sprawiedliwej transformacji

Spis treści

Terytorialny plan sprawiedliwej transformacji - TPSTFESL.Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 (3.0) 343

1. Opis procesu transformacji i wskazanie terytoriów w obrębie państwa członkowskiego, które będą najbardziej dotknięte jej negatywnymi skutkami 343

2. Ocena wyzwań związanych z transformacją w przypadku każdego ze wskazanych terytoriów 348

Terytorium: Województwo śląskie 348

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 348

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 352

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami 356

2.4. Rodzaje realizowanych operacji 359

3. Mechanizmy zarządzania 364

4. Wskaźniki produktu lub rezultatu specyficzne dla danego programu 366

Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji 366

1. 1. OPIS PROCESU TRANSFORMACJI I WSKAZANIE TERYTORIÓW W OBRĘBIE PAŃSTWA CZŁONKOWSKIEGO, KTÓRE BĘDĄ NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTE JEJ NEGATYWNYMI SKUTKAMI

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. a) i b), art. 6

1.1. Opis oczekiwanego procesu transformacji (...)

Europejskie Prawo o Klimacie ma na celu osiągnięcie neutralności klimatycznej do roku 2050 oraz ograniczenie emisji netto gazów cieplarnianych do roku 2030 o co najmniej 55% w stosunku do 1990r. Cele klimatyczne dla Polski zostały wyznaczone w Krajowym planie na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 (KPEiK). Dodatkowo, Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040) nakreśla kierunki transformacji energetycznej Polski. PEP 2040 i KPEiK determinują harmonogram odejścia w Polsce do 2049 r. od wydobycia węgla oraz jego użycia w energetyce konwencjonalnej ustalony przez sygnatariuszy umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego. KPEiK i Polityka Energetyczna Polski do 2040 (PEP 2040), będą podlegały aktualizacji w kontekście celów Prawa o Klimacie. Ustalenia powyższych dokumentów strategicznych mają kluczowe znaczenie dla kształtu TPST, ponieważ określają ramy dla działań restrukturyzacyjnych względem sektorów wygaszanych oraz podlegających transformacji, z drugiej zaś są podstawą do określenia negatywnych skutków społeczno-gospodarczych transformacji w kierunku neutralności klimatycznej.

PEP 2040 wyznacza ścieżkę transformacji w kierunku neutralności klimatycznej z uwzględnieniem krajowych uwarunkowań. Zgodnie z tym dokumentem udział węgla w strukturze produkcji energii elektrycznej do 2030 r., nie będzie przekraczać 56%. Minimalny udział OZE w PEP2040 założono na poziomie 23% w końcowym zużyciu energii brutto w 2030 roku, osiągając poziom 32% w elektroenergetyce i 28% w ciepłownictwie, ale 14% w transporcie. Ponadto PEP 2040 zakłada do 2030 r. redukcję zjawiska ubóstwa energetycznego do poziomu max. 6% gospodarstw domowych oraz odejście od spalania węgla w gospodarstwach domowych w miastach. Oczekuje się, iż powyższe działania doprowadzą w 2030r. do ograniczenia emisji CO2 o 30% (w stosunku do poziomu z 1990 r.) oraz wzrost efektywności energetycznej o 23%.

Działania w woj. śląskim, planowane w ramach TPST, będą miały udział w realizacji celów dokumentów krajowych. TPST zakłada ograniczenie do 2030 roli węgla kamiennego w energetyce i gospodarce regionu. W czterech kopalniach wydobycie zostanie zakończone lub znacząco ograniczone do 2030. Wyłączone zostaną też trzy elektrownie węglowe. Dekarbonizacja obejmie również inne sektory gospodarki. Planowana jest wymiana taboru komunikacji publicznej na zeroemisyjny. Wspierane będą inwestycje w zakresie OZE na rzecz energetyki prosumenckiej. Transformacja zachodzić będzie na obszarze całego Górnośląskiego Zagłębia Węglowego (GZW), tj. na obszarze województwa śląskiego i małopolski zachodniej. Województwo śląskie jako region z aktywnym sektorem wydobywczym w I

etapie transformacji skupia się na łagodzeniu skutków dekarbonizacji. Interwencja planowana w ramach TPST nie zakłada wsparcia firm EU ETS.

W woj. śląskim do 2030 zlikwidowane zostaną kopalnie: Ruda (Pokój), Bolesław Śmiały, Sośnica. Do 2030 nastąpią też zmiany organizacyjne w kopalniach: Ruda (łączenie Bielszowice i Halemba) oraz Staszic-Wujek (łączenie Wujek i Murcki-Staszic). W efekcie znacząco spadnie wydobycie węgla kamiennego. Na 2029 przewidziane jest otwarcie nowej kopalni węgla kamiennego Brzezinka 3. Kopalnia uzyskała koncesję w listopadzie 2020. Koncesja jest jednak sprzeczna z polityką Zarządu Woj. Śląskiego. W grudniu 2021 postępowanie koncesyjne zostało wznowione. Sprawa jest w toku. Otwarcie nowej kopalni nie zniweluje jednak znacząco redukcji w wydobyciu zaplanowanej w TPST. Analiza wpływu transformacji na wydobycie i wykorzystanie węgla kamiennego w energetyce oraz emisje GHG i metanu przedstawiona jest w Aneksie 1 (analiza obejmuje też wpływ kopalni Brzezinka 3 na proces transformacji).

Obecnie wydobycie węgla w GZW stanowi około 65% wydobycia krajowego. Jego planowana redukcja do 2030 szacowana jest na 26% względem 2021. Zakończenie i ograniczenie wydobycia do 2030 z czterech kopalń w woj. śląskim będzie miało w tym udział. Obecnie stanowią one 37% wydobycia w GZW. Do 2030 poziom wydobycia w tych kopalniach ma zmniejszyć się o 54% w stosunku do 2021. Ze względu na nową kopalnię, skala tej redukcji będzie jednak niższa i wyniesie 40%. Szacowany poziom wydobycia w tych kopalniach w 2030 będzie stanowił 25% wydobycia GZW i 14% wydobycia krajowego. W efekcie, udział wydobycia węgla w GZW w wydobyciu krajowym w 2030 zmniejszy się do 55%.

Redukcja wydobycia węgla kamiennego przyczyni się do ograniczenia poziomu emisji metanu do atmosfery o 8% w 2030 w stosunku do 2021 (już po uwzględnieniu emisji metanu z nowej kopalni). To umiarkowana redukcja, jednak kopalnie, które zostaną poddane likwidacji lub restrukturyzacji stanowią jedynie 9% całości emisji w regionie. Jednocześnie, sam poziom emisji metanu tylko z tych kopalni zostanie zmiejszony o 51% do 2030 w stosunku do 2021.

Dla likwidowanych kopalń powstaje Plan ruchu likwidowanego zakładu, który wskazuje sposób zabezpieczenia przed niekontrolowaną emisją metanu. Plan jest zatwierdzany i kontrolowany przez właściwy organ nadzoru górniczego.

Trzy elektrownie węglowe zostaną zamknięte w regionie do 2030: Rybnik (zamykana stopniowo) oraz Jaworzno i Łaziska (zamykane w 2030). Ich łączna emisja GHG w 2019 wyniosła 13,8 mln ton, co stanowi 52% emisji z energetyki w regionie i około 9% krajowej emisji z tego sektora. W efekcie zamknięć, poziom emisji GHG w regionie zmniejszy się o około 50% do 2030 w stosunku do 2019. Udział tej redukcji w obniżeniu krajowych emisji z energetyki do 2030 szacuje się na 64%.

Wraz z zamknięciem tych elektrowni zmniejszy się również produkcja energii elektrycznej z węgla w regionie, o około 62% (z poziomu 14 TWh w 2021, do 5 TWh w 2030). Szacuje się, że będzie to stanowić 72% obniżenia poziomu produkcji energii elektrycznej z węgla kamiennego w skali kraju, prognozowanego na 2030.

Oszacowano, iż zaplanowana interwencja w ramach FST przełoży się na produkcję energii elektrycznej z OZE na poziomie 145 111 MWh energii na rok. W porównaniu do 2020 będzie to wzrost na poziomie ok. 10%. Zaplanowany rozwój OZE ograniczy emisję CO2 o 49 kt. Szacowany mix energetyczny w 2030 będzie się opierał na źródach węglowych (61,4%), OZE (7,2%) oraz pozostałych, w tym głównie gazie (31,3%). Obecnie wynosi odpowiednio: 84%, 6,7%, 9%.

Szczegółowa analiza zmian na rynku pracy patrz 2.1.

1.2. Wskazanie terytoriów (...)

Punktem wyjścia do wskazania terytoriów najbardziej dotkniętych skutkami transformacji w Polsce był aneks D do Sprawozdania krajowego dla Polski na rok 2020. W tym załączniku wskazano polskie podregiony w województwach śląskim (7 podregionów), wielkopolskim (podregion koniński) i dolnośląskim (podregion wałbrzyski), jako szczególnie narażone na negatywne skutki transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Dodatkowo w Umowie Partnerstwa zidentyfikowane zostały podregiony województwa łódzkiego (obszary w podregionach piotrkowskim i sieradzkim) oraz małopolskiego (obszar Małopolski Zachodniej) jako te obszary, które również odczują skutki transformacji w dłuższej perspektywie.

Perspektywa zamknięcia dwóch kopalń Małopolski Zachodniej jest odległa. Jednakże transformacja pobliskiego Śląska będzie miała wpływ na małopolskich pracowników dojeżdżających do pracy na Śląsku oraz małopolskie MŚP w łańcuchach dostaw zależnych od śląskich kopalń węgla. Śląskie, największy region górniczy w UE, jest ciągle w dużym stopniu zależny gospodarczo od sektora wydobycia węgla. Śląskie będzie stopniowo odchodziło od wydobycia węgla aż do 2049 r. i wymaga dodatkowych wysiłków na rzecz dywersyfikacji gospodarczej, przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji, przeciwdziałania wyludnianiu się i rewitalizacji. W Wielkopolsce Wschodniej działalność związana z wydobyciem węgla brunatnego i wytwarzaniem energii była do niedawna ważnym elementem gospodarki lokalnej. Szybkie odchodzenie od wydobycia i spalania węgla brunatnego w podregionie konińskim do 2030 r. (lub nawet wcześniej) ma już istotny wpływ na lokalną gospodarkę oraz rynek pracy. Na Dolnym Śląsku podregion wałbrzyski w przeszłości w dużym stopniu opierał się na przemyśle wydobywczym, ale ze względu na niedokończoną transformację ciągle cierpi z powodu niskiego poziomu rozwoju gospodarczego, degradacji infrastruktury, znacznego udziału węgla w ogrzewaniu i niezrekultywowanych obszarów pogórniczych. Kombinat górniczo-energetyczny w Bełchatowie w dłuższej perspektywie ucierpi ze względu na stopniowe wycofywanie się z wydobycia i spalania węgla brunatnego. Elektrownia w Bełchatowie ma jednak kluczowe znaczenie dla produkcji

energii elektrycznej w Polsce, a wygaszanie elektrowni stanowi istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w Polsce.

Gospodarka wskazanych obszarów oparta jest o tradycyjne sektory oraz energetykę konwencjonalną. Z tego powodu obszary te poniosą najwyższe koszty osiągania celów klimatycznych przez PL np. w związku z rosnącymi cenami emisji CO2 i konieczną zmianą mixu energetycznego kraju. Już obecnie łączny udział podregionów węglowych w wytwarzaniu PKB kraju na przestrzeni 19 lat spadł ok. 1,5 pp. Proces restrukturyzacji przemysłów tradycyjnych na wskazanych obszarach, w tym przede wszystkim górnictwa, trwa od lat 90-tych, co spowodowało niekorzystne zmiany na rynku pracy oraz nasilenie negatywnych tendencji demograficznych. Przekłada się to na istniejące problemy strukturalne, które obniżają ich rezyliencję na kolejne zmiany transformacyjne.

Zakres terytorialny wsparcia dla województwa śląskiego to 7 podregionów. Do wsparcia predystynowane będą szczególnie obszary wskazane w Strategi Rozwoju Województwa Śląskiego jako OSI – gminy w transformacji górniczej.

Podregion bielski

Podregion odczuwa konsekwencje zakończonej działalności (kopalnia Morcinek – zlikwidowana w 1998). Nadal prowadzone jest wydobycie w prywatnej kopalni PG Silesia (koncesja ważna do 2044 - zatrudnienie 1800 osób).

Skutkami transformacji będą też dotknięci mieszkańcy podregionu zatrudnieni w przemyśle wydobywczym na terenie Czech (w kopalniach, które będą zamykane w najbliższych latach).

Podregion tyski

Problemy wynikają z zaprzestania wydobycia - zlikwidowana kopalnia Czeczott oraz kopalnia Krupiński w likwidacji.

Nadal działają kopalnie przeznaczone do zamknięcia: Bolesław Śmiały (1 654 osób), i Piast-Ziemowit (6 800 osób). Planuje się, że do 2030 liczba miejsc pracy w kopalniach spadnie o prawie 2800. Do 2030 zmniejszy się też wydobycie węgla o min. 1,520 mln ton rocznie względem 2019 (efekt zamknięcia kopalni Bolesław Śmiały w 2028).

Do likwidacji do 2030 przeznaczona jest też Elektrownia Łaziska (ponad 350 osób).

Podregion gliwicki

W ostatnich 25 latach zamknięto kopalnie: Pstrowski, Gliwice, Makoszowy, Jadwiga.

Do 2030 zlikwidowana zostanie kopalnia Sośnica (1 886 osób), co spotęguje negatywne skutki transformacji. Efektem zamknięcia kopalni Sośnica będzie spadek wydobycia węgla o 1,853 mln ton rocznie - względem 2019.

Podregion rybnicki

Od 1997 zamknięto kopalnie: Żory, Rymer, 1 maja, Dębieńsko, Moszczenica i Anna. Wyzwaniem jest jednak niedokończona transformacja i potrzeba dywersyfikacji gospodarki.

Do 2030 nie planuje się zamykania kopalń, ale konieczne są działania łagodzące skutki dotychczasowej transformacji oraz przygotowanie na wyzwania po 2030. Kolejne kopalnie (Ruchy kopalni ROW: Rydułtowy, Marcel, Chwałowice i Jankowice) będą zamykane po 2040, a ich łączne zatrudnienie - 11 047 osób. Do 2030 przewiduje się redukcję zatrudnienia w kopalniach podregionu o ok. 800 osób.

Do 2030 zlikwidowana będzie też Elektrownia Rybnik (zatrudnienie: 530 osób).

W podregionie odczuwalne będą skutki zamykania przygranicznych kopalń w Czechach (Ostrawsko-Karwińskie Zagłębie Węglowe).

Działa tu też 5 kopalń JSW S.A. (21,1 tys. osób), które nie będą likwidowane przed 2050 - zasoby węgla koksującego (surowiec strategiczny wg UE).

Podregion sosnowiecki

W okresie 1996-2006 zamknięto kopalnie: Paryż, Saturn, Sosnowiec, Niwka-Modrzejów, Jan Kanty, Grodziec, Jowisz, Porąbka-Klimontów.

Nadal znaczne zatrudnienie w górnictwie i prowadzona eksploatacja (do likwidacji przeznaczony jeszcze ZG Sobieski w Jaworznie w 2049, zatrudniający 2 500 osób). Ponadto do 2030 przewiduje się zamknięcie Elektrowni Jaworzno (zatrudnienie: 600 osób) a w 2035 Elektrowni Łagisza w Będzinie (200 osób).

Podregion bytomski

Rejon intensywnej eksploatacji węgla w przeszłości. Zamknięte kopalnie to.: Szombierki, Rozbark, Miechowice, Bobrek, Julian, Powst. Śl. i Andaluzja, proces likwidacyjny w kopalni Centrum.

Na części obszaru jest jeszcze prowadzona działalność (kopalnia Bobrek-Piekary - zatrudnienie 2 200 osób; przeznaczona do zamknięcia w 2040, a do 2030 odejdzie blisko 1000 osób).

Podregion katowicki

Od 1993 zlikwidowano kopalnie: Barbara, Siemianowice, Polska, Wawel, Śląsk i Nowy Wirek, Katowice, Kleofas, Boże Dary, Wieczorek, Mysłowice. Na znacznej części obszaru wciąż prowadzona eksploatacja węgla.

Możliwe uruchomienie nowej kopalni Brzezinka 3 w 2029 (patrz 1.1 oraz Aneks 1). Postępowanie koncesyjne zostało wznowione w 2021 – sprawa w toku.

Do 2049 do zamknięcia przeznaczone są kolejne 3 kopalnie (6 ruchów) - najszybciej skutki odczuje Ruda Śląska (do 2030).

W przeznaczonych do likwidacji kopalniach podregionu pracuje 14 tys. osób. Do 2030 planowana redukcja o 5,9 tys. miejsc pracy. Uruchomienie nowej kopalni Brzezinka 3 oznacza 900 nowych miejsc pracy. Całkowita redukcja miejsc pracy wyniesie 5 tys.

Działania transformacyjne prowadzone w woj. śląskim będą miały pośredni wpływ na zmiany rozwojowe na terenie małopolski zachodniej (MZ). Na obszarze podregionu oświęcimskiego zlokalizowane są wschodnie krańce GZW. Jest to obszar o silnych funkcjonalnych powiązaniach z obszarem transformacji ulokowanym w granicach woj. śląskiego. Podregion oświęcimski ma analogiczne problemy jak te występujące w obszarze transformacji w woj. śląskim.

Szerzej o MZ patrz 2.1.

2. 2. OCENA WYZWAŃ ZWIĄZANYCH Z TRANSFORMACJĄ W PRZYPADKU KAŻDEGO ZE WSKAZANYCH TERYTORIÓW

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

9. Terytorium: Województwo śląskie

2.1. Diagnoza skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. c)

Obszar transformacji obejmuje 7 z 8 podregionów zlokalizowanych w woj. śl. (¾ powierzchni obszaru) a zamieszkuje go 88% ludności regionu. Jest to obszar silnie uprzemysłowiony, w którym od ponad 30 lat zachodzą intensywne procesy restrukturyzacji gospodarczej wpływające na jego potencjał oraz powodujące znaczące zmiany społeczne.

Trwające od lat procesy restrukturyzacyjne nie zmieniły znacząco dotychczasowej struktury gospodarki, charakteryzującej się **znacznym udziałem sektora wydobywczego oraz wysokim uzależnieniem lokalnych rynków pracy od przemysłów tradycyjnych**. Przemysłowe dziedzictwo przyczynia się do obniżającej się konkurencyjności struktury gospodarczej regionu, przejawiającej się w **spadku udziału w krajowym PKB** (z 13,7% w 2004 do 12,3% w 2018) oraz zmniejszającym się udziale w krajowej produkcji sprzedanej przemysłu. WDB województwa śląskiego w sektorze górnictwa obniżyła się z 9,7% w 2000 do 6,2% w 2019. Umiędzynarodowienie gospodarki jest wciąż na niskim poziomie ze względu na niewystarczającą innowacyjność przedsiębiorstw. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w woj. śl. w 2019 wyniosło 793,3 tys. osób (12,4% liczby zatrudnionych w PL), co plasowało region na 2. miejscu w kraju, przy czym równocześnie obserwowano nadal wysoki udział pracujących w przemyśle (w 2019 r. 38,3%). Niezbędne jest zwiększenie udziału środków przeznaczanych na działalność innowacyjną i badawczo-rozwojową w regionie. W woj. śl. w 2019 nakłady na działalność B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęły 544,1 zł (6. miejsce w PL), co jest wartością o 244,8 zł niższą od średniej dla kraju. Dla osiągnięcia celów klimatycznych kluczowy będzie proces dywersyfikacji gospodarki, unowocześnienia procesów produkcji i tworzenia nowych firm w obszarach specjalizacji technologicznych regionu oraz podniesienie poziomu jej innowacyjności. **Skutki działań podejmowanych w procesie sprawiedliwej transformacji regionu będą odczuwalne przede wszystkim w sektorze wydobywczym , w którym zachodzące zmiany spowodują redukcje zatrudnienia na poziomie 12,3 tys. osób do 2030 oraz 48,7 tys. osób do 2050.**

Problemem regionalnego rynku pracy jest **niska aktywność zawodowa mieszkańców**, w tym wśród kobiet (w 2019 liczba biernych zawodowo w regionie wyniosła 1 707 tys. osób, co stanowiło 2. pozycję w PL) oraz **duże zróżnicowanie terytorialne bezrobocia**. Na kształt rynku pracy ma wpływ **ujemne saldo migracji oraz związane z tym silne procesy depopulacyjne i starzenia się społeczeństwa**. Następuje długotrwały odpływ kapitału ludzkiego zwłaszcza osób mobilnych oraz kapitału intelektualnego, w postaci innowacyjnych start-upów, inwestorów i koncepcji biznesowych do innych regionów i krajów. Ważne w tym kontekście będzie dopasowanie prowadzonej polityki społecznej do potrzeb wszystkich mieszkańców obszaru transformacji, skutkujące zwiększeniem aktywności społecznej i zawodowej w regionie. Prognozuje się ograniczenie popytu na siłę roboczą wykonującą proste, powtarzalne prace, oraz wzrost znaczenia zawodów wymagających bardziej specjalistycznych umiejętności i charakteryzujących się wysokim stopniem kreatywności. Rzutuje to na przygotowanie młodych osób do podjęcia pracy oraz na kształcenie zawodowe, wymagające powiązania edukacji z wymogami nowej gospodarki. Istotna będzie współpraca placówek edukacyjnych z pracodawcami oraz ciągłe monitorowanie zapotrzebowania na nowe zawody. Skuteczność procesu przekształcania zawodowego i kształcenia nowych kadr w kontekście nasilających się procesów migracyjnych pozwoli na zatrzymanie w regionie wykwalifikowanej kadry, która znajdzie zatrudnienie w nowych, rozwijanych branżach. Rozwój innowacji i technologii wymaga sprawnie funkcjonującego szkolnictwa wyższego, zarówno w kwestii kształcenia, np. zamawianych kierunków, jak również podniesienia jakości bazy i infrastruktury szkół wyższych, która zapewni możliwość kształcenia na najwyższym poziomie, w szczególności na kierunkach związanych z zieloną i cyfrową transformacją.

Województwo śląskie jest **najbardziej zależnym od węgla regionem w UE. Od lat 90-tych XX w. produkcja węgla w PL zmniejszyła się o połowę (z ok. 150 mln t do ok. 73 mln t), a zatrudnienie w górnictwie zmniejszyło się czterokrotnie (od 1990 do 2015 z ok. 388 tys. do ok. 98 tys.) niemniej dalej woj. śl. charakteryzuje się największą liczbą zatrudnionych w górnictwie** (ok. 74 tys. osób,

2019, raport IBS). Sytuacja ta jest największym wyzwaniem związanym z procesem sprawiedliwej transformacji. Miejsca pracy w górnictwie charakteryzują się dużą koncentracją geograficzną na obszarze Aglomeracji Rybnickiej i jej otoczenia, Metropolii Górnośląskiej oraz przy granicy z woj. małopolskim.

Zgodnie z danymi MAP zatrudnienie w kopalniach państwowych woj. śl. wynosi 61 057 osób, a do 2030 planowana jest redukcja o 12 342 osób (48,7 tys. w 2030-2049). Wskutek likwidacji/łączenia zakładów górniczych do 2030, 2 499 osób przeniesionych będzie do podmiotów kontynuujących wydobycie, a 1 847 nabędzie prawa emerytalne. W zakładach, których likwidacja planowana jest w późniejszym okresie, do 2030 nastąpi redukcja zatrudnienia w wyniku np. przejęcia obszaru górniczego przez SRK. Do 2030, 3 533 pracujących w kopalniach nie zostanie objętych żadnym wsparciem. W umowie społecznej nie uwzględniono kopalni należących do JSW S.A. (węgiel koksujący), jednak zatrudnieni są ujęci w ww. analizach.

Proces transformacji do 2030 obejmie też elektrownie węglowe: Jaworzno, Łaziska, Łagisza i Rybnik. W elektrowni Rybnik planowane jest wyłączenie do dnia 31.12.2022 bloków nr 3 i 4. Od 1.01.2023 w elektrowni Rybnik będą działały 4 jednostki wytwórcze. Działanie pozostałych bloków założono do 2030. Pozostałe jednostki wytwórcze będą sukcesywnie wyłączane (brak harmonogramu). W wyniku ww. zamian nastąpi redukcja zatrudnienia o 848 osób w elektrowniach i 269 osób w podmiotach współpracujących. Ponadto 474 osób zostanie przeniesionych, w tym 246 osób zostanie przekwalifikowanych. W momencie likwidacji bloków 1 052 zatrudnionych uzyska prawa emerytalne, a 1 080 będzie uprawniona do otrzymania odpraw.

Planowane zmiany spowodują do 2030 utratę 36,5 tys. miejsc pracy. Prognozuje się jednocześnie, że liczba miejsc pracy utworzonych w ramach realizacji TPST wyniesie 27,3 tys., w tym w ramach wsparcia dla dużych firm 2,1 tys. W ramach likwidowanych do 2030 miejsc pracy 24,2 tys. dotyczy firm okołogórniczych, natomiast w latach 2030-2049 to 95,8 tys. Szacunek ten oparto o ekspertyzę przygotowaną przez UE dla GIPH, gdzie liczba pracowników powiązanych bezpośrednio z branżą górniczą wynosi 120 tys. osób. Zbliżone szacunki przedstawia IBS, z którego badań wynika, że na 1 miejsce w górnictwie węgla kamiennego w Polsce przypada co najmniej 1,16-1,35 miejsca pracy w innych sektorach gospodarki, co daje 96,3-112 tys. osób zatrudnionych w branżach powiązanych bezpośrednio z górnictwem. Przewidywana skala osób zależnych od funkcjonowania kopalni może być znacznie wyższa, jeżeli weźmiemy pod uwagę wpływ pośredni na przedsiębiorstwa handlowo-usługowe czy rodziny pracowników. Szacunki ujmujące ten aspekt według samorządu gospodarczego mogą wynieść nawet 400 tys. osób. Opierając się na powyższej analizie oraz na przyjętym harmonogramie zamykania kopalń zakłada się, iż do 2030 r. w związku z likwidacją zatrudnienia w sektorze górniczym konieczne będzie zapewnienie prawie 37 tys. nowych miejsc pracy, w tym 24,2 tys. dla osób pracujących w firmach okołogórniczych. Natomiast w latach 2030-2049 skala likwidacji miejsc pracy będzie znacznie wyższa, tj. ok. 145 tys. osób, w tym 95,8 tys. w sektorze okołogórniczym.

Z uwagi na trwającą transformację, gminy górnicze, na terenie których likwidowane będą kopalnie, odnotują istotne spadki dochodów budżetowych, tj.: udział w PIT, podatku od nieruchomości i opłacie eksploatacyjnej. Spadek dochodów gmin w transformacji górniczej może wynieść nawet 393,2 mln zł

rocznie. Utracone dochody będą rekompensowane przez wpływy z podatków nowopowstałych firm oraz zatrudnionych mieszkańców.

Duże uzależnienie od węgla jako surowca zauważa się także w obszarze wytwarzania energii. Głównym źródłem energii elektrycznej pozostaje węgiel kamienny, natomiast **udział produkcji energii ze źródeł odnawialnych jest nieznaczny** (4,4%). Podobnie jak w przypadku produkcji energii elektrycznej **podstawowym źródłem ciepła jest także węgiel kamienny** (75,4% produkcji ogółem). Udział produkcji ciepła ze źródeł odnawialnych wyniósł zaledwie 2,8%. Osiąganie celów klimatycznych będzie wiązało się z koniecznością przebudowy sektora energetycznego w kierunku alternatywnych i odnawialnych źródeł energii. Region charakteryzuje się **największym zużyciem węgla kamiennego w gospodarstwach domowych**, który stanowi najtańsze źródło pozyskiwania ciepła. Woj. śl. charakteryzuje się dużą ilością wytwarzanych i nagromadzonych odpadów, w tym **największą ilością wytworzonych odpadów przemysłowych** (w 2018 blisko 1/4 takich odpadów w PL). W sumie w PL funkcjonują 153 hałdy, zwałowiska lub tzw. stawy osadowe, na których składowane są odpady wydobywcze – z czego najwięcej w woj. śl. (aż 138). Odpady wydobywcze powodują zagrożenia środowiskowe: zanieczyszczenia gleby, wód podziemnych i powierzchniowych oraz powietrza. Woj. śl. charakteryzuje się **największym w PL odsetkiem terenów zdegradowanych i zdewastowanych** wymagających rekultywacji i rewitalizacji. Szczególnie dużym wyzwaniem są tzw. tereny górnicze i pogórnicze.

Wyzwaniem będzie stworzenie nowych łańcuchów wartości, w branżach związanych z zieloną i innowacyjną gospodarką, które zastąpią dotychczasowe powiązania w branży górniczej i okołogórniczej i przyczynią się do rozwoju gospodarki w nowych obszarach nie związanych z przemysłami tradycyjnymi. Tworzenie nowych miejsc pracy będzie się odbywać w oparciu o endogenny potencjał gospodarczy i naukowo-badawczy w zidentyfikowanych w PRT Województwa Śląskiego na lata 2019-2030 obszarach technologicznych, w tym m.in. sektorach zielonej gospodarki. Zielona gospodarka w woj. śl. to ponad 51 tys. podmiotów według danych REGON (06.2020) i ponad połowa powiązanych tematycznie akredytowanych i aktywnych laboratoriów badawczych. Branżami, które będą wstanie przyjąć pracowników odchodzących z branży górniczej będą przedsiębiorstwa z sektorów: transport, logistyka i budownictwo. W 2020 w woj. śl. notowano rekordowe wskaźniki związane z liczbą nowych mieszkań, czy też liczbą wydawanych zezwoleń na budowę. Liczba osób pracujących w sektorze transport i gospodarka magazynowa znacząco wzrosła w okresie ostatnich 8 lat, w 2019 osiągając wartość blisko 77 tys. osób (3. pozycja w PL; 6,6% ogółu zatrudnionych w regionie). Zgodnie z szacunkami IBS potencjał tworzenia nowych miejsc pracy w perspektywie 2030 w tych sektorach wyniesie od 21-37 tys. miejsc pracy.

Zmiany na rynku pracy implikują konieczność rozwoju systemu transportu zbiorowego, w celu poprawy i usprawnienia komunikacji wewnątrzregionalnej. Woj. śl. charakteryzuje się niską intensywnością przewozów komunikacją miejską oraz spadającą wartością liczby przewożonych pasażerów. Poprawa jakości i dostępności transportu lokalnego i ponadlokalnego ma na celu wsparcie procesów transformacyjnych w kierunku wygenerowania lepszych połączeń komunikacyjnych z miejsc, gdzie

będą likwidowane miejsca pracy do miejsc, gdzie tworzone będą nowe miejsca pracy. Nie planuje się wsparcia transportu kolejowego.

Sąsiadujący z woj. śl. podregion oświęcimski (małopolska zachodnia), leżący na obszarze Górnośląskiego Zagłębia Węglowego, silnie powiązany funkcjonalnie i pozostający "w cieniu" transformacji podregionów woj. śl. ma analogiczne problemy społeczno-gospodarcze wynikające z procesu transformacji, przy czym znacznie słabszy potencjał naukowo-badawczy. Wyzwania dla MZ związane z transformacją dotyczą tworzenia nowych miejsc pracy, rekultywacji terenów poprzemysłowych oraz rozwoju niskoemisyjnego systemu transportowego (ponad 18 tys. osób z MZ, codziennie dojeżdża do pracy w woj. śląskim).

W podregionie oświęcimskim występują problemy związane z zaprzestaną działalnością górniczą (zamknięta w 2001 KWK Siersza w Trzebini), co przełożyło się na zwiększenie liczby bezrobotnych na lokalnym rynku pracy. Jednocześnie nadal działają dwa zakłady górnicze Tauron Wydobycie S.A. tj.: ZG Brzeszcze i ZG Janina, przewidziane do zamknięcia odpowiednio w 2040 i 2049.

Zatrudniają one łącznie prawie 4 tys. osób. Dodatkowo ok. 4 tys. osób z podregionu pracuje w kopalniach w woj. śląskim. Skutki transformacji odczuje także ok 8,7-10,1 tys. osób w sektorze okołogórniczym (łącznie dla 8% ogółu przedsiębiorstw z MZ sektor górniczy jest klientem, w tym dla 14% z tej grupy dostarcza ponad połowy przychodów).

W MZ funkcjonuje również przeznaczona do zamknięcia Elektrownia Siersza, zatrudniająca ok. 220 bezpośrednich pracowników (a łącznie z podwykonawcami ok. 300 osób). W sumie miejsca pracy związane z górnictwem stanowią około 12% zatrudnienia w MZ.

Spodziewana luka zatrudnieniowa do 2030 powinna objąć ok. 800 etatów ZG Brzeszcze i ZG Janina oraz 220 osób z Elektrowni Siersza. Ponadto pracę straci ok. 1,8-2,1 tys. osób z branży okołogórniczej (dotyczy to nie tylko działalności ściśle związanych z wydobyciem, ale także handlu i usług, budownictwa, gastronomii, transportu). Spadku zatrudnienia należy się spodziewać wśród ok. 1/3 firm związanych bezpośrednio z górnictwem. Ponadto podregion będzie odczuwał też skutki zwolnień w zakładach w woj.śląskim.

Łączna powierzchnia obszarów górniczych w MZ to 18,3 tys. ha. Po zamykanych kopalniach i elektrowni pozostaną tereny poprzemysłowe, których zagospodarowanie będzie wieloletnim procesem, wymagającym nakładów finansowych związanych z nadaniem im nowych funkcji.

Wsparciem dla procesów transformacyjnych będzie również poprawa jakości i dostępności transportu lokalnego i ponadlokalnego pozwalająca na wsparcie zmian na rynku pracy.

2.2. Potrzeby i cele w zakresie rozwoju do roku 2030 służące osiągnięciu neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. d)

Sformułowane poniżej wyzwania i odpowiadające im cele sprawiedliwej transformacji wynikają ze zidentyfikowanych problemów przedstawionych we wcześniejszej części Planu. Założono, iż celem głównym TPST jest:

Sprawiedliwa i efektywna transformacja podregionów górniczych w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację wskazanych poniżej szczegółowych celów operacyjnych. Ustalenia strategiczne przedstawiono w następującej sekwencji: wyzwanie - cel operacyjny – rezultaty.

Wyzwanie: Budowa pozycji wiodącego ośrodka w obszarze innowacyjnego i wysokotechnologicznego przemysłu.

Cel operacyjny: Innowacyjna gospodarka podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie potencjału badawczo-rozwojowego i wdrożeniowego sektora B+R.

Wyzwanie: Przekierowanie gospodarki podregionów górniczych na ścieżkę zielonego, inteligentnego i cyfrowego wzrostu.

Cel operacyjny: Zdywersyfikowana oraz zasobo- i energooszczędna gospodarka podregionów górniczych

Rezultaty:

- Dywersyfikacja gospodarcza podregionów górniczych.
- Ograniczenie zużycia energii, surowców pierwotnych oraz zwiększenie udziału czystych technologii w procesach produkcyjnych w celu znaczącej redukcji masy odpadów lub zapobiegania ich powstawaniu.

Wyzwanie: Wzmocnienie potencjału lokalnej przedsiębiorczości na rzecz tworzenia alternatywnych miejsc pracy w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych

Rezultaty:

- Zwiększenie zatrudnienia poprzez tworzenie nowych miejsc pracy w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.
- Podniesienie konkurencyjności MŚP w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.

- Wzrost liczby nowych firm w sektorach alternatywnych dla górnictwa i energetyki konwencjonalnej.
- Większy dostęp do wsparcia doradczego i finansowego na podejmowanie działalności gospodarczej.
- Wzrost umiędzynarodowienia działalności firm.

Wyzwanie: Zdynamizowanie energetyki prosumenckiej w oparciu o potencjały i zasoby podregionów górniczych.

Cel operacyjny: Zbilansowana energetyka rozproszona podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie produkcji i magazynowania energii ze źródeł odnawialnych rozproszonych.

Wyzwanie: Przywrócenie terenów poprzemysłowych (w szczególności pogórniczych) do obiegu gospodarczego, społecznego i środowiskowego w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Efektywne wykorzystanie terenów poprzemysłowych podregionów górniczych na cele gospodarcze, środowiskowe i społeczne

Rezultaty:

- Wykorzystanie terenów poprzemysłowych na cele rozwojowe regionu.
- Zniwelowanie skutków działalności przemysłowej, w tym górniczej na środowisko, poprawa wskaźników różnorodności biologicznej na terenach wykorzystanych w celach środowiskowych.
- Poprawa stosunków wodnych na obszarze oddziaływania kopalń.
- Systemowe zarządzanie terenami poprzemysłowymi.

Wyzwanie: Poprawa mobilności mieszkańców i spójności transportowej podregionów górniczych

Cel operacyjny: Efektywny system wzmacniający mobilność w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Zmniejszenie emisyjności transportu w wyniku budowy infrastruktury na rzecz transportu zeroemisyjnego i niezmotoryzowanego oraz zakupu zeroemisyjnych środków transportu.
- Poprawa komunikacji podregionów górniczych poprzez rozbudowę infrastruktury transportu zbiorowego oraz działania na rzecz integracji taryfowej oraz wprowadzania ITS.

Wyzwanie: Rozwój i dostosowanie kształcenia w celu budowania przyszłości podregionów górniczych w odpowiedzi na wyzwania gospodarki.

Cel operacyjny: Atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Rozwój kształcenia zawodowego we współpracy z przedsiębiorcami, uczelniami, w szczególności zgodnie z regionalnymi inteligentnymi oraz technologicznymi specjalizacjami.
- Celowany rozwój kształcenia wyższego zorientowanego na potrzeby zielonej gospodarki.
- Stworzenie warunków do rozwoju zawodowego.

Wyzwanie: Utrzymanie aktywności zawodowej osób zatrudnionych w górnictwie i przedsiębiorstwach powiązanych z górnictwem w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych

Rezultaty:

- Rozwój kompetencji zapewniających odpowiednie możliwości zawodowe pracownikom dotkniętych skutkami transformacji (w odpowiedzi na lokalne podejście do rozwoju gospod.), w szczególności do potrzeb zielonej i cyfrowej gospodarki.
- Wzrost aktywności zawodowej mieszkańców podregionów.

Wyzwanie: Poprawa jakości życia mieszkańców podregionów górniczych.

Cel operacyjny: Kompleksowy system wsparcia społecznego aktywizujący mieszkańców podregionów górniczych

Rezultat:

- Zwiększenie poziomu aktywności społeczności uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji.

Wyzwanie: Wzmocnienie potencjału społecznego i zarządczego dla przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w podregionach górniczych.

Cel operacyjny: Efektywny społecznie odpowiedzialny system zarządzania transformacją w podregionach górniczych

Rezultaty:

- Wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, w tym kadr realizujących proces transformacji.
- Zbudowanie kompleksowego systemu monitoringu procesów transformacyjnych.
- Współpraca jst oraz partnerów społecznych i gospodarczych uczestniczących w procesie transformacji w oparciu o dialog i otwartą komunikację.

Zakłada się, iż przyjęta powyżej strategia interwencji TPST wpłynie horyzontalnie na rynek pracy w trzech aspektach:

- Tworzenie nowych miejsc pracy - podstawowym założeniem jest przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w podregionach górniczych dzięki stworzeniu z wyprzedzeniem kompleksowej oferty dla pracowników, których dotknie proces transformacji.
- Utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy - działania skierowane będą głównie do firm okołogórniczych, które w wyniku utraty istotnego kontrahenta gospodarczego (czasem głównego i jedynego) zmuszone są do redukcji zatrudnienia lub wręcz zlikwidowania działalności.
- Tworzenie nowych miejsc pracy jako efekt pośredni inwestycji – działania ujęte w TPST przyczynią się do tworzenia warunków na potrzeby rozwoju innowacyjnej oraz zielonej gospodarki na obszarze podregionów górniczych. Planowane są działania związane z inwestycjami w działania badawcze, innowacyjne, w szczególności wspierające transfer zaawanasowanych technologii, by stworzyć warunki do rozwoju technologicznego, innowacyjnego i zielonego sektora przedsiębiorstw.

2.3. Spójność z innymi odpowiednimi krajowymi, regionalnymi lub terytorialnymi strategiami i planami

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. e)

Zapisy TPST są spójne z ustaleniami najważniejszych dokumentów krajowych, określających politykę rozwoju w horyzoncie średniookresowym oraz założenia polityki klimatycznej. TPST wpisuje się w ustalenia strategiczne dokumentów regionalnych, określających ramy polityki rozwoju w horyzoncie średniookresowym, politykę niskoemisyjną, w obszarze innowacji, politykę społeczną i rewitalizacji.

Zakres powiązań do dokumentów krajowych i regionalnych:

POLITYKA ENERGETYCZNA POLSKI DO 2040:

- CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych - szczególnie w zakresie sprawiedliwej transformacji energetycznej.
- CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej - szczególnie w zakresie produkcji, dystrybucji i magazynowania energii z OZE.
- CEL SZCZEGÓŁOWY 6. Rozwój OZE – szczególnie poprzez wsparcie prosumentów, klastrów energii i spółdzielni energetycznych.

KRAJOWY PLAN NA RZECZ ENERGII I KLIMATU NA LATA 2021-2030:

- WYMIAR "OBNIŻENIE EMISYJNOŚCI" - w zakresie emisji i pochłaniania gazów cieplarnianych, energii ze źródeł odnawialnych.
-

REGIONALNA STRATEGIA INNOWACJI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 2030:

- CEL SZCZEGÓŁOWY C1. Zwiększenie zdolności podmiotów regionalnego ekosystemu innowacji do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych w zakresie m. in. wzmocnienia potencjału innowacyjnego podmiotów w inteligentnych specjalizacjach, wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w tym dostarczanych przez MŚP i wzmacniania infrastruktury badawczej.
- CEL SZCZEGÓŁOWY C2. Zapewnienie inkluzywnej transformacji cyfrowej w gospodarce i społeczeństwie regionu w zakresie transformacji cyfrowej MŚP i wsparcia usług sektora publicznego.

Dodatkowo, wsparcie jest spójne także z takimi dokumentami jak:

STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO „ŚLĄSKIE 2030 - ZIELONE ŚLĄSKIE":

STRATEGIA POLITYKI SPOŁECZNEJ WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO NA LATA 2020-2030

POLITYKA GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ DLA WOJEWÓDZTWA ŚLASKIEGO. REGIONALNA POLITYKA ENERGETYCZNA DO ROKU 2030

REGIONALNEA POLITYKA REWITALIZACJI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

STRATEGIE TERYTORIALNE W RAMACH INSTRUMENTÓW TERYTORIALNYCH

Interwencja będzie komplementarna także z programem Horyzont Europa oraz FENG w zakresie wsparcia prac B+R, Funduszem Innowacji w ramach EU ETS, programem FEnIKS oraz LIFE w zakresie niwelowania negatywnych skutków działalności przemysłowej na środowisko i powietrza oraz mobilności o charakterze lokalnym. W ramach programu FERS, finansowanego z EFS+, wspierane będą komplementarne z działaniami w zakresie edukacji, w tym podnoszenia kompetencji i kwalifikacji, aktywizacji zawodowej, usług społecznych oraz działań na rzecz poprawy jakości życia w regionie.

Wykorzystując wyniki wskazanych powyżej programów, proces przejścia z modelu gospodarki wysokoemisyjnej w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, zgodnie z założeniami europejskiego Zielonego Ładu, dążyć będzie do synergii z dorobkiem europejskich i krajowych inicjatyw podejmowanych na rzecz zielonej, cyfrowej i sprawiedliwej transformacji podregionów górniczych.

Indykatywny wykaz operacji i przedsiębiorstw innych niż MŚP, którym ma być udzielone wsparcie:

Centrum Badań i Dozoru Sp. z o.o. – dywersyfikacja oferty spółki w celu oferowania usług w branżach pozagórniczych wraz z utworzeniem ośrodka szkoleniowego (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 80)

COIG S.A. – dywersyfikacja oferowanych usług w kierunku cyberbezpieczeństwa w celu oferowania ich w branżach pozagórniczych (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 40)

Elektrometal S.A. – opracowanie i wprowadzenie na rynek oferty ładowarek do samochodów i autobusów elektrycznych (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 65)

Elgór+Hansen S.A. - opracowanie portfolio urządzeń o charakterze magazynów energii opartych o ogniwa chemiczne dla różnej wielkości instalacji (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 90)

Fabryki Sprzętu i Narzędzi Górniczych Grupa Kapitałowa FASING S.A. – dywersyfikacja oferty firmy poprzez rozpoczęcie produkcji łańcuchów do podnoszenia, przenoszenia, przeciągania i transportu dla sektorów pozagórniczych (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 89)

KONKO S.A. - dywersyfikacja usług w zakresie dostarczania elementów metalowych poza rynek górniczy i poszerzenie odbiorców o producentów sprzętu drogowego, dźwigowego i transportowego (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 179)

MOJ S.A. - dywersyfikacja działalności spółki poza branżę górniczą poprzez utworzenie nowoczesnej kuźni produkującej odkuwki dla perspektywicznych branż oraz utworzenie ośrodka szkoleniowego (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 255)

Famur S.A. - przebranżowienie z producenta maszyn i urządzeń na potrzeby wydobycia węgla kamiennego, w kierunku producenta przekładni ogólnoprzemysłowych, a szczególnie dla farm wiatrowych (onshore i offshore) (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 100)

PKiM Carboautomatyka S.A. - zmiana profilu działalności spółki z producenta urządzeń dla górnictwa na produkcję urządzeń dla innych branż, w szczególności dla energetyki (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 150)

Europejskie Technologie Górnicze Sp. z o.o. - dywersyfikacja działalności produkcyjnej (z obecnej okołogórniczej na budowlaną/drogową/tunelową) (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 86)

Tauron Polska Energia S.A. – utworzenie Centrum Kompetencji, umożliwiającej rozszerzenie oferty o nowe usługi związane z kształceniem zawodowym związanym z transformacją (liczba miejsc pracy utrzymanych i utworzonych dzięki realizacji przedsięwzięcia: 346)

Wszystkie inwestycje zmierzają w kierunku uniezależnienia się przedsiębiorstwa od odbiorców z branży górniczej, utrzymania zatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy oraz bardziej zrównoważonych metod produkcji.

Planowane zmiany transformacyjne spowodują do 2030 utratę 36,5 tys. miejsc pracy. Prognozuje się jednocześnie, że liczba miejsc pracy utworzonych w ramach realizacji TPST (bez miejsc utworzonych przez duże przedsiębiorstwa) wyniesie 25,2 tys, zatem luka zatrudnieniowa wynosi 11,3 tysięcy. Sumarycznie liczba miejsc pracy, która powstanie w wyniku interwencji dla dużych firm wynosi 2,1 tys (dane oszacowano na podstawie danych historycznych).

2.4. Rodzaje realizowanych operacji

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5

W celu wzmocnienia poziomu innowacyjności oraz generowania nowych motorów wzrostu podregionów górniczych zastępujących branże tradycyjne planowany jest rozwój ośrodków wspierających tworzenie oraz transfer wiedzy i technologii do przedsiębiorstw, jak również prowadzenie badań poprzez celowane projekty (m.in. centrów badawczo-wdrożeniowych, demonstratorów nowych technologii, hubów technologicznych) dla zielonej, inteligentnej, cyfrowej gospodarki. Wsparciem objęte zostanie również tworzenie i realizacja programów rozwojowych oferowanych przez te podmioty.

W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w sektorze B+R oraz przedsiębiorstwach.

Wspierane będą inwestycje niezbędne do zmiany profilu działalności, w tym wprowadzenia nowych/ulepszonych neutralnych dla klimatu produktów, usług, procesów lub zdobycia nowych rynków w firmach z podregionów górniczych. Ze środków FST nie będzie udzielane wsparcie na działalność związaną z górnictwem konwencjonalnym.

Wspierane będzie budowanie konkurencyjności przedsiębiorstw, wykorzystujących rozwiązania ekologiczne i zmierzające do obiegu zamkniętego w zaprojektowanych procesach i technologiach oraz logistyce i B+R, przy jednoczesnym ograniczaniu negatywnego oddziaływania na środowisko i optymalizacji wykorzystania zasobów.

W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach.

Wspierany będzie potencjał rozwojowy i konkurencyjność MŚP funkcjonujących dzięki dostarczaniu produktów oraz świadczeniu usług górnikom, ich rodzinom oraz współpracujących z kopalniami lub zakładami górniczymi. Wsparte zostaną przedsiębiorstwa zaliczane do regionalnych specjalizacji technologicznych. W ramach każdego projektu dopuszcza się wspieranie rozwoju kompetencji osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach. Wsparte zostaną inwestycje wykorzystujące potencjał endogeniczny podregionów górniczych, w szczególności z wykorzystaniem tożsamości regionalnej.

Planowana jest również realizacja projektów strategicznych wspierających tworzenie nowych przedsiębiorstw i nowych inwestycji, jak również samozatrudnienie i tworzenie nowych, stabilnych miejsc pracy, w oparciu o rozwiązanie przyjazne dla klimatu z wykorzystaniem hubów i innych instrumentów jako centrów katalizujących opisane aktywności. Finansowane będą projekty oferujące kompleksowe wsparcie dla przedsiębiorstw, obejmujących pomoc na każdym etapie prowadzenia działalności od przygotowania biznes planu aż do pomocy w pozyskaniu finansowania rozwoju firmy, w tym wsparcie na etapie start-up.

Wspierane będą inwestycje w zakresie OZE, w tym w oparciu o lokalne potencjały na rzecz energetyki prosumenckiej (w tym dla wirtualnych prosumentów) oraz lokalne ciepłownictwo

Oparcie energetyki o rozproszone źródła energii, klastry energii oraz rozwiązania prosumenckie i włączenie ich do systemu energetycznego podniesie poziom bezpieczeństwa energetycznego i zaangażuje lokalną społeczność w działania na rzecz promowania OZE i dążenia do neutralności klimatycznej, zmniejszy dotkliwość wzrostu kosztów energii i ogrzewania dla gospodarstw domowych i gmin górniczych. Biomasa wykorzystywana do wytwarzania energii oraz biopaliwa muszą spełniać kryteria zrównoważonego rozwoju z dyrektywy PE i Rady (UE) 2018/2001 z 11.12.2018 r.

Nie wyklucza się wsparcia poprawy efektywności energetycznej.

Wsparcie dot. będzie działań związanych z rekultywacją, remediacją, regeneracją, renaturyzacją, dekontaminacją oraz zagospodarowaniem terenów poprzemysłowych, w tym w szczególności pogórniczych, obiektów poprzemysłowych, zdegradowanych jak również ich adaptację m.in.na cele gospodarcze, środowiskowe, społeczne, edukacyjne.

Finansowane będą działania związane z rekultywacją terenu jak i docelowym zagospodarowaniem terenu na ww. cele, w tym kompleksowe przygotowanie terenów poprzemysłowych pod działalność gospodarczą wraz z niezbędną infrastrukturą.

Dopuszcza się finansowanie usunięcia elementów szkodliwych dla ludzi i środowiska jakie nie mieszczą się w prawnym pojęciu remediacji.

Realizowane będą zadania związanie z systemowym zarządzaniem terenami poprzemysłowymi m.in. z zakresu inwentaryzacji, gromadzenia danych o terenach i obiektach poprzemysłowych oraz działań planistycznych w celu ponownego ich wykorzystania.

W stosownych przypadkach wsparcie realizowane będzie ze szczególnym uwzględnieniem założeń Nowego Europejskiego Bauhaus.

Wsparte też będą systemy gospodarowania wodami, przyczyniającego się do przeciwdziałania podtopieniom i zalaniom oraz oczyszczeniu zanieczyszczonych w wyniku eksploatacji górniczej wód podziemnych i powierzchniowych oraz inwestycje w obszarze uzdatniania i zagospodarowania wód kopalnianych. Interwencja ta możliwa będzie wyłącznie w powiązaniu z rekultywacją, dekontaminacją, zanieczyszczonych gruntów.

Inwestycje dot. m.in. remediacji, rekultywacji, dekontaminacji, muszą uwzględniać zasadę "zanieczyszczający płaci" oraz regulacje dot. odpowiedzialności za szkody górnicze.

W celu zwiększenia dostępności do lokalnych rynków pracy poprzez zapewnienie bardziej zintegrowanego i wysokiej jakości transportu publicznego, lepsze powiązanie transportowe z centrami rozwoju podregionów górniczych oraz promocję ekologicznego i zeroemisyjnego transportu niezbędne są inwestycje w infrastrukturę transportową oraz zrównoważony transport publiczny. Projekty powinny uzupełniać działania, które systemowo rozwiązują problemy wynikające z transformacji gospodarczej związanej z likwidacją miejsc pracy w przemyśle ciężkim (przeciwdziałanie powstawaniu dzielnic bezrobocia strukturalnego). Ze środków FST nie będzie wspierany transport kolejowy.

Wspierane projekty powinny wynikać z planów zrównoważonej mobilności obejmujących gminy górnicze. W dokumencie powinien być opisany wpływ danej inwestycji na niwelowanie negatywnych skutków transformacji gospodarczej.

Poprawiana będzie jakość edukacji, zwłaszcza zawodowej (branżowej i technicznej) i jej dostosowanie do potrzeb zielonej i cyfrowej gospodarki, branż rozwojowych. Wsparcie obejmie m.in.:podwyższanie, zmianę lub zdobywanie nowych,specjalistycznych umiejętności, kwalifikacji, kompetencji, doradztwo edukacyjno- zawodowe dla uczniów oraz osób dorosłych (w tym instruktorów praktycznej nauki zawodu).

W związku z powyższym, wspierany będzie rozwój współpracy pracodawców z ośrodkami kształcenia (szkoły, uczelnie wyższe), poprzez m.in. staże, kształcenie praktyczne, komercjalizację wiedzy.

Wsparcie obejmie infrastrukturę zwiększającą dostępność edukacji, m.in. jej budowę, remont, przebudowę wraz z niezbędnym wyposażeniem. Uzupełniająco wsparta zostanie infrastruktura szkolnictwa wyższego (na kierunkach praktycznych i zawodowych) w powiązaniu z potrzebami zielonej gospodarki.

Wsparcie koncentrować się będzie na zapewnieniu pracownikom dotkniętych transformacją, kompleksowej, indywidualnej ścieżki wsparcia w kierunku zatrudnienia w formule outlacementu. Wsparcie pracodawców przechodzących procesy restrukturyzacyjne w celu zachowania miejsc pracy realizowane będzie poprzez redeployment.

Planowana jest także pomoc dot. aktywizacji zawodowej i społecznej dla członków rodzin osób objętych outplacementem z przedsiębiorstw dotkniętych transformacją.

Dla zapewnienia skuteczności prowadzonych działań, zakres wsparcia będzie również obejmował koordynację międzyinstytucjonalną w celu świadczenia wysokiej jakości usług dla osób dotkniętych negatywnymi następstwami transformacji.

Wsparcie koncentrować się będzie na realizacji programów integracji społecznej w celu poprawy jakości życia społeczności odczuwających negatywne skutki transformacji oraz programów na rzecz świadomego udziału mieszkańców w zmianie klimatycznej i transformacji.

Niezbędne jest wzmocnienie potencjału interesariuszy na rzecz skutecznego zrządzania procesem transformacji i jego wdrażania oraz sieciowania w wymiarze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, jak również monitorowanie i ocena tego procesu.

Wspierane będą inicjatywy oddolne społeczności lokalnych, służące budowaniu zdolności partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, zachowaniu tożsamości regionalnej.

Wsparcie kierowane będzie również na realizację projektów grantowych i pilotażowych, służących budowaniu świadomości i akceptacji procesu transformacji, w tym poprzez kampanie i działania informacyjne, edukacyjne, promocyjne, lub budżet inicjatyw transformacyjnych zarządzany przez samorząd terytorialny.

Wsparcie będzie służyło wzmocnieniu potencjału instytucjonalnego oraz podniesieniu kompetencji do prowadzenia procesu transformacji. Skierowane będzie na zapewnienie potencjału kadrowego do zarządzania i wdrażania FST na poziomie regionu jak i kompetencji pracowników samorządów lokalnych i ich reprezentacji na poziomie subregionalnym.

Niezwykle ważne będzie efektywne wdrożenie zasady partnerstwa poprzez instrumenty na rzecz współpracy i włączenia partnerów społecznych i gospodarczych w proces decyzyjny oraz zapewnienie spójnego systemu informacji i promocji o celach, działaniach i korzyściach sprawiedliwej transformacji. Wsparcie dedykowane będzie w szczególności prowadzeniu gremiów temu dedykowanych m.in. komitetu monitorującego dla FST oraz animowaniu dialogu społecznego w zakresie sprawiedliwej transformacji.

Uzupełniającym obszarem wsparcia jest stworzenie i rozwój narzędzi monitorowania, analizy, planowania, wdrażania oraz ewaluacji procesów transformacyjnych, a także projekty pilotażowe w celu multiplikowania w innych podregionach górniczych.

Interwencja FST w FEM oraz FESL wzmocniona będzie komplementarnymi inwestycjami podejmowanymi przez sektor publiczny i prywatny w II i III filarze Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji m.in. w następujących obszarach:

- TIK w przedsiębiorstwach, digitalizacja, cyfryzacja i łączność cyfrowa;
- miasto oparte na modelu smart city;
- sektor nowoczesnych usług biznesowych, branż MICE, branż kreatywnych (architektury, designu, gier komputerowych), firmy nanotechnologiczne i start-up
- turystyka, kultura, dziedzictwo kulturowe, które przyczyni się do generowania nowych, trwałych miejsc pracy;

- infrastruktura energetyczna i transportowa, w tym infrastruktura gazowa (z uwzględnieniem uwarunkowań wskazanych w rozporządzeniu ustanawiającym Program InvestEU 2021/523 z 24.03.2021 r.) i systemów ciepłowniczych oraz sieci elektroenergetycznych;
- projekty na rzecz dekarbonizacji i neutralności klimatycznej (OZE, efektywność energetyczna, technologie magazynowania energii);
- skomunikowanie przywróconych do obiegu gospodarczego i społecznego terenów pogórniczych i poprzemysłowych;
- infrastruktura środowiskowa w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi i gospodarki wodnej (w tym zaopatrzenie w wodę pitną i gospodarkę ściekową);
- rozwój metropolizacji i globalizacji – wsparcie branż gospodarki podregionów górniczych na rzecz budowania ich kompetencji konkurencyjności w wymiarze krajowym i międzynarodowym;
- zrównoważona mobilność, w tym mobilność kolejowa;
- rozwój technologii wodorowych i innych paliw alternatywnych;
- infrastruktura społeczna, w tym budownictwo socjalne i pomoc społeczna;
- centra technologiczne w celu podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania pracowników;
- rozwój szkolnictwa (wyższego i zawodowego) kształcącego osoby do pracy w sektorze usług biznesowych.

Oddziaływanie interwencji

Powyższe działania przyczynią się do zmiany profilu gospodarki podregionów górniczych oraz rozwoju, innowacyjnych branż. Wsparcie przedsiębiorczości pozwoli zapobiec migracji mieszkańców i wygenerować nowe, trwałe miejsca pracy, w szczególności dla osób odchodzących z górnictwa i branż powiązanych.

Inwestycje zapewnią także złagodzenie kosztów przejścia przez proces dekarbonizacji sektora energetycznego podregionów górniczych, a dodatkowo zmniejszą negatywne oddziaływanie tego sektora na środowisko. Przyczynią się do przywrócenia do obiegu społeczno–gospodarczego terenów i obiektów poprzemysłowych, poprawy stosunków wodnych, rekultywacji i odtwarzania krajobrazów pogórniczych. Zastępowanie tradycyjnego taboru autobusowego nowoczesnym i bezemisyjnym zwiększy mobilność mieszkańców podregionów górniczych, jednocześnie wpływając na obniżenie emisji szkodliwych substancji z pojazdów.

Planowana interwencja przyczyni się również do wzmocnienia kapitału ludzkiego, zwiększenia szans zatrudnienia i rozwoju zawodowego mieszkańców podregionów górniczych, a także do poprawy jakości życia tych mieszkańców, w tym do zahamowania negatywnych zjawisk demograficznych oraz zwiększenia aktywności społecznej, zawodowej, obywatelskiej społeczności uczestniczących w procesie transformacji.

3. 3. MECHANIZMY ZARZĄDZANIA

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. f)

Partnerstwo

Dyskusja w podregionach górniczych na temat procesu transformacji rozpoczęła się już w 2019 r. W III 2019 r. Zarząd WSL powołał Zespół Regionalny dla inicjatywy regionów górniczych w woj. śląskim, który w pierwszym etapie skupiał się na koordynacji prac regionu w ramach Platformy Reg. Górniczych w Transformacji, utworzonej przez KE. Ma on charakter opiniodawczo-konsultacyjny i współpracuje z władzami regionalnymi nad planowaniem działań w ramach FST. Realizacja procesu uspołecznienia rozpoczęła się w IX 2020 r. cyklem warsztatów eksperckich, w których udział wzięli lokalni liderzy, w tym członkowie ZR szerokie grono specjalistów branżowych oraz przedstawiciele strony rządowej i KE. Celem pierwszej serii spotkań było uchwycenie wyzwań stojących przed woj. w procesie transformacji społeczno-gospodarczej.

II etap procesu uspołecznienia prac nad TPST realizowano jako identyfikację problemów i wyzwań transformacyjnych w ujęciu geograficznym. Na przełomie X i XI 2020 r. przeprowadzono seminarium dla przedstawicieli władz lokalnych, instytucji publicznych, biznesu, środowisk naukowych i społecznych. W spotkaniach uczestniczyli również przedstawiciele instytucji rządowych i KE.

Na przełomie I i II 2021 r. w ramach III etapu procesu uspołecznienia TPST odbyło się 6 spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami środowisk istotnych w procesie transformacji. Celem spotkań było włączenie ich w proces kształtowania dokumentów programujących oraz opracowanie wstępnych założeń projektów regionalnych, budując jednocześnie poczucie współodpowiedzialności za proces. . Wypracowano diagnozę problemów w ujęciu środowiskowym. W IV 2021 roku przeprowadzono dla interesariuszy warsztaty w oparciu o założenia projektu TPST. Rozmawiano o priorytetach i potrzebach rozwojowych regionu, dyskutując jednocześnie o obawach mieszkańców, których proces dotyka i będzie dotyczył w najbliższych latach, zwłaszcza na terenach wygaszania eksploatacji górniczej.

Uchwałą Zarządu Woj. Śl. Nr 1463/241/VI/2021 z dnia 15.06.2021 r. projekt TPST 2030 – v.02 został skierowany do szerokich konsultacji społecznych z mieszkańcami regionu. Do udziału zaproszono wszystkich zainteresowanych, w tym samorządy, partnerów społecznych i gospodarczych.

W II 2022 r. odbyły się „prekonsultacje" zapisów programu FE SL, uwzględniającego interwencję FST. Ich celem było zebranie komentarzy, uwag i opinii potencjalnych beneficjentów na temat proponowanego zakresu interwencji, ze szczególnym uwzględnieniem VIII Priorytetu tj. Śląskie w transformacji, by zweryfikować i uzupełnić dotychczasowe zapisy dokumentu w konsultacji z szerokim gronem interesariuszy.

W IV-V.2022 odbyły się konsultacje społeczne projektu programu FE SL 2021-2027 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, które objęły także TPST. W ich ramach zorganizowano m.in. konferencję, wysłuchania publiczne (dla przedstawicieli biznesu, nauki, samorządów, NGO). Do udziału zaproszono liczne ciała doradcze, przedstawicieli jst, uczelni, partnerów społecznych, gospodarczych oraz podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie.

Monitorowanie i ewaluacja

Za monitorowanie i ewaluację TPST odpowiedzialny jest Zarząd WSL. W proces włączeni zostaną partnerzy, w tym społeczni i gospodarczy oraz podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, a także Woj. Małopolskie.

Postęp realizacji TPST będzie monitorowany w oparciu o adekwatne wspólne wskaźniki produktu i rezultatu określone w Załączniku III do rozporządzenia ustanawiającego FST. Monitorowanie produktów i rezultatów odbywa się w oparciu o ramy wykonania ustanowione dla celu szczegółowego FST. Dla wskaźników produktu ustala się cele pośrednie do osiągnięcia na koniec roku 2024, które podlegają weryfikacji podczas przeglądu śródokresowego. Dla wskaźników produktu i rezultatu ustala się cele końcowe do osiągnięcia na koniec roku 2029. W ramach przeglądu śródokresowego dokonana zostanie rewizja Planu.

Operacje w ramach Planu będą monitorowane z wykorzystaniem systemu informatycznego i raportowane do KE.

Raz w roku wdrażanie Planu będzie podlegało przeglądowi podczas posiedzenia KM FE SL 2021-2027 oraz corocznych spotkań Komisji Europejskiej i Państwa Członkowskiego.

Ewaluacja Planu będzie realizowana z uwzględnieniem kryteriów tj.: skuteczność, wydajność, trafność, spójność i wartość dodana UE w celu poprawy jakości planowania i wdrażania Planu w oparciu o Plan ewaluacji w zakresie FST.

Podmiot(-y) koordynujący(-e) i monitorujący(-e)

Za koordynację i monitorowanie TPST odpowiedzialny jest Zarząd Woj. Śl., który jednocześnie będzie pełnił funkcję IZ dla programu FE SL 2021-2027, w ramach którego wdrażany będzie cel szczegółowy FST. Zadania te będzie realizował przy wsparciu odpowiednich departamentów UMWSL. W realizację TPST będą zaangażowane również odpowiednie jednostki organizacyjne województwa śląskiego, odpowiedzialne za wdrażanie funduszy europejskich 2021-2027 na poziomie regionalnym w zakresie przedsiębiorczości i rynku pracy.

W zakresie swoich ustawowych kompetencji analogiczne funkcje pełni Zarząd Woj. Małopolskiego jako IZ dla FEM 2021-27, w ramach którego wdrażany jest TPST w części dotyczącej podregionu oświęcimskiego – przy wsparciu odpowiednich dep. UMWM oraz WUP i MCP.

W proces monitorowania i oceny włączeni zostaną przedstawiciele kluczowych interesariuszy (w tym związków zawodowych, władz lokalnych, podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, organizacji pozarządowych oraz młodzieży) m.in. w ramach KM FE SL 2021-2027. Sprawozdania z realizacji i raporty z badań i ewaluacji TPST będą upubliczniane i dostępne na stronach internetowych IZ.

4. 4. WSKAŹNIKI PRODUKTU LUB REZULTATU SPECYFICZNE DLA DANEGO PROGRAMU

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FST

10. Uzasadnienie konieczności stosowania wskaźników produktu lub rezultatu specyficznych dla danego programu w oparciu o rodzaje przewidywanych operacji

Podstawa prawna: art. 11 ust. 2 lit. g)–k) oraz art. 11 ust. 5